СОДЕРЖАНИЕ - İÇİNDEKİLER

ЧАСТИ РЕЧИ - SÖZCÜK ÖĞELERİ

Rusçada on değişik dilbilgisi öğesi vardır. Rusça sözcüklerin her biri bu on öğeden birine aittir. Ancak, değişik anlam ve kullanışı olan bir sözcük bu öğelerden birden fazlasına girebilir. Bu bakımdan, önden ve sondan eklemeli çekimli bir dil olan Rusçada birçok sözcük için on gruptan yalnızca şu gruba aittir demek mümkün değildir. Ancak anlam ve biçim olarak kullanılışına bakarak hangi gruba bağlı olduğunu söylenebilir. Aynı sözcük başka bir anlamda kullanışıyla diğer bir grup içinde yer alabilir.

Örneğin: **ру́сский** sözcüğü:

"Rus, Rus erkeği"	isim
"Rus- (s)i"	sıfat
"Rusya-(s)i"	sıfat

Bu sözcüğün hem İSİM hem de SIFAT olarak kullanıldığını görüyorsunuz. Rusça eklerle türetilen çekimli ve hecelerde değişken vurgu yapısına sahip olduğundan yazılışı aynı, yani aynı harflerle yazılan bazı sözcükler farklı anlamlara da gelmektedir.

Örneğin:

стои́т (stait)	"o ayakta duruyor"
сто́ит (stóit)	"eder, değer"
уже́ (ujé)	"artık"
у́же (újı)	"daha dar"

Bu sözcüklerin yazılışı aynı olduğu halde, vurgunun değişik heceye düşmesi nedeniyle farklı anlamlara gelmektedirler. Birçok sözcük için de durum aynıdır. Bu bakımdan, bir sözcüğü öğrenirken onun anlamlarını ve bu anlamda hangi grupta olduğunu da öğrenmek gerekir.

Sözünü ettiğimiz on adet dilbilgisel öğe şunlardır. Parantez içinde verilen örnek sözcüklerden bazılarının yukarıda sözünü ettiğimiz gibi birden fazla grup içinde olabileceğini hatırdan çıkartmayınız.

1. **ИМЯ СУЩЕСТВИТЕЛЬНОЕ** - İSİMLER
   (брат, дом, Россия, Лéна)
2. **ИМЯ ПРИЛАГАТЕЛЬНОЕ** - SIFATLAR
   (нóвый, красúвый, хорóший, сúний)
3. **ИМЯ ЧИСЛИТЕЛЬНОЕ** - SAYILAR
   (одúн, три, пéрвый, вторóй, двóе, трóе)
4. **МЕСТОИМЕНИЯ** - ZAMİRLER
   (я, мы, онú, мой, наш, кто)
5. **ГЛАГОЛ** - FİİLLER
   (говорúть, дýмать, занимáться)
6. **НАРЕЧИЕ** - ZARFLAR
   (сегóдня, сюдá, отсю́да, красúво, как)
7. **ПРЕДЛОГ** - EDATLAR
   (на, за, по, от, у, мéжду)
8. **СОЮЗ** - BAĞLAÇLAR
   (а, но, что, кудá, потомý что)
9. **ЧАСТИЦЫ** - ANLAMSIZ SÖZCÜKLER
   (ведь, же, ли, рáзве, бы)
10. **МЕЖДОМЕТИЯ** - ÜNLEMLER
    (ах!, ой!, увы́!)

ИМЕНА СУЩЕСТВИТЕЛЬНЫЕ - ISIMLER

ismin tanımı

Varlıklara ad olan sözcüklere isim denir. İsimler, insan, hayvan, bitki, eşya ve soyut kavramları adlandıran sözcüklerdir.

дом (ev)	**нарóд** (halk)
шкóла (okul)	**экипáж** (ekip, grup)
словáрь (sözlük)	**толпá** (kalabalık)
студéнт (öğrenci)	**человéчество** (insanlık)
кóшка (kedi)	**молодёжь** (gençlik)
Россúя (Rusya)	**здорóвье** (sağlık)
Москвá (Moskova)	**белизнá** (beyazlık)
Стамбýл (İstanbul)	**красотá** (güzellik)
Тýрция (Türkiye)	**дух** (ruh)
Землá (Dünya)	**смéлость** (cesaret)
Сергéй (Sergey)	**рáдость** (sevinç)

Yukarıda sıralanan sözcükler birer isimdirler. Bunlar tanımda belirttiğimiz somut ve soyut nesneleri adlandırmaktadırlar.

КАТЕГОРИИ ИМЁН - İSİMLERİN TÜRLERİ

Rusçada isimler genel olarak Türkçede olduğu gibidirler. Bunların türleri ve özel-liklerini sırayla görelim.

Rusçada isimler aşağıda gördüğümüz dört gruptan birine girerler.

1. Cins isimler
2. Özel isimler
3. Soyut isimler
4. Topluluk isimleri

Bu grupları teker teker ele alıp Türkçe karşılıkları ile inceleyelim.

1 CINS İSİMLER

Türkçedeki; "ağaç, ev, masa, kedi, elma, su" gibi sözcükler bu tip isimlerdir. Bunlar gösterdikleri varlıkların tümüne aittir. Örneğin, "ağaç" sözcüğü tüm ağaç cinslerinin ortak ismidir. Öğrenci sözcüğü tüm öğrenciler için kullanılan bir isimdir. Bu isimlerin Rusça karşılıkları da şunlardır:

дéрево (ağaç)	**кóшка** (kedi)
дом (ev)	**яблоко** (elma)
стол (masa)	**водá** (su)

sözcükleri isimlendirdikleri türün hepsine isim olan ve hepsi tarafından paylaşılan isimlerdir. Bunlar birer CINS İSİM'dir.

2. ÖZEL İSİMLER

Yukarıda gördüğümüz ve bir türün hepsine ait olan isimlere karşın, sadece bir tek şeye ait olan ve yalnız onu belirten isimler vardır. Bunlara ÖZEL İSİM denir. Ço-ğunlukta şahıs ve yer isimleri bu türde sayılırlar.

Ивáн (İvan)	**Россúя** (Rusya)
Ахмéт (Ahmet)	**Тýрция** (Türkiye)
Москвá (Moskova)	**Амéрика** (Amerika)
Стамбýл (İstanbul)	**Парúж** (Paris)
Господúн Петрóв (Bay Petrov)	

Özel isimlerin baş harfleri her zaman büyük harfle yazılır.

3. SOYUT İSİMLER

Elle tutulup gözle görülen ve yukarıda gördüğümüz tür isimlerle isimlendirilen varlıklardan başka, birer kavram, nitelik, durum gösteren isimler vardır ki bunlar SOYUT İSİMLER türünü oluştururlar.

страх (korku)	**красотá** (güzellik)
добротá (iyilik, iyi kalplilik)	**счáстье** (mutluluk)
дух (ruh)	**надéжда** (ümit)
вéра (inanç)	**рáдость** (mutluluk, sevinç)

Aynı cinsten birçok varlığı topluca adlandıran, onları bir bütün olarak belirten sözcüklere TOPLULUK İSİMLERİ denir.

лес (orman)
толпа́ (kalabalık)
экипа́ж (ekip, grup)
семья́ (aile)
молодёжь (gençlik)
человéчество (insanlık)
студéнчество (öğrencilik)

СЛОЖНЫЕ ИМЕНА СУЩЕСТВИТЕЛЬНЫЕ - BİLEŞİK İSİMLER

Genel olarak dört grupta topladığımız yukarıda isimler, çoğunlukla bir fiil kökü ile birleşerek BİLEŞİK İSİMLER'i meydana getirirler.

сам (kendi, kendisi)
вари́ть (pişirmek, kaynatmak)
сам-о-ва́р (semaver)

пар (buhar)
ходи́ть (gitmek)
пар-о-хо́д (buharlı gemi)

Yukarıdaki örneklerde görüldüğü gibi, ismin kendisi, fiilin kökü ve okutma seslisi "о"'nun birleşiminden bütünüyle farklı yazılış ve anlamı olan yeni BİLEŞİK İSİM oluşmaktadır. Bu tip sözcüklere Rusçada sıkça rastlamak mümkündür.

ИМЯ СУЩЕСТВИТЕЛЬНОЕ - İSİM

Rusçada isimler cinsiyete göre birbirinden ayrılır, sayı ve cinsiyete göre çekilir. Rusça isimlerde hem cinsiyet hem de hallere göre çekim ekleri mevcuttur.

РОД ИМЁН СУЩЕСТВИТЕЛЬНЫХ - İSİMLERİN CİNSİYETİ

Rusçadaki isimler:

мужско́й род (м.р.) - eril cins
жéнский род (ж.р.) - dişil cins
срéдний род (ср. р.) – nötr cins

olmak üzere üç cinse ayrılır. İsimlerin cinsiyeti son harflerine göre tayin edilir. Ancak canlı insan ve hayvan isimlerinin cinsiyeti, onların gerçek fiziki cinsiyetlerine göre tayin edilir.

Sıfatların, Sahiplik Zamirleri'nin bir kısmının, Sıra Sayıları'nın ve fiillerin GEÇMİŞ ZAMAN son takıları isimlerin ait olduğu cinsiyete göre değişir.

Örneğin:

мужско́й род	**жéнский род**	**срéдний род**
но́вый дом	**но́вая кни́га**	**но́вое пальто́**
мой стол	**моя́ маши́на**	**моё письмо́**
второ́й уро́к	**втора́я ру́чка**	**второ́е дéрево**
ушёл брат	**ушла́ сестра́**	**ушло́ дитя**

Sonu hangi harfle biterse bitsin:

отéц/па́па (baba)
брат (erkek kardeş)
друг (erkek arkadaş)
ю́ноша (genç adam)
мужчи́на (erkek)
сын (erkek çocuğu)
па́рень (delikanlı)
дéдушка (dede)
дя́дя (dayı, amca)

sözcükleri ERİL CİNS'tir.

...ine son harflerine bakılmaksızın, dişil cins varlıklara ait olan şu isimler de DİŞİL CİNS'tirler

студéнтка (bayan öğrenci) — **мáма** (anne)
сестрá (kız kardeş) — **дочь** (kız çocuğu)
дéвушка (kız) — **учи́тельница** (bayan öğretmen)

Rus erkek ve kadın isimlerinin son harfleri farklı olabilmektedir. Şahsın fiziki cinsiyetine göre isimlerin tam ve kısa şekillerinin cinsiyeti tayin edilir.

мужскóй род	**жéнский род**
Ивáнович	**Ивáновна**
Валенти́н/Вáля	**Валенти́на/Вáля**
Алексáндр/Сáша	**Алексáндра/Сáша**
Ахмéт	**Айшé**
Мустафá	**Айсýн**
Али́	**Фили́з**

Canlı varlık isimlerinden (bitki isimleri cansız nesneler gibidir) kuraldışı olanlar hariç bütün varlıkların isimlerinin cinsiyeti aşağıdaki tabloya göre tayin edilir.

son takısına göre isimlerin cinsiyet tablosu

род - cins	1. grup	2. grup	3. grup
мужскóй род (м.р.) eril cins	sonu - sessiz harf **стол** **студéнт**	sonu – **й** - **ий** **музéй, герóй** **санатóрий**	sonu - **ь** **день** **учи́тель**
жéнский род (ж.р.) dişil cins	sonu - **а** harfi **кни́га** **студéнтка**	sonu – **я** - **ия** - **ья** **дерéвня** **áрмия, семья́**	sonu - **ь** **ночь** **мать**
срéдний род (ср.р.) nötr cins	sonu - **о** harfi **окнó**	sonu – **е** - **ие** - **ьё** **пóле, здáние** **бельё**	sonu - **мя** **и́мя** **Врéмя**

ERİL ve DİŞİL cinsler bölümüne canlılara ait isimlerden de bazı örnek dahil edilmiştir. Bu tablodaki son harflerle biten isimler, YALIN HAL TEKİL, diğer bir deyişle sözlük şekilleridir. Bazı sözcüklerin son iki harfinin yazılmasının nedeni bunlar ismin hallerine göre farklı takı aldıkları içindir **(врéмя, имя)**.

Yukarıdaki tabloya uygun olarak, sırasıyla her cinse dahil isim gruplarından örnekler görelim.

1. МУЖСКОЙ РОД (м.р.) - ERİL CİNS

A. Sonu sessiz harf ile biten isimler: KISA İY **(й)** harfi hariç olmak üzere diğer 20 adet sessiz harf ile biten bütün isimler ERİL CİNS olur.

дом (ev) — **студéнт** (üniversite öğrencisi)
мост (köprü) — **педагóг** (pedagog)
порт (liman) — **мáльчик** (çocuk)
гóрод (şehir) — **Ивáн** (İvan)
пол (döşeme) — **врач** (doktor)
потолóк (tavan) — **автóбус** (otobüs)
лук (soğan)

B. Sonu KISA İY **(й)** ile biten bütün isimler ile sıfat formundaki bazı sözcükle de ERİL CİNS olmaktadır.

музéй (müze) — **герóй** (kahraman)
чай (çay) — **Сергéй** (Sergey)
сарáй (depo) — **Николáй** (Nikolay)
край (kenar) — **санатóрий** (sanatoryum)
бой (savaş) — **май** (mayıs)

Hem isim hem de sıfat olarak kullanılan bazıları şunlardır.

рýсский (Rus erkeği)
рабóчий (erkek işçi)
учёный (bilim adamı)

C. Sonu YUMUŞAK İŞARET **(ь)** ile biten isimlerin bir kısmı ERİL CİNS olmaktadır. Sonu bu işaret ile biten isimleri aşağıdaki gibi birçok grupta verebiliriz

(1) Bu işaret (ь) ile biten bütün ay isimleri

январь (ocak)
февраль (şubat)
апрель (nisan)
июнь (haziran)
июль (temmuz)
сентябрь (eylül)
октябрь (ekim)
ноябрь (kasım)
декабрь (aralık)

Sonu **-тель** ve **-арь** sonekleri ile biten meslek adları.

писатель (yazar)
читатель (okuyucu)
библиотекарь (kütüphaneci)
пахарь (çiftçi)
учитель (öğretmen)
токарь (tornacı)

(2) Nerede kullanılırsa kullanılsın aşağıdaki isimler her zaman ERİL CİNS'tirler.

автомобиль (otomobil)
бинокль (dürbün)
госпиталь (hastane)
картофель (patates)
кашель (öksürük)
корабль (gemi)
Кремль (Kremlin)
лагерь (kamp)
монастырь (manastır)
нуль/ноль (sıfır)
огонь (ateş)
полдень (öğleden sonra)
портфель (el çantası)
день (gün)
дождь (yağmur)
камень (taş)
рояль (piyano)
рубль (ruble)
руль (direksiyon)
стиль (stil)
туннель (tünel)
уголь (kömür)
уровень (seviye)
штампель (ıstampa)
ячмень (çavdar)

(3) İstisna olarak **кофе** (kahve) sözcüğü ERİL CİNS'tir.

2. ЖЕНСКИЙ РОД (ж.р.) - DİŞİL CİNS

Bu cinse de dahil üç cins isim grubu vardır.

A. Sonu -a ile biten isimler

картина (resim, tablo)
карта (harita)
лампа (lamba)
луна (ay)
парта (okul sırası)
дорога (yol)
страна (ülke)
родина (vatan)
сестра (kız kardeş)
подруга (kız arkadaş)
девушка (yetişkin kız)
женщина (kadın)

Sonu **-а** ile biten bir grup isim ERKEK CİNS canlı varlıklara ait olduğundan ERİL CİNS'tirler.

папа (baba)
мужчина (erkek adam)
старшина (başçavuş)
юноша (genç adam)
дедушка (dede)

B. Sonu **-я (-ия, -ья)** harfi ile biten isimler DİŞİL CİNS'tirler.

деревня (köy)
земля (toprak)
неделя (hafta)
фамилия (soyadı)
молния (şimşek)
Англия (İngiltere)
Россия (Rusya)
Турция (Türkiye)
Япония (Japonya)

C. Sonu YUMUŞAK İŞARET **(ь)** ile biten isimlerin bir kısmı da DİŞİL CİNS'tir. Bu tür isimleri birkaç alt başlık halinde öğreneceksiniz.

(1) -ость ve **-есть** sonekleri ile biten adlar her zaman DİŞİL CİNS'tirler.

старость (yaşlılık)
молодость (gençlik)
новость (haber)
радость (sevinç)
независимость (bağımsızlık)
верность (sadakat)
свежесть (tazelik)
тяжесть (ağırlık)

(?) Sonu [illegible] ile biten isimler her zaman DİŞİL CİNS'tir

боле́знь (hastalık)	**морко́вь** (havuç)
весть (haber)	**о́бувь** (ayakkabı)
грусть (uzuntu)	**по́дпись** (imza)
жизнь (hayat)	**цепь** (zincir)
кровь (kan)	**часть** (parça, bölüm)
любо́вь (aşk, sevgi)	**честь** (şeref)

(?) Aşağıdaki isimler de her zaman DİŞİL CİNS'tirler

боль (ağrı)	**лень** (tembellik)
га́вань (liman)	**меда́ль** (madalya)
ги́бель (ölüm)	**медь** (bakır)
грудь (göğüs)	**мете́ль** (kar fırtınası)
грязь (kir)	**мысль** (fikir düşünce)
даль (mesafe)	**нефть** (petrol)
дверь (kapı)	**о́сень** (sonbahar)
ель (çam)	**о́чередь** (sıra)
крова́ть (karyola)	**па́мять** (hatıra)
ладо́нь (el ayası)	**печа́ль** (uzuntu)
пыль (toz)	**пло́щадь** (meydan)
роль (rol)	**посте́ль** (yatak)
ртуть (civa)	**сеть** (ağ)
связь (irtibat)	**тень** (gölge)
ска́терть (masa örtüsü)	**тетра́дь** (defter)
смерть (ölüm)	**че́тверть** (çeyrek)
соль (tuz)	**цель** (amaç, hedef)
сталь (çelik)	**шине́ль** (kaput)
сте́пень (derece)	

Yukarıdaki hem ERİL hem de DİŞİL olarak sıralananlar da dahil olmak uzere YUMUŞAK İŞARET (ь) ile biten bütün isimlerin cinsiyetini, sözlüklerde karşılarında bulunan "м"(**мужско́й**) ve "ж"(**же́нский**) harflerinden anlaşılır. Yukarıda özel olarak belirtilenlerin dışındaki isimleri ezberleyerek öğrenmelisiniz. Kitaplardaki cümlelerde bu isimlerin önüne gelen isim soylu sözcükler olan SIFAT, SIRA SAYISI, SAHİPLİK ZAMİRLERİ'nin aldığı takılardan ismin cinsiyetini teşhis etmek mümkundur.

Rusçada her zaman yumuşak sessiz ч ve щ 'den sonra bazı sözcüklerde (ь) kullanılması bu isimlerin cinsiyetini belirleme amacıyla kullanılır.

ночь (gece)	**вещь** (eşya)

3. СРЕДНИЙ РОД (с.р.д.) NÖTR CİNS

Bu cins isimler de üç grupta toplanırlar.

A. Sonu -о ile biten isimler

окно́ (pencere)	**зе́ркало** (ayna)
сло́во (sözcük)	**у́тро** (sabah)
ме́сто (yer)	**перо́** (divit kalem)
де́рево (ağaç)	**ле́то** (yaz)
не́бо (gökyüzu)	**письмо́** (mektup)

B. Sonu -е (-ье, -ие) ile biten isimler NÖTR CİNS'tirler.

мо́ре (deniz)	**ружьё** (silah)
по́ле (tarla)	**бельё** (çamaşır)
зда́ние (bina)	**пла́тье** (kadın elbisesi)
зна́ние (bilgi)	

C. Sonu -мя ile biten az sayıdakı isim NÖTR CİNS'tir

и́мя (isim, ad)	**пла́мя** (alev)
вре́мя (zaman)	**те́мя** (kafanın tepesi)
зна́мя (sancak)	**бре́мя** (yük, külfet)
се́мя (tohum, tane)	**вымя** (hayvan memesi)
пле́мя (kabile, boy)	

D. Karışık takılı ve çekim eki almadan kullanılan yabancı kökenli isimler

Bu cins isimlerin son takıları о, е, ю, и, а, у harflerinden birisi olabilmektedir. Aşağıdaki isimlerin hepsi NÖTR CİNS'tirler

пальто́ (palto)	**жюри** (jüri)
метро́ (metro)	**пари** (bahis)
кино́ (sinema)	**бюро́** (büro)
кафе́ (kafeterya)	**шоссе́** (şose yol)
интервью (görüşme)	

[illegible] yabancı dillerden Rusçaya geçmiş olan bazı isimler de [illegible]

кенгуру (kanguru)
шимпанзе (şempanze)
атташе (ataşe)
кофе (kahve)

UYGULAMA - 1 Aşağıda karışık olarak verilen isimler ERİL (м.р.), DİŞİL (ж.р.) ve NÖTR (ср.р.) CİNS olarak üç sütün halinde sıralamasını inceleyiniz

книга, окно, доска, дом, погода, поле, лес, озеро, море, квартира, вагон, автобус, день, ночь, лампа, имя, дерево, сосна, учитель, токарь, новость, метро

мужской род	женский род	средний род
дом	книга	окно
лес	доска	поле
вагон	погода	море
автобус	ночь	озеро
день	лампа	дерево
учитель	сосна	имя
токарь	квартира	метро

UYGULAMA - 2 Bu basit cümlelerde yer alan isimlerin cinsiyetlerini belirleyiniz

1 Я турок
2 Аишé - турчáнка.
3 Они решили пойти в лес.
4 Это моя книга.
5 Это его словáрь.
6 Какое высокое дерево!
7. Там находится новая стáнция.
8 Через дорогу мы пошли в лес.
9 Какая тёплая ночь!
10 Чья это шапка?
11 В город я еду на метро.
12 Сегодня хорошая погода.
13 Я пью крепкий кофе.
14 Вот новое жюри.
15 Это моё старое пальто.
16 На столе лежит платье.
17. Где стоит сторож?
18. Это новое здáние - нáша школа.
19. Мáльчик взял ключ и открыл дверь.
20. Мы провели вместе только один час.
21. Он пьёт кофе в кафé.
22. Эта девушка - сестрá Ивана.
23. Как вáша фамилия?
24. Весь день я учил русский язык.
25. Это интересный музей.

UYGULAMA - 3 Yumuşak işaret (ь) ile biten isimlerin birlikte kullandıkları bağlı sözcüklerin takılarından hareketle cinslerini belirleyiniz

1. Утром шёл дождь.
2. Какой жáркий пóлдень!
3. Это крáсная плóщадь.
4. Ужé былá вторáя ночь.
5. Чья это тетрáдь?
6. Мой словáрь лежит в шкафу.
7. Это наш новый учитель.
8. Он хороший тóкарь.
9. У негó интерéсная жизнь.
10. У нее начался кáшель.

СЛОВА, ОБОЗНАЧАЮЩИЕ ПРОФЕССИИ - MESLEK BİLDİREN SÖZCÜKLER

Meslek bildiren sözcükler hem ERİL hem de DİŞİL olarak kullanılır

1 Meslek ve ihtisas bildiren sözcükler son takıları yönünden genel olarak ERİL CİNS'tirler

врач (doktor)
педагóг (pedagog)
доцéнт (doçent)
судья (hakim)
секретáрь (sekreter)
механик (teknisyen)
тóкарь (tornacı)

Bu sözcükler modern Rusçada bayanlar için de kullanılırlar. Bir şahsın adının cinsiyetine göre isim soylu sözcük eklenir

Эта дéвушка - хорóший педагóг.
Его сестрá - прекрáсный секретáрь.
Эта жéнщина - наш судья.
Эта красивая жéнщина - наш врач
Где секретáрь? - Секретáрь вышла из бюрó.

2. Bazı "ortak özellik" taşıyan isimler şimdiye kadar hem ERİL hem de DİŞİL olarak kullanılır. Bunların sonu **-а** veya **-я** ile biterler

сиротá (yetim, öksüz)
калéка (sakat, özürlü)
ýмница (akıllı)
разиня (mıymıntı)

Эта дéвочка - крýглая сиротá. Bu kız öksüz
Какáя онá ýмница! Ne akıllı biri!

ЧЕРЕДОВАНИЕ СОГЛАСНЫХ В КОРНЯХ СЛОВ - SÖZCÜK BÜNYESİNDE SESSİZ HARF DEĞİŞMESİ

Rusça sözcüklerin bir kısmının sözlükte bulunan yalın şekilleri çekime uğradıklarında bünyelerinde SESSİZ HARF DEĞİŞMESİ yaparlar. Bu değişim, bire bir farklı harflerin değişimi, tek harfin ikili harf grubu ile değişimi ve bir harf ilavesi şeklinde meydana gelir

İsimlerin çoğullarını görmeden önce bunların belli başlı olanlarının bilinmesinde büyük yarar vardır.

з > ж

низкий (alçak) → **ниже** (daha alçak)
ýзкий (dar) → **ýже** (daha dar)
рéзать (kesmek) → **рéжу, рéжешь...** (kesiyorum, kesiyorsun...)
возить (taşımak) → **вожý, вóзишь...** (taşıyorum, taşıyorsun...)

г > ж

дорогóй (değerli) → **дорóже** (daha değerli)
ногá (ayak) → **нóжка** (küçük ayak)

г > ж > з

друг (arkadaş) → **дрýжный** (arkadaş-sı)
друзья (arkadaşlar)

д > ж

молодóй (genç) → **молóже** (daha genç)
сидéть (oturmak) → **сижý** (oturuyorum...)

д > жд

ходить (yürümek) → **хождéние** (yürüyüş)

с > ш

писáть (yazmak) → **пишý, пишешь...** (yazıyorum, yazıyorsun...)
высóкий (yüksek) → **выше** (daha yüksek)

х > ш

ýхо (kulak) → **ýши** (kulaklar)
сухóй (kuru) → **сýше** (daha kuru)
страх (korku) → **стрáшный** (korkunç)

к > ч

крéпкий (kuvvetli) → **крéпче** (daha kuvvetli)
востóк (doğu) → **востóчный** (doğu ilgili, doğu(s)u)
плáкать (ağlamak) → **плáчу, плáчешь...** (ağlıyorum, ağlıyorsun...)

т > ч

хотéть (istemek) → **хочý, хóчешь...** (istiyorum, istiyorsun...)
крутóй (dik/sarp) → **крýче** (daha dik/sarp)

ц > ч

лицо́ (yuz) → **личный** (kişisel, şahsı)

т > щ

прекратить (durdurmak) → **прекращу́...** (durduruyorum ..)

ст > щ

простой (basit) → **про́ще** (daha basit)

ск > щ

иска́ть (aramak) → **ищу́...** (arıyorum ..)

б > бл

любить (sevmek) → **люблю...** (seviyorum ..)

в > вл

гото́вить (hazırlamak) → **гото́влю...** (hazırlıyorum ..)
ловить (avlamak) → **ловлю...** (avlıyorum ..)

п > пл

терпе́ть (sabretmek) → **терплю...** (sabrediyorum ..)

м > мл

корми́ть (beslemek) → **кормлю́...** (besliyorum. ..)

ф > фл

графи́ть (çizmek) → **графлю́...** (çiziyorum ..)

UYGULAMA 4 Bir sözcüklerin sonunda oluşan sessiz harf değişimini inceleyiniz

1. **просить - прошу́**
2. **видеть - вижу**
3. **фа́брика - фабричный**
4. **могу́ - мо́жешь**
5. **столица - столичный**
6. **крик - крича́ть**
7. **рыба́к - рыба́чить**
8. **доро́га - доро́жка**
9. **стро́гий - стро́же**
10. **оте́ц - оте́ческий**
11. **стару́ха - стару́шка**
12. **лиза́ть - лижу́**
13. **носить - ношу́**
14. **хоте́ть - хочу́**
15. **светить - свечу́ - свеча́ - освеща́ть**
16. **похитить - похищу**
17. **молодо́й - моло́же**
18. **родить - рожу́**
19. **то́лстый - то́лще**
20. **густо́й - гу́ще**
21. **оскорбить - оскорблю**
22. **дешёвый - деше́вле**
23. **ломить - ломлю**
24. **тре́скаться - тре́щина - треск - треща́ть**
25. **топить - топлю**

БЕГЛЫЕ ГЛАСНЫЕ БУКВЫ - KAÇAK SESLİLER

Sözcükler kural gereği çekime uğradıklarında bazılarının okunuşunda ortaya çıkacak okuma zorluğunu gidermek üzere sözcüğün son hecesine "о" veya "е" seslerinden biri dahil olur ya da bu iki harften hangisi mevcutsa o sözcüğün bünyesinden düşer. Çünkü sözcüğün okunuşundaki zorluğu gideren bir sesli harf eklenmiştir. Sert sessizlerin arasına "о" yumuşak sessizlerin arasına da "е" ilave olunur.

оте́ц → **отцы** (baba - babalar)
дом отца́ (babanın evi)

америка́нец → **америка́нцы** (Amerikalı - Amerikalı)
слова́рь америка́нца (Amerikalı'nın sözlüğü)

день → **дни** (gün - günler)
конéц дня (günün sonu)

длинный → **длинен** (uzun - uzundur)
свобóдный → **свобóден** (serbest - serbesttir)

ıkkat edilirse ilk üç sözcükte "e" kaçak seslisi düşerken, son iki sözcükte yine yni harf ilave edilmektedir

корóткий → **кóроток** (kısa - kısadır)
узкий → **ýзок** (dar - dardır)

кусóк → **куски** (parça - parçalar)
кружóк → **кружки** (dernek - dernekler)
пирожóк → **пирожки** (börek - börekler)

Yukarıdaki örnek isimlerde ise, ikisinde "o" ilave olurken, üçüncü düşmektedir.

СЛОЖНЫЕ СЛОВА - BİLEŞİK SÖZCÜKLER

İkiden fazla sözcüğün ya parçalı kısaltması ya da ilk hecelerinden yeni ve değişik anlamlı sözcükler elde edilir Bu tür sözcüklerin bünyesinde de KAÇAK SESLİLER (o, e) yer alır

пар (buhar)
ходить (gitmek)
пар - о - ход → **пароxóд** (buharla giden gemi)

пять (beş)
лет (yılın -İN HALİ çoğul şekli)
пят - и - летка → **пятилéтка** (beş yıllık plan)

трех (три'nin çekimli şekli)
этаж (kat)
трехэтáжный (üç katlı)

сам (kendi)
критика (kritik)
сам - о - критика → **самокритика** (öz eleştiri)

чёрный (siyah)
земля (toprak yer)
черн - о - зем → **чернозем** (siyah toprak)

Bazı sözcüklerde KAÇAK ÜNLÜ (o, e) ilavesi ya da düşmesi olmaz, sözcüklerin ilk heceleri birleştirilerek yeni sözcükler elde edilir

зáработная плáта → **зарплáта** (maaş)
коллективное хозяйство → **колхóз** (kollektif çiftlik)
стенная газéта → **стенгазéта** (duvar gazetesi)
райóнный комитéт → **райкóм** (bölge komitesi)
высшее учéбное заведéние → **ВУЗ** (yuksek öğretim kurumu)
Содрýжество Независимых Госудáрств → **СНГ** (Bağımsız Devletler Topluluğu)

ИМЕНИТЕЛЬНЫЙ ПАДЕЖ МНОЖЕСТВЕННОГО ЧИСЛА - İSİMLERİN YALIN HAL ÇOĞULLARI

Rusça eklerle türetilen çekimli bir dil olduğundan, isimlerin hallere göre tekil ve çoğul şekilleri farklıdır. ERİL, DİŞİL ve NÖTR CİNS isimlerin çoğullarını sırasıyla görelim

I. **МУЖСКОЙ РОД (м.р.) - ERİL CİNS**

A. Sonu sessiz harf ile biten isimler **-ы/-и** seslilerinden birisini alarak çoğul olurlar. Bunun ayırt edici en belli başlı kuralı, yedi istisna harften birisinin olması halinde **-и** seslisi eklenerek YALIN HAL ÇOĞUL yapılır (**г, к, х, ж, ш, ч, щ**)

нож - ножи́ (bıçak - bıçaklar)
врач - врачи́ (doktor - doktorlar)
плащ - плащи (yağmurluk - yağmurluklar)
каранда́ш - карандаши (kurşunkalem - kurşunkalemler)
дух - ду́хи (ruh - ruhlar)
враг - враги́ (düşman - düşmanlar)
кружо́к - кружки (çalışma grubu - çalışma grupları)
звук - зву́ки (ses - sesler)

Bu yedi sessizin dışındaki diğer bütün sessiz harflerden sonra **-ы** ilave edilerek YALIN HAL ÇOĞUL şekil elde edilir

стол - столы́ (masa - masalar)
пол - полы (döşeme - döşemeler)
заво́д - заво́ды (fabrika - fabrikalar)
вокза́л - вокза́лы (gar/istasyon - garlar/istasyonlar)
авто́бус - авто́бусы (otobüs - otobüsler)
самолёт - самолёты (uçak - uçaklar)

İSTİSNA ÇOĞUL YAPAN ERİL CİNS İSİMLER

Sonu sessiz harfle biten isimlerin bazı istisna durumları mevcuttur

(1) **сосе́д - сосе́ди** (komşu - komşular)
чёрт - чёрти (şeytan - şeytanlar)

(2) **анин, янин** ile biten **ERİL CİNS** isimler

граждани́н - гра́ждане (vatandaş - vatandaşlar)
хозяи́н - хозяева́ (ev sahibi - ev sahipleri)

Benzer şekilde **-ин** takısıyla biten ERİL CİNS isimler de farklı çoğul yapılırlar

господи́н - господа́ (bay - baylar)
тата́рин - тата́ры (Tatar - Tatarlar)
болга́рин - болга́ры (Bulgar - Bulgarlar)

(3) Sonu sessiz harf ile biten bazı ERİL CİNS isimler sonuna **-ья** takısını alarak YALIN HAL ÇOĞUL yapar

стул - сту́лья (sandalye - sandalyeler)
лист - ли́стья (yaprak - yapraklar)
брат - бра́тья (kardeş - kardeşler)
сын - сыновья (oğul - oğullar)
муж - мужья (koca - kocalar)

(4) Sonu sessiz harf ile biten bir grup ERİL CİNS isimler sonuna vurgulu **-а (а́)** alarak çoğul yapar.

дом - дома́ (ev - evler)
глаз - глаза́ (göz - gözler)
снег - снега́ (kar - karlar)
лес - леса́ (orman - ormanlar)
век - века́ (yüzyıl - yüzyıllar)
бок - бока́ (yan/böğür - yanlar/böğürler)
го́род - города́ (şehir - şehirler)
ве́чер - вечера́ (akşam - akşamlar)
го́лос - голоса́ (ses - sesler)
до́ктор - доктора́ (doktor - doktorlar)
но́мер - номера́ (numara - numaralar)
о́стров - острова́ (ada - adalar)
по́яс - пояса́ (kemer - kemerler)
по́езд - поезда́ (tren - trenler)
бе́рег - берега́ (sahil - sahiller)
профе́ссор - профессора́ (profesör - profesörler)
дире́ктор - директора́ (müdür - müdürler)
реда́ктор - редактора́ (editör - editörler)

Sonu üç sözcük -а takısıyla da çoğul yapar. Her iki form da eş düzeyde kullanılır.

профе́ссор - профе́ссоры (profesör - profesörler)
дире́ктор - дире́кторы (müdür - müdürler)
реда́ктор - реда́кторы (editör - editörler)

B. Sonu **-й** ile biten ERİL CİNS isimler, bu harfin yerine **-и** takısı alarak çoğul yapılır.

музе́й - музе́и (müze - müzeler)
геро́й - геро́и (kahraman - kahramanlar)
сара́й - сара́и (depo - depolar)
урожа́й - урожа́и (ürün - ürünler)

Bu harf ile biten bazı isimler farklı şekilde çoğul yapılır: vurgulu **-я** (я) veya vurgulu **-и** (и) ile

край - края (kenar - kenarlar)
солове́й - соловьи (bülbül - bülbüller)
воробе́й - воробьи (serçe - serçeler)

Sıfat formundaki isimler sıfat çoğul takısı ile YALIN HAL ÇOĞUL yapılır

ру́сский - ру́сские (Rus - Ruslar)
рабо́чий - рабо́чие (işçi - işçiler)
учёный - учёные (ilim adamı - ilim adamları)
полице́йский - полице́йские (polis - polisler)

C. YUMUŞAK İŞARET (**-ь**) ile biten ERİL CİNS isimler

Bu işaretin yerine **-и** eki getirilerek YALIN HAL ÇOĞUL yapılır

день - дни (gün - günler)
слова́рь - словари (sözlük - sözlükler)
портфе́ль - портфе́ли (el çantası - el çantaları)
календа́рь - календари (takvim - takvimler)
путь - пути́ (yol - yollar)
рубль - рубли (ruble - rubleler)

Az sayıda olan vurgulu **-я** (я) ile çoğul olur

учитель - учителя (öğretmen - öğretmenler)

2. **ЖЕНСКИЙ РОД (ж.р.)** - DİŞİL CİNS

A. Sonu **-а** ile biten isimler

Bu harf atıldıktan sonra yerine yedi harf kuralına da uymak şartıyla isimlerin çoğulu **-ы/-и** eklenerek yapılır

страна́ - стра́ны (memleket - memleketler)
ла́мпа - ла́мпы (lamba - lambalar)
у́лица -у́лицы (sokak - sokaklar)
ка́рта - ка́рты (harita - haritalar)
ко́мната - ко́мнаты (oda - odalar)
картина - картины (resim - resimler)
бу́ква - бу́квы (harf - harfler)
газе́та - газе́ты (gazete - gazeteler)

ко́жа - ко́жи (deri - deriler)
нога́ - но́ги (ayak - ayaklar)
фа́брика - фа́брики (fabrika - fabrikalar)
да́ча - да́чи (yazlık ev - yazlık evler)
ро́ща - ро́щи (orman/koru - ormanlar/korular)
но́ша - но́ши (yük - yükler)
стару́ха - стару́хи (yaşlı kadın - yaşlı kadınlar)

Son yedi sözcükte görüldüğü gibi, г, к, х, ж, ш, ч, щ harflerinden sonraki -а düşmekte, bunun yerine **-и** takısı eklenmektedir.

-а ile biten bazı sözcükler çoğul yapılırken vurgu son heceden ilk heceye geçer

страна́ - стра́ны (ülke - ülkeler)
стена́ - сте́ны (duvar - duvarlar)
рука́ - ру́ки (el/kol - eller/kollar)
нога́ - но́ги (ayak - ayaklar)
голова́ - го́ловы (kafa - kafalar)
звезда́ - звёзды (yıldız - yıldızlar)

[illegible]

дерéвня - дерéвни (köy - köyler)
земля - зéмли (toprak - topraklar)
статья - статьи (makale - makaleler)
семья - сéмьи (aile - aileler)
линия - линии (çizgi/hat - çizgiler/hatlar)
лилия - лилии (zambak - zambaklar)
фамилия - фамилии (soyadı - soyadlar)

C. Sonu -ь ile biten DİŞİL CİNS isimlerde sondaki YUMUŞAK İŞARETİN yerine -и takısı getirilerek çoğul yapılır

нóвость - нóвости (haber - haberler)
степь - стéпи (bozkır - bozkırlar)
цепь - цéпи (zincir - zincirler)
дверь - двéри (kapı - kapılar)
кровáть - кровáти (yatak - yataklar)
тетрáдь - тетрáди (defter - defterler)
тень - тéни (gölge - gölgeler)
ночь - нóчи (gece - geceler)
цель - цéли (hedef - hedefler)
мысль - мысли (düşünce - düşünceler)
площадь - плóщади (meydan - meydanlar)
память - пáмяти (hatıra - hatıralar)
постель - постéли (yatak - yataklar)

3. **СРЕДНИЙ РОД (ср.д.) - NÖTR CİNS**

ERİL ve DİŞİL isimlerin YALIN HAL ÇOĞUL takısı -ы (13 sessiz harften sonra) ve и (г, к, х, ж, ш, ч, щ) olduğu halde NÖTR CİNS isimlerde her bir gruba ait isimler tamamen farklı takılar ile çoğul yapılmaktadır

A. Sonu -o ile biten isimler, bu harfin yerine -a alarak çoğul yapılır

окнó - óкна (pencere - pencereler)
письмó - письма (mektup - mektuplar)
лицó - лица (yüz - yüzler)
кольцó - кóльца (yüzük - yüzükler)
стеклó - стекла (cam - camlar)
зернó - зéрна (tane - taneler)

Dikkat edilirse yukarıdaki sözcüklerde son hecedeki vurgu çoğul formda köke kaymaktadır. Şimdi aşağıda göreceğimiz sözcüklerde ise bunun tersi durum söz konusudur

дéло - делá (iş - işler)
мéсто - местá (yer - yerler)
прáво - правá (hak - haklar)
слóво - словá (sözcük - sözcükler)
зéркало - зеркалá (ayna - aynalar)

Ayrıca sonu -o ile biten bir grup NÖTR CİNS ismin YALIN HAL ÇOĞULU düzensizdir

ýхо - ýши (kulak - kulaklar)
плечó - плéчи (omuz - omuzlar)
колéно - колéни (diz - dizler)
яблоко - яблоки (elma - elmalar)

Sonu -o ile biten bazı NÖTR CİNS isimler -ья takısını alarak çoğul olurlar

перó - пéрья (divit - divitler)
дéрево - дерéвья (ağaç - ağaçlar)
крылó - крылья (kanat - kanatlar)

B Sonu -е, -ье, -ие sonekleriyle biten isimler ÇOĞUL yapılırken son harfin yerine -я takısını alır

здáние - здáния (bina - binalar)
собрáние - собрáния (toplantı - toplantılar)
упражнéние - упражнáния (alıştırma - alıştırmalar)
ружьé - ружья (silah - silahlar)

Yukarıdaki sözcüklerde vurgu değişmezken şu sözcüklerde değişmektedir

мóре - моря (deniz - denizler)
пóле - поля (tarla - tarlalar)

• Sonu **-мя** ile biten 10 adet ismin NÖTR CİNS'li ve YALIN HAL ÇOĞUL'ları tamamen farklıdır

имя - имена́ (isim - isimler)
вре́мя - времена́ (zaman - zamanlar)
зна́мя - знамена (sancak - sancaklar)
пле́мя - племена́ (kabile reisi - kabile reisleri)
се́мя - семена́ (tohum - tohumlar)
стре́мя - стремена́ (üzengi - üzengiler)

Genel olarak kurallı eklerle YALIN HAL ÇOĞUL yapılan isimlerin tablosunu inceleyiniz

İsimlerin YALIN HAL ÇOĞUL çekim tablosu

род - cins	1 grup	2 grup	3 grup
мужско́й род (м р.) eril cins	sonu – sessiz harf çoğul eki - **-ы/-и** **стол – столы** **нож – ножи**	sonu - **й** harfi çoğul eki - **-и** **музе́й – музе́и** **геро́й – геро́и** **санато́рий санато́рии**	sonu - **ь** harfi çoğul eki - **-и** **день - дни** **слова́рь слова́ри**
же́нский род (ж р.) dişil cins	sonu - **а** harfi çoğul eki - **-ы/-и** **книга – книги** **газе́та - газе́ты**	sonu - **я** harfi çoğul eki - **-и** **земля – зе́мли** **семья – се́мьи** **а́рмия - а́рмии**	sonu - **ь** harfi çoğul eki - **-и** **цель – це́ли** **ночь - но́чи**
сре́дний род (с.р.р.) nötr cins	sonu - **о** harfi çoğul eki - **-а** **окно́ - о́кна**	sonu - **е** harfi çoğul eki - **-я** **зда́ние – зда́ния** **ружьё – ру́жья** **зда́ние - зда́ния**	sonu - **мя** harfleri çoğul eki - **-ена** **имя – имена́** **вре́мя – времена́**

Bu tabloda verilenlerin dışında farklı şekilde YALIN HAL ÇOĞUL yapılan isimleri toplucа aşağıda bulacaksınız

Sonu **-онок** veya **-ёнок** ile biten hayvan yavrularının ismi YALIN HAL ÇOĞUL'da bunun yerine **-ата/-ята** takısını alırlar

котёнок - котята (kedi yavrusu - kedi yavruları)
волчо́нок - волча́та (kurt yavrusu - kurt yavruları)
зайчо́нок - зайча́та (tavşan yavrusu - tavşan yavruları)
медвежо́нок - медвежа́та (ayı yavrusu - ayı yavruları)
утёнок - утята (ördek yavrusu - ördek yavruları)
орлёнок - орлята (kartal yavrusu - kartal yavruları)
собачо́нок - собача́та (köpek yavrusu - köpek yavruları)
козлёнок - козлята (kuzu yavrusu - kuzu yavruları)

İnsan yavrusu olarak, benzer şekilde kullanılabilir

ребёнок - ребята (çocuk- -çocuklar)

Ancak bu sözcüğün çoğul şekli olarak **ребёнок - де́ти** kullanılır

Bazı sözcüklerin çoğul şekillerinin değişik olmasına bağlı olarak anlamları da değişmektedir

лист - листья (yaprak - yapraklar)
лист де́рева - ağacın yaprağı
листья де́рева - ağacın yaprakları

лист - листы (kağıt yaprağı - kağıt yaprakları)
лист тетра́ди - defter yaprağı
листы тетра́ди - defter yaprakları

про́пуск - про́пуски (yoklama/atlama - yoklamalar/atlamalar)
про́пуск - пропуска́ (geçiş - geçişler)

счёт - счета́ (hesap - hesaplar)
счёт - счёты (abaküs - abakusler)

цвет - цвета́ (renk - renkler)
цвето́к - цветы (çiçek - çiçekler)

Son sözcükte **-ок** soneki düşmekte, çoğul takısı olarak **-ы** eklenmektedir

…ağıdaki sözcüklerin YALIN HAL ÇOĞUL'u tamamen farklı kökten yapılmaktadır

человéк - люди (insan - insanlar)
ребёнок - дéти (çocuk - çocuklar)

IЕНА СУЩЕСТВИТЕЛЬНЫЕ, УПОТРЕБЛЯЕМЫЕ ТОЛЬКО В
ИНСТВЕННОМ ИЛИ ВО МНОЖЕСТВЕННОМ ЧИСЛЕ –
I.NIZ SUREKLİ TEKİL VE SUREKLİ ÇOĞUL KULLANILAN İSİMLER

MİN HALLERİNE GÖRE SÜREKLİ TEKİL KULLANILAN İSİMLER

Aşağıdaki isim grupları ismin hallerine göre sürekli tekil çekimleriyle kullanılırlar

Topluluk bildiren isimler

человéчество (insanlık)
студéнчество (öğrencilik)
молодёжь (gençlik)
стáрость (yaşlılık)
бельё (iç çamaşırı)
посýда (kap kaçak)
óбувь (ayakkabılar)
мéбель (mobilyalar)
одéжда (kılık kıyafet)
орýжие (silahlar)

Bazı maden ve gaz isimleri

зóлото (altın)
серебрó (gümuş)
желéзо (demir)
медь (bakır)
сталь (çelik)
кислорóд (oksijen)
азóт (azot)
водорóд (hidrojen)

C. Bazı ilaçlar ve tıp maddeleri

аспирин (aspırın)
йод (iyot)
вáта (pamuk)

D. Bazı yiyecek maddeler

мя́со (et)
сáхар (şeker)
мукá (un)
рис (pınnç)

картóфель (patates)
лук (soğan)
маркóвь (havuç)
рожь (çavdar)

F. Fiil ve sıfatlardan yapılan durum sözcükleri.

внимáние (dikkat)
чтéние (okuma)
мóлодость (gençlik)
белизнá (beyazlık)
темнотá (karanlık)

İSMİN HALLERİNE GÖRE SÜREKLİ ÇOĞUL OLARAK KULLANILAN İSİMLER

брю́ки (pantolon)
бýдни (haftanın günleri)
весы́ (terazi)
вы́боры (seçim)
дéньги (para)
духи (parfüm)
кавычки (tırnak işareti)
кýдри (kıvırcık saçlar)
каникулы (tatil)
мемуáры (anılar)
нóжницы (makas)

очки (gözlük)
перила (parmaklık, korkuluk)
переговóры (görüşmeler)
рóды (doğum)
сáни (kızak)
сумерки (alacakaranlık)
сливки (krema)
сутки (bir gün, 24 saat)
счёты (abakus)
финáнсы (finansman, maliye)
часы (saat)
чернила (mürekkep)
шáхматы (satranç)
шáшки (dama)
щи (lahana çorbası)

YALIN HAL ÇOĞUL ŞEKİLDE VURGULU HECE DEĞİŞMESİ

Daha önce de belirttiğimiz gibi, Rusça sözcüklerin vurgulu hecesi değişkendir. Bunu en belirgin olarak YALIN HAL TEKİL şekildeki bir ismi YALIN HAL ÇOĞUL yaptığımızda görürüz. Bunlardan bir kısmını örnek olarak görelim

отéц - отцы (baba - babalar)
кружóк - кружки (dernek - dernekler)
кусóк - куски (parça - parçalar)
огонёк - огоньки (kıvılcım - kıvılcımlar)
воробéй - воробьи (serçe - serçeler)

Bu sözcüklerin son hecelerinde KAÇAK SESLİLER dediğimiz -о, -е, -ё harflerinden birisi düşmekte ve bunların üzerindeki vurgu da yeni çoğul takısını üzerine düşmektedir

карандáш - карандаши (kurşunkalem - kurşunkalemler)
пастýх - пастухи (çoban - çobanlar)
рубéж - рубежи (sınır - sınırlar)
шалáш - шалаши (alacık - alacıklar, benekler)

Son hecesi vurgulu bazı DİŞİL CİNS isimler YALIN HAL ÇOĞUL yapılırken vurgu köke kayar

странá - стрáны (memleket - memleketler)
ногá - нóги (ayak - ayaklar)
рукá - руки (el, kol - eller, kollar)
головá - гóловы (kafa - kafalar)
звездá - звёзды (yıldız - yıldızlar)
сестрá - сёстры (kız kardeş - kız kardeşler)

İSİMLERİN VURGULU HECE DEĞİŞMESİ

Bu durum -а harfi ile biten tüm ERİL ve DİŞİL isimler için geçerli değildir

Sonu -о harfi ile biten bazı NÖTR CİNS isimlerde de benzer şekilde vurgulu hece değişmesi olmaktadır. Vurgulu hece köke kaymaktadır

окнó - óкна (pencere - pencereler)
письмó - письма (mektup - mektuplar)
лицó - лица (yüz - yüzler)
селó - сёла (büyük köy - büyük köyler)
стеклó - стёкла (cam - camlar)
кольцó - кóльца (yüzük, halka - yüzükler, halkalar)

Vurgulu hecesi tekilde iken kökünde olan bir grup sözcük çoğul olduğunda vurgulu hecesi sona kayar

дéло - делá (iş - işler)
прáво - правá (hak - haklar)
мéсто - местá (yer - yerler)
слóво - словá (sözcük - sözcükler)

Sonu -мя ile biten isimlerde vurgulu hece değişmektedir.

ймя - именá (ad - adlar)
врéмя - временá (zaman - zamanlar)
знáмя - знамёна (sancak - sancaklar)

Aşağıda karışık olarak verilen isimlerin de YALIN HAL TEKİLİ ile ÇOĞULU'nda vurgulu hecenin yeri değişmektedir.

граждани́н - грáждане (vatandaş - vatandaşlar)

ребёнок - дети (çocuk - çocuklar)
небо - небеса (gök - gökler)
чудо - чудеса (harika - harikalar)
цветок - цветы (çiçek - çiçekler)
пропуск - пропуска (geçiş - geçişler)
счет - счета (hesap - hesaplar)

-ья ile çoğul yapılan birden fazla heceli bazı NÖTR CİNS isimlerin çoğulunda da vurgulu hece değişmektedir

перó - пéрья (divit - divitler)
дéрево - дерéвья (ağaç - ağaçlar)
крылó - крылья (kanat - kanatlar)

Vurgulu **-а (á)** ya da vurgulu **-я (я)** ile çoğul yapılan çok heceli sözcüklerde vurgulu hece her zaman sondadır

гóрод - городá (şehir - şehirler)
бéрег - берегá (sahil - sahiller)
гóлос - голосá (ses - sesler)
учитель - учителя (öğretmen - öğretmenler)

UYGULAMA - 5 Aşağıdaki cümlelerdeki isimleri kendisine bağlı diğer sözcüklerle birlikte çoğul nasıl yapıldığını inceleyiniz.

1 Вот наш дом.	**Вот наши домá.**
2 Учитель рабóтает в шкóле.	**Учителя рабóтают в шкóле.**
3 Зимóй был корóткий день.	**Зимóй были корóткие дни.**
4 Где твой карандáш?	**Где твои карандаши?**
5. Это хорóшая книга.	**Это хорóшие книги.**
6. Это большáя дерéвня.	**Это большие дерéвни.**
7 Зимóй ночь длинная.	**Зимóй нóчи длинные.**
8 На столé лежáт лóжка, нож и вилка.	**На столé лежáт лóжки, ножи и вилки.**
9 В лесý поёт соловéй.	**В лесý поют соловьи.**
10 Какóй красивый цветóк!	**Какие красивые цветы!**
11 Мой ключ был в кармáне.	**Мои ключи были в кармáне.**
12 В почтóвом ящике было письмó.	**В почтóвом ящике были письма.**
13.В нáшем райóне рабóчие стрóили высóкое здáние.	**В нáшем райóне рабóчие стрóили высóкие здáния.**
14. На берегý океáна плаáал матрóс.	**На берегý океáна плáвали матрóсы.**
15. Утёнок плáвал óколо бéрега мóря.	**Утята плáвали óколо бéрега мóря.**
16. Из-за дéрева выскочил зайчóнок.	**Из-за дéрева выскочили зайчáта.**
17. Мой друг ýчит диалóг в библиотéке.	**Мои друзья ýчат диалóг в библиотéке.**
18. Какóе яркое сóлнце!	**Какóе яркое сóлнце!**
19. У неё красивые очки.	**У неё красивые очки.**
20. У когó есть часы?	**У когó есть часы?**
21. Какóй дóбрый человéк!	**Какие дóбрые люди!**
22. Я купил нóвое пальтó.	**Я купил нóвые пальтó.**
23. В гóроде был один кинотеáтр.	**В гóроде было нéсколько кинотеатрóв.**
24. Я купил себé нóвые брюки.	**Я купил себé нóвые брюки.**
25. Брат приéдет зáвтра.	**Брáтья приéдут зáвтра.**

ИЗМЕНЕНИЕ ИМЁН СУЩЕСТВИТЕЛЬНЫХ ПО ПАДЕЖАМ
İSMİN HALLERE GÖRE ÇEKİLMESİ

Rusça isimler 6 halde tekil ve çoğul olarak çekilirler. Önce bu halleri topluca görelim, daha sonra da isimlerin hallere göre çekimlerini öğrenelim.

1. **ИМЕНИТЕЛЬНЫЙ ПАДЕЖ (И.п.)** - YALIN HAL

КТО? - KİM? (canlılar için)
ЧТО? - NE? (bitkiler ve diğer varlıklar)

2. **РОДИТЕЛЬНЫЙ ПАДЕЖ (Р.п.)** - -İN HALİ

КОГО? - KİMİN?
ЧЕГО? - NEYİN?

3. **ДАТЕЛЬНЫЙ ПАДЕЖ (Д.п.)** - -E HALİ

КОМУ? - KİME?
ЧЕМУ? - NEYE?

4. **ВИНИТЕЛЬНЫЙ ПАДЕЖ (В.п.)** - -İ HALİ

КОГО? - KİMİ?
ЧТО? - NEYİ?

5. **ТВОРИТЕЛЬНЫЙ ПАДЕЖ (Т.п.)** - İLE HALİ

КЕМ? - KİMİNLE?
ЧЕМ? - NEYLE?

6. **ПРЕДЛОЖНЫЙ ПАДЕЖ (П.п.)** - -DE HALİ

О КОМ? - KİM HAKKINDA?
О ЧЁМ? - NE HAKKINDA?

Bu halin diğer bir adı da EDATLI HAL'dir; yalnızca edatlarla kullanılır. Diğer dört hal (YALIN ve EDATLI HALLER hariç) hem edatsız, hem edatlı, hem fiillerle, hem de sıfatlarla kullanılırlar.

Hal kısaltmalarını, belli başlı soruları ve bunlara cevap olarak birer örnek ismin çekimini aşağıda bulacaksınız. Bundan sonra HALLERE göre ismin çekimlerini ve bu son olarak da HALLERİ sırayla öğreneceksiniz.

студе́нт (öğrenci)

И.п. (кто?)	**Студе́нт рабо́тает на фа́брике.**
Р.п. (кого́?)	**За́втра я бу́ду у студе́нта.**
Д.п. (кому́?)	**Я посла́л письмо́ студе́нту.**
В.п. (кого́?)	**Я уви́дел студе́нта.**
Т.п. (кем?)	**Брат занима́лся со студе́нтом.**
П.п. (о ком?)	**Они́ спо́рили о студе́нте.**

слон (fil)

И.п. (кто?)	**Где живёт большо́й слон?**
Р.п. (кого́?)	**У слона́ широ́кие у́ши.**
Д.п. (кому́?)	**Сын подошёл ме́дленно к слону́.**
В.п. (кого́?)	**Он впервые уви́дел слона́.**
Т.п. (кем?)	**Я любова́лся э́тим слоно́м.**
П.п. (о ком?)	**Я написа́л текст о слоне́.**

конве́рт (zarf)

И.п. (что?)	**Но́вый конве́рт в су́мке.**
Р.п. (чего́?)	**В су́мке нет конве́рта.**
Д.п. (чему́?)	**Она́ была́ ра́да конве́рту.**
В.п. (что?)	**Она́ получи́ла конве́рт.**
Т.п. (чем?)	**Я посыла́ю письмо́ с конве́ртом.**
П.п. (о чём?)	**Они́ рассказа́ли о конве́рте.**

ТРИ ВИДА СКЛОНЕНИЯ ИМЁН СУЩЕСТВИТЕЛЬНЫХ
HALLERE GÖRE İSİM ÇEKİMLERİNİN ÜÇ TİPTE TOPLANMASI

İsimlerin hallere göre tekil ve çoğul çekimi belli başlı üç tipte yapılmaktadır. Her üç cinse ait isimler karışık olarak bu çekim tiplerine göre takı alarak çekilirler.

1. ПЕРВЫЙ ВИД СКЛОНЕНИЯ - BİRİNCİ TİP ÇEKİM

Sonu yumuşak (-й ve -ь) ya da sert sessiz harf ile biten tüm ERİL CİNS isimler ve sonu -о, -е, -ё harfleri ile biten NÖTR CİNS isimler bu tip çekime dahildirler. Çekim takıları benzer olmakla birlikte, biz önce ERİL sonra da NÖTR CİNS isimlerin örnek çekim tablolarını vereceğiz.

A. ERİL CİNS isimlerin çekimi

(1) Sonu sert sessiz ile biten isimler.

лес (orman)
брат (erkek kardeş)
век (yüzyıl)
студéнт (üniversite öğrencisi)
слон (fil)
гóрод (şehir)

HALLER	CANLI VARLIK İSİMLERİ		CANSIZ İSİM
И.п. (кто? что?)	студéнт	слон	гóрод
Р.п. (когó? чегó?)	студéнта	слонá	гóрода
Д.п. (комý? чемý?)	студéнту	слонý	гóроду
В.п. (когó? что?)	студéнта	слонá	гóрод
Т.п. (кем? чем?)	студéнтом	слонóм	гóродом
П.п. (о ком? о чём?)	о студéнте	о слонé	о гóроде

Bunların Türkçe karşılıklarını da yazacak olursak

YALIN HAL	öğrenci	fil	şehir
-İN HALİ	öğrencinin	filin	şehrin
-E HALİ	öğrenciye	file	şehre
-İ HALİ	öğrenciyi	fili	şehri
İLE HALİ	öğrenci ile	fil ile	şehir ile
-DE HALİ	öğrenci hakkında	fil hakkında	şehir hakkında

Aynı isimlerin bu sefer de ÇOĞUL çekimlerini görelim.

HALLER	CANLI VARLIK İSİMLERİ		CANSIZ İSİM
И.п. (кто? что?)	студéнты	слоны́	городá
Р.п. (когó? чегó?)	студéнтов	слонóв	городóв
Д.п. (комý? чемý?)	студéнтам	слонáм	городáм
В.п. (когó? что?)	студéнтов	слонóв	городá
Т.п. (кем? чем?)	студéнтами	слонáми	городáми
П.п. (о ком? о чём?)	о студéнтах	о слонáх	о городáх

Yukarıdaki Türkçe karşılıkları çoğul olarak düşünüp yazacak olursak bu isimlerin doğru anlamlarını öğrenmiş oluruz.

"Студéнт" ve **"слон"** canlı insan ve hayvan adları olduğundan **В.п.**'de **Р.п.** ile aynı çekim ekini almaktadırlar. **"Гóрод"** cansız isim olduğundan **В.п.**'de YALIN HAL'in aynısıdır, yani tekil durumda herhangi bir ek almamaktadır. Bu tür isimlerin çoğul çekimlerinde de aynı kural geçerlidir.

(2) [illegible] çekimleri

HALLER	CANLI VARLIK İSMİ		TAKI
И.п. (кто? что?)	учитель	(öğretmen)	-ь/-й
Р.п. (когó? чегó?)	учителя	(öğretmenin)	+я
Д.п. (комý? чемý?)	учителю	(öğretmene)	[illegible]
В.п. (когó? что?)	учителя	(öğretmeni)	И.п./Р.п.
Т.п. (кем? чем?)	учителем	(öğretmen ile)	+ем/+ём
П.п. (о ком? о чём?)	об учителе	(öğretmen hakkında)	+е

HALLER	CANSIZ VARLIK İSMİ		TAKI
И.п. (кто? что?)	огóнь	(ateş)	-
Р.п. (когó? чегó?)	[illegible]	(ateşin)	+я
Д.п. (комý? чемý?)	огню	(ateşe)	[illegible]
В.п. (когó? что?)	огóнь	(ateşi)	И.п./Р.п.
Т.п. (кем? чем?)	[redacted]	(ateş ile)	+ем/+ём
П.п. (о ком? о чём?)	об огнé	(ateş hakkında)	+е

HALLER	CANLI VARLIK İSMİ	
И.п. (кто? что?)	герóй	(kahraman)
Р.п. (когó? чегó?)	герóя	(kahramanın)
Д.п. (комý? чемý?)	герóю	(kahramana)
В.п. (когó? что?)	герóя	(kahramanı)
Т.п. (кем? чем?)	герóем	(kahraman ile)
П.п. (о ком? о чём?)	о герóе	(kahraman hakkında)

HALLER	CANSIZ VARLIK İSMİ	
И.п. (кто? что?)	музéй	(müze)
Р.п. (когó? чегó?)	музéя	(müzenin)
Д.п. (комý? чемý?)	музéю	(müzeye)
В.п. (когó? что?)	музéй	(müzeyi)
Т.п. (кем? чем?)	[illegible]	(müze ile)
П.п. (о ком? о чём?)	о музéе	(müze hakkında)

Şimdi de bu isimlerin ÇOĞUL çekimlerini görelim

HALLER	ÇOĞUL İSİM		TAKI
И.п. (кто? что?)	учителя́	огни́	-я/-и
Р.п. (когó? чегó?)	учителéй	огнéй	+ей
Д.п. (комý? чемý?)	учителя́м	огня́м	[illegible]
В.п. (когó? что?)	учителéй	огни́	И.п./Р.п.
Т.п. (кем? чем?)	учителя́ми	огня́ми	+ями
П.п. (о ком? о чём?)	об учителя́х	об огня́х	+ях

HALLER	ÇOĞUL İSİM		TAKI
И.п. (кто? что?)	герóи	музéи	[illegible]
Р.п. (когó? чегó?)	герóев	музéев	[illegible]
Д.п. (комý? чемý?)	герóям	музéям	[illegible]
В.п. (когó? что?)	герóев	музéи	И.п./Р.п.
Т.п. (кем? чем?)	герóями	музéями	+ями
П.п. (о ком? о чём?)	о герóях	о музéях	+ях

[illegible]
ile aynı olduğunu, aynı şekilde cansız nesne ve bitki isimlerinin В.п. çoğul çekim-lerinin de И.п. şekli ile aynı olduğunu [illegible] çıkarmamak gerekir.

Р.п.	учителéй	герóев	И.п.	огни	музéи
В.п.	учителéй	герóев	В.п.	огни	музéи

B. Sonu **-е**, **-ё** ve **-о** ile biten NÖTR CİNS isimlerin de BİRİNCİ TİP eklerle çekildiğini belirtmiştik. Sözcüklerin sonundaki bu sesli harfler atıldıktan sonra geriye kalan kökün sonundaki harfin yumuşak ya da sert oluşuna bağlı olarak ERİL isimler gibi çekilir.

HALLER	-O İLE BİTEN İSİM		TAKI
И.п. (кто? что?)	лицó	(yüz)	-о
Р.п. (когó? чегó?)	лицá	(yüzün)	+а
Д.п. (комý? чемý?)	лицý	(yüze)	+у
В.п. (когó? что?)	лицó	(yüzü)	-о (И.п.)
Т.п. (кем? чем?)	лицóм	(yüz ile)	+ом
П.п. (о ком? о чём?)	о лицé	(yüz hakkında)	+е

HALLER	-Ё İLE BİTEN İSİM		TAKI
И.п. (кто? что?)	ружьё	(silah)	-ё
Р.п. (когó? чегó?)	ружья́	(silahın)	+я
Д.п. (комý? чемý?)	ружью́	(silaha)	+у
В.п. (когó? что?)	ружьё	(silahı)	-ё (И.п.)
Т.п. (кем? чем?)	ружьём	(silah ile)	+ом
П.п. (о ком? о чём?)	о ружьé	(silah hakkında)	+е

HALLER	-E İLE BİTEN İSİM		TAKI
И.п. (кто? что?)	мóре	(deniz)	-е
Р.п. (когó? чегó?)	мóря	(denizin)	+я
Д.п. (комý? чемý?)	мóрю	(denize)	+ю
В.п. (когó? что?)	мóре	(denizi)	-е (И.п.)
Т.п. (кем? чем?)	мóрем	(deniz ile)	+ем
П.п. (о ком? о чём?)	о мóре	(deniz hakkında)	+е

Sonu vurgulu **-о (ó)** ile biten NÖTR CİNS isimlerin **Т.п.** takısı **-ом** ile ancak vurgusu diğer hecelerinde bulunan sözcüklerde ise **Т.п.** takısı **-ем** şeklinde olur.

окнó - окнóм (pencere - pencere ile)
кольцó - кольцóм (yüzük - yüzük ile)
звенó - звенóм (halka - halka ile)
зернó - зернóм (tohum - tohum ile)

учи́лище - учи́лищем (meslek okulu - meslek okulu ile)
сéрдце - сéрдцем (kalp - kalp ile)
пáстбище - пáстбищем (otlak - otlak ile)
копьё - копьём (mızrak - mızrak ile)

Örnek olarak verdiğimiz NÖTR CİNS isimlerin şimdi ÇOĞUL çekimlerini görelim.

И.п. (кто? что?)	ли́ца	(yüzler)	-а
Р.п. (когó? чегó?)	лиц	(yüzlerin)	+-
Д.п. (комý? чемý?)	ли́цам	(yüzlere)	+ам
В.п. (когó? что?)	ли́ца	(yüzleri)	-а (И.п.)
Т.п. (кем? чем?)	ли́цами	(yüzler ile)	+ами
П.п. (о ком? о чём?)	о ли́цах	(yüzler hakkında)	+ах

И.п. (кто? что?)	ружья	моря	-я
Р.п. (кого? чего?)	ру́жей	море́й	+ей
Д.п. (кому? чему?)	ру́жьям	морям	+ям
В.п. (кого? что?)	[redacted]	моря	-я (И.п.)
Т.п. (кем? чем?)	ружья́ми	моря́ми	+ями
П.п. (о ком? о чём?)	о ру́жьях	о моря́х	+ях

Sonu **-ий** ile biten ERİL ve sonu **-ие** ile biten NÖTR CİNS isimlerin hal takıları.

HALLER	-ИЙ/ИЕ İLE BİTEN İSİMLER		TAKILAR
И.п. (кто? что?)	санато́рий	зда́ние	-й/-е
Р.п. (кого? чего?)	санато́рия	зда́ния	+я
Д.п. (кому? чему?)	санато́рию	зда́нию	+ю
В.п. (кого? что?)	санато́рий	зда́ние	-й/-е (И.п.)
Т.п. (кем? чем?)	санато́рием	зда́нием	[redacted]
П.п. (о ком? о чём?)	о санато́рии	о зда́нии	+и

HALLER	-ИЙ İLE BİTEN ERKEK İSİMLERİ		TAKI
И.п. (кто? что?)	[redacted]	Юрий	-й
Р.п. (кого? чего?)	Василия	Юрия	+я
Д.п. (кому? чему?)	Васи́лию	Юрию	+ю
В.п. (кого? что?)	[redacted]	Юрия	-й (И.п.)
Т.п. (кем? чем?)	Васи́лием	Юрием	[redacted]
П.п. (о ком? о чём?)	о Васи́лии	о Юрии	+и

Bu tip isimlerde de canlı ve cansız isim olmasına bağlı olarak farklılıklar var. Dikkat çekilmesi gereken bir özellik de П.п. çekim ekinin +е değil +и tipi olmasıdır

о санато́рии (dinlenme evi hakkında)
о зда́нии (bina hakkında)

о Васи́лии
о Юрии

-İN HALİ'NDE BAZI İSİMLERİN -У (-Ю) TAKISI ALMASI

1 Bazı ERİL CİNS isimlerle bir şeyin veya bir maddenin bir kısmı söz konusu olduğunda isimler sonuna -у (-ю) takısını alırlar.

ча́шка ча́ю	bir fincan çay
стака́н ча́ю	bir bardak çay
кусо́к сы́ру	bir parça peynir
килогра́мм са́хару	bir kilogram şeker
килогра́мм песку́	bir kilogram kum
купи́ть са́хару	şeker satın almak
купи́ть мёду	bal satın almak
купить шёлку	İpek kumaşını satın almak
выпить ча́ю	çay içmek
попро́бовать мёду	balın tadına bakmak

2 Bir yer bildiren isimler -у (-ю) takısıyla kullanılır Genellikle **из** ve **до** edatlardan sonra kullanılır

из до́му	evden
до до́му	eve
из ле́су	ormandan
до ле́су	[redacted]
вы́йти из ле́су	ormandan çıkmak
идти до до́му	eve gitmek
добра́ться до до́му	eve ulaşmak

3. Zaman bildirildiğinde isimler sonuna -у (-ю) takısını alırlar. До, с ve около ile kullanılır.

до дóму	eve kadar
с чáсу	birden itibaren
до чáсу	bire kadar
óколо чáсу	yaklaşık bir saat, bir saat gibi
ждать с чáсу	birden itibaren beklemek
гулять óколо чáсу	yaklaşık bir saat dolaşmak

4. Bir eylemin sebebini bildirirken **-у (-ю)** takısı kullanılır. **С (со)** edatı ile kullanılır.

с испýгу, со стрáху	korkudan
с перепýгу	korkarak
побелéть со стрáху	korkudan yüzü bembeyaz olmak
заболéть с перепýгу	korkudan hastalanmak

5. Bazı özel durumlarda da belli edatlarla **-у (-ю)** takısı kullanılır.

упустить из вúду	dikkate almamak
óт роду не видеть	hiç tanımamak
бéз толку	anlamı yok, gereği yok
ни рáзу не прийтú	hiç gelmemek

DE HALİ'NDE BAZI İSİMLERİN **-У (-Ю)** TAKISI ALMASI

В ve **на** edatı ile bazı ERİL CİNS isimler **-у (-ю)** takısı alırlar.

в садý (сад)	bahçede
Кóшки игрáют в садý.	Kediler bahçede oynuyorlar
в шкафý (шкаф)	dolapta
Мои костюмы висят в шкафý.	Benim elbiselerim dolapta asılı duruyorlar

на мостý (мост)	köprüde, köprü üstünde
Машины стоят на мостý	Araçlar köprü üstünde duruyorlar
на берегý (бéрег) **на берегý мóря**	sahilde deniz kıyısında
Наш дом нахóдится на берегý мóря.	Bizim evimiz deniz kıyısında bulunmaktadır
на краю (край)	kenarda, tam uçta
Нóвый журнáл лежит на краю дивáна.	Yeni dergi divanın tam kenarında duruyor
на лугý (луг)	çayırda, merada
Корóвы гуляют на лугý.	İnekler merada dolaşıyorlar
на лбу (лоб)	alında, başın ön kısmında
У негó на лбу был бéлый платóк.	Onun alnında beyaz bir mendil vardı

Ayrıca **"год"** ve **"час"** sözcükleri de aşağıdaki durumlarda -у takısı alırlar

в какóм годý?	hangi yılda?
В какóм годó ты поступил в институ́т?	Enstitüye hangi yılda girdin?
в котóром часý?	hangi saatte?
- В котóром часý вы пошли в шкóлу? **- В пéрвом часý.**	- Hangi saatte okula gittiniz? - Saat 12'den sonra
- В какóм годý вы родились? **- Я родился в 1967 годý.**	- Hangi yılda doğdunuz? - Ben 1967 yılında doğdum
- В котóром часý дéти пришли домóй? **- Они пришли домóй в пятом часý.**	- Çocuklar saat kaçta eve geldiler? - Onlar saat beşte geldiler

Sonunda -у (-ю) takısını alan ERİL CİNS isimleri çoğunlukla tek heceli isimlerdir

Aşağıdaki tabloda İN HALİnde -у (-ю) son takısı olarak alan en çok kullanılan isimler verilmektedir

В	
бор (çam ormanı)	в бору́
бой (muharebe)	в бою́
бред (sayıklama)	в бреду́
быт (ev hayatı)	в быту́
глаз (göz)	в глазу́
год (yıl)	в году́
долг (borç)	в долгу́
дым (duman)	в дыму́
жар (ateş)	в жару́
край (memleket)	в краю́
круг (daire, halka)	в кругу́
лоб (alın)	во лбу́
лес (orman)	в лесу́
лёд (buz)	во льду́
мёд (bal)	в меду́
мех (kürk)	в меху́
мозг (beyin)	в мозгу́
мох (yosun)	во мху
нос (burun)	в носу́
плен (esaret)	в плену́
полк (alay)	в полку́
порт (liman)	в порту́
пруд (küçük göl)	в пруду́
пух (tüy)	в пуху́
ров (hendek)	во рву
род (sülale)	в роду́
рот (ağız)	во рту
ряд (sıra)	в ряду́
сад (bahçe)	в саду́
снег (kar)	в снегу́
сок (meyve suyu)	в соку́
строй (sıra, düzen)	в строю́
тыл (geri, arka)	в тылу́
угол (köşe)	в углу́
ход (yürüme)	в ходу́
цвет (çiçeklenme)	в цвету́
шкаф (dolap)	в шкафу́
Крым (Kırım)	в Крыму́

НА	
бéрег (sahil)	на берегу́
бок (böğür, yan)	на боку́
борт (borda)	на борту́
вал (şaft)	на валу́
век (yüzyıl)	на веку́
воз (kargo)	на возу́
край (kenar)	на краю́
круг (daire, halka)	на кругу́
лоб (alın)	на лбу
луг (çayır)	на лугу́
лёд (buz)	на льду
мёд (bal)	на меду́
мех (kürk)	на меху́
мост (köprü)	на мосту́
мох (yosun)	на мху
мыс (burun, çıkıntı)	на мысу́
нос (burun)	на носу́
плот (feribot)	на плоту́
пол (yer, döşeme)	на полу́
пост (karakol)	на посту́
пруд (küçük göl)	на пруду́
род (sülale)	на роду́
снег (kar)	на снегу́
сок (dal)	на соку́
угол (köşe)	на углу́
шкаф (dolap)	на шкафу́
Дон (Don nehri)	на Дону́

2. ВТОРОЙ ВИД СКЛОНЕНИЯ İKİNCİ TİP ÇEKİM

DİŞİL CİNS isimlerde sonu -а, -я ile bitenler bu tip eklerle çekilirler. Bu iki harf atıldıktan sonra geriye kalan kökün son harflerinin sert ya da yumuşak olmasına bağlı olarak iki grup çekim eki mevcuttur.

A. Sonu sert sessiz ile biten DİŞİL isimlerin çekilmesi.

страна́ (ülke)
цена́ (fiyat)
кни́га (kitap)
ру́чка (kalem)

И.п. (кто? что?)	страна́	цена́	-а
Р.п. (кого́? чего́?)	страны	цены	+ы
Д.п. (кому́? чему́?)	стране́	цене́	+е
В.п. (кого́? что?)	страну́	цену́	+у
Т.п. (кем? чем?)	страно́й	ценой	+ой
П.п. (о ком? о чём?)	о стране́	о цене́	+е

И.п. (кто? что?)	книга	ру́чка	-а
Р.п. (кого́? чего́?)	книги	ру́чки	+и
Д.п. (кому́? чему́?)	книге	ру́чке	+е
В.п. (кого́? что?)	кни́гу	ру́чку	+у
Т.п. (кем? чем?)	кни́гой	ру́чкой	+ой
П.п. (о ком? о чём?)	о книге	о ру́чке	+е

-а düştükten sonra geriye kalan kökün sonunda г, к, х harflerinden biri olursa Р.п. de -ы yerine -и gelir.

де́вочка (kız)
стару́ха (ihtiyar kadın)
студе́нтка (kız öğrenci)
рука́ (el)
нога́ (bacak, ayak)
му́ха (sinek)

И.п. (кто? что?)	**де́вочка**	**нога́**	**му́ха**
Р.п. (кого́? чего́?)	**де́вочки**	**ноги́**	**му́хи**

Ayrıca sonu **-а** ya da **-я** ile biten ERİL CİNS canlıların ismi olan sözcükler de İKİNCİ TİP çekim ekleriyle çekilirler. Yani ERİL isim olmalarına rağmen DİŞİL isimler gibi çekilirler.

мужчина (erkek)
па́па (baba)
де́душка (dede)
старшина (baş çavuş)
юноша (delikanlı)
дядя (dayı, amca)

И.п. (кто? что?)	**мужчи́на**	**дя́дя**
Р.п. (кого́? чего́?)	**мужчи́ны**	**дя́ди**
Д.п. (кому́? чему́?)	**мужчи́не**	**дя́де**
В.п. (кого́? что?)	**мужчи́ну**	**дя́дю**
Т.п. (кем? чем?)	**мужчи́ной**	**дя́дей**
П.п. (о ком? о чём?)	**о мужчи́не**	**о дя́де**

Sonu sert sessiz ile biten DİŞİL isimlerin ÇOĞUL çekimleri

И.п. (кто? что?)	**стра́ны**	**це́ны**	**-ы**
Р.п. (кого́? чего́?)	**стран**	**цен**	**+-**
Д.п. (кому́? чему́?)	**стра́нам**	**це́нам**	**+ам**
В.п. (кого́? что?)	**стра́ны**	**це́ны**	**-ы**
Т.п. (кем? чем?)	**стра́нами**	**це́нами**	**+ами**
П.п. (о ком? о чём?)	**о стра́нах**	**о це́нах**	**+ах**

И.п. (кто? что?)	**кни́ги**	**ру́чки**	**-и**
Р.п. (кого? чего?)	**книг**	**ру́чек**	**+-**
Д.п. (кому? Чему?)	**кни́гам**	**ру́чкам**	**+ам**
В.п. (кого? что?)	**кни́ги**	**ру́чки**	**-и**
Т.п. (кем? чем?)	**кни́гами**	**ру́чками**	**+ами**
П.п. (о ком? о чём?)	**о кни́гах**	**о ру́чках**	**+ах**

Şimdiye kadar yapılan ÇOĞUL isim çekimlerinde, dikkat edilirse fazlaca bir zorluk yoktur. Hallerden üç tanesinin ikişer adet çoğul takısı bulunmaktadır.

Д.п. (кому́? чему́?)	**+ам** (sert takılılar için) **+ям** (yumuşak takılılar için)
Т.п. (кем? чем?)	**+ами** (sert takılılar için) **+ями** (yumuşak takılılar için)
П.п. (о ком? о чём?)	**+ах** (sert takılılar için) **+ях** (yumuşak takılılar için)

B. Sonu yumuşak sessiz ile biten DİŞİL isimlerin çekilmesi

Мари́я
Та́ня
статья́ (makale)
дере́вня (köy)
ли́ния (hat)
ста́нция (istasyon)

И.п. (кто? что?)	статья́	дере́вня	-я
Р.п. (кого́? чего́?)	статьи́	дере́вни	+и
Д.п. (кому́? чему́?)	статье́	дере́вне	+е
В.п. (кого́? что?)	статью́	дере́вню	+ю
Т.п. (кем? чем?)	статьёй	дере́вней	+ей/+ёй
П.п. (о ком? о чём?)	о статье́	о дере́вне	+е

И.п. (кто? что?)	ли́ния	ста́нция	-я
Р.п. (кого́? чего́?)	ли́нии	ста́нции	+и
Д.п. (кому́? чему́?)	ли́нии	ста́нции	+и
В.п. (кого́? что?)	ли́нию	ста́нцию	+ю
Т.п. (кем? чем?)	ли́нией	ста́нцией	+ей
П.п. (о ком? о чём?)	о ли́нии	о ста́нции	+и

Sonu **-ия** ile biten DİŞİL CİNS isimlerde -İN, -E ve -DE HALLER'inde ortak **+и** takısı olmaktadır

Aynı isimlerin ÇOĞUL çekimlerini yapalım

И.п. (кто? что?)	статьи́	дере́вни	-и
Р.п. (кого́? чего́?)	стате́й	дереве́нь	+ей/+ень
Д.п. (кому́? чему́?)	статьям	деревням	+ям
В.п. (кого́? что?)	статьи́	дере́вни	-и
Т.п. (кем? чем?)	статьями	деревнями	+ями
П.п. (о ком? о чём?)	о статьях	о деревнях	+ях

И.п. (кто? что?)	ли́нии	ста́нции	-и
Р.п. (кого́? чего́?)	линий	ста́нций	+й
Д.п. (кому́? чему́?)	ли́ниям	ста́нциям	+ям
В.п. (кого́? что?)	ли́нии	ста́нции	-и
Т.п. (кем? чем?)	ли́ниями	ста́нциями	+ями
П.п. (о ком? о чём?)	о ли́ниях	о ста́нциях	+ях

Sonu **-а** ile biten isimlerin bu harf atıldıktan sonra geriye kalan kökünde **ч, ж, ш, щ** ya da **ц** harflerinden birisi bulunuyor ise **Т.п.** vurgulu takı **-о́й (-о́ю)** vurgusuz takı **-ей (-ею)** olur

свеча́ - свечо́й (mum - mum ile)
ту́ча - ту́чей (bulut - bulut ile)
птица - птицей (kuş - kuş ile)
лу́жа - лу́жей (su birikimi - su birikimi ile)
ча́ща - ча́щей (orman - orman ile)
ча́ша - ча́шей (fincan - fincan ile)

ТРЕТИИ ВИД СКЛОНЕНИЯ - ÜÇÜNCÜ TİP ÇEKİM

Bu tip çekim -ь ile biten DİŞİL isimler içindir.

мысль (fikir)
жизнь (hayat)
ночь (gece)
мышь (fare)
ладóнь (avuç)
степь (step)

И.п.	мысль	жизнь	ночь	мышь	ладóнь	степь	-ь
Р.п.	мысли	жизни	нóчи	мыши	ладóни	стéпи	+и
Д.п.	мысли	жизни	нóчи	мыши	ладóни	стéпи	+и
В.п.	мысль	жизнь	ночь	мышь	ладóнь	степь	-ь
Т.п.	мыслью	жизнью	нóчью	[illegible]	ладóнью	стéпью	+ю
П.п.	о мысли	о жизни	о нóчи	[illegible]	о ладóни	о стéпи	+и

-ь ile biten DİŞİL isimler B.п. tekilde herhangi bir takı almazlar.

Он прóжил всю жизнь здесь. — O bütün ömrünü burada geçirdi.
Охóтник не любил степь. — Avcı stepi sevmiyordu.
У этого писáтеля я вижу совремéнную мысль. — Ben bu yazarda çağdaş bir düşünce görüyorum
Я получил пóмощь от отцá. — Babamdan yardım aldım.

İLE HALİ'nde -ь üzerine +ю eklenmekte ve +ью şeklinde, bu takı meydana gelmektedir.

жизнь - жизнью
степь - стéпью
кровь - крóвью
рожь - рóжью

İN, E ve İLE HALLERİ'nin [illegible]

Р.п. (когó? чегó?)	степь – стéпи	ночь – нóчи	жизнь – жизни
Д.п. (комý? чемý?)	степь – стéпи	ночь – нóчи	жизнь – жизни
Т.п. (кем? чем?)	степь – стéпи	ночь – нóчи	жизнь – жизни

Bu tip isimlerden bir kısmı, в ve на edatı ile yer bildirirken vurguyu son takıya alır, normal hal çekimlerinde ise vurgu sözcüğün kökündedir.

И.п. (кто? что?)	степь	ночь	кровь
П.п. (в ком? в чём?)	степи́	ночи́	крови́

Лóшади жили в степи́. — Atlar steplerde yaşıyorlardı
Азербайджáн богáт нéфтью. — Azerbaycan petrol yönünden zengindir.
Они добывáют нефть во мнóгих местáх Каспийского мóря. — Onlar Hazar Denizi'nin birçok yerinden petrol elde ediyorlar.
Все рабóчие были на Крáсной плóщади во врéмя прáздника. — Bayram sırasında bütün işçiler Kızıl Meydan'da idiler.

ÜÇÜNCÜ TİP çekim grubuna dahil isimlerin ÇOĞUL çekimleri.

И.п. (кто? что?)	мысли	жизни	нóчи	мыши
Р.п. (когó? чегó?)	мыслей	жизней	ночéй	мышей
Д.п. (комý? чемý?)	мыслям	жизням	ночáм	мышáм
В.п. (когó? что?)	мысли	жизни	нóчи	мыши
Т.п. (кем? чем?)	мыслями	жизнями	ночáми	мышáми
П.п. (о ком? о чём?)	о мыслях	о жизнях	о ночáх	о мышáх

И.п. (кто? что?)	ладóни	стéпи	-и
Р п. (когó? чегó?)	ладóней	степéй	+ей
Д.п. (кому́? чему́?)	ладóням	степя́м	+ям
В.п. (когó? что?)	ладóни	стéпи	-и
Т.п. (кем? чем?)	ладóнями	степями	+ями
П.п. (о ком? о чём?)	о ладóнях	о степях	+ях

YGULAMA - 6· Aşağıdaki cümlelerinin üç tıp çekimlerini inceleyiniz

. Я купил нóвый словáрь своему́ дру́гу.
. Онá получила письмó от подру́ги.
. Мы изучáли в университéте истóрию.
. Вы знáете Анну и Виктора?
. Они ходили в зоопáрк с детьми.
. Я написáла расскáз о нáшей семьé.
. Он пьёт кóфе с молокóм, но без сáхара.
. Мáма пошлá в магазин купи́ть килогрáмм мясу.
Мы обошли́ все музéи гóрода.
0 На берегу́ мóря стоял мáленький дóмик.
1 Онá записывала нóвые словá в тетрáди.
2. В крови больнóго нé было лекáрства.
3. У Василия есть стáршая сестрá, но нет брáта.
4 Я был в теáтре с товáрищами.
5 Вы чáсто звóните родителям?
6 В порту́ стои́т большóй корáбль.
7 Машина остановилась на пóлном ходу́.
8 На лугу́ расцвели цветы.
9. От роду не встречáл я такóго человéка.
0 Онá купила килогрáмм рису и килогрáмм мясу для плóва.

РОДИТЕЛЬНЫИ ПАДЕЖ МНОЖЕСТВЕННОГО ЧИСЛА - -İN HALİ ÇOĞUL İSIM ÇEKİMLERİ

Şimdiye kadar verilen tablolardan açıkça anlaşılacağı gibi, -İN HALİ dışındakı diğer beş HAL'in ÇOĞUL isim çekimleri son derece kolaydır.

Diğer halleri kısaca özetleyecek olursak:

YALIN HAL	ERİL ve DİŞİL isimler +ы veya +и takısı NÖTR CİNS isimler -о > -а, -е > -я, -мя > -ена
-E HALİ	+ам (sert sessizle bitenler için) +ям (yumuşak sessizle bitenler için)
İLE HALİ	+ами (sert sessizle bitenler için) +ями (yumuşak sessizle bitenler için)
-DE HALİ	+ах (sert sessizle bitenler için) +ях (yumuşak sessizle bitenler için)
-İ HALİ	Canlı (insan ve hayvan) -İN HALİ'nin aynısı Cansız (bitki ve diğer nesneler) YALIN HAL'in aynısı

BIRINCİ TİP ÇEKİME GİREN İSİMLERİN -İN HALİ ÇOĞUL TAKILARI

I ERİL isimler -ов, -ев, -ёв, -ей takılardan birini alırlar

A Sonu sessız harfle biten ve YALIN HAL'de düzenli çoğul yapılan isimler -ов alırlar

студéнт - студéнтов (erkek öğrenci)
магазин - магазинов (mağaza)
завóд - завóдов (fabrika)
сад - садóв (bahçe)

Fakat sonunda -ц harfi bulunan sözcüklerde çoğul yapılan isimler -ов veya -ев alırlar

отéц - отцóв (baba)
боéц - бойцóв (savaşçı)
америкáнец - америкáнцев (Amerikalı)

YALIN HAL ÇOĞUL'u -ья ile yapan isimlerin takıları karışıktır.

стул - стýлья → стýльев (sandalye)
лист - лúстья → лúстьев (yaprak)
кóлос - колóсья → колóсьев (başak)
брат - брáтья → брáтьев (kardeş)
друг - друзья́ → друзéй (arkadaş)

B. -й ile biten isimler -ев yada -ёв alırlar.

музéй - музéев (müze)
герóй - герóев (kahraman)
сарáй - сарáев (depo)
трамвáй - трамвáев (tramvay)

C. Sonu yumuşak ya da fısıltılı harflerden biri ile biten isimler -ей alırlar.

дождь - дождéй (yağmur)
огóнь - огнéй (ateş)
врач - врачéй (doktor)
товáрищ - товáрищей (arkadaş, yoldaş)
нож - ножéй (bıçak)
карандáш - карандашéй (kurşunkalem)
плащ - плащéй (yağmurluk)

D. Az sayıda ERİL isim -İN HALİ çoğulunda herhangi bir takı almadan YALIN HAL ile kullanılır

человéк → пять человéк (beş insan)
солдáт → дéсять солдáт (on asker)
раз → семь раз (yedi kez)
сапóг → пáра сапóг (iki bot)

Altı çizili sözcüklerden sonra gelen isimlerin İN HALİ ÇOĞUL olması gerektiği halde bu isimler herhangi bir takı almazlar.

2. NÖTR CİNS isimlerden sonu -о, -ие, -це ile bitenler -İN HALİ ÇOĞUL'nda takı almazlar.

окнó - óкон → стёкла óкон (pencerelerin camları)
учúлище - учúлищ (meslek okulu)
полотéнце - полотéнец (havlu)
письмó - пúсем (mektup)
слóво - слов (kelime)
клáдбище - клáдбищ (mezarlık)

Ayrıca sonu -ие, -ье ile biten isimler çoğulda -ий takı alırlar.

мгновéнье - мгновéний (an)
здáние - здáний (bina)
собрáние - собрáний (toplantı)
знáние - знáний (bilgi)
задáние - задáний (ödev)
копьё - кóпий (mızrak)
ущéлье - ущéлий (boğaz)

Sonu -е, -ьё ile biten aşağıdaki sözcükler -ей takı alırlar

мóре - морéй (deniz)
пóле - полéй (tarla)
ружьё - рýжей (tüfek)

Kuraldışı olarak bir sözcük aşağıdaki şekilde çoğul yapılır.

óблако - облакóв (bulut)

Sonuna -ья alarak çoğul yapan NÖTR CİNS isimler -я yerine -ев takısı alırlar

перó - пéрья → пéрьев (divit)
дéрево - дерéвья → дерéвьев (ağaç)
крылó - крылья → крыльев (kanat)

...I TİP ÇEKİME TABİİ İSİMLER

...p isimlerin, sonu -а veya -я ile biten DİŞİL CİNS isimler olduğu belirtilmişti ... -а ile biten isimler -İN HALİ ÇOĞUL'da bu harfi kaybeder, herhangi bir takı ...mazlar

книга - книги → мнóго книг (çok kitap)
странá - стрáны → большинствó стран (çoğu ülke)
игрá - игры → нéсколько игр (birkaç oyun)
горá - гóры → пять гор (beş dağ)

... -я, -ья ile biten DİŞİL CİNS isimler -ей takısı alırlar

дóля - дóли → долéй (kısmet)
семья - сéмьи → семéй (aile)
статья - статьи → статéй (makale)
ноздря - нóздри → ноздрéй (burun deliği)

...t sonu -я ile biten bazı DİŞİL isimler, araya kaçak seslilerden biri ile sonuna ...lılır

земля - зéмли → земéль (toprak)
дерéвня - дерéвни → деревéнь (köy)

... -ня ile biten az sayıda isim -İN HALİ çoğulda kaçak seslilerden alır ancak -ь ...

пéсня - пéсни → пéсен (şarkı)
вишня - вишни → вишен (vişne)

... -ия ile biten isimler

стáнция - стáнции → стáнций (istasyon)
áрмия - áрмии → áрмий (asker ordusu)
пáртия - пáртии → пáртий (parti)

ÜÇÜNCÜ TİP ÇEKİME DAHİL İSİMLER

Yumuşak işaret (-ь) ile biten DİŞİL CİNS isimler -İN HALİ çoğul çekimde -ей takısı alırlar

мысль - мысли → мыслей (fikir)
жизнь - жизни → жизней (hayat)
ночь - нóчи → ночéй (gece)
ладóнь - ладóни → ладóней (avuç)
тетрáдь - тетрáди → тетрáдей (defter)
дверь - двéри → дверéй (kapı)
степь - стéпи → степéй (step)

UYGULAMA - 7: Aşağıdaki cümlelerdeki isimlerin -İN HALİ ÇOĞUL kullanımlarını inceleyiniz.

1. **Сегóдня нé было урóков.**
2. **В горóде есть мнóго фáбрик и завóдов.**
3. **Говорят, что у кóшки дéвять жизней.**
4. **У негó было всегó нéсколько друзéй.**
5. **У неё было трóе мужéй.**
6. **В Парижe мнóго площадéй.**
7. **В дóме нет мышéй.**
8. **Чéхов посетил мнóго деревéнь во врéмя своих путешéствий.**
9. **Он написáл дéсять рабóт по сéльскому хозяйству.**
10. **Онá всегдá боялась темноты ночéй.**

SÜREKLİ ÇOĞUL OLARAK KULLANILAN İSİMLERİN -İN HALİ ÇOĞUL ÇEKİMLERİ

1. **-ов** son takısını alan isimler

часы - часóв (saat)
очки - очкóв (gözlük)
весы - весóв (kantar)
трусы - трусóв (külot)
штаны - штанóв (pantolon)
духи - духóв (parfüm)
счёты - счётов (abakus)
финáнсы - финáнсов (malı hesap)

-ей son takısını alan isimler:

люди - людéй (insanlar)
бýдни - бýдней (haftanın günleri)
ясли - яслей (kreş)
щи - щей (lahana çorbası)
сáни - санéй (kızak)

3 Sonundaki -ы, -и, -а harflerini kaybeden ve herhangi bir takı almayan isimler:

дéньги - дéнег (para)
каникулы - каникул (tatil)
нóжницы - нóжниц (makas)
дровá - дров (yakacak odun)
чернила - чернил (mürekkep)
хлóпоты - хлопóт (problem, sıkıntılı iş)
сутки - сýток (24 saat, tam bir gün)

BİRKAÇ İSMİN DÜZENSİZ ÇEKİMLERİ

1 Sonu -мя ile biten NÖTR CİNS isimler.

HALLER	TEKİL	COĞUL
И.п. (кто? что?)	ймя	именá
Р.п. (когó? чегó?)	ймени	имён
Д.п. (комý? чемý?)	ймени	именáм
В.п. (когó? что?)	ймя	именá
Т.п. (кем? чем?)	йменем	именáми
П.п. (о ком? о чём?)	о ймени	о именáх

NOT Tekil ve çoğulda köke -ен- soneki eklenmektedir.

2. Tekil ve çoğulda farklı köklerden çekilen человéк (insan, adam) sözcüğü.

HALLER	TEKİL	COĞUL
И.п. (кто? что?)	человéк	люди
Р.п. (когó? чегó?)	человéка	людéй
Д.п. (комý? чемý?)	человéку	людям
В.п. (когó? что?)	человéка	людéй
Т.п. (кем? чем?)	человéком	людьмй
П.п. (о ком? о чём?)	о человéке	о людях

3. DİŞİL CİNS мать (anne) ve дочь (kız çocuğu) sözcükleri.

HALLER	TEKİL	TEKİL	COĞUL	COĞUL
И.п. (кто? что?)	мать	дочь	мáтери	дóчери
Р.п. (когó? чегó?)	мáтери	дóчери	матерéй	дочерéй
Д.п. (комý? чемý?)	мáтери	дóчери	матерям	дочерям
В.п. (когó? что?)	мать	дочь	матерéй	дочерéй
Т.п. (кем? чем?)	мáтерью	дóчерью	матерями	дочерями
П.п. (о ком? о чём?)	о мáтери	о дóчери	о матерях	о дочерях

NOT: Bütün hallerde (YALIN HAL ÇOĞUL hariç) tekil ve çoğulda köke -ер- soneki eklenmektedir.

4. ERİL CİNS olduğu halde DİŞİL CİNS isimlerin benzeri şekilde çekilen **путь** (yol) sözcüğü.

HALLER	TEKİL	ÇOĞUL
И.п. (кто? что?)	путь	пути́
Р.п. (кого́? чего́?)	пути́	путе́й
Д.п. (кому́? чему́?)	пути́	путя́м
В.п. (кого́? что?)	путь	пути́
Т.п. (кем? чем?)	путём	путя́ми
П.п. (о ком? о чём?)	о пути́	о путя́х

NOT DİŞİL CİNS **жизнь** (hayat) sözcüğü gibi çekilmektedir (İLE HALİ hariç).

5 Tekil ve çoğulu farklı olan **ребёнок - де́ти** (çocuk - çocuklar) sözcüklerinin çekimi.

HALLER	TEKİL	ÇOĞUL
И.п. (кто? что?)	ребёнок	де́ти
Р.п. (кого́? чего́?)	ребёнка	дете́й
Д.п. (кому́? чему́?)	ребёнку	де́тям
В.п. (кого́? что?)	ребёнка	дете́й
Т.п. (кем? чем?)	ребёнком	детьми́
П.п. (о ком? о чём?)	о ребёнке	о де́тях

NOT: **ребёнок - ребя́та** şeklinde çoğul yapılabildiği halde, günümüz Rusçasında çoğul olarak **де́ти** kullanılır

UYGULAMA - 8 Aşağıdaki cümlelerdeki isimlerin İN HALİ ÇOĞUL kullanımlarını inceleyiniz.

1. У меня́ нет краси́вых часо́в.
2. Цвет штано́в был чёрный.
3. Он поменял мно́го очко́в.
4. Он хо́чет, что́бы у него́ было мно́го де́нег.
5. Оте́ц ушёл в лес нарубить не́много дров.
6. В го́роде было не́сколько де́тских ясле́й.
7. Она́ увидела двоих сынове́й и запла́кала.
8. У них не оста́лось других путе́й.
9. Его́ попроси́ли назва́ть не́сколько имён.
10. У него́ не́ было дете́й.
11. В ко́мнате не оказа́лось одного́ мужчи́ны и его́ дочере́й.
12. Он не нашёл ребёнка в де́тском саду́.
13. Пе́ред до́мом не́ было воро́т.
14. В а́вгусте у нас не бу́дет кани́кул.
15. На вечери́нке было во́семь челове́к.

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ИМЁН СУЩЕСТВИТЕЛЬНЫХ С ГЛАГОЛАМИ, ПРЕДЛОГАМИ И БЕЗ ПРЕДЛОГОВ - İSMIN HALLERİNİN FİİLLERLE, EDATLARLA VE EDATSIZ KULLANILMASI

УПОТРЕБЛЕНИЕ ИМЕНИТЕЛЬНОГО ПАДЕЖА (И.п.) - YALIN HALİN KULLANILMASI

Basit cümleden bileşik cümleye kadar her türlü cümlede кто? (kim?) ve что? (ne?) sözcüklerine cevap oluşturan sözcük, sözcük öbeği ya da cümlecikler YALIN HAL formunda sayılırlar. Bu sözcükler, adlar olabileceği gibi, fiillerin mastar şekli, sıfatlar, sayılar, zamirler, belgisiz zamirlerden oluşabilirler. Bir cümlede, bu iki soru sözcüğüne (кто? что?) cevap teşkil eden sözcük ya da sözcük öbeği öznedir.

Учитель (кто?) объясняет урóк.	Öğretmen dersi anlatıyor
Студéнт (кто?) читáет текст.	Öğrenci metni okuyor.
Все студéнты (кто?) изучáют рýсский язык.	Bütün öğrenciler Rus dilini öğreniyorlar.
Урок (что?) кóнчился.	Ders bitti.
Они́ (кто?) ушли́ отсю́да.	Onlar buradan ayrıldılar.
Сóлнце (что?) свéтит.	Güneş parıldıyor.
Магази́ны (что?) открывáются в семь часóв.	Mağazalar saat yedide açılıyorlar
Никтó (кто?) из студéнтов не опоздáл на урóк.	Öğrencilerden hiçbiri derse geç kalmadı.
Все (кто?) пришли́ вóвремя.	Herkes derse zamanında geldi
Рýсские (кто?) лю́бят пить вóдку.	Ruslar votka içmeyi severler
Дéсять (что?) бóльше, чем семь.	On (10) yediden (7) daha büyüktür.
Учи́ться (что?) продолжáется до концá жи́зни.	Öğrenmek yaşamın sonuna dek sürer
Во врéмя рабóты отдыхáть (что?) запрещáется.	Çalışma sırasında dinlenmek yasaklanmıştır
Сéмеро (кто?) одногó не ждут.	Yedi kişi bir kişiyi beklemez.
В клáссе раздáлось грóмкое "Ох, Бóже мой!" (что?).	Sınıfta "Aman Tanrım" sözü yankılandı.
Тóлько двóе (кто?) смогли́ перебрáться чéрез грани́цу.	Ancak onların ikisi sınırdan geçebildiler.
Что-то (что?) виднéлось вдалекé.	Uzakta bir şeyler gözüktü.
Тебя в чём-то убеди́ть (что?) нелегкó.	Seni bir şeye ikna etmek hiç kolay değil.
Анна с Ви́ктором (кто?) ждáли нас в кóмнате.	Anna ile Viktor bizi odada bekliyorlardı.

УПОТРЕБЛЕНИЕ ПРЕДЛОЖНОГО ПАДЕЖА (П.п.) - EDATLI HAL (-DE)'İN KULLANILMASI

Adından da anlaşıldığı gibi yalnızca belli bazı edatlarla kullanılan haldir. İsimlerin, isim öbeklerinin bu halde kullanılmasını gerektiren edatlar ve anlamları aşağıdaki gibidir. Birçok durumda (где? - nerede?) sorusuna cevap verilmektedir

A. **В (во)** → Bir yerin, bir şeyin İÇİNDE olma durumu için kullanılır

- Где бы́ли все?	- Herkes nerede idi?
- Все бы́ли <u>в клáссе</u>.	- Herkes sınıfta idi
- Где твои́ вéщи?	- Eşyaların nerede?
- Мои́ вéщи <u>в шкафý</u>.	- Benim eşyalarım dolaptadır

B. **На** → Bir yerin, bir şeyin ÜSTÜNDE olma ya da kalıp halinde bazı sözcüklerle kullanılır

- Где стои́т кни́га?	- Kitap nerede duruyor?
- Кни́га стои́т <u>на пóлке</u>.	- Kitap rafta duruyor.
- На чём они́ уéхали?	- Onlar ne ile gittiler?
- Они́ уéхали <u>на маши́не</u>.	- Onlar araba ile gittiler
- Что лежи́т <u>на столé</u>?	- Masa üzerinde ne duruyor?
- <u>На столé</u> лежáт газéты.	- Masa üzerinde gazeteler duruyorlar
Все бы́ли <u>на урóке</u>.	Bütün öğrenciler derste idiler

C. **О (об/обо)** → Bir canlı ya da cansız nesnenin HAKKINDA anlamını karşılar

- <u>О ком</u> вы говори́те?	- Siz kim hakkında konuşuyorsunuz?
- Я говорю́ <u>об учи́теле</u>.	- Ben öğretmen hakkında konuşuyorum

D. **При** → Birinin DEVRİNDE, bir şeyin YANIBAŞINDA anlamlarında kullanılır

<u>При войнé</u> лю́ди жи́ли трýдно.	Savaş sırasında insanlar zor yaşıyorlardı
<u>При шкóле</u> был большóй огорóд.	Okulun yanında buyuk bir meyve bahçesi vardı

1 B (BO) EDATININ KULLANILDIĞI DURUMLAR

(1) Bir şeyin ya da yerin içinde bulunma, sınırlı bir süre kalma anlamını karşılamada kullanılır

Вечером Ивáн был <u>в теáтре</u>.	İvan akşamleyin tiyatrodaydı
Учéбник лежит <u>в столé</u>.	Ders kitabı masanın çekmecesindedir.
Мой брат рабóтает <u>в шкóле</u>.	Kardeşim okulda çalışıyor
Шкóльники игрáли <u>во дворé</u>.	Okul çocukları avluda oynuyorlar
Зимóй артист жил <u>в Парижé</u>.	Kışın artist Paris'te yaşıyordu
Студéнты гуля́ли <u>в садý</u> во врéмя перерыва.	Öğrenciler teneffüste bahçede geziniyorlardı
Лисá живёт <u>в лесý</u>.	Tilki ormanda yaşıyor
Егó автомобиль стоит <u>в гарáже</u>.	Onun otomobili garajda duruyor.

(2) B edatı zaman bildirmede kullanılır.

(a) Ay, yıl ve yüzyıl bildirmede.

Мы переéхали в Стамбýл <u>в июле</u> (когдá? в какóм мéсяце?) <u>в 1996-ом годý</u> (когдá? в какóм годý?).	Biz 1996 yılında temmuz ayında İstanbul'a taşındık (göç ettik).
Велúкий полководéц Ататю́рк жил <u>в 20-ом вéке</u> (когдá? в какóм вéке?).	Büyük başkomutan Atatürk, 20.yüzyılda yaşadı.

(b) İnsan hayatında belli bir dönemi belirten kalıplarda kullanılır

в дéтстве	çocukluk döneminde
в ю́ности	gençlikte
в мóлодости	gençlikte
в зрéлом вóзрасте	tam olgunluk döneminde
в вóзрасте	yetişkinlik döneminde
в стáрости	yaşlılıkta, yaşlılık döneminde

<u>В дéтстве</u> я любил собирáть цветы.	Çocukluğumda çiçek toplamayı severdim
В мóлодости он жил в Сибúри.	Gençliğinde Sibirya'da yaşadı

(c) Zaman olarak bir eylemin başlangıcını, ortası ve sonunu bildirmede kullanılan sözcüklerle .

начáло - в начáле (başlangıcında
середина - в середине (ortasında)
конéц - в концé (sonunda)

<u>В начáле</u> прогýлки всё было готóво.	Gezinin başlangıcında her şey hazırdı.
Они́ улетéли отсю́да <u>в середине</u> мéсяца.	Onlar ayın ortasında buradan ayrıldılar (uçakla)
<u>В концé</u> урóка все прáвила были пóняты.	Dersin sonunda bütün kurallar anlaşılmıştı

(d) Tahmini olarak belirlenmiş saat cinsinden zamanı bildirmede kullanılır Saat sözcüğü sıra sayılarının çekimli şekli ile kullanılır.

во вторóм часý	saat bir ile iki arasında
в пятом часý	saat dört ile beş arasında
в десятом часý	saat dokuz ile on arasında

Самолёт улетéл <u>в десятом часý</u>.	Uçak, dokuzla on arasında kalktı
Онá былá готóва <u>в седьмóм часý</u>.	Saat altıyla yedi arasında o hazırdı

(3) Bir insanın içinde bulunduğu durumu ifade eden sözcüklerle kullanılır.

в гóре	acı içinde, kaderli
в тоскé	hüzün, can sıkıntısı içinde
в волнéнии	heyecan içinde
в востóрге	coşku, memnuniyet içinde
в печáли	üzüntü içinde
в гнéве	kızgınlık içinde

- Как спортсмéн ходил по зáлу?	- Sporcu salonda nasıl geziniyordu?
- Спортсмéн <u>в волнéнии</u> ходил по зáлу.	- Sporcu heyecan içinde salonda geziniyordu

Все инженéры были <u>в востóрге</u> (как?) от результáта.	Bütün mühendisler sonuçtan memnuniyet içindeydiler

1) Birisinin giymiş olduğu kıyafetini bildiren sözcükler ile kullanılır

...е сестра была <u>в новой рубашке</u> ...в чём?).	Onun kız kardeşi yeni bir gömlek giymişti
Она пришла на вечер ...<u>дорогом костюме</u>.	O, geceye üzerinde pahalı bir elbise olduğu halde geldi (pahalı bir elbiseyle).

...5) Bazı fiil ve yine çoğunluğu bu fiillerden türemiş isimler ile в edatı bir DEYİM ...oluşturarak kullanılır

...нуждаться в помощи	yardım ihtiyacı olmak
...нужда в помощи	bir yardım ihtiyacı
...упражняться в произношении	fonetik çalışması yapmak
...упражнения в произношении	fonetik alıştırması yapma
...помогать (несов.) кому-нибудь в работе	birine işte yardım etmek
...помочь (сов.) кому-нибудь в работе	birine işte yardım etmek
...помощь в работе	birinin işine yardım
...сомневаться (несов.) в правильности	doğruluğundan şüphe etmek
...сомнение в правильности	doğruluğundan şüphe
...отказывать (несов.) кому-нибудь в помощи	yardım etmeyi reddetmek
...отказать (сов.) кому-нибудь в помощи	yardım etmeyi reddetmek
...отказ в помощи	yardım etmeyi reddetme
...уверять/уверить кого-нибудь в необходимости	birisinin gerekliğinden emin olmak
...убеждать/убедить в необходимости	bir şeyin gerekliğinde ikna etmek
убеждение в необходимости	bir şeyin gerekliğinde ikna olma

обманываться/обмануться в человеке	birisi hakkında yanılmak
обманываться/обмануться в надежде	ümitleri hakkında yanılmak
одержать победу в борьбе	savaşı, mücadeleyi kazanmak
одержать победу в соревновании	yarışmayı kazanmak
отдавать/отдать (себе) отчёт в своих поступках	ne yaptığını bilmek
отдавать/отдать (себе) отчёт в своих словах	ne dediğini bilmek
отчитываться/отчитаться в работе	İş hakkında hesap vermek
отчитываться/отчитаться в расходах	harcamalar hakkında hesap vermek
отчёт в расходах	harcamalar hakkında hesap
признаваться/признаться в любви	aşkını ilan etmek
признаваться/признаться в своих ошибках	hatalarını kabul etmek
сознаваться/сознаться в своей вине	suçunu itiraf etmek
разочаровываться/разочароваться в друге	arkadaş hakkında hayal kırıklığına uğramak
разочаровываться/разочароваться в жизни	hayatı hakkında hayal kırıklığına uğramak
разочарования в работе	İş hakkında hayal kırıklığı
соревноваться в игре	oyun yapmak (yarışmak)
соревноваться в работе	işte rekabet etmek
соревнование в баскетболе	basketbol yarışması
упрекать/упрекнуть в безответственности	sorumsuzluğunu yüzüne vurmak
упрёк в халатности	dikkatsizliğini yüzüne vurma

участвовать в выборах	seçimlere katılmak
участвовать в игре	oyuna katılmak
участие в голосовании	oy verme

Ayrıca **уверять/уверить** fiilinden türeyen

уверенный	emin
уверен	emindir

Все уверены в победе.	Herkes zaferden emindir.
Ахмет - уверенный в себе человек.	Ahmet kendisinden emin bir insandır.

UYGULAMA - 9: Aşağıdaki cümlelerde **в** edatının kullanıldığı anlamları inceleyiniz

1. **Позавчера я был в клубе.**
2. **Инженер работал в Москве.**
3. **В детстве я любил путешествовать.**
4. **Сталин жил в 20-ом веке.**
5. **В конце визита они были довольными.**
6. **Автобус ушёл в пятом часу.**
7. **Девушка была в старом платье.**
8. **В саду много детей.**
9. **Он был в восторге от картины.**
10. **В июне я хочу поехать на практику.**
11. **Они уверяли меня в победе.**
12. **Андрей очень нуждался в помощи родителей.**
13. **Учёные не сомневались в успехе эксперимента.**
14. **Джон долго упражнялся в произношении русских слов.**
15. **Когда он переезжал, соседи помогли ему в перевозке вещей.**

2. НА EDATININ KULLANILDIĞI YERLER

(1) Bir yerde, bir mekanda/ortamda bulunma ifade ederken "**где?** - nerede?" sorusuna cevap teşkil eden sözcükle kullanılır.

- Где находится новый отель?	- Yeni otel nerede bulunmaktadır?
- Новый отель находится на берегу моря	- Yeni otel deniz kenarında bulunmaktadır
Все спортсмены были на собрании.	Bütün sporcular toplantıdaydılar
Новые учителя должны были присутствовать на семинаре.	Yeni öğretmenler seminerde bulunmak zorundaydılar
На тротуарах было много снега.	Kaldırımlarda çok kar vardı

(2) Herhangi bir kara, deniz ve hava aracı ile gitmek bildirirken ARAÇ isminin önünde **на** edatı kullanılır (**на чём?** - hangi vasıta ile?)

на автобусе	otobüs ile
на поезде	tren ile
на трамвае	tramvay ile
на пароходе	gemi ile
на велосипеде	bisiklet ile
[redacted]	uçak ile
на лошади	at ile, at sırtında

Bu kalıplar ile PERIYODİK bir gitmek ya da gelmek fiili olarak **ездить** fiilinin türevleri, belli bir yön ve söylenilen zamanda gerçekleşen bir gitmek ya da gelmek eylemi olarak da **ехать** fiilinin türevleri kullanılır

- На чём вы едете в Карс?	- Kars'a ne ile gidiyorsunuz?
- Я еду на автобусе в Карс.	- Ben Kars'a otobüs ile gidiyorum
- Я иногда лечу в Карс на самолёте.	- Ben bazen Kars'a uçak ile gidiyorum
Я не могу ехать в Карс на велосипеде.	- Ben Kars'a bisiklet ile gidemem
Летом мы будем плыть на пароходе по морю.	Yazın gemi ile deniz yoluyla gideceğiz

(3) Bazı zaman birimlerin bildirmede **на** edatı ile zaman sözcükleri kullanılır

на неделе	haftada
на рассвете	şafak vaktinde
на закате	güneş batışında

На прошлой неделе у нас был экзамен.	Geçen hafta sınavımız vardı
Туристы пошли в Немруты на рассвете	Turistler sabah erkenden Nemrut'a gittiler
Они вернулись в отель на закате	Onlar gün batımıyla otele döndüler

(4) Aşağıdaki fiiller ile oluşturan kalıplarda **на** edatı kullanılır.

говорить/сказать на русском языке	Rusça konuşmak, Rus dilinde konuşmak
писать/написать на турецком языке	Türkçe yazmak
играть/поиграть на скрипке	keman/viyolan çalmak
играть/поиграть на рояле	kuyruklu piyano çalmak
играть/поиграть на пианино	piyano çalmak
играть/поиграть на баглама́	bağlama çalmak
играть/поиграть на гитаре	gitar çalmak
настаивать/настоять на решении	kararında ısrar etmek
настаивать/настоять на выезде	ayrılma konusunda ısrar etmek
основываться/основаться на данных	verilere dayanmak
жениться/пожениться на ком-нибудь	erkeğin bir kadınla evlenmesi

Kadının bir erkek ile evlenmesinde farklı kalıp kullanılmaktadır.

выходить/выйти замуж за кого-нибудь	bir kadının erkek ile evlenmesi
В зале известный артист играл <u>на пианино</u>.	Salonda ünlü sanatçı piyano çalıyordu.
Моя сестра вышла замуж <u>за Ахмета</u>.	Benim kardeşim Ahmet ile evlendi.
Президент Горбачёв женился <u>на госпоже</u> Раисе сорок лет тому назад.	Cumhurbaşkanı Gorbaçov Bayan Rayısa ile 40 yıl önce evlenmişti.

3. **О (ОБ\ОБО)** EDATININ KULLANILDIĞI YERLER

О ком? (kim hakkında?), **о чём?** (ne hakkında?) sorularına cevap verirken birisi ya da bir şeyi gösteren sözcükler bu edat ile kullanılır. Bazı sesli harfle (а-, у-, о-, и-, э-) başlayan sözcüklerin önünde **об** şeklinde kullanılır. Fakat "benim hakkımda" - "**обо мне**" şeklinde kullanılır

- О ком вы говорите?	- Kim hakkında konuşuyorsunuz?
- Мы говорим <u>о сосе́де</u>.	- Komşu hakkında konuşuyoruz
- О чём они спрашивают?	- Onlar ne hakkında soruyorlar?
- Они спрашивают <u>об этом фильме</u>.	- Onlar bu film hakkında soruyorlar.
Этот текст рассказывает <u>о юности</u> Ататюрка.	Bu metin Atatürk'ün gençliğini anlatıyor.

Konuşma ve düşünce ile ilgili aşağıdaki fiiller ve bu fiillerden türemiş sözcükler ile "**о/об**" HAKKINDA edatı kullanılır

говорить (несов.) о недостатках	eksikliklerden bahsetmek, kusurlar hakkında konuşmak)
сказать (сов.) о недостатках	eksikliklerden bahsetmek, kusurlar hakkında konuşmak)
разговор о недостатках	eksiklikler hakkında konuşma)
рассказывать (несов.) о поездке	gezi hakkında anlatmak
рассказать (сов.) о поездке	gezi hakkında anlatmak
рассказ о поездке	gezi hakkında anlatı
спрашивать (несов.) об отдыхе	dinlenme hakkında sormak
спросить (сов.) об отдыхе	dinlenme hakkında sormak
вопрос об отдыхе	dinlenme hakkında soru
беседовать (несов.) о заданиях	ödevler hakkında konuşmak
беседа о заданиях	ödevler hakkında konuşma
разговаривать (несов.) об экзамене	sınav hakkında konuşmak
разговор об экзамене	sınav hakkında konuşma
просить/попросить о помощи	yardım rica etmek
просьба о помощи	yardım ricası
сообщать (несов.) о собрании	toplantı hakkında bilgi vermek
сообщение о собрании	toplantı hakkında bilgi verme
думать о будущем	geleceği düşünmek, gelecek hakkında düşünmek

мечтáть о встрéче	karşılaşmayı hayal etmek,düşünmek
мечтá о встрéче	karşılaşma hayalı
вспоминáть о дéтстве	çocukluğu hakkında hatırlamak
воспоминáние о дéтстве	çocukluk anımsaması, çocukluğu hakkında anımsama
знать о задáнии	ödev hakkında bilmek, ödevi bilmek
знáние о задáнии	ödev hakkında bilme, ödevi bilme
забóтиться/позабóтиться о здорóвье	sağlık hakkında endişe duymak/ kaygılanmak
забóта о здорóвье своих детéй	çocukların sağlığı hakkında kaygı duyma
беспокóиться о соседях	komşular hakkında tedirgin olmak
беспокóйство о соседях	komşular hakkında tedirgin olma
Мáтери забóтятся о здорóвье своих детéй.	Anneler kendi çocuklarının sağlığı hakkında kaygı duyuyorlar.
Врачи беспокóились о больных.	Doktorlar hastaları hakkında endişe duyuyorlardı
Моя подрýга написáла мне о своéй жизни.	Kız arkadaşım bana hayatı hakkında yazmıştı.
Студéнты спóрили о зáвтрашнем экзáмене.	Öğrenciler yarınki sınav hakkında tartışıyorlardı
Сегóдня ýтром в университéте был документáльный фильм о междунарóдных отношéниях.	Bugün sabahleyin üniversitede, uluslararası ilişkiler hakkında bir belgesel film vardı

4 ПРИ EDATININ KULLANILDIĞI YERLER

(1) Belli bir devri, zamanı bildirmede isimler **при** edatıyla kullanılırlar ve **когдá?** (ne zaman?) sorusuna cevap teşkil ederler.

при капитализме	kapitalizm döneminde
при социализме	sosyalizm döneminde
при коммунизме	komünizm döneminde
при Фатихе	Fatih devrinde
при Ататюрке	Atatürk devrinde
при Петрé I	I.Petro devrinde
при встрéче	karşılaşma sırasında
При Фатихе Турéцкая áрмия захватила весь Стамбýл.	Fatih devrinde Türk Ordusu bütün İstanbul'u almıştır
При Ататюрке турéцкий нарóд борóлся за своё освобождéние.	Atatürk döneminde Türk halkı bağımsızlığı için savaştı
Отдáй емý книгу при встрéче, пожáлуйста.	Karşılaştığında ona kitabı verir misin, lütfen

(2) **При** edatı, bir yerin hemen YANI BAŞINDA,YAKININDA bulunan başka bir yeri bildirmede kullanılır. Bu durumda **где?** (nerede?) sorusuna cevap olmaktadır.

При шкóле был дéтский сад.	Okulun yanı başında bir çocuk bahçesi vardı
При фáбрике есть небольшóй магазин.	Fabrika yakınında bir mağaza var
При дворцé был красивый парк.	Sarayın yanı başında güzel bir park vardı

(3) Bazı sözcükler **при** edatı ile ŞART ifade eden kalıplar oluştururlar. Bu durumda ise **при какóм услóвии? как?** (hangi şartla? nasıl?) sorusuna cevap olmaktadır

при желáнии	istek halinde, istenirse
при помóщи	yardım halinde, yardım edilirse
при услóвии	şartıyla, şart olursa
при наличии	'nın bulunması halinde, şayet bulunursa
при старáнии	gayret edilirse
при поддéржки	desteklenirse
При желáнии все мóгут изучить английский язык.	İstenirse herkes İngilizce öğrenebilir
При пóмощи госудáрства нóвый стадиóн бýдет пострóен.	Devletin yardımıyla yeni stadyum inşa edilecektir

(4) Bir eylemin gerçekleşmesi durumunda birisinin hazır bulunması ifade edilirken **при** edatı kullanılır.

Студéнты дискутировали при профессорáх.	Öğrenciler profesörlerin önünde tartışıyorlardı

Вчера́ у́тром случи́лся несча́стный случа́й <u>при свиде́телях</u>. — Dün sabahleyin şahitlerin huzurunda/önünde kaza oldu.
Он оскорби́л меня́ <u>при друзья́х</u>. — O arkadaşların önünde beni incitti.

(5) **При** edatı aşağıdaki kalıplarla sıkça kullanılır.

при ла́мпе	lamba ışığı altında
при све́те	ışığında
при све́те ла́мпы	lamba ışığı altında
при луне́	ay ışığı altında
при све́те луны́	lamba ışığı altında
при све́те звёзд	yıldızların ışığı altında

Он до́лго рабо́тал <u>при све́те</u> ла́мпы. — O, lamba ışığı altında uzun süre çalıştı.
<u>При све́те</u> звёзд на Земле́ всё бы́ло краси́во. — Yıldızların ışığı altında yeryüzünde her şey güzeldi

<u>UYGULAMA</u> - 10: Aşağıdaki cümleleri okuyunuz ve **в**, **на**, **о** ve **при** edatlarının hangi anlamlarda kullanıldıklarını araştırınız.

1. Его́ подру́га пи́шет ему́ о свое́й учёбе.
2 Слу́шатели спра́шивают профе́ссора о положе́нии в Росси́и.
3. Но́вый инжене́р во вре́мя рабо́ты забыва́л об о́тдыхе.
4. Журнали́ст сообщи́л ра́достную но́вость об успе́хе на́шей кома́нды.
5 При перево́де э́того диало́га мы по́льзовались ру́сским словарём.
6. При жи́зни роди́телей он не́сколько раз приезжа́л в родну́ю дере́вню.
7. Интере́сная речь продолжа́лась на ру́сском языке́ во вре́мя конфере́нции.
8. В большо́м за́ле ру́сский пиани́ст игра́л на пиани́но, точь-в-точь как его́ оте́ц.
9. При коммуни́зме Росси́я была́ отста́лой страно́й.
10 Ле́том я хочу́ путеше́ствовать по но́вой стране́ и осо́бенно отдохну́ть на Украи́не недалеко́ от Оде́ссы.
11. Он ника́к не реша́лся призна́ться ей в любви́.
12. Когда́ мы бы́ли в Я́лте, мы уча́ствовали в соревнова́нии по волейбо́лу.
13. Я ни чуть не сомнева́юсь в правди́вости его́ исто́рии.
14. Профе́ссор основа́л свои вы́воды на прове́ренных да́нных.
15. "Я ве́рю в твою побе́ду," - сказа́л ей оте́ц пе́ред ко́нкурсом.

В VE НА EDATLARININ YER BİLDİRMEDE KULLANILMALARI

В ve **на** edatları bazı durumlarda aynı anlamda YER ve YÖN bildirirler. **Doğru** edatın seçimi, birlikte kullanılacağı isme bakarak tespit edilir. Zira bazı isimler YER ve YÖN bildirmede bu iki edattan yalnızca birisi ile kullanılırlar. Aşağıda bu isimlerin bir listesi fiil ve edatlarla birlikte verilmiştir.

рабо́тать в магази́не (mağazada çalışmak)
в учрежде́нии (büroda/dairede çalışmak)
в больни́це (hastanede çalışmak)
в библиоте́ке (kütüphanede çalışmak)

на ста́нции (istasyonda çalışmak)
на заво́де (büyük fabrikada çalışmak)
на по́чте (postanede çalışmak)
на вокза́ле (garda çalışmak)
на фа́брике (fabrikada çalışmak)
на телегра́фе (telgrafta çalışmak)
на строи́тельстве/стро́йке (inşaat kompleksinde/inşaatta çalışmak)
на произво́дстве (fabrikada çalışmak)

учи́ться в шко́ле (okulda öğrenim görmek)
в пя́том кла́ссе (beşinci sınıfta öğrenim görmek)
в институ́те (enstitüde öğrenim görmek)
в университе́те (üniversitede öğrenim görmek)
в те́хникуме (teknik okulda öğrenim görmek)
в акаде́мии (akademide öğrenim görmek)

на второ́м ку́рсе (ikinci kursta öğrenim görmek)
на юриди́ческом факульте́те (Hukuk Fakültesinde öğrenim görmek)
на ку́рсах меха́ников (teknisyen kursunda öğrenim görmek)

быть в кинотеа́тре/кино́ (sinemada olmak)
в теа́тре (tiyatroda olmak)
в клу́бе (kulüpte olmak)
в ци́рке (sirkte olmak)

на конце́рте (konserde olmak)
на спекта́кле (temsilde olmak)
на вече́рнем сеа́нсе (akşam seansında olmak)
на уро́ке (derste olmak)
на ле́кции (üniversite dersinde olmak)
на заня́тиях (sınıfta olmak)

на семинáре (seminerde olmak)
на собрáнии (toplantıda olmak)
на экскýрсии (gezide olmak)
на вы́ставке (sergide olmak)

жить в дерéвне (köyde yaşamak)
в гóроде (şehirde yaşamak)
в переýлке (ara sokakta yaşamak)
в Сиби́ри (Sibirya'da yaşamak)
в Кры́мý (Kırım'da yaşamak)
в Белорýссии (Beyaz Rusya'da yaşamak)
в Румы́нии (Romanya'da yaşamak)

на ýлице (sokakta yaşamak)
на плóщади (meydanda yaşamak)
на югé (güneyde yaşamak)
на востóке (doğuda yaşamak)
на сéвере (kuzeyde yaşamak)
на зáпаде (batıda yaşamak)
на Кавкáзе (Kafkasya'da yaşamak)
на Украи́не (Ukrayna'da yaşamak)

быть в садý (bahçede olmak)
в лесý (ormanda olmak)
в пáрке (parkta olmak)
в нáшей странé (bizim memlekette olmak)
в э́той мéстности (bu bölgede olmak)
в тюрьмé (hapiste olmak)

на свобóде (özgür olmak)
на рóдине (vatanında olmak)
на фрóнте (cephede olmak)
на стадиóне (stadyumda olmak)
на ры́нке/базáре (pazarda olmak)
на бульвáре (bulvarda olmak)

UYGULAMA - 11: Aşağıdaki cümlelerin **в** ve **на** edatlarının hangi anlamlarda kullanıldıklarını araştırınız

1. **Моя́ дочь ýчится в шкóле.**
2. **В какóм клáссе онá ýчится?**
3. **Онá ýчится на пéрвом кýрсе.**
4. **Вчерá вéчером мои́ роди́тели бы́ли на концéрте.**
5. **Все студéнты прúбыли на урóк вóвремя.**
6. **Моя́ сестрá рабóтает в больни́це.**
7. **Стáрый стóрож живёт в переýлке.**
8. **Гид встрéтил тури́стов на стáнции.**
9. **О чём они́ спóрили на семинáре?**
10. **В лесý бы́ло мнóго дерéвьев.**
11. **Садóвники разговáривали в садý.**
12. **На берегý был мáленький дóмик.**
13. **На плóщади собрáлись лю́ди.**
14. **Нáши солдáты бы́ли готóвы на фрóнте.**
15. **Ялта нахóдится в Кры́мý.**
16. **На Кавкáзе мнóго людéй живýт сто лет.**
17. **Зáвтра на стадиóне бýдет наш прáздник.**
18. **В нáшей странé все жи́ли тяжелó при войнé.**
19. **Он бýдет ждать её на останóвке автóбуса.**
20. **Они́ бы́ли в теáтре на спектáкле.**

UYGULAMA - 12: Bu cümlelerde EDATLI HAL'in kullanılışını inceleyerek, anlamını bilmediğiniz sözcükler için sözlüğe bakınız.

1. **Пýшкин люби́л отдыхáть в дóме óтдыха на Кавкáзе.**
2. **Днём в магази́нах бывáет мнóго покупáтелей.**
3. **Ýтром рабóчие дóлго ждут автóбуса.**
4. **Зáвтра мы лети́м в Москвý на самолёте.**
5. **Шкóльники игрáли в футбóл в садý.**
6. **Мы бы́ли в кинотеáтре на вечéрнем сеáнсе.**
7. **Сегóдня мой друг уезжáет на маши́не в Ки́ев.**
8. **Они́ случáйно встрéтились на ýлице.**
9. **У нас на рóдине ужé веснá.**
10. **Вéчером инженéры поýжинали в столóвой на стрóйке.**
11. **Пéред урóком нóвый учи́тель был в большóм волнéнии.**
12. **В послéдние гóды своéй жи́зни э́тот писáтель написáл мнóго фантасти́ческих расскáзов.**
13. **Чéрез пять мéсяцев все студéнты свобóдно разговáривали на турéцком языкé.**
14. **При желáнии онá смóжет вы́учить нóвый диалóг.**
15. **Мать всегдá спрáшивала о здорóвье своегó сы́на.**
16. **Он роди́лся в январé, в ты́сяча девятьсóт шестьдесят трéтьем годý.**
17. **В газéтах востóрженно отзывáлись о москóвских теáтрах.**
18. **Он плóхо говори́л обо мне при моéй женé.**
19. **При цари́зме во всех местáх Росси́и бы́ло тяжелó жить.**
20. **Студéнты сидя́т в аудитóрии и пи́шут сочинéние о Москвé.**

УПОТРЕБЛЕНИЕ РОДИТЕЛЬНОГО ПАДЕЖА (Р.п.) - TAMLAYAN (-İN) HALİNİN KULLANILIŞI

УПОТРЕБЛЕНИЕ РОДИТЕЛЬНОГО ПАДЕЖА БЕЗ ПРЕДЛОГОВ - TAMLAYAN HALİNİN EDATSIZ KULLANILMASI

TAMLAYAN (-İN) HALİ'NİN İSİM TAMLAMASI HALİNDE KULLANILMASI

Türkçedeki; "öğrencinin kitabı," "öğretmenin kalemi," "evin kapısı," gibi cümlelerin Rusça karşılıkları tamamen tersten yapılmaktadır. Tamlayan ile tamlananın yerleri değişik olmaktadır.

ÖĞRENCİNİN	KİTABI
tamlayan	tamlanan
УЧЕБНИК	СТУДЕНТА
tamlanan	tamlayan

Kullanım yerine bağlı olarak, Rusçadaki isim TAMLAMASI birçok şekilde teşkil edilebilir. Bu daha çok yöneltilen soruya karşılık vermede ortaya çıkan anlam farklılıklarıyla ilgilidir. Şimdi değişik anlam ifade eden isim TAMLAMALARI'nı sırasıyla görelim

A. **Чей (чья, чьё, чьи)** soru sözcüğüne cevap verirken tamlayan -İN HALİ'nde takı alır.

книга учи́теля	öğretmenin kitabı
Чья э́то кни́га? - Учи́теля.	Bu kitap kimindir? - Öğretmenin.
дом сосе́да	komşunun evi
Чей э́то дом? - Сосе́да.	Bu kimin evidir? - Komşunun.
фотогра́фия бра́та	kardeşin fotoğrafı
Чья э́то фотогра́фия? - Бра́та.	Bu kimin fotoğrafıdır? - Kardeşin.
пальто́ старика́	yaşlı adamın paltosu
дверь ко́мнаты	odanın kapısı
портфе́ль врача́	doktorun çantası
- Где лежи́т кни́га учи́теля?	- Öğretmenin kitabı nerede duruyor?
- Она́ лежи́т на сто́ле.	- O masanın üstünde duruyor
Рабо́чие постро́или дом сосе́да.	İşçiler komşunun evini inşa ettiler
Вот хоро́шая фотогра́фия моего́ бра́та.	İşte kardeşimin iyi bir resmi.
Я нашёл пальто́ старика́ в па́рке.	Yaşlı adamın paltosunu parkta buldum
Из-за ве́тра откры́лась дверь ко́мнаты.	Odanın kapısı rüzgar yüzünden açıldı

B. Bir hareket icra eden şahıs ya da nesneyi gösteren sözcük -İN HALİ olur.

речь учи́теля	öğretmenin söyleşisi
Речь учи́теля была́ интере́сной.	Öğretmenin söyleşisi ilginç idi
отве́т ученика́	öğrencinin cevabı
Отве́т ученика́ удиви́л профе́ссора.	Öğrencinin cevabı profesörü şaşırttı
- Кто отве́тил на вопро́сы врача́?	- Doktorun sorularına kim cevap verdi?
- Больно́й отве́тил на вопро́сы врача́.	- Doktorun sorularına hasta cevap verdi
Зри́тели слу́шали пе́ние певи́цы.	Dinleyiciler şarkıcının şarkılarını dinliyorlardı.
Он услы́шал ржа́ние ло́шади.	O at kişnemesini işitti.

C. Kullanılan eylemin geçtiği nesneyi göstermek için isimler -İN HALİ'nde kullanılır. Fiillerden türemiş isimlerde kullanılır.

чте́ние кни́ги	kitap okunması
пе́ние ги́мна	milli marşı söylenmesi
слу́шание ле́кций	ders dinlenmesi

Fakat fiillerden sonra kullanıldığında isimler -İ HALİ takılarını alırlar

чита́ть кни́гу	kitabı okumak
петь гимн	milli marşını söylemek
слу́шать ле́кции	dersleri dinlemek

D Bir nesnenin niteliğini veya bir şeyle ilgili olmasını bildirmede İN HALİ'nde isim tamlaması kullanılır. **Какóй (какáя, какóе, какúе)** soru sözcüğüne cevap olan tamlamalar bu cinstirler.

демонстрáция дрýжбы	dostluk yürüyüşü
прáздник пéсни	şarkı bayramı

Какóй вéчер был в теáтре?	- Tiyatroda hangi akşam vardı?
В теáтре был вéчер годовщúны.	- Tiyatroda yıldönümü gecesi vardı
Какúе вопрóсы вас интересýют?	- Hangi sorunlar sizi ilgilendiriyor?
Меня интересýют вопрóсы совремéнности.	- Beni çağdaş sorunlar ilgilendiriyor

E Bir şahsın ya da eşyanın niteliğini ve sahipliğini bildiren kalıp -İN HALİ'nde olur

ум человéка	insan zekası
смéлость вóина	askerin cesareti
вóля герóя	kahramanın iradesi
успéх студéнта	öğrencinin başarısı
белизнá снéга	kar beyazlığı, karın beyazlığı
темнотá нóчи	gecenin karanlığı
теплотá вóздуха	havanın sıcaklığı

Вóля космонáвта былá крепкá.	Astronotun iradesi güçlüydü
Успéх студéнта всех удивúл.	Öğrencinin başarısı herkesi şaşırttı

F Bir nesnenin bölümü ya da bir parçası bildirilirken -İN HALİ kullanılır

кусóк хлéба	ekmeğin parçası, ekmek parçası
кусóк сыра	peynirin parçası, peynir parçası
рýчка двéри	kapının kolu, kapı kolu
край столá	masanın kenarı
часть здáния	binanın bir bölümü

Ворóна éла кусóк сыра.	Karga bir parçacık peyniri yiyordu
Ключ лежáл на краю столá.	Anahtar masanın kenarında duruyordu.
В нóвой чáсти здáния нахóдится аптéка.	Binanın yeni bölümünde eczane bulunmaktadır.

UYGULAMA - 13 Aşağıdaki cümleleri okuyunuz ve isim tamlaması formundaki -İN HALİ çekimlerinin altını çiziniz

1. **В шкафý висит пальтó брáта.**
2. **Учéбники студéнта лежáт на столé.**
3. **Шáпка охóтника былá в сýмке.**
4. **Все отвéты шкóльника бы́ли прáвильными.**
5. **Угол зáла был тёмный.**
6. **Грýппа турúстов посетúла музéй.**
7. **Событúя послéдних дней бы́ли óчень интерéсными.**
8. **Он испóлнил прóсьбу подрýги.**
9. **Словáрь учúтеля лежит на столé.**
10. **Он взял автомобúль нóвого дрýга.**
11. **Вéчером у нас в клýбе был вéчер дрýжбы.**
12. **Онú прочитáли стихú Пýшкина.**
13. **Мой сосéд рассказáл мне о визúте президéнта.**
14. **Профéссор испрáвил оши́бку студéнтки.**
15. **Стóрож сáда поймáл большýю ры́бу в прудý.**

G Sıfatlarla veya Kısa Sıfatlarla -İN HALİ'nin kullanılması.

пóлный (sıfat)	dolu, tam
пóлон (kısa sıfat)	dolu, tam

На столé был стакáн, пóлный воды́.	Masanın üstünde su dolu bardak vardı
Ататюрк прóжил жизнь пóлную настоящей борьбы.	Ataturk bütün ömrünü gerçek bir savaş içinde geçirdi
Кóмната полнá нарóду.	Oda insanla dolu

достóйный (sıfat)	değerli, kıymetli
достóин (kısa sıfat)	değerli, kıymetli

Это достóйный внимáния проéкт.	Bu dikkate değer bir projedir
Этот ромáн достóин чтéния.	Bu roman okumaya değerdir
Эта мýзыка достóйна слýшания.	Bu müzik dinlemeye değerdir

H Rusçada DAHA ÜSTÜNLÜK FORMU birkaç şekilde yapılmaktadır. Karşılaştırma cümlesinde **чем** sözcüğü kullanılmadığı zaman kendisi ile karşılaştırma yapılan sözcük -İN HALİ'nde olur

Моя сестрá вы́ше моегó брáта. (**Моя сестрá вы́ше, чем мой брат**)	Kız kardeşim erkek kardeşimden daha uzundur

Океáн бóльше мóря.	Okyanus denizden daha büyüktür.
(Океáн бóльше, чем мóре.)	
Арáс длиннéе Гедýза.	Aras nehri Gediz'den daha uzundur.
(Арáс длиннéе, чем Гедýз.)	

UYGULAMA - 14: Aşağıdaki karşılaştırma cümlelerinin DAHA ÜSTÜNLÜK FORMU'nun farklı şekillerinin kullanılmalarını inceleyiniz.

1. Стамбýл бóльше, чем Карс.	**Стамбýл бóльше Кáрса.**
2. Учитель стáрше, чем студéнт.	**Учитель стáрше студéнта.**
3. Арбýз слáще, чем лимóн.	**Арбýз слáще лимóна.**
4. Мой сын млáдше, чем моя́ дочь.	**Мой сын млáдше моéй дóчери.**
5. Зóлото дорóже, чем серебрó.	**Зóлото дорóже серебрá.**
6. Улица шúре, чем переýлок.	**Улица шúре переýлка.**
7. Южный клúмат теплée, чем сéверный клúмат.	**Южный клúмат теплée сéверного клúмата.**
8. Молокó белée, чем водá.	**Молокó белée воды́.**
9. Тýрция бóльше, чем Япóния.	**Тýрция бóльше Япóнии.**
10. Английский язы́к лéгче, чем рýсский язы́к.	**Английский язы́к лéгче рýсского языкá.**

I. Çokluk ve azlık bildiren zarflardan sonra genel olarak -İN HALİ ÇOĞUL kullanılır.

мнóго	çok
мнóго книг	çok kitap
мнóго знáния	çok bilgi
немнóго	çok değil
немнóго вещéй	birkaç eşya
немнóго воды́	biraz su
мáло	az
мáло фильмов	az film
мáло сýпа	az çorba
скóлько, как мнóго	kaç tane, ne kadar
скóлько книг	kaç kitap
как мнóго знáний	ne kadar bilgi
большинствó	çokluk, çoğunluğu
большинствó студéнтов	öğrencilerin çoğunluğu
меньшинствó	azlık, azınlığı
меньшинствó студéнтов	öğrencilerin azınlığı
нéсколько часóв	birkaç saat
немнóго молокá	biraz süt

У негó мнóго дéнег.	Onun çok parası var.
В Стамбýле у меня́ нéсколько друзéй.	İstanbul'da birkaç tane arkadaşım var.
В Африке большинствó стран отстáлые.	Afrikadaki ülkelerin çoğunluğu geri kalmıştır.
В гаражé нéсколько автомобúлей.	Garajda birkaç tane otomobil var.

Çoğulda pek kullanılmayan bazı isimler **мнóго** ve **мáло** sözcükleri ile tekil halleri ile kullanılır.

мнóго врéмени	çok zaman
мáло врéмени	az zaman
мнóго нарóду/людéй	çok halk/insan
мáло рабóты	az iş
мнóго энéргии	çok enerji

На э́той недéле у негó мнóго рабóты.	Bu hafta onun çok işi var
У меня́ бýдет мáло врéмени для чтéния.	Okumak için az zamanım olacak.
На плóщади бы́ло мнóго нарóду.	Meydanda çok insan vardı.

J. Ölçü bildiren bazı sözcüklerden sonra - İN HALİ kullanılır.

килó	kilo
килó сáхару	bir kilo şeker
Дáйте мне, пожáлуйста, килó сáхару.	Lütfen bana bir kilo şeker veriniz.
литр	litre
литр молокá	bir litre süt

Мáльчику нýжно вы́пить литр молокá.	Çocuğun bir litre süt içmesi gerekir

метр	metre
метр лéнты	bir metre kurdele
Я купил два мéтра лéнты.	Ben iki metre şerit kurdele satın aldım
Онá купила пять мéтров ткáни.	O beş metre dokuma kumaş satın aldı

UYGULAMA - **15** Aşağıdakı cümleleri inceleyiniz.

1. **В нáшем гóроде немнóго фáбрик и завóдов.**
2. **Я успéл прочéсть всегó нéсколько статéй.**
3. **Нам пришлóсь приложить мнóго усилий, чтóбы найти её в э́той странé.**
4. **В России мнóго угля, желéза и электроэнéргии.**
5. **- Скóлько у вас детéй?**
   - У меня нет детéй.
6. **- Как мнóго воды вы выпивáете в день?**
   - Немнóго, всегó нéсколько стакáнов.
7. **У нас óчень мáло врéмени на подготóвку к экзáмену.**
8. **Мать купила метр ситца на плáтье мáленькой дóчери.**
9. **Я люблю выпивáть литр молокá кáждое ýтро.**
10. **Не забýдь купить киĺó риса и литр подсóлнечного мáсла!**

УПОТРЕБЛЕНИЕ РОДИТЕЛЬНОГО ПАДЕЖА С ИМЕНАМИ ЧИСЛИТЕЛЬНЫМИ - SAYILARLA -İN HALİ'NİN KULLANILMASI

1 Rusçada **два/две** (2), **три** (3) ve **четыре** (4) ve sonu bu rakamlarla biten sayılardan sonra gelen isimler -İN HALİ TEKİL kullanılır

два студéнта (м.р.)	iki öğrenci
два столá (м.р.)	iki masa
два слóва (ср.р.)	iki sözcük
две книги (ж.р.)	iki kitap

Örneklerde görüldüğü gibi, ERİL ve NÖTR CİNS için **два**, DİŞİL CİNS için **две** kullanılmaktadır Rusçada 1 ve 2 rakamlarının yazılışında cinsiyet söz konusudur Diğer rakamlar bütun cinsler için tek tiptir

три студéнта	üç öğrenci
столá	üç masa
слóва	üç sözcük
книги	üç kitap
четыре студéнта	dört (bay) öğrenci
столá	dört masa
слóва	dört sözcük
книги	dört kitap
студéнтки	dört (bayan) öğrenci

В клáссе было два учителя.	Sınıfta iki öğretmen vardı
В квартире три кóмнаты.	Dairede üç oda var
В нóвом здáнии тридцать четыре кóмнаты.	Yeni binada 34 oda var
У меня двáдцать три учéбника.	Benim 23 kitabım var
У Олéга сóрок четыре книги.	Oleg'in 44 kitabı var
В шкóле сто сóрок две ученицы.	Okulda 142 (bayan) öğrenci var
Сегóдня двáдцать две дéвушки пошли в кинó.	Bugun 22 kız sinemaya gitti

HER İKİSİ anlamına gelen **óба (м.р. ve ср.р.)** sözcuklerinden sonra da isimler -İN HALİ TEKİL olurlar

óба друга	her iki arkadaş

óба слóва her iki sözcük
óбе студéнтки her iki bayan öğrenci

Обе студéнтки пришлú на урóк пóздно. Bayan öğrencilerin her ikisi de derse geç geldiler.
Оба столá бы́ли зáняты. Masaların her ikisi de meşguldü.

Kuraldışı olarak 11, 12, 13, 14 rakamlarından sonra gelen isimler ve isim soylu sözcükler -İN HALİ ÇOĞUL olurlar

В нáшем гóроде одúннадцать кинотеáтров. Şehrimizde 11 sinema var.
Двенáдцать студéнтов гуля́ли в садý. Bahçede 12 öğrenci dolaşıyordu/geziniyordu.
В э́том мéсяце я прочитáл тринáдцать книг. Ben bu ayda 13 kitap okudum.

5'den 20'ye kadar bütün rakamlar ile sonu 5, 6, 7, 8, 9, 0 ile biten bütün rakamlardan sonra gelen isimler -İN HALİ ÇOĞUL olurlar.

пять студéнтов beş öğrenci
семь дéвушек yedi kız
дéсять людéй on insan
восемнáдцать книг on sekiz kitap
шестнáдцать домóв on altı ev

Утром я увúдел пять студéнтов в клáссе. Ben sabahleyin sınıfta 5 öğrenci gördüm.
В зáле теáтра бы́ло сто зрúтелей. Tiyatro salonunda 100 seyirci vardı
В пáрке растýт сто сóрок шесть дерéвьев. Parkta 146 adet ağaç büyümektedir.
В шкóле двáдцать семь ученикóв и трúдцать пять учени́ц. Okulda 27 erkek ve 35 kız öğrenci var.

YALIN ve -İ HALLERİ'nde Topluluk Bildiren Sayıları (**двóе, трóе...**) ile isimler -İN HALİ ÇOĞUL olurlar

двóе детéй iki çocuk
трóе товáрищей üç arkadaş
чéтверо студéнтов dört öğrenci
сéмеро рабóчих yedi işçi

Diğer hallerde (YALIN ve -İ HALLERİ hariç) sayılar (**одúн, однá, однó, однú** hariç) kullanıldıkları isimlerle aynı halde kullanılırlar.

Я встрéтил трёх товáрищей. Ben üç arkadaşıma rastladım.
Онá придёт к семú часáм. O yediye doğru gelir.
Мы пошлú в кинó с двумя́ нáшими друзья́ми. Biz iki bizim arkadaşımızla sinemaya gittik.
Он написáл ромáн о двадцатú коммунúстах. O yirmi komünist hakkında bir roman yazdı.

Ты́сяча (bin), **миллиóн** (milyon) ve **миллиáрд** (milyar) gibi sayılardan sonra gelen isimler her zaman -İN HALİ ÇOĞUL olurlar.

В библиотéку привезлú ты́сячу книг. Kütüphaneye bin kitap getirildi.
Эта грýппа вы́ступила с концéртом пéред девятью ты́сячами зрúтелей. Bu grup dokuz bin dinleyiciye konser verdi.

<u>UYGULAMA</u> - 16: Aşağıdaki soruları, parantez içinde verilen rakamların Rusça yazılışlarıyla cevaplandırdığını inceleyiniz.

1. **Скóлько дéвушек в их грýппе (4)?** **В их грýппе четы́ре дéвушки.**
2. **Скóлько у вас курсáнтов (15)?** **У нас пятнáдцать курсáнтов.**
3. **Скóлько у негó детéй (6)?** **У негó шесть (шéстеро) детéй.**
4. **Скóлько магазúнов в гóроде (35)?** **В гóроде трúдцать пять магазúнов.**
5. **Скóлько экзáменов онú должны́ бы́ли сдать (12)?** **Онú должны́ бы́ли сдать двенáдцать экзáменов.**
6. **Скóлько лет онá прожилá в Кáрсе (2)?** **Онá прожилá в Кáрсе два гóда.**
7. **Скóлько словарéй у вас в библиотéке (42)?** **У нас в библиотéке сóрок два словаря́.**
8. **Скóлько пальтó висúт в шкафý (10)?** **В шкафý висúт дéсять пальтó.**
9. **Скóлько упражнéний вы ужé сдéлали (21)?** **Мы ужé сдéлали двáдцать однó упражнéние.**
10. **Скóлько слов в нóвом диалóге (11)?** **В нóвом диалóге одúннадцать слов.**

UYGULAMA - 17 Aşagıdakı cumlelerde sayılarla -İN HALİ'nın kullanılmasını inceleyiniz

1. В этой гру́ппе было два́дцать три челове́ка.
2 В кла́ссе тридцать пять ученико́в: два́дцать де́вочек и пятна́дцать ма́льчиков.
3. Вчера́ я купил три альбо́ма, четырнадцать карандаше́й и со́рок две тетра́ди.
4 Два приятеля возвраща́лись по́здно ве́чером домо́й.
5. Прошло́ два-три часа́, но они ещё не верну́лись.
6. Три молодых де́рева растýт пе́ред до́мом.
7. Пять челове́к ждáло нас на ста́нции.
8. У него́ ше́стеро детей
9. Миллио́ны людéй с волне́нием следили за выступле́нием президе́нта.
10. Обе подру́ги сде́лали дома́шнее зада́ние пра́вильно.

УПОТРЕБЛЕНИЕ РОДИТЕЛЬНОГО ПАДЕЖА С ГЛАГОЛАМИ - TAMLAYAN (-İN) HALİNİN FİİLLER İLE KULLANILMASI

Geçişlı ve TAMAMLANMIŞ fiillerin bulunduğu cümlelerde bır nesnenin (genellikle bır maddenin) bır kısmı ya da çok sayıda varlığın bır kısmı söz konusu olduğunda -İN HALİ kullanılır

Сын хо́чет пить во́ду.	Oğlan su ıçmek ıstıyor
Дай емý (НЕМНОГО) воды.	Ona (BİRAZ) su versene
Мой друг принёс мне де́нег.	Arkadaşım bana (bıraz) para getırdı
Он го́лоден. Дай емý хле́ба.	O açtır Ona (bıraz) ekmek ver
Нале́й емý ещё ча́ю.	Ona (bıraz) daha çay dok
Мать попросила воды во вре́мя у́жина.	Anne akşam yemeğı sırasında (bıraz) su ıstedı

Geçışlı fiillerin bulunduğu cumle olumsuz yapıldığı zaman tumleç kısmı -İN HALİ'nde olur

Она́ чита́ла книгу.	O (bayan) kıtabı okuyordu
Она́ не чита́ла книги.	O (bayan) kıtabı okumuyordu
Он пишет письмо́.	O mektubu yazıyor
Он не пишет письма́.	O mektubu yazmıyor
Утром я видел студе́нтку.	Sabahleyın bayan öğrencıyı gördüm
Утром я не видел студе́нтки.	Sabahleyın bayan öğrencıyı görmedim
Курса́нт хорошо́ по́нял вопро́с.	Kursıyer soruyu ıyı anladı
Курса́нт не по́нял вопроса.	O soruyu ıyı anlamadı
Мы получили открытку друга	Arkadaşımızdan kart aldık
Мы еще не получили открытки друга	Arkadaşımızdan henuz kart almadık

Fakat gunluk konuşma dilinde Geçışlı fiillerın bulunduğu cumle olumsuz yapıldığı zaman isimler -İ HALİ'nde kullanılır -İ HALİ genel olarak konuşmacının sözünü ettiği nesnenin belirli olduğunu veya ifadesinin daha kategorik kılınmak istediğinde kullanılır

Я не брал эту книгу	Ben bu kitabı almadım
Смотри, не потеряй тетра́дь.	Defteri sakın kaybetme

Зарплáту я ещё не получил. — Maaşımı daha almadım.
Я ещё не вúдела э́тот фильм. — Ben daha bu filmi görmedim.

Fiili mecazi anlamda kullanıldığında ve nesnesi somut bir şey olmadığında isimler -İ HALİ'nde asla kullanılmaz

В рабóте он не знал устáлости. — Çalışırken hiç yorulmazdı (yorulmayı bilmezdi).

Егó предложéние не встрéтило поддéржки. — Onun sunduğu teklif destek görmedi.

UYGULAMA - 18 Bu cümlelerde olumsuz yapıldığında -İN HALİ'nin kullanılmasını inceleyiniz.

1 Библиотéкарь вы́полнил прóсьбу.	Библиотéкарь не вы́полнил прóсьбы.
2 Я читáл рýсский журнáл.	Я не читáл рýсского журнáла.
3. Врач написáл нóвую статью́.	Врач не написáл нóвой статьи́.
4 Учи́тель объясни́л прáвило.	Учи́тель не объясни́л прáвила.
5. Мой сын реши́л задáчи.	Мой сын не реши́л задáч.
6 Мой друг получи́л рýсский словáрь.	Мой друг не получи́л рýсского словаря́.
7 Он чáсто кýрит папирóсу.	Он не кýрит папирóсы.
8 Мы покупáли нóвый портфéль.	Мы не покупáли нóвого портфéля.
9 Онá éла я́блоко.	Онá не éла я́блока.
10 Мáльчик вы́пил молокó.	Мáльчик не вы́пил молокá.

UYGULAMA - 19 Aşağıdaki cümlelerinin olumsuz yapıldığında -İN ve -İ HALLERİ'nin kullanılmalarına inceleyeniz.

1 Нарéжь хлéба и налéй молокá.
2 Он принёс немнóго дров.
3 Éсли хóчешь, поéшь ягóд.
4 Я купи́ла мя́са, сóли, овощéй.
5 Я начитáлся книг.
6 Писáтель не получи́л сегóдня газéт и журнáлов.
7 Писáтель не получи́л сегóдня э́ту газéту.
8 Я не ви́дел э́той карти́ны.
9 Я всё ещё не ви́дел э́ту карти́ну.
10 Он не ви́дел счáстья в своéй жи́зни.

"VAR" FİİLİNİN OLUMSUZLUK FORMLARININ -İN HALİ İLE KULLANILMASI

"Var" fiilinin Şimdiki, Geçmiş ve Gelecek zamanda olumsuzluk formları olan

нет (есть) — yok(tur) (var), sahip değil
нé было (быть) [nébılı] — yoktu (olmak), sahip değildi
не бýдет (быть) — olmayacak (olmak), sahip olmayacak

sonra -İN HALİ kullanılır.

У негó нет гáлстука. — Onun kravatı yok(tur).
У негó нé было гáлстука. — Onun kravatı yoktu. O kravata sahip değildi.
У негó не бýдет гáлстука. — Onun kravatı olmayacak.

У меня́ нет рýсского словаря́. — Benim Rusça sözlüğüm yoktur.
У меня́ нé было рýсского словаря́. — Benim Rusça sözlüğüm yoktu.
У меня́ не бýдет рýсского словаря́. — Benim Rusça sözlüğüm olmayacak.

Bu tip cümlelerde tümleç çekime uğradığından **кто?** (kim?), **что?** (ne?) sorularına cevap veren açık özne yoktur. Bu cümlelere, ÖZNESİZ CÜMLELER denir ve fiil **нé было, не бýдет** şeklinde NÖTR CİNS TEKİL ŞAHIS formunda kullanılır

В стакáне нет воды́. — Bardakta su yoktur
В стакáне нé было воды́. — Bardakta su yoktu
В стакáне не бýдет воды́. — Bardakta su olmayacak

Şahıs Zamirleri'nin Öznesiz Cümlelerde kullanılış şekillerini bir çizelge halinde görelim

ŞAHIS ZAMİRLERİ	"VAR (OLMAK)" FİİLİ	"EVDE"
Меня́		
Тебя́	нет	
Егó		
Её	нé было	дóма.
Нас		
Вас	не бýдет	
Их		

Ayrıca benzer şekilde aşağıdakı kalıplar da olumsuz cümle yapmada kullanılırlar

не существует	yoktur, mevcut değildir
не оказалось	yoktu, mevcut değildi, bulunmamıştı
не осталось	yoktu, kalmamıştı
не встречалось	rastlanmadı
не произошло	olmadı

В этой работе нет никаких трудностей.	Bu işte zorluklar yoktur
В этой работе не существует никаких трудностей.	Bu işte zorluklar yoktur
В графине не было воды.	Sürahide su yoktu
В графине не осталось воды.	Surahide su yoktu/kalmamıştı.

В его семье не существует покоя.	Onun ailesinde huzur yoktur
На тарелке не осталось сыра.	Tabakta peynir yoktu
Не осталось никаких сомнений.	Hiç şuphe kalmadı
В папке не оказалось нужных нам бумаг.	Bize lazım olan bılgiler dosya da bulunmadı
Поезд вовремя остановился и аварии не произошло.	Tren doğru zamanda durdu ve kaza olmadı

UYGULAMA - 20 Aşağıdakı cumlelerde "var (olmak)" veya bu anlama gelen fiillerin ŞIMDİKİ (GENIŞ), GEÇMİŞ ve GELECEK ZAMAN'da olumsuz formlarının -İN HALİ ile kullanılmasına inceleyeniz

1. **Сегодня нет собрания.**
2. **Завтра доктора не будет.**
3. **Вчера не было дождя.**
4. **У меня не будет времени на подготовку к концерту.**
5. **Нас не было дома, когда они приходили.**
6. **Тебя не будет на следующей неделе.**
7. **В кассе театра не осталось ни одного билета.**
8. **Её не оказалось в комнате, когда я вернулся.**
9. **Таких животных не существует.**
10. **Мы все боялись бури, но ничего не произошло.**

ARZU, İSTEK, BEKLENTI, RICA, TALEP BILDİREN FIİLLERLE -İN HALININ KULLANILMASI

Arzu, ıstek, beklenti, rica, talep bildiren aşağıdakı fillerden sonra -İN HALİ kullanılır Çiftli fiillerden ilkı TAMAMLANMAMIŞ **(несов.)** ikincisı TAMAMLANMIŞ **(сов.)** eylem bildiren fiillerdir

добиваться (несов.) - добиться (сов.) успеха	başarı elde etmeye çalışmak, başarı peşinde koşmak, ulaşmaya çalışmak
добиваться / добиться разрешения вопросов	sorunlarını çözmeyı başarmak
достигать (несов.) - достичь (сов.) успеха	başarı elde etmek başarı ele geçırmek, ulaşmak
достигать/достичь берега, вершины	kıyıya, tepeye ulaşmak

Она достигла большого успеха.	O (bayan) üstun başarı elde ettı
Президент пытается достичь счастливой жизни для народа.	Cumhurbaşkanı halk ıçın mutlu bir yaşam elde etmeye çalışıyor

требовать/потребовать	talep etmek
требовать/потребовать дисциплины	dısiplin talep etmek
требовать/потребовать объяснения	açıklamayı talep etmek
требовать/потребовать тишины	sessizlik talep etmek

Ребенок всё больше требовал внимания.	Çocuk gittikçe daha da çok dikkat istiyordu
Учитель потребовал от ученика объяснения.	Öğretmen öğrenciden açıklama talep ettı

Bu fiil, bir butunun parçasını veya eşyanın miktarını işaret ediyor ise -İN HALİ kesin belirli bir şeyi gösteriyor ise -İ HALİ gerektirir

Он потребовал бумаги.	O kağıt ıstedi
Директор срочно требует эту бумагу.	Mudür bu evrakı acilen talep ediyor

потребовала книг.	O kitaplar talep etti.
ебую свою книгу.	Ben kendi kitabımı istiyorum.

ть/захотеть	istemek
ть/захотеть чаю, хлеба	çay, ekmek istemek
ть/захотеть мира, тишины	barış, sessizlik istemek

ецкий народ хочет мира всём мире.	Türk halkı bütün dünya da barış istiyor
ц хочет крепкого здоровья сына.	Baba oğlu için güçlü bir sağlık istiyor.
оторые хотят войны.	Bazıları savaş istiyorlar.

ать/пожелать	dilemek
ать/пожелать счастья, успехов	mutluluk, başarılar dilemek

елаю вам крепкого здоровья.	Sağlıcakla kalın
пожелал мне счастливого пути.	O (bana) hayırlı yolculuklar diledi.

сить/попросить	rica etmek, çağırmak
сить/попросить воды	su rica etmek
сить/попросить помощи	yardım isteğinde bulunmak
сить/попросить извинения	özür dilemek
сить/попросить совета	tavsiye isteğinde bulunmak

ежа попросил воды.	Seryoja su istedi
оскорбил меня, но потом просил извинения.	O bana hakaret etti fakat sonra özür diledi
ыш всё время просит имания.	Bebek her zaman dikkat istiyor.
пришла к матери просить ета.	O annesine fikir danışmaya geldi

ki fiil de, bir bütünün parçasını veya eşyanın miktarını işaret ettiğinde -İN HALİ ullanılır, kesin belirli bir şeyi veya belli bir kişiyi gösterdiğine -İ HALİ gerektirir

Она попросила стакан воды.	O bardak su istedi
Она попросила воды.	O su istedi

Врач просил десять рублей.	Doktor 10 ruble istiyordu.
Врач просил денег.	Doktor bir miktar para istiyordu.

Я попросил в библиотеке интересную книгу.	Kütüphanede ilginç bir kitap istedim.
Больной попросил сестру.	Hasta hemşireyi çağırdı.

ждать (ожидать)	beklemek
дожидаться/дождаться	beklemek

ждать помощи, конца	yardım, sonu beklemek
ждать решения проблемы	problemin çözülmesini beklemek

Мы дождались до вынесения решения.	Kararın verilmesine kadar bekledik.
Они ждали конца представления.	Onlar gösterinin sonunu bekliyorlardı

Bu fiillerden sonra araç isimleri ve **письмо** sözcüğü -İN HALİ'nde kullanılır.

ждать поезда, трамвая	tren, tramvay beklemek
ждать самолёта, парохода	uçak, vapur beklemek
ждать письма	mektup beklemek

Мы ждём автобуса.	Biz otobüsü bekliyoruz.
Они ждут письма от учителя.	Onlar öğretmenden mektup bekliyorlar.

Bu fiillerin kesin belirli bir şeyi veya belli bir kişiyi işaret ettiğinde isimler -İ HALİ ile kullanılırlar.

Я ждал сестру и брата.	Ben kız ve erkek kardeşimi bekliyordum.
Они ждут учителя.	Onlar (bay) öğretmeni bekliyorlar.
Мы ждём студентку.	Biz kız öğrenciyi bekliyoruz

искать	aramak
искать поддержки	destek aramak

кать помощи	yardım aramak
кать совета, случая	tavsiye, fırsat aramak

на искала поддержки во	İş sırasında o (bayan) destek
ремя работы.	arıyordu.
ни искали помощи в решении	Onlar problemlerin çözümünde yardım
опросов.	ararlardı

ı fiil de kesin belirli bir şeyi veya kişiyi gösterdiğinde -İ HALİ kullanılmalı.

Что ты ищешь?	- Ne arıyorsun?
Я ищу шапку.	- Şapkamı arıyorum.

Что они там искали?	- Orada ne aradılar?
Они там искали книгу.	- Onlar kitabı aradılar

şağıdaki fiillerin bulunduğu cümlelerin tümleç kısmı da -İN HALİ olur.

збегать (несов.) - избежать (сов.)	sakınmak, kaçınmak

збегать/избежать встречи	karşılaşmaktan kaçınmak
збегать/избежать опасности	tehlikeden kaçınmak
збегать/избежать последствий	sonuçlarından kaçınmak
збегать/избежать ссоры	kavgadan kaçınmak
збегать/избежать людей	insanlardan kaçmak
збегать/избежать слухов	dedikodulardan kaçınmak

Мой друг избегает встречи со	Arkadaşım kız arkadaşı ile
воей подругой.	karşılaşmaktan kaçınıyor.
Они избежали чтения заявления.	Onlar dilekçeyi okumadan kaçındılar

тороняться (чуждаться)	kaçınmak, kaçmak

тороняться общества	topluluktan kaçmak
чуждаться людей	insanlardan kaçmak

Он тщательно сторонился своей	O dikkatli bir şekilde ailesinden
[redacted]	kaçıyordu.

опасаться (остерегаться)	korkmak

опасаться последствий	sonuçlardan korkmak
[redacted]	komplikasyonlardan korkmak

Врач опасался осложнений после	Doktor ameliyattan sonra
операции.	kötüleşmesinden korktu.

пугаться/испугаться	korkmak

пугаться/испугаться волка	kurttan korkmak
пугаться/испугаться грома	gök gürültüsünden korkmak

Охотник испугался волка.	Avcı kurttan korktu.
Дети испугались собак.	Çocuklar köpeklerden korktular.
Люди испугались молнии.	İnsanlar şimşekten korktular

бояться	(bir şeyden) çekinmek, korkmak

бояться мороза/холода	soğuktan korkmak
бояться темноты	karanlıktan korkmak

Зимой все боятся холода.	Kışın herkes soğuktan korkar
В лесу маленькие деревья	Ormandaki küçük ağaçlar
боятся мороза.	soğuktan korkarlar
В лесу все звери боятся льва.	Ormanda bütün vahşı hayvanlar
	aslandan korkarlar

слушаться/послушаться	uymak, itaat etmek

слушаться/послушаться совета	öğüde uymak
слушаться/послушаться товарищей	arkadaşlara uymak

Больной послушался совета врача.	Hasta doktorun tavsiyesine uydu.
Студенты должны слушаться	Öğrenciler öğretmenin
указания учителя.	uyarısına uymak zorundalar

касаться/коснуться	dokunmak, ilişkili olmak

касаться/коснуться руки	koluna dokunmak
касаться/коснуться стола	masaya dokunmak

касáться/коснýться вопрóса	soruya değinmek
Кто-то коснýлся моéй рукú.	Birisi benim koluma dokundu.
Эти вопрóсы касáются этого вéка.	Bu sorunlar bu yüzyılla ilgilidir.
Вопрóсы касáются нóвых мéтодов изучéния рýсского языкá.	Rus dilinin öğrenim metotlarıyla ilgili sorunlar.

стóить	değmek, değer olmak
стóить внимáния	dikkate değmek, değer olmak
стóить наградý	ödüle layık olmak
Эти вопрóсы стóят внимáния.	Bu sorular dikkate değer.
Желáние стóит стремлéния.	Uğraşmaya değer arzu.

держáться (придéрживаться)	korumak, muhafaza etmek
держáться мнения	fikrini korumak
придéрживаться прáвила	kurala uymak
придéрживаться диéты	diet tutmak
Я держýсь тогó же мнéния.	Ben aynı fikrimi koruyorum
Больнóй стрóго придéрживается диéты.	Hasta özenli bir şekilde diet yapıyor.

хватáть/хватúть	yeterli olmak
хватáть/хватúть дéнег	yeterli parası olmak
хватáть/хватúть терпéния	sabrı yetmek
У меня хватáет врéмени на прогýлку.	Gezi için yeterli vaktim var.
Мне хватило всех дéнег.	Bütün para benim için yeterli oldu.

лишáться/лишúться	yoksun kalmak, kaybetmek
лишáться/лишúться зрéния, слýха	görme, duyma yetisini kaybetmek
лишáться/лишúться покóя	huzur kaybetmek
лишáться/лишúться сна	uyuyamamak
лишáться/лишúться отцá	babasını kaybetmek
лишáться/лишúться спокóйствия	sakinliğini kaybetmek
лишáться/лишúться прав	haklarını kaybetmek
лишáться/лишúться дéнег	para kaybetmek
Больнóй лишúлся сна.	Hasta uyuyamıyor.
Пóсле ссóры онá лишúлась покóя.	O kavgadan sonra huzurunu kaybetti.
Ещё в дéтстве он лишúлся мáтери.	Çocukken annesini kaybetti.

лишáть/лишúть	yoksun bırakmak, mahrum etmek, elinden almak
лишáть/лишúть крóва	eve el koymak
лишáть/лишúть счáстья	mutluluğunu bozmak
Войнá лишúла егó родúтелей.	O savaş sırasında ana babasını kaybetti.
Её лишúли прав за нарушéние.	Hata yaptığı için ehliyetine el koyular.

стесняться	çekinmek, sıkılmak
стесняться людéй	insanlardan çekinmek
стесняться óбщества	topluluktan çekinmek
Мáленький мáльчик стеснялся чужúх.	Küçük çocuk yabancılardan çekiniyordu.
Я стесняюсь тебя.	Senden çekiniyorum.

стыдúться	utanmak
стыдúться своегó вúда	kendi görünüşünden utanmak
стыдúться своегó костюма	kendi elbisesinden utanmak
стыдúться незнáния	cahilliğinden utanmak

UYGULAMA - 21: Aşağıdaki cümlelerde -İN HALİ'nın fiiller ile kullanılmasını inceleyiniz.

1. Мы наконéц достúгли своéй цéли.
2. Нам нýжно скорéе достúчь вершúны горы.

Правительство потребовало от рабочих завода немедленного
исполнения плана.
Наука требует от человека большого напряжения и великой страсти.
Он искренне попросил у меня извинения.
Бедная женщина плакала и просила помощи.
Новая партия должна искать поддержки в парламенте.
Я искал случая поговорить с другом.
Они не ожидали такого удара судьбы.
Вот уже три часа они ждут автобуса.
Наконец город дождался тепла.
Она с нетерпением ждала письма.
Хотите чаю или просто молока?
На Новый Год они пожелали нам счастья и здоровья.
Он нежно коснулся её губ.
Нам вполне хватило денег на дорогу.
Нужно всегда слушаться голоса совести.
Его подвиг стоил ему жизни.
Не лишай себя радости!
Старайся избегать ненужных разговоров!

...ih bildirildiğinde de -İN HALİ kullanılır

...а приехала двадцать пятого ...густа тысяча девятьсот сорок ...сьмого года.	O 25 Ağustos 1948'de geldi
...нятия начнутся пятнадцатого ...нтября.	Dersler Eylülün on beşinde başlayacak tır.

...cak belli durumlarda isimler YALIN HAL ile kullanılırlar

...годня двадцать пятое августа.	Bugün 25 Ağustos.
...рвое сентября - день начала ...ших занятий.	1 Eylül derslerimizın başlangıç günüdür.

...ihte yıl bildirmede ise isimlerden sonra EDATLI HAL kullanılır.

...на приехала в Москву в тысяча ...вятьсот восьмом году.	O Moskova'ya 1948'de geldi
...родился в тысяча девятьсот ...естидесятом году.	Ben 1967'de doğdum.

УПОТРЕБЛЕНИЕ РОДИТЕЛЬНОГО ПАДЕЖА С ПРЕДЛОГАМИ - TAMLAYAN (-İN) HALİNİN EDATLARLA KULLANILMASI

Diğer hallerle karşılaştırıldığında, en çok edat -İN HALİ'nde kullanılmaktadır. Bunları da aşağıdaki kategorilerde toplamak mümkündür.

ПРЕДЛОГИ СО ЗНАЧЕНИЕМ МЕСТА - YER GÖSTEREN EDATLAR

около школы	okulun yakınında
возле дома	evin yanında
у двери	kapının yanında
вокруг леса	ormanın çevresinde
вдоль реки	ırmak boyunca
мимо вокзала	garın önünde (geçip gitme)
среди друзей	arkadaşlar arasında
посреди зала	salonun ortasında
против двери	kapının karşısında
напротив двери	kapının karşısında
внутри квартиры	dairenin içinde
вне сада	bahçenin dışında

Şimdi de bu edatların cümle içinde kullanılışlarını inceleyelim.

ОКОЛО EDATININ KULLANILMASI

- Где находится ваш дом?	- Eviniz nerede bulunmaktadır?
- Наш дом находится около школы.	- Bizim evimiz okulunun yakınında bulunmaktadır
В комнате около кресла стоит стол.	Odada koltuğun yakınında masa duruyor
На стене около лампы висит картина .	Duvarda lambanın yakınında resim asılıdır
На столе около учебника лежит тетрадь.	Masanın üstünde, ders kitabının yakınında defter duruyor.
Около станции есть хороший ресторан.	İstasyonun yakınında iyi bir restoran var
Около клуба был старый кинотеатр.	Kulübün yakınında eski bir sinema vardı
Около поезда было много народу	Trenin yakınında çok halk/insan vardı

В театре она села около меня.	O tiyatroda benim yanıma oturdu.
Ночью пионеры сидели около костра.	Geceleyin izciler ateşin yanında oturuyorlardı.

ОКОЛО EDATININ DİĞER KULLANILMA DURUMLARI

Miktar, mesafe veya zaman bildiren sözcüklerle kullanılan **около** edatı "yaklaşık olarak," "-e kadar" anlamına gelir

- Сколько приблизительно километров вы прошли?	- Yaklaşık olarak kaç km geçtiniz?
- Мы прошли около пяти километров.	- Yaklaşık olarak 5 km geçtik.

Я прочёл около ста страниц книги.	Kitabın yaklaşık olarak 100 sayfasını okudum
Мы вынуждены были ждать тебя около шести часов!	Seni neredeyse 6 saat beklemek zorunda kaldık!
Мы пришли домой около пяти часов.	Biz saat beş gibi eve geldik.

Aynı anlama gelen **почти** sözcüğü **около** edatının yerine kullanılabilir. **Почти** edatından sonra gelen isimler -İ HALİ'nde kullanılırlar.

Она разговаривала по телефону почти два часа.	O neredeyse iki saat telefonda konuştu.
Я остался у моего друга почти месяц.	Arkadaşımda yaklaşık olarak bir ay kaldım
Он съел почти весь торт.	O neredeyse bütün pastayı yedi.
Мы хотим обойти почти всю деревню.	Biz bütün köyü dolaşmayı düşünüyoruz.
Вчера они прошагали почти тридцать километров.	Dün onlar neredeyse 30 km yürüdüler.

Fiillerle kullanıldığında "hemen hemen, neredeyse" anlamında kullanılır.

Я почти написал доклад.	Raporumu hemen hemen yazdım.
Мы почти пришли.	Neredeyse geldik.
Я не спал почти ночь.	Bu gece neredeyse hiç uymadım
Он почти закончил читать книгу.	Kitabı okumayı hemen hemen bitirdi

ВОЗЛЕ EDATININ KULLANILMASI

Yer bildirmede около edatı gibi "yanında, yakınında" anlamında kullanılır.

- Где ты живёшь?	- Nerede oturuyorsun?
- Я живу возле школы.	- Okulun yanında oturuyorum.

Возле леса, на горе, стоял старый деревянный дом.	Ormanın yakınında, dağda, ahşaptan yapılmış eski bir ev vardı
Она села возле учителя.	O öğretmenin yanında oturdu.
Мы хотим встретиться возле театра.	Biz tiyatronun yakınında buluşmak istiyoruz.

У EDATININ KULLANILMASI

Bu edat sadece -İN HALİ'nde kullanılmaktadır.

- Где стоит ваш учитель?	- Öğretmeniniz nerede ayakta durmaktadır?
- Он стоит у двери.	O kapının yanında ayakta durmaktadır.

Yukarıdaki örnek cümlede de görüldüğü gibi у edatı, bir eşyanın ya da şahsın başka bir eşya yanında bulunması veya orada bir aktivitede bulunması durumunu bildirir. **Где?** ve **у кого?** sorularına cevap verirken kullanılır.

- Где стоит диван?	- Divan nerede duruyor?
- Диван стоит у шкафа.	- Divan dolabın yanında duruyor.
- Где играют дети в футбол?	- Çocuklar nerede futbol oynuyorlar?
- Они играют в футбол у реки.	- Onlar ırmağın yanında futbol oynuyorlar
- Где вы провели всё лето?	- Siz bütün yazı nerede geçirdiniz?
- Всё лето мы провели у моря.	- Bütün yazı biz denizin yanında geçirdiniz.
- У кого вы были вчера?	- Siz dün kimin yanında idiniz?
- Вчера мы были у друга.	- Dün biz arkadaşımızın yanında idik

У кого вы работали в школе?	- Sız okulda kimin yanında çalışıyordunuz?
Мы работали там у директора.	- Biz orada müdürün yanında çalışıyorduk

У EDATININ DİĞER KULLANILMA DURUMLARI

1 Bir eşyanın sahibini bildirirken, у **кого** (kim sahip, kimin var?) soru sözcüğüne cevapla у edatı kullanılır "Sahip olmak" anlamına gelen "Var, olmak" **(быть)** fiili ile kullanılır

- **У кого есть русский учебник?**	- Kimin (kimde) Rusça ders kitabı var?
У студента есть русский учебник.	- Öğrencinin Rusça ders kitabı var.
- **У кого будет новый автомобиль?**	- Kimin yeni otomobili olacak?
- **У её брата будет новый автомобиль.**	- Onun erkek kardeşinin yeni otomobili olacak.

Fakat birinin bir özelliğe sahip olduğunu bildirildiğinde **(быть)** fiili kullanılmaz.

- **У кого красивый голос?**	- Kimin sesi güzeldir?
- **У брата красивый голос.**	- Erkek kardeşinin sesi güzeldir.
У орла сильные крылья.	Kartalın kanatları güçlüdür.
У лисы длинный хвост.	Tilkinin kuyruğu uzundur
У моей мамы красивые зубы.	Benim annemin dişleri sağlıklıdır.
У Олега слабый характер.	Oleg'in karakteri zayıftır.

Bu SAHİPLİK kalıbını у edatı Şahıs Zamirleri kalıbı ile ifade etmek de mümkündür

- **У кого есть словарь?**	- Kimin sözlüğü var?
- **У меня есть словарь.**	- Benim sözlüğüm var.
- **У тебя есть словарь.**	- Senin sözlüğün var.
- **У него есть словарь.**	- Onun (eril) sözlüğü var
- **У неё есть словарь.**	- Onun (dişil) sözlüğü var
- **У нас есть словарь.**	- Bizim sözlüğümüz var.
- **У вас есть словарь.**	- Sizin sözlüğünüz var
- **У них есть словарь.**	- Onların sözlüğü var

У кого голубые глаза?	Kimin gözleri mavidir?
- **У меня голубые глаза**	Benim gözlerim mavidir
- **У тебя голубые глаза.**	- Senin gözlerin mavidir
- **У него голубые глаза.**	- Onun (eril) gözleri mavidir
- **У неё голубые глаза.**	- Onun (dişil) gözleri mavidir
- **У нас голубые глаза.**	- Bizim gözlerimiz mavidir
- **У вас голубые глаза.**	- Sizin gözleriniz mavidir
- **У них голубые глаза.**	- Onların gözleri mavidir

2 Aşağıdakı fiillerden sonra у edatı kullanılır Genel olarak kullanılmış olduğu kaynak yerini bildirir

брать (несов.) - взять (сов.)	almak, borç almak
покупать/купить	satın almak
спрашивать/спросить	sormak
просить/попросить	sormak, dilemek, istemek
красть/украсть	çalmak, hırsızlık yapmak

Bu fiiller ile kurulan soru cümlesi у **кого** (kimden?) soru sözcüğü ile yapılır.

У кого вы взяли деньги?	- Siz parayı kimden aldınız?
Я взял деньги у отца.	- Ben parayı babamdan aldım.
- **У кого он купил эту книгу?**	- O bu kitabı kimden satın aldı?
Он купил эту книгу у учителя.	- O bu kitabı öğretmenden satın aldı
У кого она попросила русский словарь?	- O Rusça sözlüğü kimden rica etti?
- **Она попросила у подруги русский словарь.**	- O Rusça sözlüğü kız arkadaşından rica etti
Я одолжил у сестры немного денег.	Kız kardeşimden biraz borç aldım
Он украл у меня кошелёк.	O cüzdanımı çaldı

UYGULAMA - 22 Aşağıdakı cümleleri okuyarak у edatının hangı anlamda kullanıldığı belirleyeniz

1. **У кого они были вчера вечером?**
2. **Рыбаки сидели у моря и ловили рыбу.**

Каждый день они собирались у родителей.
У врача были его друзья.
У кого он украл эти деньги?
У вокзала было метро.
У меня чёрные волосы.
У него белые зубы.
У аиста длинные крылья.
Абажур стоит у шкафа.
Туристы гуляли у моря.
. У моего отца большой опыт работы.
В автобусе я всегда сижу у окна.
. Я попросил у учителя русскую газету.
У него высокая температура.

ОКРУГ EDATININ KULLANILMASI

ı edat da yalnızca -İN HALİ'nde kullanılır.

де растут вишнёвые деревья?	- Vişne ağaçları nerede yetişiyorlar?
Они растут вокруг сада.	- Onlar meyve bahçesinin çevresinde yetişiyorlar.
округ леса можно увидеть ютников.	Ormanın çevresinde avcıları görmek mümkündür.
округ дома играли дети.	Evin etrafında çocuklar oynuyorlar.
портсмены занимаются вокруг зера.	Sporcular gölün etrafında çalışıyorlar.
еники прыгали вокруг озера.	Öğrenciler gölün etrafında hoplayıp zıplıyorlar
ети играли в футбол вокруг арка.	Çocuklar parkın etrafında futbol oynuyorlardı.

ДОЛЬ EDATININ KULLANILMASI

ı edat da yalnızca -İN HALİ'nde kullanılır.

Где растут кусты?	- Çalılar nerede büyüyorlar?
Кусты растут вдоль долины.	- Çalılar vadi boyunca büyüyorlar.
Вдоль дороги стояли грузовики.	Yol boyunca kamyonlar duruyorlardı
Спортсмены плавали вдоль реки.	Sporcular nehir boyunca yüzüyorlardı
Вдоль берега океана плыли маленькие корабли.	Okyanus kıyısında küçük gemiler yüzüyorlardı.
Вдоль Волги есть много деревень.	Volga kıyısında çok sayıda köy vardır.
Вдоль берега плыли маленькие лодки.	Kıyı boyunca küçük kayıklar yüzüyorlardı
Мы ехали в деревню вдоль дороги леса.	Biz orman yolunu izleyerek köye gidiyorduk.

МИМО EDATININ KULLANILMASI

Bu edat da yalnızca -İN HALİ'nde kullanılır.

- Где прошли туристы?	- Turistler nereden geçtiler?
- Они прошли мимо музея.	- Onlar müzenin önünden geçip gittiler.
Однажды она прошла мимо нашего дома.	O (bayan) bir defasında bizim evin önünden geçti gitti.
Пассажиры проходили мимо аэродрома.	Yolcular havaalanının yanından geçip gidiyorlardı.

ПОСРЕДИ EDATININ KULLANILMASI

Bu edat da yalnızca -İN HALİ'nde kullanılır. Bu edat YER bildirirken kullanılır.

- Где стоит трибуна в комнате?	- Odadaki kürsü nerede duruyor?
- Она стоит посреди комнаты.	- O odanın ortasında duruyor
- Где стоит памятник Ататюрка на Таксиме?	- Taksim'deki Atatürk heykeli nerede duruyor?
- Памятник Ататюрка стоит посреди площади.	- Atatürk heykeli meydanın ortasında duruyor.
Посреди Мраморного моря есть несколько островов.	Marmara Denizi'nin ortasında birkaç tane ada var
Памятник стоял посреди зала.	Heykel salonun ortasında duruyordu.

>нá лежáла посреди пóля.	O tarlanın ortasında yatıyordu.

РЕДИ EDATININ KULLANILMASI

ı edat da yalnızca -İN HALİ'nde kullanılır. "Bir şeyin ARASINDA (ARALARINDA) MA" anlamında kullanılır.

а этой фотогрáфии моя мáма среди своих друзéй.	Bu fotoğrafta annem arkadaşları arasındadır.
реди нас я - сáмый стáрший.	Aramızda en büyük benim.
реди них такóго (человéка) было.	Aralarında böyle biri yoktu.
рищи книгу средú своих вещéй.	Kitabı eşyalarının arasında arasana.

АПРОТИВ EDATININ KULLANILMASI

напрóтив edatı, "bir şeyin, birisinin KARŞISINDA OLMA" anlamında kullanılır.

Где нахóдится здáние пóчты?	- Postane binası nerede bulunmaktadır?
Здáние пóчты нахóдится напрóтив останóвки.	- Postane binası durağın karşısında bulunmaktadır.

ашина остановúлась напрóтив хóда гаражá.	Otomobil garaj çıkışının karşısında durdu.
иóск стоúт напрóтив метрó.	Büfe metronun karşısındadır (duruyor).
н стоит напрóтив меня.	O (bay) benim karşımda duruyor.

РОТИВ EDATININ KULLANILMASI

рóтив edatı "bir şeyin, birisinin KARŞI OLMA" anlamında kullanılır.

артин Лютер Кинг всегдá был прóтив расúзма.	Martin Luther King her zaman ırkçılığa karşı idi.
нá выступила прóтив меня.	O (bayan) bana karşı çıktı.
ни сидéли друг прóтив дрýга.	Onlar karşı karşıya otuyorlardı.
не прóтив её кандидатýры.	Onun adaylığına karşı değilim.

Прóтив edatı "bir hastalığa ve rahatsızlığa KARŞI" anlamında da kullanılır.

лекáрство прóтив кáшля	öksürüğe karşı ilaç
лекáрство прóтив ангúны	anjine karşı ilaç
лекáрство прóтив грúппа	gribe karşı ilaç

Вчерá онá покупáла лекáрство прóтив грúппа.	Dün o (bayan) gribe karşı ilaç satın alıyordu.

ВНУТРИ/ВНЕ EDATLARININ KULLANILMASI

Внутрú edatı -İN HALİ'nde "bir şeyin İÇİNDE" anlamında kullanılır. Bunun karşıt anlamlısı ise **вне** "bir şeyin DIŞINDA" 'dır.

внутрú дóма	evin içinde
вне дóма	evin dışında
внутрú странú	ülkenin içinde
вне страны	ülkenin dışında
вне врéмени и прострáнства	zaman ve boşluk dışında
вне опáсности	tehlike atlatmak
вне подозрéний	masum
вне закóна	yasa dışı

Лéтом у нас внутрú дóма тéпло, а вне дóма жáрко.	Yazın evimizin içi serin, dışı ise sıcaktır.
Внутрú зáла было мнóго зрителей.	Salonun içinde çok izleyici vardı.
Внутрú кóмнаты всё было чистым.	Odanın içinde her şey temizdi.
Вне дóма всё было грязным.	Evin dışında her şey kirli idi/pisti.
Жизнь больнóго вне опáсности.	Hasta tehlike atlattı.

UYGULAMA - 23. Aşağıdaki cümleleri okuyarak yer gösteren edatlar ile -İN HALİ'nin kullanılmasını belirleyeniz.

1. **Óколо лéса протекáла рекá.**
2. **Вóзле здáния парлáмента нахóдится наш университéт.**

3. Мы сидéли у кострá.
4. Они жили лéтом у мóря, в Крымý.
5. Он был на приёме у дóктора.
6. У меня́ есть э́та книга.
7. У зáйца длинные ýши.
8. У моéй подрýги зелёные глазá, чёрные волни́стые вóлосы и красивая тóнкая фигýра.
9. Я узнáл и́мя учи́теля у моегó дрýга.
10. Они́ сéли вокрýг столá.
11. Вокрýг расскáзчика собралóсь мнóго нарóду.
12. Земля вращáется вокрýг своéй оси́.
13. Постоя́нно возникáл спор вокрýг одни́х и тех же вопрóсов.
14. Вдоль стены́ посáжены дерéвья.
15. Пóезд промчáлся ми́мо стáнции.
16. Он прошёл ми́мо меня и не замéтил меня́.
17. Ми́мо э́того фáкта пройти́ нельзя́.
18. Среди делегáтов на конферéнции мнóго жéнщин.
19. Я решил ночевáть посреди степи́.
20. Дорóга тянýлась среди бесконéчных полéй.
21. Напрóтив моегó óкна растёт берёза.
22. Мы плы́ли прóтив течéния.
23. Мы проголосовáли прóтив э́того предложéния. `
24. Мы выполнили рабóту вне плáна.
25. Этот человéк вне вся́ких подозрéний.

ПРЕДЛОГИ СО ЗНАЧЕНИЕМ НАПРАВЛЕНИЯ - YÖN BİLDİREN EDATLAR

Bir yerden ayrılma anlamında yön bildiren edatlar -İN HALİ'ni gerektirir.

из/изо из клáсса	-den, -dan, içinden sınıfın içinden
- Откýда вы́шли студéнты? - Студéнты вы́шли из клáсса.	- Öğrenciler nereden çıktılar? - Öğrenciler sınıftan (sınıfın içinden) çıktılar
с/со с пóлки	-den, -dan, -nın üstünden raftan, dolaptan
- Откýда он взял газéту? - Он взял газéту с пóлки.	- O gazeteyi nereden aldı? - O gazeteyi raftan aldı
из-за из-за горы́	gerisinden, arkasından dağın gerisinden
- Откýда появи́лось сóлнце? - Сóлнце появи́лось из-за горы́.	- Güneş nereden ortaya çıktı? - Güneş dağın arkasından ortaya çıktı.
из-под из-под столá	(bir şeyin) altından masanın altından
- Откýда вы́скочила кóшка? - Кóшка вы́скочила из-под столá.	- Kedi nereden fırladı? - Kedi masanın altından fırladı
от/óто от лéса	-den, -dan; bir yerden ormandan
- Откýда мéдленно удаля́лись охóтники? - Охóтники мéдленно удаля́лись от лéса.	- Avcılar nereden yavaş yavaş uzaklaşıyorlardı? - Avcılar yavaş yavaş ormandan uzaklaşıyorlardı
Я идý из шкóлы.	Ben okuldan gidiyorum
Я встал со стýла.	Ben sandalyeden kalktım
Сóлнце покázáлось из-за тýчи.	Güneş bulutun arkasından ortaya çıktı
Кóшка вы́скочила из под кровáти.	Kedi yatağın altından fırladı
Я отошёл от доски	Ben tahtanın yanından ayrıldım

Yukarıdakı sıraladığımız edatların her biri birçok değişik anlamda kullanılmaktadır. Hepsi de -İN HALİ'nde takılı tümleçler ile kullanılmaktadırlar. Ayrıca bu edatlar, diğer hallerde kullanılan bazı edatlarla birbirlerine karşılık gelmektedirler. Bunları şu şekilde sıralayabiliriz.

ГДЕ? - NEREDE?		ОТКУДА? - NEREDEN?	
В	İÇİNE в клáссе (П.п.)	ИЗ	İÇİNDEN из клáсса (Р.п.)
НА	ÜSTÜNE, ÜZERİNE на пóлке (П.п.)	С	ÜSTÜNDEN, ÜZERİNDEN с пóлки (Р.п.)
У	YANINDA у шкáфа (Р.п.)	ОТ	YANINDAN от шкáфа (Р.п.)
ЗА	ARKASINDA за дéревом (Т.п.)	ИЗ-ЗА	ARKASINDAN из-за дéрева (Р.п.)
ПОД	ALTINDA под столóм (Т.п.)	ИЗ-ПОД	ALTINDAN из-под столá (Р.п.)

ИЗ (ИЗО) EDATININ KULLANILMASI

Bir hareketin yönünü gösterir. Bu anlamda **откудá?** (nereden?) sorusuna cevap teşkil eder

- Откýда приéхал твой друг?	- Arkadaşın nereden geldi?
- Мой друг прилетéл на самолетé из Москвы́.	- Arkadaşım Moskova'dan uçakla geldi.
Они пришли́ в шкóлу из дóма.	Onlar evden okula geldiler
Онá взялá учéбник из сýмки.	O çantadan ders kitabını aldı.
Отéц позвони́л мне из клýба.	Babam kulüpten bana telefon etti.
Нáши сосéди вернýлись из дерéвни.	Bizim komşularımız köyden döndüler.
Учени́ки вышли из клáсса в коридóр.	Öğrenciler sınıftan koridora çıktılar
Библиотéкарь вынул портфéль из шкáфа.	Kütüphaneci dolaptan çantayı çıkardı.
Этот арти́ст из хорóшей семьи́.	Bu artist iyi bir ailedendir.

ИЗ (ИЗО) EDATININ DİĞER KULLANILMA DURUMLARI

-İN HALİ'nde kullanılan bu edat, birçok değişik anlamı karşılamaktadır.

1. Bu edat ile kullanılan tümleç bölümü elde edilen bilginin kaynağını bildirir.

- Откýда вы узнáли об этом?	- Bunu nereden öğrendiniz?
- Мы узнáли об этом из рýсского журнáла "Нóвое Врéмя."	- Biz bu konudaki bilgiyi "Yeni Zaman" dergisinden öğrendik.
Эта тéма из ромáна Толстóго.	Bu ana fikir Tolstoy'un romanındandır
Эта нóвость из газéты.	Bu haber gazetedendir.

2. Bu edat ile kullanılan ve bir bütünü, grubu gösteren sözcüklerin bir kısmı işaret ediliyordur.

- Кто пришёл на собрáние?	- Kim toplantıya geldi?
- Оди́н из них пришёл на собрáние.	- Onlardan birisi toplantıya geldi.
- Кто выполнил рабóту вóвремя?	- Kimler işi zamanında tamamladılar?
- Нéкоторые из инженéров выполнили рабóту вóвремя.	- Mühendislerden bazıları işi zamanında tamamladılar.
Однá из учи́тельниц объясни́ла нóвые прáвила.	Bayan öğretmenlerden birisi yeni kuralları açıkladı.
Мнóгие из сосéдей рабóтают на фáбрике.	Komşuların çoğunluğu fabrikada çalışıyorlar
Оди́н из мои́х друзéй изучáл рýсский язык бы́стро.	Benim arkadaşlarımdan biri Rusçayı hızlı öğreniyordu.

1 Bir eşyanın neden yapıldığını bildirmede bazı isimler bu edatla kullanılır

рубáшка из шéрсти	yünden yapılmış gömlek
плáтье из шёлка	ipekten yapılmış elbise
стул из желéза	demirden yapılmış sandalye, demir sandalye
Онá всегдá лю́бит ходи́ть в плáтье из шёлка.	O (bayan) her zaman ipek elbise giymeyi seviyor.
Зимóй лю́ди хóдят в пальтó из шéрсти.	Kışın insanlar yün palto giyerler

C (CO) EDATININ KULLANILMASI

Bir nesnenin alındığı, geldiği yer, kaynak bildirirken bu edat –İN HALİ'nde kullanılır

Откýда мáльчик взял кни́гу?	- Çocuk kitabı nereden aldı?
Он взял кни́гу со столá.	- O kitabı masanın üzerinden aldı.
Откýда он пришёл?	- O nereden geldi?
Он пришёл с собрáния.	- O toplantıdan geldi.
Онá уво́лилась с рабóты.	İşyerinden istifa etti.
Я получи́л письмó с рóдины.	Memleketten mektup aldım
Отéц снял пальтó с вéшалки.	Baba askıdan paltoyu aldı.
Студéнты сбежáли с урóка.	Öğrenciler dersten kaçtılar.

C (CO) EDATININ DİĞER KULLANILMA YERLERİ

Bu edat yalnızca -İN HALİ'nde değil aynı zamanda İLE ve -İ HALLERİ ile de kullanılmaktadır. -İN HALİ'nde belli başlı iki anlamda karşımıza çıkmaktadır.

1. Birinin bir eylemin yapılması için izin veya olur verdiğini bildirmede с (со) edatı İN HALİ'nde kullanılır.

с разрешéния	izinle
с позволéния	izinle, müsaade ile
с соглáсия	mutabakatla
с одобрéния	takdirle
. ченик ушёл с разрешéния преподавáтеля.	Öğrenci öğretmenin izniyle gitti
Онá пошлá на вечери́нку с позволéния роди́телей.	O partiye ana babasının izniyle gitti.
Инженéр взял óтпуск с соглáсия дирéктора.	Mühendis müdürün mutabakatıyla izin aldı.

2. -İN HALİ'nde с (со) edatı değişik anlamlarda da kullanılabilir.

перевести́ с рýсского языкá на турéцкий язы́к	Rusçadan Türkçeye çevirmek
с чáсу на час	her an (her saat)
с минýты на минýту	her an (her dakika)
со дня на день	herhangi bir gün
с э́той тóчки зрéния	bu açısından, bu açıdan, bakıldığından
Он дóлго дéлал перевóд с англи́йского языкá.	O uzun zamandır İngilizceden çeviri yapıyordu.
Мой муж мóжет прийти́ с минýты на минýту.	Kocam her an gelebilir.
Давáйте попрóбуем посмотрéть на э́то с другóй тóчки зрéния.	Buna başka açıdan bakmayı deneyelim

ИЗ-ЗА EDATININ KULLANILMASI

"Bir şeyin ARKASINDAN" anlamını karşılayan bu edat da yalnızca -İN HALİ'nde kullanılır.

"Bir şeyin GERİSİNDEN/ARKASINDAN çıkma, ayrılma" söz konusu olduğunda bu edatı kullanırız. **Откýда?** (nereden?) sorusuna cevap verirken tümleç bölümü bu edatla -İN HALİ'nde kullanılır.

- Откýда вы́шел человéк?	- Adam nereden çıktı?
- Он вы́шел из-за углá.	- Bir köşeden çıktı.
- Откýда вы́шла дéвушка?	- Kız nereden çıktı?
- Онá вы́шла из-за маши́ны	- O arabanın arkasından çıktı

Из-за горы́ поднима́лось со́лнце. — Dağın arkasından güneş doğuyordu.
Из-за тума́на невозмо́жно увидеть самолёта. — Sıs gerisinden uçağı görmek mümkün değildir.
Соба́ка вы́бежала из-за до́ма. — Köpek evin arkasından fırladı.

ИЗ-ПОД EDATININ KULLANILMASI

Bu edat da "bir şeyin ALTINDAN çıkma, ayrılma" anlamlarında -İN HALİ'nde kullanılır. Отку́да? (nereden?) sorusuna cevap verir.

- Отку́да вы́шла ко́шка? — Kedi nereden çıktı?
- Она́ вы́шла из-под дива́на. — O divanın altından çıktı

- Отку́да ваш друг? — Arkadaşınız neredendir?
- Мой друг из-под Ка́рса. — Arkadaşım Kars'ın köylerinden birindendir.

Из-под шка́фа я вы́тащил ста́рую карти́ну. — Dolabın altından eski bir resim çıkardım.
Солда́т выполз из-под та́нка. — Asker tankın altından sürünerek çıktı.
Они услы́шали незнако́мый го́лос из-под крова́ти. — Onlar yatağın altından tanımadık bir ses işittiler.

ОТ (ОТО) EDATININ KULLANILMASI

Bu edat bir hareketin başlangıç noktasını belirtmede kullanılır

- Отку́да он пришёл? — O nereden geldi?
- Он пришёл от това́рища. — O arkadaşından geldi

- Отку́да удали́лся по́езд? — Tren nereden uzaklaştı?
- По́езд удали́лся от ста́нции. — Tren istasyondan uzaklaştı.

Тури́сты от музе́я шли в рестора́н. — Turistler müzeden restorana yürüyerek gidiyorlardı.
Пассажи́рский кора́бль ра́но отошёл от по́рта. — Yolcu gemisi limandan erken ayrıldı.
Мы отъе́хали от зда́ния на маши́не. — Biz binanın yanından arabayla ayrıldık.
Он отошёл от меня́. — O benden ayrılıp uzaklaştı.

Son örnek cümlelerde görüldüğü gibi, bazen cümlenin fiili de başına от- edatı almaktadır

ОТ (ОТО) EDATININ DİĞER KULLANILMA YERLERİ

Bu edat da -İN HALİ'nde birçok değişik anlamı karşılamada kullanılır.

1. İki yer arasındaki uzaklığı bildirmede от edatı до (-e kadar) edatı ile birlikte kullanılır.

От Анкары до Стамбу́ла 451 киломе́тр. — Ankara İstanbul arasında uzaklık 451 kilometredir.
От дере́вни до го́рода 25 киломе́тров. — Köyden şehre uzaklık 25 kilometredir.
От до́ма до шко́лы де́ти ка́ждый день шли пешко́м. — Evden okula çocuklar her gün yayan gidiyorlardı

2. Bir şeyin kaynağı ya da nedeni olan şahıs veya eşya bu edat ile kullanılır

По са́ду пролегла́ дли́нная тень от до́ма. — Bahçede evin gölgesi vardı. Evden bahçeye uzun gölge düşüyordu.
От де́рева ложи́тся тень. — Ağaçtan gölge düşüyor.
Учи́тель получи́л телегра́мму от ученико́в. — Öğretmen öğrencilerden telgraf aldı.
Я узна́л об э́том от бра́та. — Ben bunu kardeşimden öğrendim.
Внук взял кусо́к хле́ба от ба́бушки. — Torun ninesinden bir parça ekmek aldı.
Вам приве́т от мое́й сестры! — Size kardeşimden selam!

3. От edatı şu zarflardan sonra kullanılır.

далеко́ — uzak, uzakta
далеко́ от ста́нции — istasyondan uzakta

Почта́ нахо́дится далеко́ от ста́нции. — Postane istasyondan uzakta bulunmaktadır.

недалеко́ — uzakta değil, yakında
недалеко́ от гаража́ — garajdan uzakta değil

Моя маши́на была́ недалеко́ от гаража́. — Benim arabam garajdan uzakta değildi.

спрáва	sağda, sağ tarafta
спрáва от меня́	benim sağ tarafımda
Спрáва от меня́ - моя́ сестрá.	Bu sağımdakı benim kız kardeşimdir.
слéва	solda, sol tarafta
слéва от отцá	babanın sol tarafında
Слéва от отцá стои́т стáрший брат.	Babanın solunda duran büyük kardeştir.

4 Bir grup fiilden sonra от edatının kullanılması gerekmektedir.

защищáться/защити́ться	korunmak, kendini korumak
освобождáться/освободи́ться	serbest olmak/bırakılmak
откáзывать/отказáть	reddetmek, geri çevirmek
прятаться/спрятаться	gizlemek, gizlenmek
отличáться/отличи́ться	ayrılmak, farkı olmak
зависеть	bağımlı olmak, bağlı olmak

Студéнт ужé освободи́лся от э́того задáния.	Öğrenci artık bu ödevden serbest kalmıştı.
Пионéры спря́тались от мóлнии в убéжище.	İzciler şimşekten koruganda saklandılar.
Врач надéл тёплое пальтó и защити́л себя от хóлода.	Doktor kalın palto giydi ve kendini soğuktan korudu.
Он отличáется от други́х не тóлько умóм.	Onu diğerlerinden ayıran yalnızca aklı değildi.
Чем онá отличáется от други́х дéвушек?	Onun diğer kızlardan farkı nedir?
Это зависит от обстоя́тельств.	Bu şartlara bağlıdır.

<u>UYGULAMA</u> - 24 Bu cümleleri okuyarak от edatını hangi anlamlarda kullanıldığını inceleyiniz.

1. **Дирéктор получи́л заявлéние от учи́теля.**
2. **Вчерá вéчером он пóздно пришёл от дрýга.**
3. **Пловéц плыл от бéрега к лóдке.**
4. **Высóкие хóлмы защищáли порт от вéтра.**
5. **Пти́цы спря́тались от дождя́ под кры́шей.**
6. **Я узнáл об э́том от незнакóмого человéка.**
7. **Онá взялá кни́гу и отошлá от столá**
8. **Собáка отскочила от маши́ны.**
9. **Больнóй ужé освободи́лся от э́того лекáрства.**
10. **Наш дом нахóдится недалекó от портá.**

<u>UYGULAMA</u> - 25 Aşağıdaki cümlelerini inceleyerek -İN HALİ'nin yön bildiren edatlarla nasıl kullanıldığını inceleyiniz.

1. **Парашюти́ст пры́гнул с самолёта.**
2. **С óзера повéяло прохлáдой.**
3. **Он получи́л срóчную телегрáмму с рóдины.**
4. **Мы реши́ли внедри́ть нóвую технолóгию с одобрéния руковóдства.**
5. **Мой друг дóлжен прилетéть из Амéрики со дня на день.**
6. **Он рóдом из Скандинáвии.**
7. **Нéкоторые из рабóчих вы́полнили задáние досрóчно.**
8. **Этот костю́м сшит из хорóшего материáла.**
9. **Эта посýда из гли́ны, а та из стеклá.**
10. **Мой товáрищ из рабóчей семьи́.**
11. **Из-за дерéвьев пробивáется луч сóлнца.**
12. **Из-за твоéй спины́ я не ви́жу экрáна телеви́зора.**
13. **Мáльчик вы́лез из-под столá.**
14. **Зáяц выскочил из-под кустá.**
15. **Голубы́е цветы́ показáлись из-под снéга.**
16. **От шкóлы до дóму мы шли пéшком.**
17. **От здáния министéрства до больни́цы всегó нéсколько мéтров.**
18. **Я живý далекó от завóда.**
19. **Слéва от меня́ сиди́т моя́ сосéдка.**
20. **Он вернýлся от роди́телей пóздно вéчером.**
21. **Это в цéлом зави́сит от прави́тельства госудáрства.**
22. **Он отказáлся от каки́х-ли́бо благ.**
23. **Её отличáет от всех нас си́ла вóли.**
24. **Ты дóлжен ужé освободи́ться от опéки роди́телей.**
25. **Дéвочка не смоглá защити́ться от удáра отцá.**

Aşağıdaki edatlar, **когда?** (*ne zaman?*) sorusuna cevap verirken İN HALİ'nde kullanılırlar

с (со)	-den, -dan itibaren
Когда́ открыва́ется магази́н?	- Dükkan ne zaman açılıyor?
Магази́н открыва́ется с восьми́ часо́в.	- Dükkan sekizden itibaren açık.

от (о́то)	-den, -dan itibaren
- Когда́ врач принима́ет больны́х?	- Doktor hastaları ne zaman kabul ediyor?
- Он принима́ет от одиннадцати часо́в.	- O saat 11'den itibaren kabul ediyor.

до	önce, öncesinde, -e kadar
Когда все бы́ли гото́вы?	- Herkes ne zaman hazırdı?
Все бы́ли гото́вы до приезда министра.	- Bakanın ziyareti öncesinde herkes hazırdı.

с... до...	-den, -dan...-e kadar
- Ко́гда вы рабо́таете?	- Siz ne zaman çalışıyorsunuz?
- Мы рабо́таем с девяти́ утра́ до девяти ве́чера.	- Biz sabah dokuzdan akşam dokuza kadar çalışıyoruz.

от... до...	-den, -dan...-e kadar
Когда вы отдыха́ете?	- Siz ne zaman dinleniyorsunuz?
Мы отдыха́ем от ча́су до двух.	- Biz birden ikiye kadar dinleniyoruz.

по́сле	-den, -dan sonra
- Когда они́ пое́дут на мо́ре?	- Onlar ne zaman deniz kenarına gidecekler?
- Они́ пое́дут на мо́ре по́сле ию́ня.	- Onlar hazirandan sonra deniz kenarına gidecekler.

Когда вы зайдёте ко мне?	Bana ne zaman uğrayacaksınız?
- Я зайду к вам накануне праздника	Size bayram arifesinde uğrayacağım

среди (средь)	ortasında, sırasında
- Когда он верну́лся?	- O ne zaman döndü?
- Он верну́лся среди́ зимы́.	- O kışın ortasında döndü.

C (CO) EDATININ KULLANILMASI

1. Bu edat bir eylemin, zaman olarak, başlangıcını göstermede kullanılır. Bu anlamda **когда́?** (ne zaman?)sorusunun yanında **с како́го вре́мени?** (ne zamandan itibaren? ne zamandan beri?) sorusuna teşkil eder.

- С како́го вре́мени начина́ются ва́ши заня́тия?	- Sizin kurslarınız ne zamandan itibaren başlamaktadırlar?
- На́ши заня́тия начина́ются с пе́рвого октября.	- Bizim kurslarımız 1 Ekimden itibaren başlamaktadırlar.

Мой о́тпуск начина́ется с пе́рвого ию́ля.	Benim tatilim 1 Temmuzdan itibaren başlamaktadır.
Рабо́чие с утра́ рабо́тают на фа́брике.	İşçiler sabahtan itibaren fabrikada çalışıyorlar
Ахме́т с пя́тницы гото́вился к о́тпуску.	Ahmet cumadan itibaren tatile hazırlanıyordu.

2. C edatı, eylemin zaman olarak süresini bildirmede **до** (-e kadar) edatı ile birlikte kullanılır.

с утра́ до ве́чера	sabahtan akşama kadar
с пяти до шести́ часо́в	saat beşten altıya kadar
с ве́чера до но́чи	akşamdan geceye kadar

Ле́том с утра́ до ве́чера де́ти игра́ют вне до́ма.	Yazın çocuklar sabahtan akşama kadar evin dışında oynuyorlar.
С ве́чера до утра́ шёл си́льный дождь.	Akşamdan sabaha kadar şiddetli yağmur yağıyordu.

ɪ (OTO) EDATININ KULLANILMASI

ı edat da с edatı gibi bir eylemin başlangıcını göstermek için kullanılır. Aynı şe-
lde bir eylemin zaman olarak süresini bildirmek için до (-e kadar) edatı ile birlikte
llanılır

ни начинáют рабóтать от семи асóв.	Onlar yediden itibaren çalışmaya başlıyorlar.
н бывáет здесь от трёх до пяти.	O buralarda üçten beşe kadar oluyor.
ы с ней договорились орабóтать вéчером от восьми о девяти.	Biz onunla akşamleyin sekizden dokuza kadar çalışmaya anlaştık.

ЈО EDATININ KULLANILMASI

Bu edat birkaç değişik anlamı karşılamada isimlerle -İN HALİ'nde kullanılmakta-
dır

1 Zaman bildiren sözcükler bu edat ile kullanıldığında, bir zaman sürecinin ya da
birimının "en son noktasına kadar, -e kadar" anlamını karşılar. **До какóго
врéмени?** (ne zamana kadar?) sorusuna cevap verir.

До какóго врéмени вы дýмаете оставáться в Стамбýле?	- Ne zamana kadar İstanbul'da kalmayı düşünüyorsunuz?
Я дýмаю остáться здесь до мáя.	- Mayısa kadar kalmayı düşünüyorum.

Они занимáлись спóртом до пóзднего вéчера.	Akşam geç vakte kadar spor yapıyorlardı.
Сильный снег шёл до середины нóчи.	Yoğun kar gece yarısına kadar yağıyordu.
Я не мог проспáть до утрá.	Ben sabaha kadar uyuyamadım.

2 **Когдá?** (ne zaman?) sorusuna cevapla "bir şeyin ÖNCESİNDE / EVVELİNDE"
anlamını karşılamak için isimler до edatı ile kullanılırlar.

Гóсти пришли в клуб до ýжина.	Misafirler akşam yemeği öncesinde kulübe geldiler.
Сегóдня мой отéц пришёл с рабóты до обéда.	Bugün babam öğle yemeği öncesinde işten geldi
Сильный дождь шёл до утрá.	Sabaha kadar kuvvetli yağmur yağıyordu
Мы должны были кóнчить эту рабóту до обéда.	Yemek öncesine kadar bu işi bitirmek zorundaydık.

ДО EDATININ DİĞER KULLANILMA DURUMLARI

Bir yere kadar olma sınırını bildirmede, **до какóго мéста?** (hangı yere kadar?) sorusuna cevap olarak yer isimleri ile kullanılır

- До какóго мéста ученики шли быстро?	- Çocuklar nereye kadar hızlı yürüyerek gidiyorlardı?
- Они шли быстро до шкóлы.	- Onlar okula kadar hızlı yürüyerek gidiyorlardı.

До отхóда пóезда остáлось две минýты.	Trenin hareketine iki dakika kaldı.
У неё вóлосы до пóяса выросли.	Onun saçı beline kadar olmuş.

Bazı fiiller önüne de до- öneki alarak kullanılırlar.

До дерéвни мы доéхали на велосипéде.	Köye kadar bisiklet ile gittik
Отéц дочитáл письмó до концá.	Baba mektubu sonuna kadar okudu.
Туристы долетéли до пóлюса.	Turistler kutba kadar uçakla gittiler.
Они дошли до вокзáла за дéсять минýт.	Onlar gara kadar on dakikada vardılar

ПОСЛЕ EDATININ KULLANILMASI

- Когдá пришёл ваш брат?	- Kardeşiniz ne zaman geldi?
- Он пришёл пóсле всех.	- O herkesten sonra geldi.

После обеда они пошли в кино.	Onlar yemekten sonra (öğleden sonra) sinemaya gittiler
После этого мы выучим новые слова.	Bundan sonra biz yeni sözcükler öğreneceğiz.
Президент выступил после всех.	Cumhurbaşkanı herkesten sonra konuştu.
После экзамена все разошлись.	Sınavdan sonra herkes dağıldı.

НАКАНУНЕ EDATININ KULLANILMASI

"ARİFESİNDE, (BİR GÜN) ÖNCESİNDE" anlamlarını veren bu edat ile isimler -İN HALİ'nde kullanılırlar.

накануне праздника	bayram arifesinde
накануне Нового Года	yeni yıl arifesinde
накануне революции	devrim arifesinde
накануне реформы	reformların arifesinde
накануне победы	zafer öncesinde

Накануне Нового Года мы купили подарки.	Yeni yıl öncesinde biz hediyeler satın aldık.
Накануне праздника все места были заняты.	Bayram arifesinde bütün yerler doluydu.
Накануне Олимпиады турецкая команда проходила последнюю подготовку.	Olimpiyat öncesinde Türk takımı son hazırlıklarını yapıyordu.
Накануне соревнования все спортсмены были готовы.	Yarışma öncesinde sporcuların hepsi hazırdı.

СРЕДИ (СРЕДЬ) EDATININ KULLANILMASI

Bu edat daha önce, **где?** (nerede?) sorusuna cevap verirken "bir şeyin/yerin zamanı ORTASINDA" anlamını karşılamakta idi. Burada ise, **когда?** (ne zaman?) sorusuna zaman olarak "ORTASINDA" anlamını göreceğiz.

Когда зазвенел звонок?	- Zil ne zaman çaldı?
Звонок зазвенел среди урока.	- Zil dersin ortasında çaldı.
Моя мать позвонила мне среди ночи.	Annem gece yarısında bana telefon etti
Мой сын проснулся среди ночи.	Benim oğlum gecenin ortasında uyandı
Он собирается приехать среди осени.	O sonbahar ortasında gelmeyi düşünüyor.

UYGULAMA - 26 Aşağıdaki cümlelerde -İN HALİ ile kullanılan zaman bildiren edatların hangi anlamda kullanıldığını inceleyiniz.

1. **Я занимаюсь с утра до вечера.**
2. **К экскурсии надо приготовиться с вечера.**
3. **Врач принимает от девяти утра до восьми вечера.**
4. **Занятия в школе начнутся с сентября.**
5. **С осени я собираюсь записаться в библиотеку.**
6. **С детства в нём воспитывали любовь к книге.**
7. **Они будут здесь снимать фильм с апреля до января.**
8. **Два дня тому назад я дочитал книгу до конца.**
9. **Мы работали до поздней ночи.**
10. **Ученики вышли из класса до звонка.**
11. **Наши ученики расстались до сентября.**
12. **Наш урок будет длиться до двух часов.**
13. **о освободительной войны в Турции было мало больниц.**
14. **От дома до школы невозможно дойти пешком.**
15. **Она хорошо знает турецких писателей от Джахита Кюлеби до Яшар Кемаля.**
16. **После урока я пойду к товарищу.**
17. **После работы я поеду отдыхать.**
18. **Всё зазеленело после дождя.**
19. **Мы придём к вам после семи часов вечера.**
20. **Мы находимся накануне великих событий.**
21. **Накануне учебного года они съездили в город за покупками.**
22. **Мы встретились накануне праздника.**
23. **Ребёнка разбудили среди ночи.**
24. **Прямо среди веселья она упала в обморок.**
25. **Они ссорились средь бела дня.**

ПРЕДЛОГИ СО ЗНАЧЕНИЕМ ПРИЧИНЫ - SEBEP BİLDİREN EDATLAR

Aşağıdaki edatlar, почему? (neden?) sorusuna cevap verirken -İN HALİ'nde kullanılırlar

из-за	yüzünden, -dan, -den dolayı
- **Почему ты не пришёл вчера?**	- Neden dün gelmedin?
- **Я не смог прийти из-за дождя.**	- Yağmur yüzünden gelemedim
из (изо)	-diği için
Почему он решил уехать?	- O neden ayrılmaya karar verdi?
Он решил уехать из любви к ней.	- Onu sevdiği için gitmeye karar verdi.
от (ото)	-dan, -den dolayı
- **Почему он так кричит?**	- O neden bu kadar bağırıyor?
- **Он кричит от боли.**	- O acıdan bağırıyor.
с (со)	-dan, -den dolayı
Почему она плакала?	- O neden ağlıyordu?
Она плакала с горя.	- O kederlerinden ağlıyordu.

ИЗ-ЗА EDATININ KULLANILMASI

"Birisinin veya bir şeyin YÜZÜNDEN" anlamlarını karşılamada из-за edatı kullanılır

из-за тебя	senin yüzünden
из-за болезни	hastalık yüzünden
из-за туберкулёза	verem yüzünden
Я опоздал на собрание из-за тебя.	Ben senin yüzünden toplantıya geç kaldım
Из-за болезни она не пришла на собрание.	Hastalık yüzünden o derse gelmedi
Они ссорились из-за пустяка.	Onlar bir hiç yüzünden tartıştılar.
Из-за тумана не будет видно дороги.	Sis yüzünden yol görünmeyecek
Экскурсия была отложена из-за дождя.	Gezi yağmur yüzünden ertelendi.

ИЗ EDATININ KULLANILMASI

Из edatı ile kullanılan bazı sözcük öbeği yapılan eylemin sebebini bildirir.

слушать из вежливости	nezaketinden dinlemek
отказаться из принципа	prensibi gereği reddetmek
отказаться из упрямства	inadından reddetmek
совершить подвиг из любви к родине	vatan aşkı nedeniyle yiğitlik göstermek
Я слушал их из вежливости.	Onları nezaket gereği dinliyordum
Он отказался уехать из упрямства.	O gitmeyi inadından reddetti.
Я пожертвовала этим из любви к тебе.	Sana duyduğum aşktan dolayı bunu feda ettim.

ОТ (ОТО) EDATININ KULLANILMASI

1 Bazı isimlerle, yapılan hareketin nedenini bildirmede kullanılır ve почему? (neden? - niçin?) sorusuna cevap oluşturur.

умереть от раны	yaralanmadan ölmek
Воин умер от раны.	Asker yaralanma nedeniyle öldü
кричать от боли	ağrıdan bağırmak
Больной закричал от боли.	Hasta ağrıdan dolayı bağırdı

дрожáть от хóлода	soğuktan titremek
дрожáть от стрáха	korkudan titremek

Пассажиры дрожáли от хóлода.	Yolcular soğuktan titriyorlardı.
Котята дрожáли от стрáха к собáке.	Kedi yavruları köpeğin korkusundan titriyorlardı.

смеяться от рáдости	sevinçten gülmek
Все смеялись от рáдости во врéмя прогýлки.	Gezi sırasında herkes sevinçten gülüyorlardı.

плáкать от гóря	kederinden ağlamak
Мать плáкала от гóря во врéмя оперирования сына.	Çocuğunun ameliyatı sırasında anne kederinden ağlıyordu.

2 Aynı şekilde bir şeyden kaynaklanan neden bildirirken sıfatlarla da benzer kalıplar kullanılır.

мóкрый от дождя	yağmurdan dolayı ıslak
горячий от сóлнца	güneş nedeniyle sıcak
бéлый от снéга	kardan dolayı beyaz
сéрый от пыли	toz nedeniyle gri

Кругóм было белó от снéга.	Kar nedeniyle etraf beyazdı.
Мóре горячее от сóлнца.	Güneş nedeniyle deniz sıcaktır

C (CO) EDATININ KULLANILMASI

Bir davranışın nedeninin izah eden sözcüklerle kullanılır.

убежáть со стрáху	korkudan kaçmak
закричáть с испýгу	korkudan bağırmak
сказáть со злóсти	hırsını alamayarak söylemek
заплáкать с гóря	kedennden ağlamak
рассердиться ни с тогó ни с сегó	bir neden yokken kızmak

Мáльчик убежáл со стрáху и вбежáл в дом.	Çocuk korkusundan kaçtı ve eve girdi
Хозяин сказáл плохие словá со злóсти.	Patron hırsını alamayarak kötü sözler söyledi
Больнóй заплáкал с гóря.	Hasta acısından ağladı
Когдá он увидел собáку, он закричáл с испýгу.	O köpeği gördüğünde korkudan bağırdı.

<u>UYGULAMA</u> - 27: Bu cümlelerde -İN HALİ ile kullanılan sebep bildiren edatları inceleyiniz.

1. Из-за вас я пропустил нóвый урóк.
2. Из-за шýма ливня ничегó нé было слышно.
3. Из-за негó у меня неприятности.
4. Экскýрсия не состоялась из-за дождя.
5. Солдáт совершил пóдвиг из любви к рóдине.
6. Из жáдности он не поделился с ребятами пирóжным.
7. Он спрáшивал это из любопытства.
8. Из скрóмности он молчáл о своих успéхах.
9. Он отказáлся от поéздки из принципа.
10. Дéти дрожáли от стрáха.
11. Ребёнок запрыгал от рáдости.
12. Дéвочка плáкала от обиды.
13. От похвалы у неё вскружилась головá.
14. Он не мог говорить от волнéния.
15. Дерéвья побелéли от инея.
16. Урожáй погиб от зáсухи.
17. Травá выгорела от сóлнца.
18. Жéнщины заплáкали с гóря.
19 Мáма сказáла это со злóсти.
20. Дирéктор рассердился ни с тогó ни с сегó.

ПРЕДЛОГИ СО ЗНАЧЕНИЕМ ЦЕЛИ - AMAÇ BİLDİREN EDATLAR

для	için
Для кого́ э́тот пода́рок?	- Bu hediye kimin için?
Э́тот пода́рок **для** моего́ му́жа.	- Bu hediye benim kocam için.
- **Для** чего́ (заче́м) ты идёшь на вокза́л?	- Gara ne için gidiyorsun?
- Я иду́ на вокза́л встре́тить ма́му.	- Gara annemi karşılamak için gidiyorum.
ра́ди	uğruna, için
- **Ра́ди** чего́ он оста́вил рабо́ту?	- Ne uğruna işini bıraktı?
Он оста́вил рабо́ту **ра́ди** споко́йствия.	- Huzur uğruna işini bıraktı.
от (о́то)	karşı
- **От** чего́ э́то лека́рство?	- Bu ne ilacıdır?
- Э́то лека́рство **от** гри́ппа.	- Bu grip ilacıdır.

ДЛЯ EDATININ KULLANILMASI

Yalnızca -İN HALİ'nde kullanılan bu edatın karşıladığı belli başlı anlamlar şunlardır

1. Bir hareketin bir şahıs ya da şeyin yararına olması ifade edilirken bu edat kullanılır. **Для кого?** (kimin için?), **для чего?** (neyin için?) sorularına cevap teşkil eder

- Для кого́ он купи́л пода́рок?	- O kimin için hediye satın aldı?
- Он купи́л пода́рок для подру́ги.	- O kız arkadaşı için hediye satın aldı.
Они́ учи́ли но́вые слова́ для диало́га.	Onlar diyalog için yeni sözcükleri öğreniyorlardı
Моя сестра́ нарисова́ла рису́нок для меня́.	Kardeşim benim için bir resim çizdi.

2. Bir hareketin amacını gösterirken kullanılır. Bu anlamda cevap teşkil ettiği soru sözcükleri.

Заче́м?	ne için?
для чего́?	ne için?
с како́й це́лью?	ne amaçla?

- Для чего́ зазвене́л звоно́к?	- Zil ne için çaldı?
- Звоно́к зазвене́л для переры́ва.	- Zil ara dinlenme için çaldı.
Мать гото́вила обе́д для сы́на.	Anne oğlu için yemek hazırlıyordu
Я пригото́вил отве́ты для фина́льного экза́мена.	Ben final sınav için cevaplarını hazırladım.

3. Bu edat bazı isimlerle, sıfatlarla ve zarflarla kullanılır. Şimdi bunları örneklerle görelim.

(a) **Для** edatının isimlerle kullanılması.

помеще́ние для библиоте́ки	kütüphane binası
буты́лка для молока́	süt şişesi
ба́нка для варе́нья	reçel kavanozu
усло́вие для ...	bir şeyin şartı (olarak)
сре́дство для ...	bir şeyin çaresi, bir şeyin yolu, bir şeyin vasıtası (olarak)
осно́ва для ...	bir şeyin esası
значе́ние для ...	bir şeyin önemi

В шко́ле бы́ли все усло́вия для обуче́ния ру́сского языка́.	Okulda Rus Dili'nin öğrenimi için bütün şartlar vardı.
Э́то хоро́шее сре́дство для о́тдыха.	Dinlenmek için bu iyi bir yoldur.

(b) **Для** edatının sıfatlarla kullanılması.

тру́дный для ...	.. için zor
лёгкий для ...	.. için kolay
ва́жный для ...	için önemli
знако́мый для ...	için tanıdık

понятный для ... — .. için anlaşılır
необходимый для ... — . için gerekli (ihtiyaç)
полезный для ... — ...için yararlı

Вопро́сы были лёгкими для учеников.	Sorular öğrenciler için kolaydılar.
Эта пое́здка была́ о́чень ва́жная для меня.	Bu yolculuk benim için çok önemli idi
Для него́ это непоня́тный язы́к.	Bu dil onun için anlaşılır değil.

(c.) **Для** edatının zarflarla kullanılması.

ну́жно для ... — . .için gereklidir
необходи́мо для ... — ...için gereklidir
ва́жно для ... — ...için önemlidir
поле́зно для ... — .. için yararlıdır

Для обуче́ния ру́сского языка́ ну́жно мно́го рабо́тать.	Rus dilini öğrenmen için çok çalışmak gereklidir.
Прису́тствие на уро́ке необходи́мо для но́вых студе́нтов.	Yeni öğrencilerin derste bulunmaları gerekiyor
Для меня о́чень ва́жно во́время выполнять дома́шние зада́ния.	Benim için ödevlerimi zamanında yapmam çok önemlidir
Чита́ть - поле́зно для дете́й.	Çocuklar için okumak çok yararlıdır

РАДИ EDATININ KULLANILMASI

ра́ди него́ — onun için
ра́ди отца́ — baba için
ра́ди любви́ — aşkı uğruna
ра́ди ро́дины — ülkenin uğruna
ра́ди де́нег — para uğruna
ра́ди сла́вы — şöhret uğruna

Он на всё гото́в ра́ди де́нег.	O para uğruna her şeye hazır.
Он сде́лал это ра́ди дете́й.	Bunu çocukları için yaptı.
Ра́ди любви́ к ней он оста́вил семью.	Ona duyduğu aşkı uğruna kendi ailesini bıraktı.
Ра́ди сла́вы она́ уе́хала в го́род.	Şöhret uğruna şehre gitti
Ра́ди бо́га, помолчи́!	Tanrı aşkına, sus!

ОТ (ОТО) EDATININ KULLANILMASI

Bir şeyi savuşturma ve iyileştirme amacıyla bazı sözcüklerle kullanılır

лека́рство от ка́шля — öksürüğe karşı ilaç
лека́рство от анги́ны — anjine karşı ilaç
лека́рство от гриппа — gribe karşı ilaç
лека́рство от бо́ли — ağrıya karşı ilaç
защи́та от бу́ри — fırtınaya karşı korunma
убе́жище от бомб — bomba koruganı

Больно́й купи́л лека́рство от гриппа.	Hasta grip ilacını satın aldı.
Солда́т вошёл в убе́жище от бомб.	Asker bomba koruganına girdi.

UYGULAMA - 28: Aşağıdaki cümleleri okuyarak amaç bildiren edatlarla -İN HALİ'nin kullanılmasını inceleyiniz

1. **Ма́льчик купи́л игру́ для дру́га.**
2. **У меня есть все возмо́жности для рабо́ты.**
3. **Мы останови́лись в пути́ для о́тдыха.**
4. **Нам вы́делили помеще́ние для репети́ции.**
5. **Это пойдёт на бла́го для всего́ о́бщества.**
6. **Для пое́здки в Аме́рику нужна́ осо́бая ви́за.**
7. **Это хоро́шее сре́дство для ва́нны.**
8. **Ты зна́чишь мно́гое для меня́.**
9. **Осно́ва для воспита́ния дете́й до́лжна быть любо́вь.**
10. **Ра́ди неё он гото́в умере́ть.**
11. **Ра́ди бо́га, прекрати́ крича́ть!**
12. **Она́ хо́чет купить лека́рство для выраста́ния воло́с.**
13. **Ма́ма купи́ла сре́дство от تарака́нов.**
14. **Они́ спря́тались в убе́жище от дождя́.**
15. **Они́ постро́или защи́ту от ве́тра.**

БЕЗ (БЕЗО) EDATININ KULLANILMASI

Bu edat da yalnızca -İN HALİ ile kullanılır. Bir şahsın ya da bir şeyin yoksunluğu ve olmayışı ifade edilirken bu edat kullanılır

1 Bir şahsın ya da bir şeyin olmayışını ifade edilirken isimlerle kullanılır.

Я люблю пить чай без сáхара (без чегó?).	Ben şekersiz (ne olmaksızın?) çay seviyorum.
Лéна пошлá в шкóлу без шáпки.	Lena okula şapkasız gitti
Ученики гуля́ли в пáрке без учителя.	Öğrenciler öğretmen olmaksızın parkta geziniyorlardı
Он пришёл в теáтр без билéта.	O tiyatroya biletsiz geldi.

Bu edatın verdiği "YOKLUK"un karşıt anlamından "VAR OLMA, BULUNMA" с edatının önündeki isimlerle İLE HALİ'nde kullanılmasını sağlar

Онá пришлá в кинó без шáпки.	O sinemaya şapkasız geldi.
Онá пришлá в кинó с шáпкой.	O sinemaya şapkayla geldi.
Я люблю пить чай без сáхара.	Ben şekersiz çay içmeyi seviyorum
Я люблю пить чай с сáхаром.	Ben şekerli çay içmeyi seviyorum.

2 Bir hareketin yapılış tarzını göstermede kullanılır. Bu durumda **как?** (nasıl?) sorusuna cevap oluşturur.

- Как нóвый ученик решил задáчу?	- Yeni öğrenci problemi nasıl çözdü?
- Нóвый ученик решил задáчу без трудá.	- Yeni öğrenci problemi zorlanmaksızın çözdü
Нéкоторые лю́ди спосóбны говорить без единóй оши́бки.	Bazı insanlar hiç hata yapmadan konuşabiliyorlar
Математик решил задáчи без осóбых трýдностей.	Matematikçi soruları fazla zorlanmadan çözdü.
Путешéственники éхали без приключéний.	Seyyahlar macerasız seyahat ediyorlar dı.
Больнóй провёл ночь без сна.	Hasta uykusuz bir gece geçirdi

Cümlenin tümleç bölümü с edatı ile kullanılır ise İLE HALİ'nde takı alır

Студéнт говорил по-рýсски без оши́бок.	Öğrenci Rusçayı hatasız konuşuyordu.
Студéнт говорил по-рýсски с оши́бками.	Öğrenci Rusçayı hatalı konuşuyordu.

3. İlk yarım saatten sonraki kalan zaman bu edat ile bildirilir.

Сейчáс без десяти́ минýт вóсемь.	Şimdi saat sekize 10 dakika var.
Утрóм без чéтверти дéсять он пришёл.	Sabahleyin saat 10'a çeyrek kala o geldi.

4. Bazı isimlerle belli kalıpları oluşturmaktadır.

без сомнéния	şüphesiz
без исключéния	istisnasız
без толку [béstüku]	anlamsız, anlamı yok
Все без исключéния должны́ прийти на собрáние.	Herkes istisnasız toplantıya gelmek zorunda.
Без сомнéния онá не придёт.	Şüphesiz o gelmeyecek.

UYGULAMA - 29: Aşağıdaki cümleleri okuyunuz ve **без** edatının hangi anlamlarda kullanıldığını inceleyiniz.

1. **Вчерá бы́ло жáрко, и мы гуля́ли без пальтó.**
2. **Крестья́нин написáл заявлéние без оши́бок.**
3. **Бáбушка не моглá читáть кни́ги без очкóв.**
4. **Нóвый ученик написáл сочинéние без трудá.**
5. **Зимá прошлá без морóзов.**
6. **Он без стрáха перелéз чéрез забóр.**
7. **Онá пришлá на вéчер без мáтери.**
8. **Ды́ма без огня́ не бывáет.**
9. **Без трудá не вы́нешь и ры́бку из прудá.**
10. **Они провели два урокá без переры́ва.**
11. **Они сéли за стол без жён.**
12. **Былá сóлнечная погóда без облакóв.**
13. **Мáленькие дéти не должны́ далекó ходи́ть без роди́телей.**
14. **Сейчáс без чéтверти двенáдцать.**
15. **Не спорь с ней: без толку!**

КРОМЕ EDATININ KULLANILMASI

"-DEN BAŞKA" anlamını karşılayan bu edat da yalnızca -İN HALİ'nde kullanılır

Кро́ме арбу́за, я купи́л я́блоки	Karpuzdan başka elma da satın aldım
Кро́ме То́ма, все бы́ли гото́вы.	Tom dan başka herkes sınava hazırdı
В карма́не, кро́ме ключа, была́ ме́лочь.	Cepte anahtardan başka bozuk demir paralar da vardı.
Кро́ме англи́йского языка́, мой друг хорошо́ говори́т по-неме́цки.	Benim arkadaşım, İngilizceden başka Almancayı da iyi konuşuyor.
Кро́ме бра́та, оте́ц то́же рабо́тал в саду́.	Kardeşimden başka babam da bahçede çalışıyordu.
Кро́ме ги́да, все тури́сты пришли́ в оте́ль во́время.	Rehberden başka-bütün turistler otele zamanında geldiler

Benzer şeklinde, **то́лько** (yalnızca), **не то́лько..., но и...** sözcüklerinin yardımıyla da aynı anlamı veren, ancak YALIN HAL gerektiren kalıpla cümleler kurabiliriz

Кро́ме арбу́за, я купи́л я́блоки.	Karpuzdan başka elma satın aldım.
Я купи́л не то́лько а́рбуз, но и я́блоки.	Yalnızca karpuz değil aynı zamanda elma da satın aldım.

В кла́ссе был не то́лько учи́тель, но и студе́нт.	Sınıfta yalnızca öğretmen değil öğrenci de vardı.
Все тури́сты пришли́ в музе́й во́время, то́лько гид опозда́л.	Bütün turistler zamanında müzeye geldiler, yalnızca rehber geç geldi.

BMECTO EDATININ KULLANILMASI

"YERİNE" anlamını karşılayan bu edat da yalnızca -İN HALİ'nde kullanılır.

Ле́том оте́ц гото́вит обе́д, вме́сто ма́тери.	Yazın yemeği anne yerine baba hazırlıyor.
Сто́рож вы́нул де́ньги из карма́на, вме́сто ключа́.	Bekçi cebinden anahtar yerine para çıkardı.
Ты иди́ вме́сто меня́.	Benim yerime sen git.
Мой друг обеща́л посла́ть мне откры́тку. Вме́сто неё, я получи́л от него́ письмо́.	Arkadaşım bana kart atacağına söz vermişti Kart yerine ondan mektup aldım.

UYGULAMA 40. Bu cümleleri okuyarak **кро́ме** ve **вме́сто** edatlarının İN HALİ ile kullanıldığını [illegible]

1. **По состоя́нию здоро́вья я могу жить везде́, кро́ме Санкт-Петербу́рга.**
2. **На собра́ние пришли все, кро́ме больны́х.**
3. **Я никого́, кро́ме тебя́, здесь не зна́ю.**
4. **Кро́ме ла́сточки, здесь посели́лся и скворе́ц.**
5. **Кро́ме музе́я, мы посети́ли и заво́д.**
6. **Вы мо́жете зайти к нам во все дни, кро́ме понеде́льника.**
7. **Вме́сто матема́тики бу́дет уро́к ру́сского языка́.**
8. **Да́йте мне, пожа́луйста, бума́ги вме́сто тетра́ди.**
9. **Вме́сто диало́га я вы́учил стихотворе́ние.**
10. **Если хо́чешь, я могу́ уча́ствовать в конце́рте вме́сто тебя́.**

DÖNÜŞLÜ SAHİPLİK ZAMİRİ **СВОЙ**'UN KULLANILMASI

Bu zamir, canlı ya da cansız varlığın hareketi yapana ait olduğunu bildirir.

Я кóнчил своё задáние.	Ben kendi ödevimi bitirdim.
Он начал решать свою задáчу.	O kendi problemini çözmeye başladı
Он расскáзывал о своём дéле.	O kendi işi hakkında anlatıyordu.
Я расскáзывала о своéй прогýлке.	Ben kendi gezim hakkında anlatıyordum

Bu zamir de aynen **мой, твой** Sahıplık Zamirleri gıbı çekilir

свой'un çekimi

HALLER (ПАДЕЖИ)	ERİL CİNS (м.р.)	DİŞİL CİNS (ж.р.)	NÖTR CİNS (ср.р.)	ÇOĞUL (мн.ч.)
И.п.	свой	своя	своё	свои
Р.п	своегó	своéй	своегó	своих
Д.п	своемý	своéй	своемý	своим
В.п.	свой, своегó	свою	своё	свои, своих
Т.п.	своим	своéй	своим	своими
П.п.	о своём	о своéй	о своём	о своих

Bu zamir de, diğer Sahıplık Zamirleri gibı cümlede ılgili olduğu ısmin cıns, sayı ve haline göre değişık takı alır

Bır nesnenin ortak olarak birden çok şahsa aıt olduğunu bıldirirken de yine **свой** kullanılır

Мы решили свою задáчу.	Biz kendi problemimizi çözdük
Вы решили свою задáчу	Siz kendi probleminizi çözdünüz
Они решили свою задáчу.	Onlar kendi problemlerini çözdüler

Cümlenin öznesı birinci ya da ikinci şahıslara aıt bir şahıs zamırı **(я, ты, мы, вы)** olduğu takdirde cümlede **свой**'un yerine bu şahısların Sahıplık Zamirleri **(мой, твой, наш, ваш)** kullanılır Anlamda herhangı bir değişiklik meydana gelmez

Я решил свою задáчу.	Ben kendi problemimi çözdüm
Я решил мою задáчу.	Ben kendi problemimi çözdüm
Мы взяли свои портфéли.	Biz kendi çantalarımızı aldık
Мы взяли нáши портфéли.	Biz kendi çantalarımızı aldık

Eğer cümlenin öznesı üçüncü şahsa ait bir isim ya da zamir **(он, онá, онó, они?)** ise **свой**'u her zaman Sahıplık Zamirleri ile değiştirmek olası değildir. Cümlede işaret edilen nesne eylemı yapana ait ise **свой** kullanılabilir

Утром он говорил со своéй подрýгой.	O sabahleyin kendi arkadaşıyla konuşuyordu
Я взял свою книгу со столá.	Kendi kitabımı masadan aldım.

Cümlede işaret edilen nesne eylemı yapana ait değil ise **свой** kullanılmaz **Егó, её** ve **их** kullanılır

Ученик забыл егó тетрáдь в библиотéке.	Öğrencı onun defterını kütüphanede unuttu
Он забыл свою тетрáдь в библиотéке.	O kendi defterini kutuphanede unuttu.
Я взял егó книгу со столá.	Ben masadan onun kitabını aldım
Онá говорила с её мýжем.	O (bayan) onun kocasıyla konuşuyordu.
Я отпрáвил егó письмó.	Ben onun mektubunu postaladım.

УКАЗАТЕЛЬНЫЕ МЕСТОИМЕНИЯ - İŞARET ZAMİRLERİ

Rusçada yoğun olarak kullanılan iki adet İşaret Zamiri bulunmaktadır. İşaret Zamirleri ilgili oldukları veya önüne geldikleri isimlerin cins, sayı veya hal çekimlerine uyarlar

э́тот (э́та, э́то, э́ти)	bu (yakında olan bir şey için)
тот (та, то, те)	şu, o, öteki, öbürü (uzakta olan bir şey için)

eril cins (м.р.):	**э́тот учéбник**	**тот учéбник**
dişil cins (ж.р.):	**э́та книга**	[illegible]
nötr cins (ср.р.):	**это зéркало**	**то зéркало**
çoğul (мн.ч.):	**э́ти учéбники, книги, зеркала́**	**те учéбники, книги, зеркала́**

Yukarıdaki şekilleriyle, İşaret Zamirleri'nin yer aldığı sözcük dizinleri cümle oluşturmazlar. Bunlarda belirli bir eşyanın işaret edilmesi var, ancak kesin bir hüküm yoktur. Anlam bütünlüğü yoktur. Bir cümle meydana getirmesi için anlam bütünlüğü şeklinde bir hüküm bulunmaktadır

Этот дом мой.	Bu ev benimdir.
Эта машина твоя́.	Bu araba senindir.
Это зéркало егó.	Bu ayna onundur.
Эти учéбники на́ши.	Bu okul kitapları bizimdir.
Эти книги ва́ши.	Bu kitaplar sizindir.
Эти зеркала́ их.	Bu aynalar onlarındır
Этот журна́л здесь.	Bu dergi buradadır.
Та шкóла там.	Şu okul oradadır
Это письмó у меня.	O mektup bende.
Те ученики́ в кла́ссе.	O öğrenciler sınıftadır.
Те книги на пóлке.	Şu kitaplar raftadır.
Эти вéщи в шкафу́.	Bu eşyalar dolapta.

э́тот'un çekimi

HALLER (ПАДЕЖИ)	ERİL CİNS (м.р.)	DİŞİL CİNS (ж.р.)	NÖTR CİNS (ср.р.)	ÇOĞUL (мн.ч.)
И.п.	э́тот	э́та	э́то	э́ти
Р.п.	[illegible]	э́той	э́того	э́тих
Д.п.	э́тому	э́той	э́тому	[illegible]
В.п.	э́тот, э́того	э́ту	э́то	э́ти, э́тих
Т.п.	[illegible]	э́той	[illegible]	э́тими
П.п.	об э́том	об э́той	об э́том	об э́тих

тот'un çekimi

HALLER (ПАДЕЖИ)	ERİL CİNS (м.р.)	DİŞİL CİNS (ж.р.)	NÖTR CİNS (ср.р.)	ÇOĞUL (мн.ч.)
И п.	тот	[illegible]	то	те
Р п.	тогó	той	тогó	тех
Д п.	тому́	той	тому́	тем
В п.	тот, тогó	ту	то	те, тех
Т п	[illegible]	той	[illegible]	тéми
П п	о том	о той	о том	о тех

Этот ile **тот** genel olarak yakınlık ile uzaklık işaret edilerek yapılan karşılaştırmalarda birlikte kullanılırlar

Этот бумáжник мой, а тот твой.	Bu cüzdan benim şu öteki ise senindir
Эта книга дорогáя, а та дешёвая.	Bu kitap pahalı şu öteki ise ucuzdur.
Эти люди дóбрые, а те плохие.	Bu insanlar iyi kalpli şunlar ise kötüdürler.

Этот zamiri, **какóй?, какáя?, какóе?, какúе?** sorularına işaret etme yoluyla cevap verir

Скóлько стóит ѐто зéркало?	Bu ayna ne kadardır?
(какóе зéркало?)	(hangi ayna?)
Вы не знáете, кто ѐта жéнщина?	Bu kadının kim olduğunu siz bilmiyor musunuz? (hangı kadın?)
(какáя жéнщина?)	
Как называ́ются ѐти фильмы?	Bu filmler nasıl adlandırılıyorlar?
(какие фильмы?)	(hangı filmler?)

Кто ѐто? ve **Что ѐто?** soruları ve bunlara verilen cevap cümlelerindeki **ѐто** değişmeden kullanılır. Cümledeki ismin cins ve sayısına uymaz

Кто ѐто? - Нóвый студéнт.	Bu kimdir? - Yeni öğrencidir
Что ѐто? - Это дéрево.	Bu nedir? - Ağaçtır.

Кто ѐто?	- Bunlar kimdir?
- Это Петрóвы, нáши нóвые сосéди.	- Bunlar Petrovlar, bizim yeni komşularımız.

Это İşaret Zamiri, bir önceki cümlede konuşulan eşyayı, olayı veya şahsı belirtme amacıyla kullanılır.

Вы видúте крáсную машúну?	Kırmızı arabayı görüyor musunuz?
Это моя машúна.	Bu benim arabamdır

На ýлице мнóго машúн.	Sokakta çok araba var
Эти машúны нáшего институ́та.	Bu arabalar bizim enstitünün araçlarıdır

Этот İşaret Zamiri, daha önce vuku bulan olaylar, gelişmeler ve elde edilen sonuçlara yönelik bir hüküm bildirmede kullanılır

Зáвтра я улетáю в Анкару́.	Yarın Ankara'ya uçacağım
Мне нáдо готóвиться к ѐтому.	Bunun için hazırlık yapmak zorundayım

Все студéнты бы́ли готóвы к экзáмену.	Bütün öğrenciler sınava hazırlardı.
Учителя рáды ѐтому.	Öğretmenler bu durumdan memnundular.

UYGULAMA - 53 Aşağıdaki cümlelerde hallere göre İşaret Zamirleri'nin kullanılış şekillerine bakınız.

1. **Я знáю ѐту дéвушку.**
2. **Та жéнщина - моя женá.**
3. **С ѐтим мужчúной мы незнакóмы, а тогó мужчúну мы рáньше вúдели.**
4. **Этот фильм стóит посмотрéть.**
5. **Те дéти на ýлице - дéти нáших сосéдей.**
6. **Мне нýжно поговорить с ѐтим человéком.**
7. **Мы должны́ поговорить об ѐтом происшéствии.**
8. **Дай мне, пожáлуйста вон ту кнúгу.**
9. **Эта картина былá написана ѐтой худóжницей.**
10. **Это моё дéло, а не твоё.**

ОПРЕДЕЛИТЕЛЬНЫЕ МЕСТОИМЕНИЯ - BELİRTME ZAMİRLERİ

ВЕСЬ BELİRTME ZAMİRİ

весь (вся, всё, все) her şey, hepsi, herkes

Весь zamiri hem canlı hem de cansız varlıklar için hem cümlede ilgili olduğu isimlerle birlikle hem de yalnız başına kullanılır. İlgili olduğu ismin ve cümlenin gerektirdiği cins, sayı ve hal çekimlerine uyar

весь'in çekimi

HALLER (ПАДЕЖИ)	TEKİL (ЕД.Ч)			ÇOĞUL (МН.Ч)
	eril cins (м.р.)	dişil cins (ж.р.)	nötr cins (ср.р.)	
И.п.	[redacted]	[redacted]	всё	[redacted]
Р.п.	всего́	всей	всего́	всех
Д.п.	[redacted]	[redacted]	всему́	всем
В.п.	весь, всего́	всю	всё	всех, все
Т.п.	[redacted]	всей	[redacted]	всéми
П.п.	о(бо) всём	о(бо) всей	о(бо) всём	о(бо) всех

Весь zamiri zaman bildirirken "ne kadar süre?, ne kadar zaman?" (**ско́лько вре́мени? как до́лго?**) sorularına cevap verirken aşağıdaki şekilde kullanılır.

весь день bütün gün
весь год bütün yıl boyunca
весь ме́сяц bütün ay boyunca

всё воскресе́нье bütün pazar günü boyunca
всё утро bütün sabah boyunca

всё ле́то bütün yaz boyunca

всю неде́лю bütün hafta boyunca
всю зи́му bütün kış boyunca
всю ночь bütün gece boyunca

все дни bütün günler boyunca
все но́чи bütün geceler boyunca

Я весь день рабо́таю в саду́. Ben bütün gün bahçede çalışıyorum
Всю неде́лю у нас были экза́мены. Bütün hafta boyunca sınavlarımız vardı
Весь ме́сяц ученики отдыха́ли за го́родом. Bütün bir ay boyunca öğrenciler şehir dışında dinleniyorlardı
Всю ночь я не мог спать. Bütün gece boyunca uyuyamadım

Весь birlikte kullanıldığı ismin BÜTÜNLÜK anlamında kullanılır ve ismin cins, sayı ve hal çekimine uyar

Все жители дере́вни были дово́льны э́тим успе́хом. Bütün köy halkı bu başarıdan memnundu.
Во всём мире люди изуча́ют английский язык. Bütün dünyada insanlar İngilizceyi öğreniyorlar
Туристы посетили все музе́и. Turistler bütün müzeleri ziyaret ettiler.
Все де́ти игра́ли во дворе́. Bütün çocuklar avluda oynuyorlardı.

КАЖДЫЙ, ВСЯКИЙ VE ЛЮБОЙ BELİRTME ZAMİRLERİ

ка́ждый (-ая, -ое, -ые) her, her bir, herkes, her şey
вся́кий (-ая, -ое, -ые) her çeşit, her tür, her cins
любо́й (-ая, -ое, -ые) aralarından biri, herhangi biri

Bu zamirler genel olarak "HERKES, HERHANGİ BİRİSİ" anlamında birbirlerinin yerine kullanılabilirler.

Вы хотите знать, как пройти на стадио́н? В це́нтре го́рода мно́го людéй. Ка́ждый (вся́кий, любо́й) пока́жет вам доро́гу. Siz stadyuma nasıl gidileceğini bilmek ister misiniz? Şehir merkezinde çok insan var. Herhangi biri size yolu gösterir

Всякий (ка́ждый, любо́й) па́рень на моём ме́сте сде́лал бы так. — Benim yerinde olan her genç böyle yapardı

КАЖДЫЙ BELİRTME ZAMİRİNİN FARKLI KULLANILMASI

Diğer iki zamir ile ortak anlamda kullanımın dışında başka anlamlarda da kullanılır

1. **Ка́ждый** zamiri "HEPSİ, HER" anlamında **весь** ile yer değiştirebilir. Bu anlamda diğer iki zamir ile yer değiştiremez

На конфере́нции ка́ждый уча́стник произнёс речь.	Konferansta her katılan konuşma yaptı
На конфере́нции все уча́стники произнесли речь.	Konferansta bütün katılanlar konuşma yaptılar

Ка́ждый zamiri genel olarak tekil şekilde kullanılır

ка́ждый день	her gün
ка́ждая ученица	her kız öğrenci
ка́ждое зе́ркало	her ayna

Ancak sürekli çoğul kullanılan isimler ile miktar bildiren sayılardan sonra çoğul şekilde kullanılır

Он встреча́лись ка́ждые два ме́сяца.	Onlar iki ayda bir karşılaşıyorlardı
Я посеща́ю мой родно́й го́род в ка́ждые каникулы.	Ben memleketimi her tatilde ziyaret ederim

Ка́ждый zamiri zaman bildiren sözcüklerle edatsız olarak kullanılır

ка́ждый день	her gün
ка́ждый год	her yıl
ка́ждая ночь	her gece
ка́ждая неде́ля	her hafta
ка́ждое у́тро	her sabah

Bu sözcükler diğer zamir ve sıfatlarla edatlı olarak kullanılır

в пе́рвый день	ilk gün, ilk günde
в э́тот ме́сяц	bu ay
в про́шлую зиму	geçen kış

ЛЮБОЙ BELİRTME ZAMİRİNİN FARKLI KULLANILMASI

Benzer türden çok sayıda nesneden, amaca uygun ya da hoşlanılan birinin seçilerek alınması bildirirken bu zamir kullanılır

Он мо́жет взять любо́й слова́рь.	O sözcüklerden herhangi birini alabilir.
Приезжа́йте к нам в любо́е вре́мя.	Herhangi bir zamanda bize geliniz
Возьмите любо́е я́блоко, кото́рое вы хотите.	İstediğiniz herhangi bir elmayı alınız
Зайди в любо́й кио́ск и купи э́тот журна́л.	Herhangi bir büfeye git ve bu dergiyi satın al.

ВСЯКИЙ BELİRTME ZAMİRİNİN FARKLI KULLANILMASI

Diğer iki zamirle ortak kullanımın dışında ayrıca "HER ÇEŞİT, HER CİNS" anlamlarında kullanılır

Я люблю чита́ть вся́кие книги.	Ben her çeşit kitabı okumayı severim
В э́том мо́ре мо́жно словить вся́кую рыбу.	Bu denizde her cins balık tutulabilir
Учитель чита́л вся́кие интере́сные расска́зы.	Öğretmen her tür ilginç öyküleri okuyordu

Bu cümlelerdeki **вся́кий**'ın yerine **ка́ждый** ve **любо́й** kullanılmaz.

Her üç zamir de cümlede ilgili oldukları ismin cins, sayı ve haline uymak zorundadır

Bazı cümlelerde yalnız başlarına bağımsız olarak da kullanıldıkları olur

Что лисы хитрые, всякий знáет.	Tilkilerin kurnaz olduğunu herkes bilir.
У кáждого будет мнóго дéнег.	Herkesin çok parası olacak

UYGULAMA - 54 Aşağıdaki cumleleri okuyunuz ve **кáждый, любóй** ve **всякий**'in kullanılışlarını inceleyiniz.

1. **Этот словáрь есть в любóм книжном магазине.**
2. **Эта рýчка есть у кáждого ученикá.**
3. **Это перó мóжно найти в любóм киóске.**
4. **Зайди в любóй ресторáн и поéшь.**
5. **Охóтник рассказáл всякие интерéсные истóрии.**
6. **Кáждые три студéнта поместились в отдéльной квартире.**
7. **Кáждое ýтро я встаю в 6 часóв.**
8. **В Чёрном мóре вóдится всякая рыба.**
9. **Ты мóжешь взять любóй журнáл, котóрый тебé понрáвится.**
10. **Я сдéлал тóлько то, что всякий бы сдéлал на моём мéсте.**
11. **Всякое дéло мне по плечý.**
12. **Он спотыкáлся на кáждом шагý.**
13. **Кáждому ребёнку должнá быть сдéлана прививка.**
14. **Спроси любóго человéка: он скáжет тебé то же сáмое!**
15. **Проси у меня любýю вещь.**
16. **Мы встречáемся у нас кáждый вéчер.**
17. **Вечерáми мáма мне расскáзывает всякие скáзки.**
18. **Я знáю кáждого человéка в этой дерéвне.**
19. **Всякий раз, когдá я егó вижу, я краснéю.**
20. **Ты мóжешь узнáть у негó любýю информáцию.**

САМ BELIRTME ZAMİRİ

сам (-а, -о, -и)	kendi kendisi; kendi, kendine, kendisi, kendileri

1 Bir şahsın yardımsız ve bağımsız olarak bir harekette bulunmasını göstermede kullanılır

Они сáми это знáют	Onlar kendileri bunu biliyorlar
Я сдéлал эту ошибку сам	Bu hatayı kendim yaptım
Я решила эти задáчи самá.	Bu problemleri kendim çözdüm
Пусть он сам принесёт.	Bırak kendisi getirecek
Учитель объяснил мне это.	Bunu bana öğretmen izah etti
Рáньше я не мог понять сам.	Daha önce kendim anlayamamıştım

2 Bir konuyla ilgili olarak özellikle bir şahıs ya da nesnenin vurgulanması, diğerlerinden ayırt edilmesi amacıyla **сам** kullanılır

Сам инженер приказáл.	Bizzat mühendis emir verdi
Вéчером пришлá самá учительница.	Akşamleyin öğretmenin bizzat kendisi geldi
Я сам был виновáт в этой истóрии.	Bu olayda bizzat ben kendim kusurluydum

3 **Себя** Dönüşlülük Zamiri ile, şahsın kendi üzerindeki bu davranışını bildirmede **сам** kullanılır

Больнóй хорошó знáет самогó себя	Hasta kendini yeterince iyi biliyor.
Все были довóльны сáми собóй.	Herkes kendisinden memnundu
Онá самá над собóй смеялась.	O kendi kendisiyle alay ediyordu

4 **Сам** zamiri bazı sözcük dizinlerinde kullanılır

сам (-а, -о) по себé	kendi başına, yalnız başına
сам (-а, -о) собóй	kendiliğinden
самó собóй понятно	kendiliğinden anlaşılmıştır
самó собóй разумéется	kendiliğinden anlaşılır
Он сам себé хозяин.	Başına buyruktur.
Онá живёт самá по себé.	O yalnız başına yaşıyor

5 **Сам** zamiri sıfatlar gibi çekilir ve vurgu sürekli (YALIN HAL ve çoğul şekli hariç) son hecededir

сам'ın çekimi

HALLER (ПАДЕЖИ)	TEKİL (ЕД.Ч.)			ÇOĞUL (МН.Ч.)
	eril cins (м.р.)	dişil cins (ж.р.)	nötr cins (ср.р.)	
И.п.	сам	самá	самó	сáми
Р.п.	самогó	самóй	самогó	самúх
Д.п.	самомý	самóй	самомý	самúм
В.п.	сам, самóго	самý	самó	сáми, самих
Т.п.	самúм	самóй	самúм	самúми
П.п.	о самóм	о самóй	о самóм	о самúх

САМЫЙ BELİRTME ZAMİRİ

сáмый (-ая, -ое, -ые) — aynı, tam; hemen; en, ta

1 **Сáмый** zamiri **этот** ve **тот** İşaret Zamirleri'ne bağlı olarak, daha önceden tanınan, görülen, bilinen bir kişi ya da "aynı, çok benzer ve özdeş" anlamlarında kullanılır

Это тот сáмый словáрь, о котóром я тебé говорил.	Bu sana bahsettiğim sözlüktür
Отéц сказáл мне то же сáмое, что и мать.	Babam bana annemin söylediğinin aynısını söyledi
Это та сáмая дéвушка.	Bu o kızdır

Cümlenin anlamını iyice vurgulamak için **сáмый** önüne **"тот же"** veya **"такóй же"** eklenir

Мои друзья жили в том же сáмом общежитии, что и я.	Arkadaşlarım da benim kaldığım yurtta kalıyorlardı
Они учились в такóм же сáмом институте, что и мы.	Onlar da bizim gibi aynı enstitüde öğrenim görüyorlardı

2 "En başlangıcında, en" anlamlarında yer ve zaman bildirmede **сáмый** kullanılır

Книга лежáла на сáмом краю столá.	Kitap masanın tam kenarında duruyordu
Учитель объяснл всё с сáмого начáла.	Öğretmen her şeyi en başından izah etti.
Корáбль остановился у сáмого портá.	Gemi tam limanda durdu.

3 **Сáмый** başka bir sıfat ile kullanıldığında "EN ÜSTÜNLÜK" derecesini kazandırır

Это сáмый интерéсный диалóг в учéбнике.	Bu ders kitabındaki en ilginç diyalogdur
Егó машина - сáмая дорогáя.	Onun arabası en pahalı olanıdır.
Озеро Ван - сáмое большóе в Турции.	Van Gölü Türkiye'de en büyük göldür.
Ему подарили сáмый красивый портфéль.	Ona en güzel çantayı hediye ettiler

сáмый'ın çekimi

HALLER	TEKİL (ЕД.Ч.)			ÇOĞUL (МН.Ч.)
	eril cins (м.р.)	dişil cins (ж.р.)	nötr cins (ср.р.)	
И.п.	сáмый	сáмая	сáмое	сáмые
Р.п.	самогó/сáмого	самóй/сáмой	самогó/сáмого	самих/сáмых
Д.п.	самомý/сáмому	самóй/сáмой	самомý/сáмому	самим/сáмым
В.п.	сáмый, самогó/сáмого	самýю/сáмую	сáмое	сáмые, самих/сáмых
Т.п.	самим/сáмым	самóй/сáмой	самим/сáмым	самими/сáмыми
П.п.	о самóм/сáмом	о самóй/сáмой	о самóм/сáмом	о самих/сáмых

UYGULAMA - 55: Bu cümlelerde **сам** ve **сáмый** Belirtme Zamirleri'nin kullanılışını araştırınız.

Я сам знáю, что дéлать.
Он сам пришёл на концéрт.
Её самóй ещё нет.
Я передáл письмó самомý преподавáтелю.
Мы не видели их самих.
Онá смоглá поговорить с самим президéнтом.
Вы видели самогó артиста?
Возьмите эти вéщи с собóй.
Он решил сдéлать это сам.
Онá виделась с самóй учительницей.
Сегóдня нет сáмого лýчшего ученикá.
Это сáмые интерéсные задáчи в учéбнике.
Мы жили в том же сáмом дóме, что и нáши родители.
Дéти игрáли в такýю же сáмую игрý, что и мы игрáли в дéтстве.
Это та сáмая жéнщина, что я видел вчерá.

ВОПРОСИТЕЛЬНЫЕ МЕСТОИМЕНИЯ - SORU ZAMİRLERİ

İsimlerin yerini tutan soru anlamlı sözcüklerdir.

Bunların belli başlıkları şunlardır:

кто?	kim?
что?	ne?
чей?	kimin?
какóй?	nasıl, hangi, ne çeşit?
котóрый?	nasıl, hangi, ne çeşit?
скóлько?	ne kadar, kaç tane?

КТО VE ЧТО SORU ZAMİRLERİ

Konuşma insan ve hayvanlar hakkında olduğunda **кто** (kim), bitkiler ve cansız varlıklar hakkında olduğunda ise **что** (ne) soru sözcüğü kullanılır. Bunlar da cins ve sayıya göre değişmez.

Кто éдет на такси?	Taksi ile kim gidiyor?
Что идет по телевизору?	Televizyonda ne var?

Çok sayıda şahıs veya nesneye yönelik soru da tekil olarak sorulur ancak hem soru hem de cevapta çoğul anlam verilir.

Кто пришёл в шкóлу?	- Okula kim geldi?
Ученики и учителя пришли в шкóлу	- Okula öğrenciler ve öğretmenler geldiler
Что нахóдится в кармáне?	- Cepte neler bulunmaktadır?
В кармáне нахóдятся ключи.	- Cepte anahtarlar bulunmaktadır

Kto'dan sonra fiilin GEÇMİŞ ZAMAN şekli geldiğinde, hakkında konuşulan kişilerin cinsine bakılmaksızın ERİL CİNS (**м.р.**) tekil şekli kullanılır

Кто из учениц решил задáчи?	Kız öğrencilerden kim problemleri çözdü?

о из инженеров получил письмо Mühendislerden kim postaneden mektup
о почте? aldı?

то'dan sonra fiilin GEÇMİŞ ZAMAN formu kullanılacağı zaman hakkında konu-
ılan nesnelerin cins ve sayısına bakılmadan fiil NÖTR CİNS şeklinde kullanılır

Что кончилось?	- Ne sona erdi?
Программа кончилась.	- Program sona erdi (bitti)
Что там случилось?	- Orada ne oldu?
Там случился несчастный случай.	- Orada kaza oldu.

то ve что'nun çekimleri HAL soruları olarak kullanılırlar

кто ve что'nun çekimleri

HALLER	КТО? - KİM?	ЧТО? - NE?
И.п.	кто	что
Р.п.	кого	чего
Д.п.	кому	чему
В.п.	кого	что
Т.п.	кем	чем
П.п.	о ком	о чём

КАКОЙ VE КОТОРЫЙ SORU ZAMİRLERİ

...ir cinsin niteliği ve özellikleri hakkında "NASIL, HANGİ, NE ÇEŞİT?" soruları
какой (-ая, -ое, -ие) sözcüğü ile sorulur

[illegible]

- **Какой он человек?**	- O nasıl bir insandır?
- **Он хороший человек.**	- O iyi bir insandır
- **Какая она ученица?**	- O nasıl bir öğrencidir?
- **Она трудолюбивая ученица?**	- O çalışkan bir öğrencidir
- **Какой это учебник?**	- Bu nasıl bir ders kitabıdır?
- **Это учебник русского языка.**	- Bu Rusça ders kitabıdır
- **Какая это газета?**	- Bu hangi gazetedir?
- **Это газета "Правда."**	- Bu gazete "Pravda" 'dır
- **Какой это город?**	- Bu hangi şehridir?
- **Стамбул.**	- İstanbul
- **Какая это река?**	- Bu hangi nehirdir?
- **Волга.**	- Volga.

Какой Soru Zamiri diğer sıfatlarla ünlem cümlelerinin yapılmasında kullanılır.

Какой красивый вид!	Ne kadar güzel bir manzara!
Какая маленькая птичка!	Ne kadar küçük bir kuş!
Какой свежий воздух!	Ne kadar temiz hava!
Какая чистая вода!	Ne kadar temiz su!
Какой ленивый мальчик!	Ne kadar tembel çocuk!

Какой? (hangi, nasıl, ne çeşit) ile **что?** (ne?) sorularına verilen cevapları karıştırmamak gerekir **Что?** sözcüğü nesnenin kendisini sorarken **какой?** o nesnenin özelliği sormaktadır.

- **Что стоит около киоска?**	- Büfenin yakınında ne duruyor?
- **Машина стоит около киоска.**	- Büfenin yakınında araba duruyor.
- **Какая машина стоит там?**	- Hangı araba orada duruyor?
- **Там стоит новая машина.**	- Yeni araba orada duruyor.

Который (-ая, -ое, -ые) Soru Zamiri ise belirlemek için veya sınırlı sayıda olan alternatiflerden seçerken kullanılmaktadır Bir cinsin niteliği ve özellikleri sorulduğunda **какой?** Soru Zamiri'nin kullanılması gerekir

- **Который ваш сын?**	- Sizin oğlunuz hangisidir?
Тот, что справа.	- Sağdaki

- Какóй ваш сын?	- Oğlunuz nasıl biridir?
- Он хорóший.	- O iyi biri

- Котóрый из проéктов вам понрáвился?	- Projelerden hangisini beğendiniz?
- Проéкт Петрóва.	- Petrov'un projesi.
- В котóрый день он приéдет?	- O hangı gün gelecek?
- В пятницу.	- Cuma günü

Котóрый Soru Zamırı saat sormada da kullanılır

- Котóрый сейчáс час?	- Şımdi saat kaçtır?
- Котóрый час?	- Saat kaçtır?
- Сейчáс три часá.	- Şımdı saat üçtür.
- В котóром часý?	- Saat kaçta?
- Во вторóм часý.	- Saat ikıde.

Bu Soru Zamirleri sonları **-ой, -ый** ile biten **нóвый, красúвый, большóй** sıfatlarının benzeri şekilde çekilir.

Rusçada ana cümle ile yan cümleyi birbirine bağlamada hem canlı hem de cansız varlıklar için **котóрый** kullanılır.

Bağlaç rolünü taşıyan Soru Zamirleri "İlgi Zamırları" bölümünde geniş olarak işlenecektir

ЧЕЙ SORU ZAMİRİ

Bır canlı ya da cansız nesnenin sahıbı sorulurken bu Soru Zamırı kullanılır İlgili olduğu ismin cins, sayı ve hal çekimine uymak zorundadır Bu sözcüğün ismin hallerine göre çekilmiş şekilleri çok nadir olarak kullanılır.

Çekimli şeklini "Sahıplik Sıfatları" bölümünde bulabilirsiniz. **Он, онá, онú**'nin çekimli şekillerinin önüne **чь-** eklenirse bu sözcüğün hallere göre çekimli şekli elde edilebilir

- Чей э́то портфéль?	- Bu kimin çantasıdır?
- Это портфéль студéнта.	- Bu öğrencinin çantasıdır.
- Чья э́то машина?	- Bu kimin arabasıdır?
- Эта машина врачá.	- Bu doktorun arabasıdır.
- Чья э́то зéркало?	- Bu kimin aynasıdır?
- Это зéркало дéвушки.	- Bu kızın aynasıdır.
- Чьи э́то дéньги?	- Bu para kimindir?
- Это мои дéньги.	- Bu benim paramdır

СКОЛЬКО SORU ZAMİRİ

Bu soru hem sayılabilen hem de sayılamayan miktarını **"NE KADAR? KAÇ TANE?"** şeklinde sormada kullanılır

Bu sözlükten sonra isimler **-İN HALİ**'nde takı alırlar Sürekli **TEKİL** olarak kullanılan içecek, yiyecek, element isimleri **-İN HALİ**'nde **TEKİL** takı, diğer isimler ise **-İN HALİ**'nde **ÇOĞUL** takı alırlar.

Скóлько молокá вы пьёте кáждый день?	Siz her gün ne kadar süt içiyorsunuz?
Скóлько врéмени тебé нýжно на эту рабóту?	Bu iş için ne kadar zamana ihtiyacınız var?
Скóлько дéнег он попросúл?	O ne kadar para istedi?
Скóлько ты бросáешь сóли в суп?	Çorbaya ne kadar tuz atarsın?

Скóлько книг у негó есть?	Onun kaç tane kitabı var?
Скóлько студéнтов в клáссе?	Sınıfta kaç tane öğrencı var?
Скóлько у тебя детéй?	Senin kaç çocuğun var?
Скóлько прошлó минýт с тех пор, как ты егó вúдел?	Onu görmenizden bu zamana kaç dakika oldu?

ско́лько Soru Zamirinin çekimi

HALLER	CANLI İSİM İLE	CANSIZ İSİM İLE
И.п.	**ско́лько (студе́нтов?)**	**ско́лько (книг?)**
Р.п.	**ско́льких (студе́нтов?)**	**ско́льких (книг?)**
Д.п.	**ско́льким (студе́нтам?)**	**ско́льким (книгам?)**
В.п.	**ско́льких (студе́нтов?)**	**ско́лько (книг?)**
Т.п.	**ско́лькими (студе́нтами?)**	**ско́лькими (книгами?)**
П.п.	**о ско́льких (студе́нтах?)**	**о ско́льких (книгах?)**

UYGULAMA - 56: Aşağıdaki cümleleri okuyun ve soru sözcüklerinin kullanılma şekillerini inceleyiniz

1. **С кем ты вчера́ встреча́лась?**
2. **Кого́ они видели по телевизору?**
3. **Что ты вы́пьешь: виски или пи́во?**
4. **О чём они́ так до́лго позавчера́ разгова́ривали?**
5. **Кака́я пого́да бу́дет за́втра?**
6. **О каких деньга́х они говорят по телефо́ну?**
7. **Како́му челове́ку он переда́л э́то посла́ние?**
8. **Кото́рую книгу ты прочёл?**
9. **Чью пье́су они решили поста́вить на сце́не?**
10. **Чьей до́чери не́ было на репети́ции?**
11. **С чьим портфе́лем ма́ма пошла́ на рабо́ту?**
12. **О чьих традициях бу́дет переда́ча?**
13. **Ско́лькими рабо́чими был постро́ен э́тот дом?**
14. **Ско́льких студе́нтов не́ было на собра́нии.**
15. **Ско́льким пионе́рам было дано́ э́то зада́ние?**

ОТРИЦАТЕЛЬНЫЕ МЕСТОИМЕНИЯ - OLUMSUZLUK BİLDİREN ZAMİRLER

Rusçada **кто?, что?, како́й?** ve **чей?** Soru Zamirleri önlerine **ни-** öneki alarak olumsuz anlam ifade cümlelerde kullanılırlar

никто́ не ...	hiç kimse ... değil
ничто́ не ...	hiçbir şey ... değil
ниче́й не ...	hiçbir kimsenin ... değil
никако́й не ...	herhangi biri ... değil

Никто́ ve **ничто́** Olumsuzluk Zamirleri normal **кто?** ve **что?** Soru Zamirleri gibi çekilir Bu Olumsuzluk Zamirleri olumsuzluk eki **(не, нет, нельзя)** bulunan cümlelerde bulunurlar

Никто́ не смотре́л на него́.	Onun yüzüne kimse bakmıyordu.
Никто́ не отве́тил на наш вопро́с.	Bizim sorumuzu hiç kimse cevaplandırmadı
Никакие предложе́ния не́ были подде́ржаны на собра́нии.	Toplantıda tekliflerin hiçbiri destek görmedi.

Oldukça yoğun olarak kullanılan **никто́** ve **ничто́** cümlede yerine göre hem özne hem de tümleç olarak kullanılır.

Никто́ не пришёл к нам.	Bize kimse gelmedi
Ничто́ не пуга́ет меня́.	Hiçbir şey beni korkutmuyor.

Tümleç olarak kullanıldıklarında Olumsuzluk Zamirleri hallere göre değişirler.

Я никому́ не позвонил.	Ben hiç kimseye telefon etmedim
Она́ ничего́ не попросила.	O hiçbir şeyi rica etmedi
В коридо́ре никого́ не́ было.	Koridorda hiç kimse yoktu.
Я ничего́ не слы́шал по ра́дио.	Ben radyodan hiçbir şeyi işitmedim

Olumsuzluk Bildiren Zamirleri edatlarla kullanıldıkları zaman **ни-** veya **не-** parçası ayrılır ve edat araya girer

никого́ → **ни у кого́**
нике́м → **ни с кем**

некогó → нé у кого
нéкому → нé к кому

Я зáвтра ни к комý не пойдý.	Ben yarın hiç kimseye gitmeyeceğim
Онá ни с кем не говорила.	O hiç kimse ile konuşmuyordu.
Ни у когó нé было этого словаря.	Bu sözlukten hiç kimsede yoktu
Я её ни о чём не спросил.	Ben ona hiçbir şey hakkında sormadım

Никакóй ve **ничéй** niteleme göreviyle isimlerle kullanılırlar ve bu isimlerin cins, sayı ve hal çekimlerine uyarlar

Мне не нýжно ничьéй пóмощи.	Hiç kimsenin yardımına ihtiyacım yoktur
Они не сдéлали никаких ошибок.	Onlar hiçbir hata yapmadılar.
Никакóго успéха в этом они не добились.	Bu konuda onlar herhangi bir başarı elde edemediler

UYGULUMA - 57: Aşağıdaki cümleleri okuyarak Olumsuzluk Bildiren Zamirlerin kullanılışını inceleyiniz.

1. **Никтó не решил задáчу.**
2. **Ничегó нé было под книгой.**
3. **Я не вижу никакóй деревни в далекé.**
4. **Никтó об этом не спросил.**
5. **Я ни о чём не дýмал во врéмя óтдыха.**
6. **Студéнт ничегó не знал об урóке, потомý что он не был в клáссе всю недéлю.**
7. **Мы не согласились ни на какие договóры.**
8. **Ничéй крик не слышался.**
9. **Нé было никакóй возмóжности вернýться обрáтно.**
10. **Меня ничтó ужé не интересýет.**

НЕКОГО VE НЕЧЕГО OLUMSUZLUK ZAMİRLERİ

нéкого	hiçbir kimse
нéчего	hiçbir şey

Bu zamirler de, **кто?** ve **что?** Soru Zamirleri'nin önüne **не-** eklenerek elde edilmektedir. Yine bu Soru Zamirleri gibi çekilirler ve sürekli ilk heceleri vurguludur.

нéкого ve нéчего'nun çekimi

HALLER	НЕКОГО	НЕЧЕГО
И.п.	-	-
Р.п.	**нéкого**	**нéчего**
Д.п.	**нéкому**	**нéчему**
В.п.	**нéкого**	**нéчего**
Т.п.	**нéкем**	**нéчем**
П.п.	**нé о ком**	**нé о чем**

Ем нéчего слýшать.	Onun için dinleyecek bir şey yoktur
Нéкого послáть за книгами.	Kitapları almak için gönderecek kimse yoktur

Edatlarla kullanıldıkları zaman edat araya girer ve her bir sözcük parçası ayrı okunur

Им нé с кем разговáривать.	Onların konuşacağı hiç kimseler yoktur.
Нам нé на чем éхать.	Gidecek bir şeyimiz yoktur.

Öznesiz cümlelerde **нéкого** ve **нéчего**'dan sonra fiil mastar halde kullanılır.

Мне нéкому позвонить.	Telefon edeceğim hiç kimse yoktur
Нé с кем поговорить.	Konuşacak kimse yok.

НЕОПРЕДЕЛЁННЫЕ МЕСТОИМЕНИЯ - BELGİSİZ ZAMİRLER

Bu zamirler, belirsiz kişi, eylem ve varlıkları belirtmek amacıyla kullanılırlar. Soru Zamirleri'nin önüne veya sonuna özel ve tek başına bir anlamı olmayan sözcüklerin eklenmesiyle yapılırlar.

-то → ктó-то, чтó-то, какóй-то чéй-то
-нибýдь → ктó-нибудь, чтó-нибудь, какóй-нибудь, чéй-нибудь
кое- → кое-ктó, кое-чтó, кое-какóй
не- → нéкоторые, нéсколько

-ТО EKİYLE YAPILAN BELGİSİZ ZAMİRLER

Hakkında konuşulan husus gerçekte vardır ve konuşan dışında birileri tarafından tam olarak ne olduğu biliniyor ancak konuşan için belgisizdir ve hakkında tam bilgi verilmemektedir.

Ктó-то тúхо открыл дверь.	Birisi usulca kapıyı açtı
Ктó-то сегóдня сюдá заходúл.	Birisi bugün buraya girmiş
Чтó-то с шýмом упáло со столá.	Bir şey gürültü ile masadan düştü.
Старýшка нашлá чéй-то платóк.	Yaşlı kadın birisine ait mendili buldu
Молодóй человéк подарил подрýге какýю-то кнúгу.	Genç adam kız arkadaşına bir kitap hediye etti
Онá взялá чтó-то почитáть.	O okumak için bir şey aldı.

Önceden yapılmış ve bilinen bir şeyin tam olarak hatırlanmıyor ve unutulmuş olması da ifade edilirken -то'lu kalıp kullanılır.

Ктó-то со мной об э́том говорúл.	Birisi bu konuda benimle konuşmuştu
Я чтó-то читáл об э́том.	Bu konuda bir şeyler okumuştum

-НИБУДЬ EKİYLE YAPILAN BELGİSİZ ZAMİRLER

Hem konuşan hem de dinleyen tarafından tam olarak tarif edilmeyen ve bilinmeyen belgisiz şahıs, olay ve varlıklar söz konusu olduğundan -нибýдь'lu kalıp kullanılır.

Пусть ктó-нибудь из них позвóнит мне ýтром.	Onlardan birisi sabahleyin beni arasın
Принесú мне чтó-нибудь на рабóту.	İşime bir şeyler getir
Купú мне чтó-нибудь на ýжин.	Akşam yemeği olarak bana bir şeyler satın alıver
Мóжно мне взять чью-нибудь сýмку?	Herhangi birinin çantasını alabilir miyim?
Сосéд обещáл дать мне какóй-нибудь журнáл.	Komşu bana herhangi bir dergi verme sözü verdi.
Я попросúл какýю-нибудь газéту из киóска.	Büfeden herhangi bir gazete istedim
Я не знáю, принёс ли он чтó-нибудь.	Onun bir şey getirip getirmeyeceğini bilmiyorum

КОЕ- EKİYLE YAPILAN BELGİSİZ ZAMİRLER

Söz konusu olay, bilgi, şahıs ve varlık konuşan tarafından biliniyor ancak dinleyen tarafından bilinmiyor ise кое-'li zamirler kullanılır.

Я хочý дать тебé кое-чтó.	Ben sana bir şey vermek istiyorum
Я ей кое-чтó купúл.	Ben ona bir şey satın aldım
Я узнáл кое-какúе вéсти.	Ben bazı haberler öğrendim.
К нам кое-ктó пришёл.	Bize bazı kimseler geldi
На пóчте я встрéтил кое-когó из моúх соседéй.	Postanede komşularımdan birilerine rastladım
Я дóлжен кое с кéм поговорúть.	Ben birisiyle konuşmalıyım

НЕКОТОРЫЙ VE НЕСКОЛЬКО BELGİSİZ ZAMİRLER

1. **Нéкоторый** zamiri.

Bir bütünün, bir grubun veya bir çokluğun bir kısmından bahsedilirken bu zamir kullanılır.

Нéкоторые турúсты посетúли музéй.	Turistlerin bazıları müzeyi ziyaret ettiler
Нéкоторые студéнты сдáли экзáмены	Öğrencilerin bazıları sınavlarını bitirdi

Я ужé прочитáл нéкоторые стихи Пýшкина.	Ben artık Puşkin'in şiirlerinin bazılarını okudum.

2. **Нéсколько** zamiri

Bu zamir sayı bakımından belgisizliği gösterir Bu zamirden sonra gelen sayılabilen isimler -İN HALİ çoğul olarak kullanılır Kendisi de sıfatların çoğul formunda çekilir.

У меня́ нéсколько книг.	Birkaç tane kitabım var.
Наш учитель знáет нéсколько инострáнных языкóв.	Öğretmenimiz birkaç tane yabancı dil biliyor
Учитель говорил о нéскольких студéнтах.	Öğretmen birkaç kız öğrenci hakkında konuşuyordu.

UYGULAMA - 58: Bu cümlelerde kullanılan Belgisiz Zamirlerin kullanılış şekillerini inceleyiniz.

1. **Эта рабóта былá ужé кéм-то выполнена.**
2. **Я видел её вчерá: он с кéм-то разговáривал.**
3. **Он подошёл ко мне и чтó-то прошептáл мне нá ухо.**
4. **В э́той кóмнате ктó-то курил.**
5. **Там ктó-то пришёл.**
6. **Дéти спóрят о чём-то.**
7. **Скажи, чтóбы ктó-нибудь пришёл.**
8. **По э́тому дéлу поговори с кéм-нибудь.**
9. **Скажи мне чтó-нибудь пéред отъéздом.**
10. **Ктó-нибудь звонил мне?**
11. **Кое-ктó хóчет вас видеть.**
12. **Нéкоторые вéщи нельзя дéлать.**
13. **Мы согласились на нéкоторых услóвиях.**
14. **Нéскольких учеников нé было на митинге.**
15. **Он написáл сочинéние всегó с нéсколькими ошибками.**

ОТНОСИТЕЛЬНЫЕ МЕСТОИМЕНИЯ - İLGİ ZAMİRLERİ

İlgi Zamirden bir cümlenin içindeki isim hakkında açıklama yapmak için kurulan ikinci cumleciğin başında yer alan ve ilk cumledeki ismi belirten sözcüklerdir. Bu sözcukler **кто?** (kım?), **что?** (ne?), **чей?** (kimın?), **какóй** (hangı?) gibı genel Soru Zamirlendir Bu zamirler ısmın sayısına, cinsiyetine ve hallere göre değişirler

Bunların dışında **где?** (nerede?) **кудá?** ve (nereye?) gibi soru sözcükleri ile de ilgi cumlecikler kurulur fakat bu durumda bu sözcukler ısmın tekil ya da çoğul, erkek ya da dişi oluşuna göre değişmezler

Как зовýт тогó человéка?	O adamın isimi nedir?
Вы знáете?	Sız biliyor musunuz?
Вы знáете, <u>как</u> зовýт тогó человéка?	O adamın ısımı ne olduğunu biliyor musunuz?
<u>Кудá</u> онá пошлá?	O nereye gitti?
Вы видели?	Sız gördünüz mü?
Вы видели, <u>кудá</u> онá пошлá?	Onun nereye gittiğini gördünüz mü?
Когдá начинáется шкóла?	Okul ne zaman başlıyor?
Они пóмнят?	Onlar hatırlıyorlar mı?
Они пóмнят, <u>когдá</u> начинáется шкóла?	Okulun ne zaman başladığını hatırlıyorlar mı?
Где он?	O neredediг?
Онá не знáет	O bilmiyor
Онá не знáет, <u>где</u> он.	Onun nerede olduğunu bilmiyor
Когó зовýт?	Kimı çağırıyorlar?
Вы слышите?	Sız duyuyor musunuz?
Вы слышите, <u>когó</u> зовýт?	Kimı çağırıldığını duyuyor musunuz?
Кем он хóчет стать?	O kim olmak istiyor?
Его отéц не знáет.	Onun babası bilmiyor
Его отéц не знáет, <u>кем</u> он хóчет стать.	Babası onun kim olmak istediğini bilmiyor

Что это?	Bu nedir?
Учительница спросила.	Öğretmen sordu.
Учительница спросила, что это.	Öğretmen bunun ne olduğunu sordu
О чём ты думаешь?	Sen ne hakkında düşünüyorsun?
Мне интересно.	Merak ediyorum
Мне интересно, о чём ты думаешь.	Senin ne düşündüğünü merak ediyorum
Какую работу ты выполняешь?	Sen ne iş yapıyorsun?
Ты должен сказать.	Sen söylemelisin
Ты должен сказать, какую работу ты выполняешь.	Ne iş yaptığını söylemelisin.
Скольких студентов нет?	Kaç öğrenci yok?
Учитель спрашивает.	Öğretmen soruyor
Учитель спрашивает, скольких студентов нет.	Öğretmen kaç öğrencinin olmadığını soruyor.

УПОТРЕБЛЕНИЕ ОТНОСИТЕЛЬНОГО МЕСТОИМЕНИЯ "КОТОРЫЙ" -
"КОТОРЫЙ" İLGİ ZAMİRİNİN KULLANILMASI

Esas anlamlarının (hangi? nasıl?) olduğunu bildiğimiz bu sözcük İlgi Zamiri olarak, yukarıda belirtildiği gibi, bir cümledeki isim hakkında daha fazla açıklama yapmak için kurulan açıklama cumleciğinin başında yer aldığında ilk cümledeki ismi belirtirken verdiği anlam Türkçeye "ki o" şeklinde çevirebiliriz.

Bu sözcük işaretlediği isimin sayısına ve cinsine göre değişir. Ancak ismin kullanıldığı hale göre değişmez. **Который?** İlgi Zamirinin hal çekimi kendi cümleciğinin içinde kullanılan hale bağlıdır.

Вот дети.	İşte şu çocuklardır.
Они гуляют в парке.	Onlar parkta dolaşıyorlar.
они → которые	
Вот дети, которые гуляют в парке.	Parkta dolaşan çocuklar şunlardır
Это наш сосед.	Bu bizim komşumuzdur
Он работает в библиотеке.	O kütüphanede çalışıyor
он → который	
Это наш сосед, который работает в библиотеке.	Bu kütüphanede çalışan komşumuzdur.
Вы знаете женщину?	Kadını tanıyor musunuz?
Она смотрит в окно.	O pencereden bakıyor
она → которая	
Вы знаете женщину, которая смотрит в окно.	Pencereden bakan kadını tanıyor musunuz?
Я видел письмо.	Mektubu gördüm
Оно было на столе.	O masada idi.
оно → которое	
Я видел письмо, которое было на столе.	Masada olan mektubu gördüm.
Она написала мужу.	O kocasına (mektup) yazdı
Он сейчас в деревне.	O şimdi köydedir.
он → который	
Она написала мужу, который сейчас в деревне.	Şimdi köyde olan kocasına (mektup) yazdı.
Мы должны помочь старушке.	İhtiyar kadına yardım etmeliyiz.
Она переходит улицу.	O yoldan geçiyor.
она → которая	
Мы должны помочь старушке, которая переходит улицу.	Yoldan geçen ihtiyar kadına yardım etmeliyiz.
Я поеду на каникулы с другом.	Tatile arkadaşımla gideceğim
Он живёт в Измире.	O İzmir'de oturuyor
он → который	
Я поеду на каникулы с другом, который живёт в Измире.	Tatile İzmir'de oturan arkadaşımla gideceğim
Я был в кино.	Sinemaya gittim
Оно находится на Таксиме.	O Taksim'de bulunuyor
оно → которое	
Я был в кино, которое находится на Таксиме.	Taksim'de bulunan sinemaya gittim

Онá бýдет жить в <u>дóме</u>.	O bir evde yaşayacak
<u>Он</u> бýдет пострóен чéрез два гóда.	O (ev) iki yıl sonra inşa edilecek
<u>он</u> → <u>котóрый</u>	
Онá бýдет жить в дóме, <u>котóрый</u> бýдет пострóен чéрез два гóда.	O iki yıl sonra inşa edilecek bir evde yaşayacak.

И.п.	**Мне позвони́л <u>друг</u>.** (Beni arkadaşım aradı)	**<u>Он</u> приéхал из Москвы.** (O Moskova'dan geldi)
Р.п.	**Я не ви́дел <u>дрýга</u>.** (Ben arkadaşımı görmedim)	
Д.п.	**Я позвони́л <u>дрýгу</u>.** (Ben arkadaşımı aradım)	
В.п.	**Я встрéтил <u>дрýга</u>.** (Ben arkadaşıma rastladım)	
Т.п.	**Я говори́л с <u>дрýгом</u>.** (Ben arkadaşımla konuşuyordum)	
П.п.	**Я говори́л о <u>дрýге</u>.** (Ben arkadaşım hakkında konuşuyordum.)	

↓

И.п.	**Мне позвони́л друг,**	**<u>котóрый</u> приéхал из Москвы.**
Р.п.	**Я не ви́дел дрýга,**	
Д.п.	**Я позвони́л дрýгу,**	
В.п.	**Я встрéтил дрýга,**	
Т.п.	**Я говори́л с дрýгом,**	
П.п.	**Я говори́л о дрýге,**	

Yukarıda örneklerini gördüğümüz **котóрый** İlgi Zamiri'nin kullanılma şekli YALIN HAL'dir. Bu hal dışında diğer 5 hale göre de **котóрый** zamiri değişebilir. Haller ile beraber kullanılan edatlar bu zamirle de kullanılmaktadır.

1. -İN HALİ'nde **котóрый** zamirinin kullanılması

Это мой <u>друг</u>.	Bu benim arkadaşım
<u>Егó</u> нé было на вечери́нке.	O partide yoktu.
<u>егó</u> → <u>котóрого</u>	
Это мой друг, <u>котóрого</u> нé было на вечери́нке.	Bu partiye gelmeyen arkadaşımdır.

Моя́ <u>сестрá</u> живёт в Анкарé.	Benim kız kardeşim Ankara'da oturuyor
<u>У неё</u> трóе детéй.	Onun üç çocuğu var
<u>у неё</u> → <u>у котóрой</u>	
Моя́ сестрá, <u>у котóрой</u> трóе детéй, живёт в Анкарé.	Üç çocuğu olan kız kardeşim Ankara'da oturuyor

Нáши <u>друзья́</u> ещё не приéхали.	Bizim arkadaşlarımız henüz gelmediler
<u>Для них</u> мы заброни́ровали кóмнату.	Onların adlarına oda ayırttık
<u>для них</u> → <u>для котóрых</u>	
Нáши друзья́, <u>для котóрых</u> мы заброни́ровали кóмнату, ещё не приéхали.	Adlarına oda ayırttığımız arkadaşlar henüz gelmediler.

2. -E HALİ'nde **котóрый** zamirinin kullanılması.

Где живýт твои́ <u>друзья́</u>?	Senin arkadaşların nerede oturuyorlar?
Ты пи́шешь <u>им</u> письмó.	Onlara mektup yazıyorsun.
<u>им</u> → <u>котóрым</u>	
Где живýт твои́ друзья́, <u>котóрым</u> ты пи́шешь письмó?	Mektup yazdığın arkadaşların nerede oturuyorlar?

<u>Дéвушка</u> былá моéй учи́тельницей.	Genç kız benim öğretmenimdi.
Я подошёл <u>к ней</u>.	Onun yanına geldim.
<u>к ней</u> → <u>к котóрой</u>	
Дéвушка, <u>к котóрой</u> я подошёл, былá моéй учи́тельницей.	Yanına geldiğim genç kız benim öğretmenimdi

Я не знáю <u>студéнта</u>.	Öğrenciyi tanımıyorum
Я дал <u>емý</u> свой словáрь.	Ona sözlüğümü verdim
<u>емý</u> → <u>котóрому</u>	
Я не знáю студéнта, <u>котóрому</u> я дал свой словáрь.	Sözlüğümü verdiğim öğrenciyi tanımıyorum

3. -İ HALİ'nde **котóрый** zamirinin kullanılması:

Где <u>пласти́нка</u>?	Plak nerededir?
Я купи́л <u>её</u> вчерá.	Onu dün satın aldım
<u>её</u> → <u>котóрую</u>	

Где пластинка, котóрую я купил вчерá?	Dün satın aldığım plak nerededir?
Эти книги мне подарила мáма. Я их óчень люблю. их → котóрые	Bu kitapları annem bana hediye etti. Onları çok seviyorum
Эти книги, котóрые я их óчень люблю, мне подарила мáма.	Bu çok sevdiğim kitapları annem bana hediye etti.
Окнó мáленькое. Я закрыл егó. егó → котóрое	Pencere küçüktür. Onu kapadım
Окнó, котóрое я закрыл, мáленькое.	Kapadığım pencere küçüktür

4 İLE HALİ'nde **котóрый** zamirinin kullanılması

Где рабóтает дéвушка? Ты с ней познакóмился на митинге. с ней → с котóрой	Kız nerede çalışıyor? Sen onunla mitingde tanıştın.
Где рабóтает дéвушка, с котóрой ты познакóмился на митинге?	Mitingde tanıştığın kız nerede çalışıyor?
Как зовýт пáрня? Ты с ним танцевáла? с ним → с котóрым	Genç adamın adı nedir? Sen onunla dans ettin
Как зовýт пáрня, с котóрым ты танцевáла?	Dans ettiğin genç adamın adı nedir?
Перó сломáлось. Я им писáл. им → котóрым	Divit kırıldı. Onunla yazıyordum
Перó, котóрым я писáл сломáлось.	Yazdığım divit kırıldı

5. -DE HALİ'nde **котóрый** zamirinin kullanılması

Дом был óчень стáрый. Он жил в нём в Лщндоне. в нём → в котóром	Ev çok eski idi Londra'da iken orada yaşıyordu
Дом, в котóром он жил в нём в Лóндоне, был óчень стáрый.	Londra'da iken yaşadığı ev çok eski idi
Это та красивая молодáя студéнтка? О ней говорил профéссор. о ней → о котóрой	Bu, o güzel genç kız öğrencidir? Profesör onun hakkında konuşuyordu.
Это та красивая молодáя студéнтка, о котóрой говорил профéссор?	Bu, o profesörün konuştuğu güzel genç kız öğrencidir?
Стýлья были бéлые. Мы на них сидéли. на них → на котóрых	Sandalyeler beyaz idi Biz onların üzerinde oturuyorlar
Стýлья, на котóрых мы сидéли, были бéлые.	Bizim oturduğumuz sandalyeler beyaz idi

UYGULAMA - 59: Aşağıdakı cümleleri okuyarak İlgi Zamirleri'nin hallere göre kullanılış şekillerini inceleyiniz

1 Вы не слышали, кудá оны пойдýт вéчером?
2 Он не пóмнит, когдá у нас экзáмен?
3 Я знáю, откýда приéхал этот студéнт.
4 Я не пóмню, где стоял стол.
5 Извините, я не слышал, что вы сказáли.
6 Онá не понимáла, что он говорил.
7. Я не понимáю, чемý ты обрáдовался.
8 Вы не знáете, котóрый сейчáс час?
9 Вы не скáжите, какóе сегóдня числó?
10 Вы знáете, кем написан этот расскáз?
11 Мария не знáла, для когó был принесён подáрок.
12 Мы ещё не знáем, на какóм трáнспорте мы поéдем.
13 Вы знáете, скóлько ученикóв в клáссе?
14 Я не слышала, во скóлько пришли мои родители.
15 Вы уже вúдели нóвый фильм, котóрый покáзывают у нас в клýбе.
16 В Москвý приéхали немéцкие студéнты, котóрые изучáют рýсский язык.
17 Онá отдохнýла в санатóрии, котóрый нахóдится на Кавкáзе.
18 Где письмó, котóрое лежáло в этой пáпке?
19 Когдá принимáет врач, у котóрого вы были сегóдня ýтром?
20 Мы живём в дóме, óколо котóрого есть парк.
21 Я купил книгу, котóрой нет в нáшей библиотéке.
22 Где живут вáши знакóмые, к котóрым мы пойдём зáвтра в гóсти?

23. Как зовýт дéвушку, котóрой вы принеслú журнáл?
24. Твой товáрищ, к котóрому ты чáсто хóдишь, живёт рядом со мной.
25. Студéнта, котóрого мы встрéтили в теáтре, я знáю.
26. Я ужé видел фильм, котóрый вы совéтуете мне посмотрéть.
27. Инженéр, с котóрым я рабóтаю, знáет мóих родителей.
28. Кровáть, под котóрой лежит кóшка, моя.
29. Они были в музéях, в котóрых я был рáньше.
30. Улица, на котóрой живёт моя семья, мне нрáвится.

ИМЯ ЧИСЛИТЕЛЬНОЕ - SAYILAR

КЛАССИФИКАЦИЯ ИМЁН ЧИСЛИТЕЛЬНЫХ - SAYILARIN ANLAM BAKIMINDAN SINIFLANDIRILMASI

Rusçada sayılar MİKTAR, TOPLULUK VE SIRA SAYILARI şeklinde üçe ayrılmaktadır.

КОЛИЧЕСТВЕННЫЕ И СОБИРАТЕЛЬНЫЕ ЧИСЛИТЕЛЕНЫЕ - MİKTAR VE TOPLULUK SAYILARI

Bu sayılar herhangi bir canlı ya da cansız varlığın miktarını gösterir ve **скóлько?** (kaç tane?) sorusuna cevap vermede kullanılırlar

- **Скóлько рабóчих на фáбрике?**	- Fabrikada ne kadar işçi vardır?
- **На фáбрике сто рабóчих.**	- Fabrikada 100 işçi var.
Скóлько детéй у сосéда?	- Komşunun kaç çocuğu var?
У сосéда трóе детéй.	- Komşunun üç çocuğu var.

Miktar Sayıları; Basit, Bileşik ve Bütünleyen olarak üç grupta toplanırlar.

Basit Sayıları: **два** (2), **три** (3), **пять** (5), **дéсять** (10), **сто** (100), **тысяча** (1000)

Bileşik Sayıları: **двáдцать** (20), **трúдцать** (30), **пятьдесят** (50), **девянóсто** (90), **трúста** (300)

Bütünleyen Sayıları: Bu tür sayılar parçalı olarak bir bütün sayıyı oluşturan sayılardır

тридцать пять (35)
сто двáдцать семь (127)
двéсти сóрок дéвять (249)
тысяча четыреста девянóсто три (1493)

RUSÇADA SAYI SİSTEMİ

Rusça sayıları saymak ve okumak son derece kolaydır. 20'ye kadar farklı olan sayılar, her onlu birimden sonra birden başlayarak devam eder.

1'DEN 1000'E KADAR MİKTAR SAYLARI

1 - оди́н	11 - оди́ннадцать
2 - два	12 - двена́дцать
3 - три	13 - трина́дцать
4 - четы́ре	14 - четырнадцать
5 - пять	15 - пятна́дцать
6 - шесть	16 - шестна́дцать
7 - семь	17 - семна́дцать
8 - восемь	18 - восемна́дцать
9 - де́вять	19 - девятна́дцать
10 - де́сять	20 - два́дцать

20 - два́дцать	200 - две́сти
30 - тридцать	300 - три́ста
40 - со́рок	400 - четыреста
50 - пятьдеся́т	500 - пятьсо́т
60 - шестьдеся́т	600 - шестьсо́т
70 - се́мьдесят	700 - семьсо́т
80 - во́семьдесят	800 - восемьсо́т
90 - девяно́сто	900 - девятьсо́т
100 - сто	1000 - тысяча

Sayılar dikkatle incelendiğinde bazı noktalar göze çarpmaktadır

5, 6, 7 . 20, 30 sayılarının sonunda, 50, 60, 70, 80 ve 500, 600, 700, 800, 900 sayılarının ortasında YUMUŞAK İŞARET (ь) bulunmaktadır.

UYGULAMA - 60. Aşağıdaki sayıların karşılıklarını yazınız.

1 37	8. 401
2 44	9. 502
3 65	10 755
4. 82	11. 900
5. 93	12. 944
6. 107	13. 1000
7. 250	14. 1001

MİKTAR SAYILARININ İSİMLERLE KULLANILMASI

1 Bır (1) ve ikı (2) sayılarının dışında bütün sayılar tektir, cinsiyet söz konusu değildir

оди́н (одна́, одно́, одни́)	bir

Önüne geldiği ismin cins ve sayısına göre kullanılır.

оди́н класс	bir sınıf
одна́ шко́ла	bır okul
одно́ зда́ние	bir bina
одни часы	bir saat

Çoğul şekli, sürekli çoğulda kullanılan isimlerle kullanılır

A Cümlede ısmın cınsıyetine bağlı olarak bır (1) ve sonu bir (1) ile sayılardan sonra ısimler YALIN HAL'de bulunur.

оди́н дом	bir ev
два́дцать одна́ картина	yırmı bır tablo
сто со́рок одно́ де́рево	yüz kırk bir ağaç

B **два (м.р. и ср.р.)**	iki (erkek ve nötr cins)
две (ж.р.)	ikı (dışı cıns)

Cümlede 2, 3, 4 ve sonu 2, 3, 4 ıle biten sayılardan sonra isımler -İN HALİ TEKİL'de kullanılır

два магазина	iki mağaza
два зда́ния	ikı bına
две книги	ikı kitap

Bütünleyen (parçalı) Sayılar'dan sonra da aynı kural geçerlidir.

сóрок три студéнта	43 öğrenci
девянóсто две кóмнаты	92 oda
сто двáдцать две страни́цы	122 sayfa
тысяча девятьсóт девянóсто три гóда	1993 yıl

C 5'den 20'ye kadar, sonu 5, 6, 7, 8, 9, 0, ile biten sayılardan sonra -İN HALİ ÇOĞUL kullanılır.

сóрок пять учителéй	45 öğretmen
сто пятьдесят шесть рублéй	156 ruble
четыреста девянóсто книг	490 kitap
тысяча двéсти семь людéй	1207 insan

Sayılarla kullanılan isimler her zaman çoğul halde kullanılır (bir ve bir ile biten sayılar hariç).

Miktar Sayıları'nın çekimleri

HALLER	2, 3, 4 SAYILARLA	5, 6, 7, 8, 9, 0 SAYILARLA
И.п.	две кни́ги/дéвушки	семь книг/дéвушек
Р.п.	двух книг/дéвушек	семи́ книг/дéвушек
Д.п.	двум кни́гам/дéвушкам	семи́ кни́гам/дéвушкам
В.п.	две кни́ги двух дéвушек	семь книг/дéвушек
Т.п.	двумя́ кни́гами/дéвушками	семью́ кни́гами/дéвушками
П.п.	о двух кни́гах/дéвушках	о семи́ кни́гах/дéвушках

MİKTAR SYAILARININ ÇEKİMİ

оди́н, одна́, одно́ ve одни́'nin çekimleri

HALLER	ERİL CİNS	DİŞİL CİNS	NÖTR CİNS	ÇOĞUL
И.п.	оди́н	одна́	одно́	одни́
Р.п.	одногó	однóй	одногó	одни́х
Д.п.	одномý	однóй	одномý	одни́м
В.п.	оди́н/одногó	однý	одно́	одни́/одни́х
Т.п.	одни́м	однóй	одни́м	одни́ми
П.п.	об однóм	об однóй	об однóм	об одни́х

ОДНИ'NİN KULLLANILDIĞI DURUMLAR

1 Tekili olmayan sürekli çoğul şekilleri kullanılan isimlerle kullanılır.

одни часы́	bir saat (kol, masa veya duvar saati)
одни сýтки	bir gün (24 saat)
одни кани́кулы	bir tatil

2 "Diğerleri" anlamının karşıtını karşılamak üzere "birileri, bazıları, ilk gelenleri" anlamlarında kullanılır.

Учитель взял сначáла одни́ задáния, потóм други́е.	Öğretmen önce bazı ödevleri aldı sonra da diğerlerini
Дирéктор говорил сначáла с одни́ми ученикáми, потóм с други́ми.	Müdür önce öğrencilerden bazıları ile sonra da diğerleriyle konuştu.

На уро́ке бы́ли одни́ учени́цы. — Derste yalnız kız öğrenciler vardı

В э́том магази́не продаю́тся одни́ словари́. — Bu mağazada yalnızca sözlükler satılıyor.

BİRBİRİYLE BENZER ŞEKİLDE ÇEKİLEN SAYILAR

два, две, три, ve **четы́ре**'nin çekilmesi

HALLER	два/две (2)	три (3)	четы́ре (4)
И.п.	два/две	три	четы́ре
Р.п.	двух	трёх	четырёх
Д.п.	двум	трём	четырём
В.п.	два (две)/двух	три/трёх	четы́ре/четырёх
Т.п.	двумя́	тремя́	четырьмя́
П.п.	о двух	о трёх	о четырёх

со́рок, девяно́сто ve **сто**'nun çekimler

HALLER	со́рок (40)	девяно́сто (90)	сто (100)
И.п.	со́рок	девяно́сто	сто
Р.п.	сорока́	девяно́ста	ста
Д.п.	сорока́	девяно́ста	ста
В.п.	со́рок	девяно́сто	сто
Т.п.	сорока́	девяно́ста	ста
П.п.	о сорока́	о девяно́ста	о ста

пять, пятьдесят ve **пятьсо́т**'un çekimleri

HALLER	пять (5)	пятьдеся́т (50)	пятьсо́т (500)
И.п.	пять	пятьдеся́т	пятьсо́т
Р.п.	пяти́	пяти́десяти	пятисо́т
Д.п.	пяти́	пяти́десяти	пятиста́м
В.п.	пять	пятьдеся́т	пятьсо́т
Т.п.	пятью́	пятью́десятью	пятьюста́ми
П.п.	о пяти́	о пяти́десяти	о пятиста́х

две́сти, три́ста, четы́реста sayılarının çekimi

HALLER	две́сти (200)	три́ста (300)	четы́реста (400)
И.п.	две́сти	три́ста	четы́реста
Р.п.	двухсо́т	трёхсот	четырёхсот
Д.п.	двумста́м	трёмстам	четырёмстам
В.п.	две́сти	три́ста	четыреста
Т.п.	двумяста́ми	тремяста́ми	четырьмяста́ми
П.п.	о двухста́х	о трёхстах	о четырёхстах

1 Sonu ь ile biten sayılar DİŞİL CİNS isimler gibi çekilirler **(ночь, тетрáдь, вещь)**

2 **Пятьдесят** tipi, iki sayının bileşimindeki sayılarda, her iki da ayrı çekime uğrar.

Шестьдесят, сéмьдесят ve **вóсемьдесят** benzer şekilde çekilirler

3 **Пятьсóт** tipi sayılarda da her iki sayı de farklı eklerle çekime uğrar.

Шестьсот, семьсот, восемьсот ve **девятьсот** sayları da benzer şekilde çekilirler

4 **Тысяча, миллиóн** ve **миллиáрд** sayıların çekimi bu sayılar son harflerine göre isimler gibi çekilirler. Bu sayılardan sonra isimlerin -İN HALİ kullanılır.

Наш клуб купил две тысячи билетов.	Bizim kulüp iki bin bilet satın aldı.
Десять миллиóнов людéй жило в Стамбýле.	İstanbul'da 10 milyon insan yaşıyordu

MIKTAR BİLDİREN SAYILARIN SAYI VE İSİMLERLE KULLANILMASI

1 Bir (1) ve sonu bir (1) ile biten isimler YALIN HAL'de kullanılır.

один краси вый зал	güzel bir salon
однá красивая дéвушка	güzel bir kız
однó красивое дéрево	güzel bir ağaç
одни красивые часы	güzel bir saat

2 2, 3, 4 ve bunlarla biten sayılardan sonra isimler -İN HALİ TEKİL, sıfatlar -İN HALİ ÇOĞUL çekimli olur

два красивых зáла	iki güzel salon
две красивых дéвушки	iki güzel kız
два красивых дéрева	iki güzel ağaç

Ancak DİŞİL CİNS isimlerin önüne gelen sıfatlar aynı zamanda YALIN HAL ÇOĞUL olarak da kullanılır.

две красивые дéвушки	iki güzel kız
две светлые кóмнаты	iki aydınlık oda

3. 5, 6, 7 . gibi -İN HALİ ÇOĞUL gerektiren sayılardan sonra gelen sayılar da -İN HALİ ÇOĞUL takı alırlar.

шесть нóвых квартир	altı adet yeni daire
дéсять светлых ламп	on adet aydınlık lamba

İsmin hallerinden И.п. ve В.п. diğer hallerin gerektirdiği isim çekimine sayı ve sıfatlar da uyarlar

Я не смог решить двух лёгких задáч.	Ben iki adet hafif problemi çözemedim.
Урóки идýт в трёх больших клáссах.	Dersler üç büyük sınıfta devam ediyor.
Мой брат хорошó знáет три инострáнных языкá.	Kardeşim üç yabancı dil biliyor.

UYGULAMA - 61: Miktar Sayılarıyla ilgili aşağıdaki cümleleri okuyunuz ve Türkçe'ye çeviriniz.

1. **На столé лежáт три книги и пять тетрáдей.**
2. **В годý триста шестьдесят дней, пятьдесят две недéли, двенáдцать мéсяцев и четыре сезóна.**
3. **В мáрте мéсяце тридцать один день.**
4. **Я купил три билéта на спектáкль.**
5. **Они все éхали в одном автóбусе.**
6. **Я ужé прóжил в Стамýле один год.**
7. **Урóк начался в вóсемь часóв.**
8. **Мой брат стáрше меня на три гóда.**
9. **Я приготóвил задáние за однý недéлю.**
10. **Сейчáс два часá.**
11. **Комиссия провéрила двáдцать три договóра.**
12. **Дáйте мне, пожáлуйста, два синих карандашá и три óбщих тетрáди.**
13. **Сегóдня в газéте два вáжных извéстия.**

14. **Два последних месяца я не ходил в кино.**
15. **Две большие страны заключили договор о дружбе.**
16. **Построено четыре новых больших дома.**
17. **На конференцию приехало тридцать шесть новых делегатов.**
18. **Я встретился с двумя старыми товарищами.**
19. **Дом был построен двумястами рабочими.**
20. **Решение касалось трёхсот учеников.**

СОБИРАТЕЛЬНЫЕ ЧИСЛИТЕЛЬНЫЕ - TOPLULUK BİLDİREN SAYILAR

Topluluk Bildiren Sayılar da Miktar Sayıları gibi varlıkların sayısını bildirirler ve yine onlar gibi **сколько?** (kaç tane?) sorusuna cevap verirler.

Belli başlı Topluluk Sayıları:

двое	iki
трое	üç
четверо	dört
пятеро	beş
шестеро	altı
семеро	yedi
восьмеро	sekiz
девятеро	dokuz
десятеро	on
оба	her ikisi (ikisi de erkek veya bir erkek bir dişi)
обе	her ikisi (ikisi de dişi)

Topluluk Sayıların çekimleri

HALLER	**двое** (2)	**трое** (3)	**четверо** (4)	**учени́к** (öğrenci)
И.п.	**двое**	**трое**	**четверо**	**учеников**
Р.п.	**двоих**	**троих**	**четверых**	**учеников**
Д.п.	**двоим**	**троим**	**четверым**	**ученикам**
В.п.	**двое/двоих**	**трое/троих**	**четверо/четверых**	**учеников**
Т.п.	**двоими**	**троими**	**четверыми**	**учениками**
П.п.	**о двоих**	**о троих**	**о четверых**	**об учениках**

TOPLULUK SAYILARININ KULLANILDIĞI YERLER

Bu sayılardan sonra her zaman isimlerin -İN HALİ ÇOĞUL şekilleri kullanılır.

1. Topluluk Bildiren Sayılar ERİL CİNS canlı isimleri ile birlikte kullanılırlar.

двóе студéнтов (студéнт)	iki öğrenci
трóе мáльчиков (мáльчик)	üç erkek çocuğu
чéтверо учителéй (учитель)	dört öğretmen
пятеро рабóчих (рабóчий)	beş işçi
шéстеро людéй (человéк - люди)	altı insan
сéмеро детéй (ребёнок - дéти)	yedi çocuk

Bu tür isimlerle Miktar Sayıları da kullanılır.

два студéнта (студéнт)	iki öğrenci
семь рабóчих (рабóчий)	yedi işçi
пять человéк (человéк)	beş insan
три учителя (учитель)	üç öğretmen

Ancak DİŞİL CİNS isimler ile yalnızca Miktar Sayıları kullanılır.

три студéнтки (студéнтка)	üç bayan öğrenci
две ученицы (ученица)	iki kız öğrenci
пять учительниц (учительница)	beş bayan öğretmen

2. Hayvan yavruları ile Topluluk Sayıları kullanılırken büyük hayvanlar için Miktar Sayıları kullanılır.

двóе собачáт (собачáта)	iki köpek yavrusu
трóе волчáт (волчáта)	üç kurt yavrusu
чéтверо котят (котята)	dört kedi yavrusu

две собáки (собáки)	iki köpek
три вóлка (вóлки)	üç kurt
четыре котá (коты)	dört kedi

3. Sürekli çoğul olarak kullanılan isimlerle birlikte kullanılır. **Двóе, трóе,** ve **чéтверо И.п.** ve **В.п.**'de olur.

двóе часóв	iki adet saat
чéтверо сýток	dört gün
двóе нóжниц	iki adet makas

Рабóчий рабóтал там трóе сýток.	İşçi orada üç gündür çalışıyordu.
Отéц купи́л трóе часóв для детéй.	Baba çocuklar için üç adet saat satın aldı.

Ancak diğer halleri gerektiren edatlar olduğunda **двóе, трóе, чéтверо** bu hallerde kullanılır.

Рабóчий рабóтал там óколо трёх сýток.	İşçi orada yaklaşık üç gündür çalışıyordu.
Мáстер рабóтал над тремя́ часáми.	Usta üç saat ile uğraşıyordu. (Onları onarmaya çalışıyordu.)

4. Cümlede herhangi bir isim ve zamir olmaksızın tek başına özne olarak kullanılırlar.

Двóе игрáли в садý.	İkisi bahçede oynuyorlardı.
Сéмеро одногó не ждут.	Yedi kişi bir kişiyi beklemez. (Bir kişinin eksik olması düğüne engel değildir.)
Онá рабóтала за троих.	O üç kişinin işini yapıyordu

5. İki parçalı olan nesnelerin isimleriyle kullanılır.

двóе ног	iki ayak
трóе сáней	üç kızak
чéтверо сандалéт	dört çift sandalet

6. Şahıs Zamirleri, YALIN ya da -İN HALLERİ'nde YALIN HAL şeklindeki Topluluk Sayıları ile kullanılır.

Мы чéтверо были на урóке.	Derste biz dördümüz vardık.
Они трóе остáлись в автóбусе.	Onların üçü otobüste kaldılar

• **Оба** ve **óбе** Topluluk Sayıları, **два** ve **две** şeklindeki Miktar Sayıları gibi -İN HALİ TEKİL takılı isimlerle kullanılırlar.

óба — ikisi (iki erkek ya da bir erkek ve bir dişi olduğunda)

óбе — ikisi (iki dişi cins olduğunda)

óба брáта — iki erkek kardeş
óба автóбуса — iki otobüs
óба брат и сестрá — erkek ve kız kardeşin ikisi
óба учитель и учительница — bay ve bayan öğretmenin ikisi

óба ve **óбе**'nin çekimleri

HALLER	óба	óбе
И.п.	óба	óбе
Р.п.	обóих	обéих
Д.п.	обóим	обéим
В.п.	óба/обóих	óбе/обéих
Т.п.	обóими	обéими
П.п.	об обóих	об обéих

UYGULAMA - 62 Aşağıdaki cümleleri okuyunuz ve Topluluk Sayılarını kullanılışlarını inceleyiniz

1 **В клáссе было пя́теро студéнтов.**
2 **На стадиóне игрáли в футбóл дéсятеро футболистов.**
3. **Скóлько детéй бéгало во двoрé? - Чéтверо.**
4 **Скóлько вас было за гóродом? - Сéмеро.**
5 **На собрáнии нé было тóлько вас трoих.**
6 **Двóе стоя́ли óколо киóска.**
7. **Их было трóе: два мáльчика и дéвочка.**
8 **Он прóжил в Москвé óколо пяти́ недéль.**
9 **Тóлько мы чéтверо остáлись в дерéвне.**
10 **Они шéстеро игрáли в волейбóл.**

ПОРЯДКОВЫЕ ЧИСЛИТЕЛЬНЫЕ - SIRA SAYILARI

Sıra Sayıları'nı aşağıda topluca görelim.

1nci - **пéрвый**	11nci - **оди́ннадцатый**
2nci - **вторóй**	12nci - **двенáдцатый**
3ncü - **трéтий**	13ncü - **тринáдцатый**
4ncü - **четвёртый**	14ncü - **четырнадцатый**
5nci - **пя́тый**	15nci - **пятнáдцатый**
6nci - **шестóй**	16nci - **шестнáдцатый**
7nci - **седьмóй**	17nci - **семнáдцатый**
8nci - **восьмóй**	18nci - **восемнáдцатый**
9ncu - **девя́тый**	19ncu - **девятнáдцатый**
10ncu - **деся́тый**	20nci - **двадцáтый**

20nci - **двадцáтый**	200ncü - **двухсóтый**
30ncu - **тридцáтый**	300ncü - **трёхсóтый**
40nci - **сороковóй**	400ncü - **четырёхсóтый**
50nci - **пятидесятый**	500ncü - **пятисóтый**
60nci - **шестидесятый**	600ncü - **шестисóтый**
70nci - **семидесятый**	700ncü - **семисóтый**
80nci - **восьмидесятый**	800ncü - **восьмисóтый**
90nci - **девянóстый**	900ncü - **девятисóтый**
100ncü - **сóтый**	1000nci - **ты́сячный**

SIRA SAYILARININ TÜRETİLMESİ VE KULLANILMASI

1 Miktar Bildiren Sayıların -İN HALİ'nde son takıları olan **-а** veya **-и** atıldıktan sonra geriye kalan kısım sıfat takısı olan **-ый (-ая, -ое, -ые)**, **-ий (-ья, -ье, -ьи)**, **-ой (-ая, -ое, -ые)** eklenerek Sıra Sayıları elde edilir.

YALIN HAL	-İN HALİ	SIRA SAYISI
шесть	**шест+и**	**шест+óй, +áя, +óе, +ы́е**
пятьдесят	**пятидесят+и**	**пятидесят+ый, +ая, +ое, +ые**
девянóсто	**девянoст+а**	**девянoст+ый, +ая, +ое, +ые**

2 Bazı sıfatların Sıra Sayıları düzensiz yapılır.

пéрвый, -ая, -ое, -ые	1nci
вторóй, -ая, -ое, -ые	2nci
трéтий, -ья, -ье, -ьи	3ncü
четвёртый, -ая, -ое, -ые	4ncü
седьмóй, -ая, -ое, -ые	7nci
сороковóй, -ая, -ое, -ые	40ncı

3 **Тысяча, миллиóн, миллиáрд** Sıra Sayısı yapılırken takının önü ilave olarak -н- eklenir.

тысяча (-а düşer)	**+ный (-ая, -ое, -ые) →**	**тысячный** (birinci)
миллиóн	**+ный (-ая, -ое, -ые) →**	**миллиóнный** (milyonuncu)
миллиáрд	**+ный (-ая, -ое, -ые) →**	**миллиáрдный** (milyarıncı)

4 Parçalı Sayıların yalnızca son parçası Sıra sayısı şeklinde bulunur. Sıra Sayıları birlikte kullanıldıkları isimlerin cins, sayı ve hal çekimlerine uyarlar.

тридцать шестóй	36ncı
триста сóрок восьмóй	348nci
тысяча девянóсто трéтий	1093ncü
сто пятьдесят четвёртый	154ncü
пятьсóт сороковóй	540ncı
тысяча пéрвый	1001nci

пéрвый диалóг	birinci diyalog
пéрвая кóмната	birinci oda
пéрвое окнó	birinci pencere
пéрвые часы	birinci (ilk) saat

5 Cümle içinde kullanılan Parçalı Sayılar'ın sonuncusu, yani Sıra Sayısı şeklinde olan parçası ismin haline göre çekilir.

Я жил на двáдцать пятом этажé в Парижe.	Ben Paris'te 25nci katta oturuyordum
Мой сын родился в тысяча девятьсóт девянóсто трéтьем годý	Benim oğlum 1993 yılında doğdu

6 **Трéтий** Sıra Sayısı **чей?** (kimin?) Soru Zamiri gibi çekilir

чей'in çekimi

HALLER	ЧЕЙ? - KİMİN?			
	м.р.	ж.р.	ср.р	мн.ч.
И.п.	чей	чья	чьё	чьи
Р.п.	чьегó	чьей	чьегó	чьих
Д.п.	чьемý	чьей	чьему	чьим
В.п.	чей/чьегó	чью	чьё	чьи
Т.п.	чьим	чьей	чьим	чьими
П.п.	о чьём	о чьей	о чьём	о чьих

трéтий'in çekimi

HALLER	ТРЕТИЙ - UÇÜNCU			
	м.р.	ж.р	ср.р	мн.ч.
И.п.	трéтий	трéтья	трéтье	трéтьи
Р.п.	трéтьего	трéтьей	трéтьего	трéтьих
Д.п.	трéтьему	трéтьей	трéтьему	трéтьим
В.п.	трéтий/трéтьего	трéтью	трéтье	трéтьи
Т.п.	трéтьим	трéтьей	трéтьим	трéтьими
П.п.	о трéтьем	о трéтьей	о трéтьем	о трéтьих

7. Saat, tarih ve yıl olarak zaman bidirmede kullanılır.

Сейча́с пять мину́т второ́го.	Saat 1'i beş geçiyor.
Сейча́с че́тверть пя́того.	Saat 4'ü çeyrek geçiyor.
Собра́ние начало́сь пя́того а́вгуста.	Toplantı Ağustosun beşinde başladı.
Экза́мены ко́нчились тре́тьего ма́я.	Sınavlar Mayısın üçünden itibaren sona erdi
Мы перее́хали в Стамбу́л в ты́сяча девятьсо́т девяно́сто шесто́м году́.	Biz 1996 yılında İstanbul'a geldik (taşındık).

UYGULAMA - 63: Aşağıdaki cümleleri okuyunuz ve Sıra Sayıları'nın kullanılışını inceleyiniz.

1. **Он прочита́л сто втору́ю страни́цу кни́ги.**
2. **Мы живём на пя́том этаже́.**
3. **Уро́ки начали́сь пятна́дцатого сентября́.**
4. **Моя́ до́чка у́чится в седьмо́м кла́ссе.**
5. **Авто́бус прое́хал два́дцать тре́тью остано́вку.**
6. **Мы сиде́ли в кинотеа́тре в одинна́дцатом ряду́ на шесто́м и седьмо́м места́х.**
7. **Он улете́л из Москвы́ в ты́сяча девятьсо́т со́рок пя́том году́.**
8. **Сейча́с шесть мину́т тре́тьего.**
9. **Космона́вт соверши́л свой полёт восемна́дцатого ноября́ в ты́сяча девятьсо́т се́мьдесят четвёртом году́.**
10. **Она́ получи́ла высо́кую отме́тку на тре́тьем экза́мене.**
11. **В пе́рвую ночь он оста́лся у нас.**
12. **Ученики вышли из кла́сса в пять мину́т девя́того.**
13. **То́лько че́тверо из нас пришли на стадио́н.**
14. **В че́тверть седьмо́го начался фильм об Ататю́рке.**
15. **Она́ реши́ла уе́хать на тре́тий день.**

ИМЯ ПРИЛАГАТЕЛЬНОЕ - SIFAT

Canlı ve cansız varlıklara ad olan sözcüleri niteleyen ve onlarla birlikte kullanılan isim soylu sözcüklere SIFAT denir. Rusçada sıfatlar hem TAM hem de KISA formda kullanılırlar. Her iki formu da cümlede ilgili olduğu isme cins, sayı ve hal bakımından uyarlar.

КАТЕГОРИИ ИМЁН ПРИЛАГАТЕЛЬНЫХ - SIFAT TÜRLERİ

КАЧЕСТВЕННЫЕ ИМЕНА ПРИЛАГАТЕЛЬНЫЕ - NİTELEME SIFATLARI

Canlı ve cansız varlıklara ad olan sözcülerin durumlarını, biçimlerini ve renklerini niteleyen sıfatlara Niteleme Sıfatları denir.

ста́рый (врач)	yaşlı (doktor)
высо́кое (де́рево)	yüksek (ağaç)
чёрный (каранда́ш)	siyah (kurşunkalem)

ИМЕНА ПРИЛАГАТЕЛЬНЫЕ, ОБРАЗОВАННЫЕ ОТ ИМЁН СУЩЕСТВИТЕЛЬНЫХ - İSİMLERDEN TÜREMİŞ SIFATLAR (İLGİ SIFATLARI)

Canlı ve cansız varlıklara ad olan sözcüklerden türemiş sıfatlar.

İSİM	İSİM SOYLU SIFAT	ANLAMI
ле́то	**ле́тний**	yaz - yaz-(s)ı
зима́	**зи́мний**	kış - kış-(s)ı
ка́мень	**ка́менный**	taş - taş-(s)ı
желе́зо	**желе́зный**	demir - demir-(s)i
го́род	**городско́й**	şehir - şehir-(s)i
сосе́д	**сосе́дний**	komşu - komşu-(s)u
зо́лото	**золото́й**	altın - altın-(s)ı

ЛОЖНЫЕ ИМЕНА ПРИЛАГАТЕЛЬНЫЕ - BİLEŞİK SIFATLAR

kı farklı turden sözcüğün birleşerek sonuna da sıfat takısı aldığı sıfatlara Bileşik ıfat denir

новогóдний	yeni yıl
нóвый	yeni (sıfat)
год	yıl (isim)
международный	uluslararası, milletlerarası,
мéжду	arasında (edat)
нарóд	halk, millet (isim)
разнообрáзный	çeşitli türlü; çeşit çeşit
раз	kere, defa
óбраз	şekil, tarz, tip, kılık

ıfatlar isim soylu ve isimlerle birlikte kullanılan sözcükler olduğundan isimlerin cins, sayı ve çekim hallerine uyum sağlaması önemlidir Son takıları yönunden sıfatlar değişik özelliklere sahiptir

1 Sert Takılı Sıfatlar

Bu tip sıfatlar da, vurgunun kökunde ya da sonunda olmasına göre iki tiptir

дóбрый (друг)	iyi kalpli (arkadaş)
интерéсный (фильм)	ilginç (film)
сильный (человéк)	güçlü (adam)
слáбый (мáльчик)	zayıf (çocuk)

ERİL CİNS (м.р.)	**нóвый**	**-ый**	**нóвый теáтр**	yeni tiyatro
DİŞİL CİNS (ж.р.)	**нóвая**	[illegible]	**нóвая книга**	yeni kitap
NÖTR CİNS (ср.р.)	[illegible]	**-ое**	**нóвое здáние**	yeni bina
ÇOĞUL (мн.ч.)	**нóвые**	**-ые**	**нóвые теáтры** **нóвые книги** **нóвые здáния**	yeni tiyatrolar yeni kitaplar yeni binalar

ERİL CİNS (м.р.)	**молодóй**	**-ой**	**молодóй студéнт**	genç öğrenci
DİŞİL CİNS (ж.р.)	**молодáя**	**-ая**	**молодáя дéвушка**	genç kız
NÖTR CİNS (ср.р.)	**молодóе**	**-ое**	**молодóе дéрево**	genç ağaç
ÇOĞUL (мн.ч.)	**молодые**	**-ые**	**молодые студéнты** **молодые дéвушки** **молодые дерéвья**	genç öğrenciler genç kızlar genç ağaçlar

Görulduğu gibi bu iki sıfatın farkı, vurgunun yeri ve ERİL CİNS takılarıdır (**-ый, -ой**)

2 Kökunun son harfi **г, к, х** olan sıfatlar

Sıfat takısından öneki kökun son harfi **г, к, х** gırtlak harflerinden birisi ile biten sıfatlar **-и** ile başlayan takı alırlar Bunlar da vurgunun yerine göre iki tiptirler

лёгкий (диалóг)	kolay (diyalog)
тихий (шум)	alçak sesli (gurultü)
стрóгий (прикáз)	sert (ikaz)
сухóй (хлеб)	kuru (ekmek)

ERİL CİNS (м.р.)	**рýсский**	**-ий**	**рýсский человéк**	Rus insan
DİŞİL CİNS (ж.р.)	**рýсская**	[illegible]	**рýсская газéта**	Rus gazetesi
NÖTR CİNS (ср.р.)	**рýсское**	[illegible]	**рýсское слóво**	Rusça sözlük
ÇOĞUL (мн.ч.)	**рýсские**	[illegible]	**рýсские люди** **рýсские газéты** **рýсские словá**	Rus dilleri Rus gazeteleri Rusça sözlukler

ERİL CİNS (м.р.)	плохо́й	-ой	плохо́й дом	kötü ev
DİŞİL CİNS (ж.р.).	[redacted]	[redacted]	плоха́я бума́га	kötü kağıt
NÖTR CİNS (ср.р.):	плохо́е	-ое	плохо́е де́ло	kötü iş
ÇOĞUL (мн.ч.):	[redacted]	[redacted]	плохи́е дома́ плохи́е бума́ги плохи́е дела́	kötü evler kötü kağıtlar kötü işler

3 Kökü son harfi ж, ш, щ, ч olan sıfatlar.

Takıdan önceki kökünün sonu ж, ш, щ, ч fısıltılı harflerden birisi ile biten sıfatların ERİL CİNS takıları -ий veya -ой şeklindedir.

ста́рший (брат)	büyük (kardeş)
мла́дший (брат)	küçük (kardeş)
чужо́й (го́род)	yabancı (şehir)
ры́жий (ма́льчик)	kızıl saçlı (çocuk)

ERİL CİNS (м.р.).	[redacted]	[redacted]	све́жий хлеб	taze ekmek
DİŞİL CİNS (ж.р.):	све́жая	[redacted]	све́жая бу́лочка	taze poğaça
NÖTR CİNS (ср.р.):	све́жее	[redacted]	све́жее покры́тие	yeni döşeme
ÇOĞUL (мн.ч.)	све́жие	[redacted]	све́жие хлеба́ све́жие бу́лочки све́жие покрытия	taze ekmekler taze poğaçalar yeni döşemeler

ERİL CİNS (м.р.)	большо́й	-ой	большо́й зал	büyük salon
DİŞİL CİNS (ж.р.)	больша́я	[redacted]	больша́я ла́мпа	büyük lamba
NÖTR CİNS (ср.р.)	большо́е	-ое	большо́е окно́	büyük pencere
ÇOĞUL (мн.ч.)	больши́е	[redacted]	больши́е за́лы больши́е ла́мпы больши́е о́кна	büyük salonlar büyük lambalar büyük pencereler

Bu tür sıfatlarda NÖTR CİNS takısı vurgulu olduğunda -ое , vurgusuz olduğunda ise -ее şeklindedir.

большо́й, -ая, -ое, -ие	büyük
све́жий, -ая, -ее, -ие	sıcak, taze; yeni
хоро́ший, -ая, -ее, -ие	iyi, hoş, güzel
горя́чий, -ая, -ее, -ие	sıcak
о́бщий, -ая, -ее, -ие	genel, ortak

4. Yumuşak Takılı Sıfatlar

Bir grup sıfatın takıdan önceki kökü yumuşak sesli ile biter. Bu tür sıfatlara Yumuşak Takılı Sıfatlar denir. Bunların bir kısmı da, sürekli yumuşak sessiz harfler olan ч, щ ile biterler ya da н yumuşak sessizi sıfat takısı ile sözcüğün arasına eklenir. Bu gruba giren sıfatlardan bir kısmı aşağıdadır.

нижний, -яя, -ее, -ие	alçak seviye
ближний, -яя, -ее, -ие	yakın
пре́жний, -яя, -ее, -ие	eski, önceki
вчера́шний, -яя, -ее, -ие	dün(kü)
сего́дняшний, -яя, -ее, -ие	bugün(kü)
за́втрашний, -яя, -ее, -ие	yarın(ki)
дома́шний, -яя, -ее, -ие	ev-(s)i
вне́шний, -яя, -ее, -ие	hariç, dış-
нынешний, -яя, -ее, -ие	hazır, şimdi
зде́шний, -яя, -ее, -ие	burada(ki)
нищний, -яя, -ее, -ие	boş, yalnız
весе́нний, -яя, -ее, -ие	bahar-(s)ı
летний, -яя, -ее, -ие	yaz-(s)ı
пере́дний, -яя, -ее, -ие	öncü, öndeki
сре́дний, -яя, -ее, -ие	orta
утренний, -яя, -ее, -ие	sabah-(s)ı
ра́нний, -яя, -ее, -ие	erken-(s)i
сосе́дний, -яя, -ее, -ие	komşu-(s)u
после́дний, -яя, -ее, -ие	[redacted]
новогóдний, -яя, -ее, -ие	yeni yıl-(s)ı
синий, -яя, -ее, -ие	mavi

SIFATLARIN YALIN HAL ÇOĞUL TAKILARI

Sıfatların YALIN HAL çoğul takıları çok kolaydır

Sert takılı sıfatlar çoğul eki olarak -ые alırlar

нóвый → нóвые (теáтры, книги, здáния)
молодóй → молодые (студéнты, дéвушки, дерéвья)
стáрый → стáрые (учителя, учительницы, óкна)

Sonu г, к, х, ж, ш, щ, ч harflerinden biri ile bitenler ve yumuşak takılı sıfatlar çoğul eki olarak -ие alırlar

рýсский → рýсские (люди, газéты, словá)
плохóй → плохие (домá, бумáги, делá)
свéжий → свéжие (хлебá, бýлочки, покрытия)
большóй → большие (зáлы, лáмпы, óкна)
хорóший → хорóшие (учéбники, книги, зеркалá)
горячий → горячие (супы, пéчки, блюдá)
стрóгий → стрóгие (прикáзы, комáнды, послáния)

СКЛОНЕНИЕ ИМЁН ПРИЛАГАТЕЛЬНЫХ В ЕДИНСТВЕННОМ ЧИСЛЕ - SIFATLARIN HALLERE GÖRE TEKİL ÇEKİMİ

SIFATLARIN ERİL VE NÖTR CİNS İSİMLERLE ÇEKİLMESİ

Sıfatlarla birlikte kullanıldıkları ya da temsil ettikleri isimlerin cins, sayı ve hal göre olmak zorundadırlar. ERİL ve NÖTR CİNS isimlerle çekimi birbirine ç benzemektedir

kökünün sonunda SERT SESSİZ bulunan sıfatların çekimleri

HALLER	ERİL CİNS (м.р.)	TAKI	NÖTR CİNS (ср.р.)	TAKI
И.п.	**нóвый вокзáл, студéнт**	**-ый**	**нóвое слóво**	**-ое**
Р.п.	**нóвого вокзáла, студéнта**	**-ого**	**нóвого слóва**	**-ого**
Д.п.	**нóвому вокзáлу, студéнту**	**-ому**	**нóвому слóву**	**-ому**
В.п.	**нóвый вокзáл, нóвого студéнта**	**-ый -ого**	**нóвое слóво**	**-ое**
Т.п.	**новым вокзáлом, студéнтом**	**-ым**	[illegible]	**-ым**
П.п.	**о нóвом вокзáле, студéнте**	**-ом**	**о нóвом слóве**	[illegible]

kökünün sonunda YUMUŞAK SESSİZ bulunan sıfatların çekimleri

HALLER	ERİL CİNS (м.р.)	TAKI	NÖTR CİNS (ср.р.)	TAKI
И.п.	после́дний уро́к, сын	[redacted]	после́днее де́ло	[redacted]
Р.п.	после́днего уро́ка, сы́на	[redacted]	после́днего де́ла	[redacted]
Д.п.	после́днему уро́ку, сы́ну	-ему	после́днему де́лу	-ему
В.п.	после́дний уро́к, после́днего сына	-ий [redacted]	после́днее де́ло	[redacted]
Т.п.	после́дним уро́ком, сы́ном	[redacted]	после́дним де́лом	[redacted]
П.п.	о после́днем уро́ке, сыне	[redacted]	о после́днем де́ле	-ем

kökünün sonunda FISILTILI SESSİZ (ж, ч, ш, щ) harflerden birisi bulunan
ve takısı vurgulu sıfatların çekimleri

HALLER	ERİL CİNS (м.р.)	TAKI	NÖTR CİNS (ср.р.)	TAKI
И.п.	большо́й сад, челове́к	[redacted]	большо́е окно́	-ое
Р.п.	большо́го са́да, челове́ка	-ого	большо́го окна́	-ого
Д.п.	большо́му саду́, челове́ку	-ому	большо́му окну́	-ому
В.п.	большо́й сад, большо́го челове́ка	[redacted] -ого	большо́е окно́	[redacted]
Т.п.	больши́м са́дом, челове́ком	[redacted]	больши́м окно́м	-им
П.п.	о большо́м са́де, челове́ке	-ом	о большо́м окне́	-ом

kökünün sonunda FISILTILI SESSİZ (ж, ч, ш, щ) harflerden birisi bulunan
ve takısı vurgusuz sıfatların çekimleri

HALLER	ERİL CİNS (м.р.)	TAKI	NÖTR CİNS (ср.р.)	TAKI
И.п.	хоро́ший фильм, друг	-ий	хоро́шее зна́ние	[redacted]
Р.п.	хоро́шего фи́льма, дру́га	[redacted]	хоро́шего зна́ния	-его
Д.п.	хоро́шему фи́льму, дру́гу	-ему	хоро́шему зна́нию	-ему
В.п.	хоро́ший фильм, хоро́шего дру́га	[redacted] -его	хоро́шее зна́ние	[redacted]
Т.п.	хоро́шим фи́льмом, дру́гом	[redacted]	хоро́шим зна́нием	-им
П.п.	о хоро́шем фи́льме, дру́ге	[redacted]	о хоро́шем зна́нии	-ем

Sonu fısıltılı sessiz harflerle biten sıfatların takılarının vurgulu ya da vurgusuz olmasına bağlı olarak sesli harf yönünden değişiklik bulunmaktadır.

kökünün sonunda GIRTLAK SESSİZ (г, к, х) harflerden birisi bulunan
ve takısı vurgulu sıfatların çekimleri

HALLER	ERİL CİNS (м.р.)	TAKI	NÖTR CİNS (ср.р.)	TAKI
И.п.	плохо́й дом, у́читель	-ой	плохо́е зе́ркало	[redacted]
Р.п.	плохо́го до́ма, у́чителя	-ого	плохо́го зе́ркала	-ого
Д.п.	плохо́му до́му, у́чителю	-ому	плохо́му зе́ркалу	-ому
В.п.	плохо́й дом, плохо́го у́чителя	-ой [redacted]	плохо́е зе́ркало	[redacted]
Т.п.	плохи́м до́мом, у́чителем	-им	плохи́м зе́ркалом	[redacted]
П.п.	о плохо́м до́ме, у́чителе	-ом	о плохо́м зе́ркале	[redacted]

kökünün sonunda GIRTLAK SESSİZ (г, к, х) harflerden birisi bulunan
ve takısı vurgusuz sıfatların çekimleri

HALLER	ERİL CİNS (м.р.)	TAKI	NÖTR CİNS (ср.р.)	TAKI
И п.	ру́сский учёбник, инженéр	-ий	ру́сское мéсто	-ое
Р п.	ру́сского учёбника, инженéра	-его	ру́сского мéста	-ого
Д п.	ру́сскому учёбнику, инженéру	-ему	ру́сскому мéсту	-ому
В.п.	ру́сский учёбник, ру́сского инженéра	-ий -его	ру́сское мéсто	-ое
Т п.	ру́сским учёбником, инженéром	[illegible]	ру́сским мéстом	[illegible]
П п.	о ру́сском учёбнике, инженéре	[illegible]	о ру́сском мéсте	-ом

UYGULAMA - 64: Aşağıdaki cumleleri okuyunuz ve sıfatların ERİL ve NÖTR isimlerle kullanılışını inceleyiniz

1. Пóсле обéда я принял горячий душ.
2. Он был на вчерáшнем собрáнии.
3. С рáннего утрá мы пошли в гóрод.
4. Андрéй написáл письмó нóвому дру́гу.
5. Студéнт сдал послéдний экзáмен успéшно.
6. Какóй большóй самолёт!
7. Онá приéхала в Стамбу́л с ру́сским товáрищем.
8. Свéжий вóздух полéзен для здорóвья.
9. Вы хорошó знáете английский язык.
10. Туристы посетили нóвый музéй.
11. Около шкóлы был спортивный стадиóн.
12. Вы хотите яблочный сок?
13. В институ́те я видел красивую дéвушку.
14. Кудá идёт этот молодóй человéк?
15. Машины переезжáли стáрый мост.

SIFATLARIN DİŞİL CİNS İSİMLERLE ÇEKİLMESİ

kökünün sonunda SERT ve YUMUŞAK SESSİZ bulunan sıfatların çekimleri

HALLER	SERT SESSİZ	TAKI	YUMUŞAK SESSİZ	TAKI
И.п.	[illegible]	[illegible]	послéдняя игрá	-яя
Р.п.	нóвой газéты	-ой	послéдней игры	-ей
Д.п.	нóвой газéте	-ой	послéдней игрé	[illegible]
В.п.	нóвую газéту	-ую	послéднюю игру́	-юю
Т.п.	нóвой газéтой	-ой	послéдней игрóй	-ей
П.п.	о нóвой газéте	-ой	о послéдней игрé	-ей

kökünün sonunda FISILTILI SESSİZ (ж, ч, ш, щ) harflerden biri bulunan
sıfatların çekimleri

HALLER	TAKISI VURGULU	TAKI	TAKISI VURGUSUZ	TAKI
И п.	большáя кóмната	[illegible]	свéжая мысль	-ая
Р.п.	большóй кóмнаты	[illegible]	свéжей мысли	-ей
Д.п.	большóй кóмнате	-ой	свéжей мысли	[illegible]
В.п.	большу́ю кóмнату	-ую	свéжую мысль	-ую
Т п.	большóй кóмнатой	-ой	свéжей мыслей	-ей
П п.	о большóй кóмнате	-ой	о свéжей мысли	-ей

kökünün sonunda GIRTLAK SESSİZ (г, к, х) harflerden birisi bulunan sıfatların çekimleri

HALLER	TAKISI VURGULU	TAKI	TAKISI VURGUSUZ	TAKI
И.п.	плохáя погóда	[redacted]	рýсская дерéвня	[redacted]
Р.п.	плохóй погóды	-ой	рýсской дерéвни	-ой
Д.п.	плохóй погóде	[redacted]	рýсской дерéвне	-ой
В.п.	плохýю погóду	-ую	рýсскую дерéвню	-ую
Т.п.	плохóй погóдой	-ой	рýсской дерéвней	-ой
П.п.	о плохóй погóде	[redacted]	о рýсской дерéвне	[redacted]

UYGULAMA - 65 Aşağıdaki cümleleri okuyunuz ve sıfatların DİŞİL CİNS isimlerle kullanılışlarını inceleyeniz.

1. Стáрая кнúга лежúт на столé.
2. Это большáя квартúра.
3. На пéрвой стáнции вы встрéтились.
4. Мой брат жил на сосéдней ýлице.
5. Мы бы́ли óчень довóльны послéдней кнúгой.
6. Учúтель пошёл в библиотéку за английской кнúгой.
7. Мать написáла письмó млáдшей сестрé.
8. Чéрез ширóкую дорóгу пострóили мост.
9. Я прочитáла нóвую истори́ческую кни́гу.
10. Мне нрáвится э́та свéжая мысль.
11. Он допусти́л грýбую оши́бку в сочинéнии.
12. Мы прости́лись глубóкой нóчью.
13. Мне óчень нрáвилась её привéтливая улы́бка.
14. Они́ с трудóм пéрежили э́ту холóдную зи́му.
15. Он подарил мне букéт крáсных роз.

КАКОЙ? SORU ZAMİRİNİN SIFATLARLA KULLANILMASI

какой? nasıl?, ne çeşit?, hangi?

Bir cümlede ismi niteleyen sıfatın tespit edilmesine yarayan bu Soru Zamiri sonu -ой takısıyla biten sıfatlar gibi çekilir

ERİL CİNS (м.р.).	какóй?	-ой
DİŞİL CİNS (ж.р.).	какáя?	[redacted]
NÖTR CİNS (ср.р.):	[redacted]	[redacted]
ÇOĞUL (мн.ч.):	[redacted]	[redacted]

- Какóй э́то стол? - Bu nasıl bir masadır?
- Это мáленький стол. - Bu küçük bir masadır.

- Какáя э́то газéта? - Bu nasıl bir gazetedir?
- Это нóвая газéта. - Bu yeni bir gazetedir

- Какóе э́то слóво? - Bu nasıl bir kelimedir?
- Это рýсское слóво. - Bu Rusça bir kelimedir

- Каки́е э́то журнáлы? - Bunlar nasıl derglilerdir?
- Это сегóдняшние журнáлы. - Bunlar bugünkü derglilerdir

МНОЖЕСТВЕННОЕ ЧИСЛО ИМЁН ПРИЛАГАТЕЛЬНЫХ - SIFATLARIN ÇOĞUL ÇEKİMLERİ

Sıfatların her üç cins için tek çoğul şekli vardır

kökünün sonunda SERT SESSİZ harf bulunan sıfatların çoğul çekimi

HALLER	HER ÜÇ CİNS İÇİN (м.р., ж.р., ср.р.)	TAKI
И.п.	нóвые (вокзáлы/учителя, книги, здáния)	-ые
Р.п.	нóвых (вокзáлов/учителéй, книг, здáний)	-ых
Д.п.	нóвым (вокзáлам/учителя́м, кни́гам, здáниям)	-ым
В.п.	нóвые (вокзáлы, книги, здáния) нóвых (учителéй)	-ые -ых
Т.п.	нóвыми (вокзáлами/учителями, книгами, здáниями)	-ыми
П.п.	о нóвых (вокзáлах/учителях, книгах, здáниях)	-ых

kökünün sonunda YUMUŞAK SESSİZ harf bulunan sıfatların çoğul çekimi

HALLER	HER ÜÇ CİNS İÇİN (м.р., ж.р., ср.р.)	TAKI
И.п.	послéдние (урóки/друзья, газéты, словá)	-ие
Р.п.	послéдних (урóков/друзéй, газéт, слов)	-их
Д.п.	послéдним (урóкам/друзьям, газéтам, словáм)	-им
В.п.	послéдние (урóки, газéты, словá) послéдних (друзéй)	-ие -их
Т.п.	послéдними (урóками/друзьями, газéтами, словáми)	-ими
П.п.	о послéдних (урóках/друзьях, газéтах, словáх)	-их

kökünün sonunda FISILTILI (ж, ч, ш, щ) ve GIRTLAK SESSİZ (г, к, х) harflerden birisi bulunan ve takısı vurgulu sıfatların çekimleri

HALLER	HER ÜÇ CİNS İÇİN (м.р., ж.р., ср.р.)	TAKI
И.п.	большúе (грузовикú/дéти, лáмпы, зеркалá)	-ие
Р.п.	большúх (грузовикóв/детéй, ламп, зеркáл)	-их
Д.п.	большúм (грузовикáм/дéтям, лáмпам, зеркалáм)	-им
В.п.	большúе (грузовикú, лáмпы, зеркалá) большúх (детéй)	-ие -их
Т.п.	большúми (грузовикáми/детьмú, лáмпами, зеркалáми)	-ими
П.п.	о большúх (грузовикáх/дéтях, лáмпах, зеркалáх)	-их

kökünün sonunda FISILTILI (ж, ч, ш, щ) ve GIRTLAK SESSİZ (г, к, х) harflerden birisi bulunan ve takısı vurgusuz sıfatların çekimleri

HALLER	HER ÜÇ CİNS İÇİN (м.р., ж.р., ср.р.)	TAKI
И.п.	рýсские (учéбники/студéнты, пéсни, местá)	-ие
Р.п.	рýсских (учéбников/студéнтов, пéсен, мест)	-их
Д.п.	рýсским (учéбникам/студéнтам, пéсням, местáм)	-им
В.п.	рýсские (учéбники, пéсни, местá) рýсских (студéнтов)	-ие -их
Т.п.	рýсскими (учéбниками/студéнтами, пéснями, местáми)	-ими
П.п.	о рýсских (учéбниках/студéнтах, пéснях, местáх)	-их

Этот ромáн интерéсный.	Bu roman ilginçtir.
Этот ромáн интерéсен.	Bu roman ilginçtir

Tam Sıfatlar ilgili oldukları ve niteledikleri isimlerin cins, sayı ve hallerine göre çekime uğrarlar.

В нáшей странé мнóго красúвых мест.	Memleketimizde çok sayıda güzel yerler var.

Kısa Sıfatlar ise ilgili oldukları ismin cins, sayısına göre uygun takı alırlar.

Рýсский словáрь интерéсен.	Rusça sözlük ilginçtir
Скáзка интерéсна.	Masal ilginçtir.
Дéло интерéсно.	İş ilginçtir.
Словарú, скáзки и делá интерéсны.	Sözlükler, masallar ve işler ilginçtirler.

Tam ya da Kısa Sıfatların isimden sonra yazılarak YÜKLEM görevi üstlendiği ŞİMDİKİ ve GENİŞ ZAMAN cümlelerinde **быть** (olmak) fiili kullanılmaz.

Ancak **быть** fiili GEÇMİŞ ve GELECEK ZAMAN cümlelerinde mutlaka kullanılmalıdır.

Урóк был интерéсен.	Ders ilginçti.
Конферéнция былá интерéсна.	Konferans ilginçti.
Собрáние бы́ло интерéсно.	Toplantı ilginçti.
Урóки, конферéнции и собрáния бы́ли интерéсны.	Dersler, konferanslar ve toplantılar ilginçtiler.
Нóвый урóк бýдет интерéсен.	Yeni ders ilginç olacak
Нáша конферéнция бýдет интерéсна.	Bizim konferansımız ilginç olacak.
Собрáние бýдет интерéсно.	Toplantı ilginç olacak.
Урóки, конферéнции и собрáния бýдут интерéсны.	Dersler, konferanslar ve toplantılar ilginç olacak.

Niteleme Sıfatları'nın TAM ve KISA şekilleri cümlede isimden sonra yazılarak aynı anlamı karşılamada kullanıldıkları halde özellikle tercih edilme durumları da vardır.

1. Kısa Sıfat şekli daha çok resmi konuşma, Tam Sıfat şekli ise günlük konuşma dilinde tercih edilir.

2. Kısa Sıfat şekli, sürekli ve gerçek bir niteliği değil geçici ve özel durumu belirtmede kullanılır

Он был мóлод для э́того дéла.	O bu iş için gençti.
Эти рóзы бýдут красúвы в вáзе.	Bu güller vazoda güzel olacaklar.
Егó дерéвня óчень красúва лéтом.	Yazın onun köyü çok güzeldir.

Tam ve Kısa şekillerin karşılaması

TAM ŞEKİL SIFATLAR	KISA ŞEKİL SIFATLAR
TEKİL (ЕДИНСТВЕННОЕ ЧИСЛО)	
красúвый портфéль	**портфéль красúв**
интерéсный учéбник	**учéбник интерéсен**
длúнная рекá	**рекá длиннá**
корóткое словó	**слóво кóротко**
ÇOĞUL (МНОЖЕСТВЕННОЕ ЧИСЛО)	
красúвые портфéли	**портфéли красúвы**
интерéсные учéбники	**учéбники интерéсны**
длúнные рéки	**рéки длúнны**
корóткие словá	**словá кóротки**

Tam Sıfat'ı Kısa Sıfat şekline çevirmede ortaya çıkan bazı yazım kuralları bulunmaktadır.

1. Kısa Sıfatların ERİL CİNS şekilleri herhangi bir takı almamaktadır. Tam Sıfat ERİL CİNS takıları olan **-ый**, **-ий**, **-ой** atıldıktan sonra bazı sıfatların sonunda çift sessiz harf bulunduğundan okunuştaki zorlamayı gidermek için SERT SESSİZ'lerin arasına -о- , YUMUŞAK SESSİZ'lerin arasına -е- okutma seslisi dahil edilir

TAM SIFAT	TAKI	KÖK	KISA SIFAT	ANLAMI
высóкий	-ий	высок	высóк	uzun, yüksek
красивый	-ый	красив	красив	güzel
молодóй	-ой	молод	мóлод	genç
блúзкий	-ий	близк	блúзок	yakın
тóнкий	-ий	тонк	тóнок	zayıf, ince
ýзкий	-ий	узк	ýзок	dar
крéпкий	-ий	крепк	крéпок	kuvvetli
слáдкий	-ий	сладк	слáдок	tatlı
пóлный	-ый	полн	пóлон	dolu
смешнóй	-ой	смешн	смешóн	komik, gülünç

Son sessizi -н olan sıfatlar araya -е (-ё) alırlar.

TAM SIFAT	TAKI	KÖK	KISA SIFAT	ANLAMI
больнóй	-ой	больн	бóлен	hasta
полéзный	-ый	полезн	полéзен	faydalı
врéдный	-ый	вредн	врéден	zararlı
бéдный	-ый	бедн	бéден	fakir, zavallı
трýдный	-ый	трудн	трýден	zor
грязный	-ый	грязн	грязен	kirli, pis
ýмный	-ый	умн	умён	akıllı
чёрный	-ый	чёрн	чёрен	siyah

Sonunda -н sessizi bulunmayan bazı sıfatlar da araya -е seslisini alır

TAM SIFAT	TAKI	KÖK	KISA SIFAT	ANLAMI
тёплый	-ый	тёпл	тёпел	ılık
свéтлый	-ый	светл	свéтел	aydınlık
óстрый	-ый	остр	остёр	keskin
кислый	-ый	кисл	кисел	ekşi
гóрький	-ий	горьк	гóрек	[illegible]

Sonu -енный, -енний ile biten sıfatlar da sonuna -ен veya -енен alırlar

TAM SIFAT	TAKI	KÖK	KISA SIFAT	ANLAMI
увéренный	-ый	уверенн	увéрен	emin
обыкновéнный	-ый	обыкновенн	обыкновéнен	candan, içten
неизмéнный	-ый	неизменн	неизмéнен	değişmez

Bazı sıfatların ERİL CİNS Kısa Sıfat şekilleri de geriye kalan kökün olduğu gibi kullanılması şeklindedir. Sondaki sessiz harflerin arasına -о veya -е ilavesi yoktur

TAM SIFAT	TAKI	KÖK	KISA SIFAT	ANLAMI
чúстый	-ый	чист	чист	temiz
тóлстый	-ый	толст	толст	şişman
пустóй	-ой	пуст	пуст	boş
простóй	-ой	прост	прост	sade

KISA SIFAT ŞEKİLLERİN ZORUNLU OLARAK KULLANILMASI

Cümlede YÜKLEM görevi üstlenen bir grup Kısa Sıfat, belli bir zaman, belli bir süre ve belli bir durum bildirmede sürekli Kısa Sıfat şeklinde kullanılırlar. Bunların bazıları Tam Sıfat şekilleri de kullanılır.

Сейчáс я зáнят, но пóсле обéда я бýду свобóден.	Ben şimdi meşgulüm fakat öğleden sonra serbest olacağım.
Сейчáс я зáнят, но пóсле обéда я бýду свобóдным.	Ben şimdi meşgulüm fakat öğleden sonra serbest olacağım.
На прóшлой недéле онú бы́ли больны́.	Geçen hafta onlar hasta idiler.
На прóшлой недéле онú бы́ли больны́ми.	Geçen hafta onlar hasta idiler.
Сейчáс онú ужé здорóвы.	Şimdi onlar artık sağlıklılar.
Сейчáс онú ужé здорóвые.	Şimdi onlar artık sağlıklılar
Мой друг óчень любéзен с учúтелем.	Arkadaşım öğretmene karşı çok naziktir.
Будь любéзен, передáй мне вон ту газéту.	Lütfen, şu gazeteyi verir misin?
Спасúбо, я вам óчень благодáрен.	Teşekkür ederim, size müteşekkirim.
Старик был довóлен своим сы́ном.	Yaşlı adam oğlundan memnundu.
Все студéнты бы́ли готóвы к экзáменам.	Bütün öğrenciler sınavlara hazırdılar

Aşağıdaki sıfatlar genel olarak Kısa Sıfat şekilleriyle kullanılırlar.

ERİL CİNS	DİSİL CİNS	NÖTR CİNS	COĞUL	ANLAMI
благода́рен	благода́рна	благода́рно	благода́рны	müteşekkir
го́лоден	голодна́	го́лодно	голодны	aç
гото́в	гото́ва	гото́во	гото́вы	hazır
бо́лен	больна́	бо́льно	больны́	hasta
за́нят	за́нята	за́нято	за́няты	meşgul
здоро́в	здорова́	здорово́	здоровы́	sağlıklı
знако́м	знако́ма	знако́мо	знако́мы	tanıdık
дово́лен	дово́льна	дово́льно	дово́льны	memnun
добр	добра́	добро́	добры	iyi yürekli
любе́зен	любе́зна	любе́зно	любе́зны	nazik
свобо́ден	свобо́дна	свобо́дно	свобо́дны	serbest, hür
согла́сен	согла́сна	согла́сно	согла́сны	hemfikir
сча́стлив	сча́стлива	сча́стливо	сча́стливы	mutlu
похо́ж	похо́жа	похо́же	похо́жи	benzer
прав	права́	пра́во	пра́вы	haklı
уве́рен	уве́рена	уве́рено	уве́рены	emin olma
удивлён	удивлена́	удивлено́	удивлены́	şaşkın

UYGULAMA - 67. Aşağıdaki cümleleri okuyunuz ve Kısa Sıfatların kullanılışlarını inceleyiniz

1. Стака́н на столе́ чист.
2. Как свеж во́здух!
3. Учитель был о́чень строг.
4. То́лько ма́ленький стол был свобо́ден в рестора́не.
5. Язы́к на́ших учителе́й - велик и прост.
6. На́ша Земля́ прекра́сна.
7. Я ду́маю, что ты о́чень похо́ж на отца́.
8. За́втра я с трёх до пяти бу́ду свобо́дна.
9. Мы были за́няты в воскресе́нье.
10. Серге́й был о́чень любе́зен со мной.
11. В после́дний раз, когда́ я его́ навестил, он был о́чень бо́лен.
12. Дире́ктор был дово́лен успе́хами ученико́в.
13. Бу́дьте любе́зны, переда́йте мне соло́нку.
14. Все котята были голодны.
15. Мой сын здоро́в.
16. К тому́ вре́мени мы были знако́мы.
17. Они были ко всему́ гото́вы.
18. Я бу́ду вам о́чень благода́рна, е́сли вы закро́ете окно́.
19. Как он добр к вам!
20. Они уве́рены в его́ невино́вности.

KISA SIFAT ŞEKLİNDEKİ BAZI SÖZCÜKLERİN KULLANIMI

1. **Рад (ра́да, ра́ды)** — memnun olmak

Yalnızca Kısa Sıfat şeklinde kullanılan bu sözcük ya mastar şeklindeki fiillerle y da isimlerle -E HALİ'nde kullanılır.

Я рад встре́че с тобо́й.	Seninle karşılaşmama memnunum
Он был рад ви́деть сосе́да.	O komşusunu gördüğüne memnundu.
Я ра́да вас ви́деть.	Sizi görmekten memnunum.

2. **До́лжен (должна́, должно́, должны́)** — zorunda olmak

Bu sözcük de Kısa Sıfat formundandır ve "zorunda olmak" anlamında ya masta şeklindeki fiillerle ya da "olmak" fiilinin GEÇMİŞ, GELECEK şekilleriyle kullanılır.

Он до́лжен был пойти́ в шко́лу.	O okula gitmek zorundaydı.
Мы должны́ были уйти́.	Biz ayrılmak zorunda idik.
За́втра врач до́лжен бу́дет е́хать в го́род.	Yarın doktor şehre gitmek zorunda olacak
Все должны́ рабо́тать на фа́брике.	Fabrikada herkes çalışmak zorundadır

3 **Дово́лен (дово́льна, дово́льно, дово́льны)** — memnun

Bu Kısa Sıfat ise İLE HALİ'yle beraber kullanılır

Я дово́лен свои́м учи́телем.	Ben öğretmenimden memnunum.
Они дово́льны но́вой шко́лой.	Onlar yeni okullarından memnunlar.
Врач дово́льна свои́м больны́м.	Bayan doktor kendi hastasından memnundur.

Zarf şeklinde "YETERLİ KADAR" **(дово́льно)** anlamında kullanılır.

Ты дово́льно хорошо́ занима́ешься ру́сским языко́м.	Sen yeteri kadar iyi Rusça çalışıyorsun

Я довóльно мнóго читáю. — Ben yeteri kadar çok okuyorum.
Онá довóльно чáсто игрáет на пианúно. — O yeteri kadar sıkça piyano çalıyor.

4. **Соглáсен (соглáсна, согл-áсно, соглáсны)** — uyumlu, aynı fikirde

Bu Kısa Sıfat с edatı ile İLE HALİ'nde kullanılır.

Учúтель был соглáсен со мной. — Öğretmen benimle aynı fikirde idi.
Онú бы́ли соглáсны с нáшим мнéнием. — Onlar bizimle hemfikirdiler.
Мы соглáсны с тобóй в э́том. — Biz bu konuda seninle mutabıkız.
С э́тим мнéнием все соглáсны. — Bu düşüncede herkes hemfikirdir.

СТЕПЕНИ СРАВНЕНИЯ ИМЁН ПРИЛАГАТЕЛЬНЫХ - SIFATLARIN MUKAYESE DERECELERİ

Diğer dillerde olduğu gibi Rusçada da sıfatların üç değişik derecesi vardır. Yalnız Niteleme Sıfatları'nın DAHA ve EN ÜSTÜNLÜK dereceleri vardır.

NORMAL SIFAT	DAHA ÜSTÜNLÜK DERECESİ	EN ÜSTÜNLÜK DERECESİ
[redacted]	**красивéй (-ée)**	**красивéйший**
(güzel)	(daha güzel)	(en güzel)
интерéсный	**интерéсней (-ее)**	**интерéснейший**
(ilginç)	(daha ilginç)	(en ilginç)

Rusçada Normal Sıfatların Tam ve Kısa Sıfat şekilleri olduğu gibi, DAHA ve EN ÜSTÜNLÜK şekilleri de ikişer ayrı yoldan elde edilir.

Bu yollardan birisi, Tam Sıfat şeklinin önüne ilave bir sözcük ekleyerek yapılırken ikinci yolda ise bizzat sıfatın son takısını değiştirmek suretiyle elde edilir.

СЛОЖНАЯ ФОРМА СРАВНИТЕЛЬНОЙ СТЕПЕНИ - BİLEŞİK DAHA ÜSTÜNLÜK ŞEKLİ

Bu durumda sıfat, cümlede ilgili olduğu ve nitelediği isimlerin cins, sayı ve hal çekim eklerine uyar.

Sıfatın önüne sürekli tek şekilde kullanılan ve iki değişik anlam ifade eden sözcükler eklenir. Bu sözcükler sıfatlardan ayrı yazılırlar.

бóлее — daha çok
мéнее — daha az

бóлее красúвый сад — daha güzel bahçe
бóлее красúвая квартúра — daha güzel daire
бóлее красúвое дéрево — daha güzel ağaç
бóлее красúвые сады́, квартúры, дерéвья — daha güzel bahçeler, daireler, ağaçlar

ме́нее тру́дный вопро́с	daha az zor soru
ме́нее тру́дная рабо́та	daha az zor çalışma
ме́нее тру́дное де́ло	daha az zor iş
ме́нее тру́дные вопро́сы, рабо́ты, дела́	daha az zor sorular, çalışmalar, işler

Yukarıdaki örneklerde görüldüğü gibi, **бо́лее** ve **ме́нее** değişmeden kullanılmakta, sıfatlar ise normal şekilde birlikte kullanıldığı ismin cins ve sayısına uymaktadır. Bu tip DAHA ÜSTÜNLÜK şekli iki parçalı olduğundan BİLEŞİK DAHA ÜSTÜNLÜK şekli, olarak adlandırılmaktadır.

Этот костю́м бо́лее краси́вый, чем тот.	Bu elbise şu öbüründen daha güzeldir.
Этот костю́м бо́лее краси́в, чем тот.	Bu elbise şu öbüründen daha güzeldir.

Эта карти́на бо́лее интере́сная, чем та.	Bu tablo şu öbüründen daha ilginçtir.
Эта карти́на бо́лее интере́сна, чем та.	Bu tablo şu öbüründen daha ilginçtir.

Yukarıdaki cümle çiftlerinde görüldüğü gibi, **бо́лее** ve **ме́нее** sözcükleri sıfatların hem Tam hem de Kısa şekilleriyle kullanılmakta ancak bir değişiklik meydana gelmemektedir.

Bu tip DAHA ÜSTÜNLÜK şeklinde **более** ve **менее** değişmediği halde sıfatlar cins, sayı ve hal çekimlerine göre değişirler.

Мы учи́лись в ме́нее ста́ром университе́те, чем тот, в кото́ром они́ учи́лись.	Biz, onların öğrenim gördükleri üniversiteden daha az eski bir üniversitede öğrenim görüyorduk.
Я не по́мню ви́да бо́лее краси́вого, чем тот, что мы ви́дели вчера́.	Şu önceki gün gördüğümüz manzaradan daha güzel bir manzara hatırlamıyorum
Сего́дняшний уро́к был бо́лее интере́сен, чем вчера́шний.	Bugünkü ders dünkünden daha ilginçti

Bazı sıfatlar sonek almadan, daha açık şekliyle yalnızca **бо́лее** ve **ме́нее** sözcükleri ile DAHA ÜSTÜNLÜK formunu yaparlar.

1. Sıfat takısından önceki hecesi **-ов, -ев** şeklinde olan sıfatlar.

передово́й, -ая, -ое, -ые	gelişmiş, ilerici
боево́й, -ая, -ое, -ые	savaş-(s)ı, mücadele-(s)i
делово́й, -ая, -ое, -ые	İş ile ilgili, iş-(s)i
ма́ссовый, -ая, -ое, -ые	kitlesel

2. Sıfat takısından önceki hecesi (eki) **-ск** şeklinde olan sıfatlar.

дру́жеский, -ая, -ое, -ие	arkadaş-(s)ı
това́рищеский, -ая, -ое, -ые	yoldaş-(s)ı. arkadaş-(s)ı

3. Ayrıca aşağıdakı sıfatlar da bu tiptirler.

го́рький, -ая, -ое, -ые	acı
ра́нний, -ая, -ое, -ые	erken
ли́шний, -ая, -ое, -ые	fazla, artan, artık fazla, gereksiz
го́рдый, -ая, -ое, -ые	gururlu
уста́лый, -ая, -ое, -ые	yorgun

бо́лее уста́лый студе́нт	daha yorgun öğrenci
бо́лее уста́лая де́вушка	daha yorgun kız
бо́лее дру́жеский приве́т	daha dostça selam
бо́лее дру́жеская игра́	daha dostça oyun
бо́лее дру́жеское отноше́ние	daha dostça davranış
бо́лее дру́жеские приве́ты, игры отноше́ния	daha dostça selamlar, oyunlar, davranışlar

ПРОСТАЯ ФОРМА СРАВНИТЕЛЬНОЙ СТЕПЕНИ - BASİT DAHA ÜSTÜNLÜ ŞEKLİ

1. Sıfat sonekinin yerine **-ее (-е), -ей** soneklerini alan sıfatlar.

Niteleme Sıfatların büyük çoğunluğu bu yolla DAHA ÜSTÜNLÜK şekli yapılır. B tip karşılaştırmada bütün cinsler, sayılar ve haller için tek şekil vardır. **-ее** veya **ей** eş değerde birbirinin yerine kullanılabilir **-е** soneki ise genel olarak kökünü sonuna fısıltılı harflerden **(ж, ч, ш, щ)** birisi geldiğinde kullanılır

TAM SIFAT	SIFAT TAKISI	DAHA ÜSTÜNLÜK ŞEKLİ	ÜSTÜNLÜK TAKISI	ANLAMI
краси́вый	-ый	краси́вее	-ее	daha güzel
		краси́вей	-ей	daha güzel
интере́сный	-ый	интере́снее	-ее	daha ilginç
		интере́сней	-ей	daha ilginç
поле́зный	-ый	поле́знее	-ее	daha yararlı
		поле́зней	-ей	daha yararlı
счастли́вый	-ый	счастли́вее	-ее	daha mutlu
		счастли́вей	-ей	daha mutlu

Üç ve üçten fazla heceli sıfatlar DAHA ÜSTÜNLÜK şekline konulduğunda vurgunun yeri değişmez.

İki heceli sıfatlarda ise vurgu DAHA ÜSTÜNLÜK ekinin üstüne düşer.

TAM SIFAT	DAHA ÜSTÜNLÜK ŞEKLİ	ANLAMI
тёмный	темне́е/темне́й	karanlık
сла́бый	слабе́е/слабе́й	zayıf
све́тлый	светле́е/светле́й	aydınlık
си́льный	сильне́е/сильне́й	kuvvetli

2 Sıfat sonekinin yerine -е sonekini alan sıfatlar.

Bu tip sıfatların kökünün sonu г, к, х, д, т ve ст harflerinden birisi ile bitiyorsa, bu harfler alternatif olarak ж, ч, ш, щ fısıltılı harflerinden birisi ile yer değiştirir ve DAHA ÜSTÜNLÜK takısı olarak -е alırlar.

TAM SIFAT	SESSİZ HARF DEĞİŞMESİ	DAHA ÜSTÜNLÜK ŞEKLİ	ANLAMI
молодо́й	д > ж	моло́же	daha genç
твёрдый	д > ж	твёрже	daha sert
			daha kalın
дорого́й	г > ж	доро́же	daha değerli
			daha pahalı
стро́гий	г > ж	стро́же	daha kuvvetli
гро́мкий	к > ч	гро́мче	daha yüksek (sesle)
кре́пкий	к > ч	кре́пче	daha kuvvetli/güçlü
бога́тый	т > ч	бога́че	daha zengin
круто́й	т > ч	кру́че	daha dik (yer)
ти́хий	х > ш	ти́ше	daha alçak (sesle)
сухо́й	х > ш	сухо́й	daha kurak
то́лстый	ст > щ	то́лще	daha şişman
чи́стый	ст > щ	чи́ще	daha temiz

Sıfat takısından önce -к veya -ок sonekleri ile biten sıfatların son sessizleri değ ve -е takısı alarak DAHA ÜSTÜNLÜK şeklini yaparlar.

TAM SIFAT	SESSİZ HARF DEĞİŞMESİ	DAHA ÜSTÜNLÜK ŞEKLİ	ANLAMI
бли́зкий	зк > ж	бли́же	daha yakın
у́зкий	зк > ж	у́же	daha dar
ни́зкий	зк > ж	ни́же	daha alçak
высо́кий	сок > ш	вы́ше	daha uzun
коро́ткий	тк > ч	коро́че	daha kısa

Bazı sıfatların sonundaki г, к sesileri düşer geriye kalan kök kısmına -ьше son eklenir

TAM SIFAT	SESSİZ HARF DEĞİŞMESİ	DAHA ÜSTÜNLÜK ŞEKLİ	ANLAMI
далёкий	-ек düşer	да́льше	daha uzak
то́нкий	-к düşer	то́ньше	daha ince

Bir grup sıfatın ise normal şekli ile DAHA ÜSTÜNLÜK şekli arasında büyük de şiklik olmaktadır. Bunları ezberlemek suretiyle öğrenmek mümkündür.

TAM SIFAT	DAHA ÜSTÜNLÜK ŞEKLİ	ANLAMI
хоро́ший	лу́чше	daha iyi
плохо́й	ху́же	daha kötü
ма́ленький	ме́ньше	daha küçük
большо́й	бо́льше	daha büyük
по́здний	по́зже	daha geç
дешёвый	деше́вле	daha ucuz
глубо́кий	глу́бже	daha derin
сла́дкий	сла́ще	daha tatlı

UYGULAMA - 68: Aşağıdaki sıfatların DAHA ÜSTÜNLÜK şekillerini örneklerden yapınız ve sözcükten anlamlarını bularak öğreniniz.

1. но́вый → нове́е
бе́дный →
све́тлый →
ва́жный →
до́брый →

2. интере́сный → интере́снее
краси́вый →
изве́стный →
прия́тный →

3. я́ркий → я́рче
жа́ркий →
ре́зкий →
гро́мкий →
лёгкий →

4. просто́й → про́ще
то́лстый →
чи́стый →

5. сухо́й → су́ше
глухо́й →
ти́хий →

6. ра́нний → ра́ньше
до́лгий →
то́нкий →
далёкий →

7. хоро́ший → лу́чше
плохо́й →
ма́ленький →

SIFATLARIN "DAHA ÜSTÜNLÜK" DERECELERİNİN KULLANILMASI

1. İki canlı ya da cansız varlığın bir nitelik yönünden karşılaştırması sırasında kullanılır.

Karşılaştırma sözcüğü чем'i kullanılarak karşılaştırma yapma durumunda bu sözcükten sonra gelen isim YALIN HAL'de kullanılır.

Мой оте́ц вы́ше, чем мать.	Benim babam annemden daha uzundur.
Чёрное мо́ре бо́льше, чем Мра́морное мо́ре.	Karadeniz, Marmara denizinden daha büyüktür.

Bu cümleleri чем'i kullanmadan kuracak olursak kendisi ile karşılaştırma yapılanı gösteren isim -İN HALİ'nde bulunur. Aynı cümleleri bir de bu şekilde görelim.

Мой оте́ц вы́ше ма́тери.	Babam annemden daha uzun boyludur.
Чёрное мо́ре бо́льше Мра́морного мо́ря.	Karadeniz, Marmara denizinden daha büyüktür.

Bu iki tip cümlenin anlamı arasında fark yoktur.

2. Aynı cümleleri BİLEŞİK DAHA ÜSTÜNLÜK tipinde de yapmak mümkündür. Bu durumda бо́лее ve ме́нее değişmezken, sıfatın kendisi cins, sayı ve hal bakımından ilgili olduğu isme uymak zorundadır.

Пе́рвый уро́к был бо́лее интере́сным, чем после́дний уро́к.	İlk ders son dersten daha ilginçti.
Но́вая кни́га бо́лее дорога́я, чем ста́рая кни́га.	Yeni kitap eskisinden daha pahalıdır.
Сего́дняшнее зада́ние бы́ло ме́нее тру́дным, чем вчера́шнее.	Bugünkü ödev dünkünden daha az zordu.
Словари́ бо́лее дешёвые, чем уче́бники.	Sözlükler ders kitaplarından daha ucuzdur.

BİLEŞİK DAHA ÜSTÜNLÜK şeklindeki sıfat hallere göre de çekilmektedir.

Я не по́мню зимы́ бо́лее холо́дной.	Ben daha soğuk bir kış hatırlamıyorum.
Мы живём в бо́лее но́вой кварти́ре.	Biz daha yeni bir dairede oturuyoruz.

Задáния оказáлись мéнее трýдными, чем мы дýмали.	Ödevler bizim düşündüğümüzden daha az zordular

BİLEŞİK DAHA ÜSTÜNLÜK şeklinde -IN HALİ kullanılmaz ve **чем**'den sonra YALIN HAL kullanılır

Мой сын бóлее прилéжен, чем дочь.	Oğlum kızımdan daha çalışkandır
Нóвая кни́га мéнее интерéсна, чем стáрая.	Yeni kitap eskisinden daha ilginçtir

UYGULAMA - 69 Sıfatların DAHA ÜSTÜNLÜK şekillerinin kullanıldığı aşağıdaki cümleleri okuyunuz ve çeviriniz

1. **Этот чемодáн дорóже, чем тот.**
2. **Эта кни́га интерéсней, чем та.**
3. **Мой брат стáрше моéй сестры.**
4. **Он лýчше знáет рýсский язык, чем я.**
5. **Тýрция бóльше, чем Япóния.**
6. **Вчерá погóда былá хýже, чем сегóдня.**
7. **Рабóчие тепéрь лýчше живýт в Тýрции.**
8. **Он живёт дáльше меня**
9. **Утро станови́лось всё светлée.**
10. **Зóлото дорóже серебрá.**
11. **Сóлнце жáрче луны**
12. **Лéтний день длиннée, чем зи́мний день.**
13. **Мóре мéньше океáна.**
14. **Моя мáма молóже твоéй мáмы**
15. **Они богáче нас.**

ПРЕВОСХОДНАЯ СТЕПЕНЬ ИМЁН ПРИЛАГАТЕЛЬНЫХ - SIFATLARIN "EN ÜSTÜNLÜK" ŞEKLİ

Sıfatların EN ÜSTÜNLÜK şekli de, BASİT ve BİLEŞİK olmak üzere iki türlü yapılır BASİT ŞEKİL, Normal Sıfat takısının atılarak yerine EN ÜSTÜNLÜK soneki eklenir

ПРОСТАЯ ФОРМА ПРЕВОСХОДНОЙ СТЕПЕНИ - BASİT EN ÜSTÜNLÜK ŞEKLİ'NİN YAPILMASI

Normal Sıfat takısı atıldıktan sonra geriye kalan kökün sonuna BASİT EN ÜSTÜNLÜK ŞEKLİ takıları eklenir

1. **г, к, х**'nın alternatif sessizler olan **ж, ч** ve **ш**'den sonra **-áйш** eklenir.

TAM SIFAT	SESSIZ HARF DEĞİŞMESİ	EN ÜSTÜNLÜK ŞEKLİ	ANLAMI
вели́кий	к > ч	**величáйший**	en büyük
высóкий	к > ч	**высочáйший**	en yüksek
ширóкий	к > ч	**ширечáйший**	en geniş
ти́хий	х > ш	**тишáйший**	en sessiz

2. Diğer sıfatlar ise **-éйш** sonekini alırlar

TAM SIFAT	KÖK	EN ÜSTÜNLÜK ŞEKLİ	ANLAMI
нóвый	нов-	**новéйший**	en yeni
стáрый	стар-	**старéйший**	en yaşlı
краси́вый	красив-	**краси́вейший**	en güzel
богáтый	богат-	**богатéйший**	en zengin

EN ÜSTÜNLÜK takısından sonra Normal Sıfat soneki de ilave edilmektedir

3. Kökü değişen bazı sıfatlar **-ш** ile **-ий** soneki alarak "EN ÜSTÜNLÜK" şeklini yaparlar

TAM SIFAT	EN USTUNLÜK ŞEKLİ	ANLAMI
хорóший	**лýчший**	en iyi
плохóй	**хýдший**	en kötü
высóкий	**высший**	en yüksek
низкий	**низший**	en alçak
мáленький	**мéньший**	en küçük

Bu sıfatlar **наи-** önekiyle de kullanırlar.

лýчший → наилýчший (en iyi)
хýдший → наихýдший (en kötü)
высший → наивысший (en yüksek)
мéньший → наимéньший (en küçük)

СЛОЖНАЯ ФОРМА ПРЕВОСХОДНОЙ СТЕПЕНИ - BİLEŞİK EN ÜSTÜNLÜK ŞEKLİNİN YAPILMASI

İki parçalı bir yapıya sahip olduğundan BİLEŞİK demekteyiz **Сáмый (-ая, -ое, -ые)** önüne geldiği sıfatın bağlı olduğu ismin cins, sayı, haline bağlı olarak çekilir.

TAM SIFAT	EN ÜSTÜNLÜK ŞEKLİ	ANLAMI
интерéсный (м.р.)	**сáмый интерéсный визит**	en ilginç ziyaret
красивая (ж.р.)	**сáмая красивая рýчка**	en güzel dolmakalem
молодóе (ср.р.)	**сáмое молодóе дéрево**	en genç ağaç
интерéсные (мн.ч.)	**сáмые интерéсные визиты**	en ilginç ziyaretler
красивые (мн.ч.)	**сáмые красивые рýчки**	en güzel dolmakalemler
молодые (мн.ч.)	**сáмые молодые дерéвья**	en genç ağaçlar

Her iki tipte yapılan EN ÜSTÜNLÜK şekli aynı derecede birbirlerinin yerine kullanılırlar

Он ýчится в новéйшем университéте Тýрции.	O Türkiye'nin en yeni üniversitesinde okuyor.
Он ýчится в сáмом нóвом университéте Тýрции.	O Türkiye'nin en yeni üniversitesinde okuyor
Óзеро Ван - глубочáйшее óзеро в Тýрции.	Van Gölü Türkiye'deki en derin göldür.
Óзеро Ван - сáмое глубóкое óзеро в Тýрции.	Van Gölü Türkiye'deki en derin göldür.

Bir grup sıfat da yalnızca "BİLEŞİK EN ÜSTÜNLÜK ŞEKLİ"nde kullanılırlar

TAM SIFAT	EN ÜSTÜNLÜK ŞEKLİ	ANLAMI
дрýжеский	**сáмый дрýжеский**	en arkadaşça-(s)ı
больнóй	**сáмый больнóй**	en hasta
рáнний	**сáмый рáнний**	en erken
деловóй	**сáмый деловóй**	en yapıcı
молодóй	**сáмый молодóй**	en genç
роднóй	**сáмый роднóй**	en özgün

EN ÜSTÜNLÜK ŞEKLİNDEKİ CÜMLELERİN KURULUŞLARI

Bu tip cümlelerin ikinci bölümündeki isimleri hem edatsız hem de birkaç değişil edat ile yapmak mumkundur

Горá Агрú - высочáйшая горá Тýрции.	Ağrı Dağı Türkiye'nin en yüksek dağıdır
Горá Агрú - высочáйшая горá в Тýрции.	Ağrı Dağı, Türkiye'deki en yüksek dağdır
Горá Агрú - высочáйшая из гор Тýрции.	Ağrı Dağı, Türkiye'nin dağlarından en yüksek olanıdır
Горá Агрú - высочáйшая средú гор Тýрции.	Ağrı Dağı, Türkiye'nin dağları arasında en yüksek olanıdır

Sonuncu cümleyi bir kez de BİLEŞİK EN ÜSTÜNLÜK şeklinde yazalım

Горá Агры - сáмая высóкая средú гор Тýрции.	Ağrı Dağı, Türkiye'nin dağları arasında en yüksek olanıdır.

UYGULAMA - 70 Aşağıdakı sıfatları verilen modele göre EN USTÜNLÜK şekline koyunuz

1. интере́сный → интере́снейший
высо́кий →
краси́вый →
глубо́кий →
си́льный →

2. ста́рый учи́тель → са́мый ста́рый учи́тель
но́вый дом →
све́тлая кварти́ра →
бога́тое село́ →
молоды́е дере́вья →
хоро́ший сок →
ма́ленькие ру́чки →

UYGULAMA - 71: Bu cümleleri okuyunuz ve çeviriniz.

1. Ататюрк - велича́йший туре́цкий полково́дец.
2. Стамбу́л - старе́йший го́род в Ту́рции.
3. Инжене́ры зако́нчили рабо́ту в кратча́йший срок.
4. Кызылырма́к - са́мая дли́нная река́ Ту́рции.
5. Са́мый широ́кий проспе́кт нахо́дится в Стамбу́ле.
6. Он рабо́тал на са́мой тяжёлой рабо́те.
7. Хака́н игра́л в са́мой знамени́той футбо́льной кома́нде.
8. Они купи́ли са́мое дорого́е золото́е кольцо́.
9. Ири́на была́ са́мая краси́вая де́вушка в на́шем кла́ссе.
10. Семья́ Соколо́вых была́ богате́йшей в Росси́и.

ГЛАГОЛ - FIIL

Bulun dillerde olduğu gibi Rusçada da fiiller geniş yer tutmakta konuşma ve yazma becerilerinin ana unsurunu fiiller oluşturmaktadır

Her turlu davranış duşunce ve durum bıldiren sözcuklere FIIL denir Başka bir ifadeyle iş oluş katılış ve durum bıldiren sozcuklere FIIL denir EYLEM de aynı anlamda kullanılacaktır

НЕОПРЕДЕЛЁННАЯ ФОРМА ГЛАГОЛА, ИЛИ ИНФИНИТИВ - FIILLERİN MASTAR ŞEKLI

Fiilerin MASTAR şekli yalnızca eylemin adı olurlar

чита́ть (okumak)	**писа́ть** (yazmak)
идти (gitmek)	**бере́чь** (korumak)

Rusçada fiillerin MASTAR şekilleri **-ть, -ти, -чь** ile biterler

FIILIN MASTAR ŞEKLI	ÇEKİM KÖKU	MASTAR TAKISI
чита́ть	**чита-**	**-ть**
идти	**ид-**	**-ти**
бере́чь	**бере-**	**-чь**

MASTAR ŞEKLİNDEKİ FIILLERDE VURGUNUN YERİ

1. Sonu **-ть** ile biten fiillerde vurgu herhangı bir hecede olabilır

учить (çalışmak, öğrenmek)	**знать** (bilmek)
видеть (görmek)	**слышать** (duymak)

2 Sonu -ти ile biten fiillerde vurgu bu hecededir

принести (getirmek)	**унести** (götürmek)
нести́ (taşımak)	**плести** (örmek)

3 Sonu -чь ile biten fiillerde vurgu son hecededir.

мочь (-bilmek)	**бере́чь** (korumak)
помо́чь (yardım etmek)	**испе́чь** (pişirmek)

4 Mastar şeklindeki sonuna DÖNÜŞLÜLÜK EKİ olan **ся (сь)**'yi alan fiillerin vurgu düzeninde değişiklik olmaz.

спасти́	kurtarmak
спастись	kendi kurtarmak
бере́чь	korumak
бере́чься	korunmak, kendi korumak

5 **Вы-** öneki alan TAMAMLANMIŞ fiillerde vurgu bu hecededir

вы́йти (çıkmak, dışarı çıkmak)
вы́строить (tamamen inşa edip bitirmek)

6 **Вы-** öneki alan TAMAMLANMAMIŞ fiillerde ise vurgu bu takı üzerinde bulunmaz.

выноси́ть (dışarı taşımak)
выпека́ть (pişirmek, pişirip çıkarmak)

Mastar takısı **-ть** sesli harfler veya **с** ve **з** harflerinden sonra gelir.

рабо́тать (çalışmak)	**кури́ть** (sigara içmek)
изуча́ть (öğrenmek)	**по́мнить** (hatırlamak)
стро́ить (inşa etmek)	**писа́ть** (yazmak)
сесть (oturmak)	**занима́ться** (çalışmak, uğraşmak)
влезть (tırmalamak)	**встре́титься** (karşılaşmak)

Mastar takısı **-ти** sessiz harf ve й'dan sonra gelir.

идти́ (gitmek)	**найти** (bulmak)
нести (taşımak)	**пройти** (geçmek)
расти (büyümek)	**пройтись** (dolaşmak, gezmek)
спасти (kurtarmak)	**спастись** (kendi kurtarmak)

Mastar takısı **-чь** sesli harflerden sonra gelir

бере́чь (korumak)	**бере́чься** (kendi korumak)
стере́чь (muhafızlık etmek)	**мочь** (-bilmek, muktedir olmak)
жечь (yakmak)	**лечь** (yatmak)
печь (pişirmek)	

MASTAR ŞEKLİNDE FİİLİN KULLANILMASI

Mastar şeklindeki fiiller; fiillerle, sıfatlarla, fiilimsi görevi yapan Kısa Sıfatlarla ve isimlerle kullanılır.

FİİLLERLE MASTAR ŞEKLİNİN KULLANILMASI

1 Bir hareketin BAŞLAMA, DEVAM ETME ve SONA ERMESİ bildirilirken kullanılır Bu anlamlarda kullanılan fiillerden sonra gelen fiiller MASTAR şeklinde kullanılırlar

начина́ть (несов.) - нача́ть (сов.)	başlamak
продолжа́ть/продо́лжить	devam etmek
конча́ть/ко́нчить	sona erdirmek, bitirmek

Студе́нты начина́ют занима́ться в во́семь часо́в.	Öğrenciler derslere saat 8'de başlıyorlar
Они продолжа́ют изуча́ть ру́сский язык весь день.	Onlar bütün gün Rusça öğrenmeye devam ediyorlar
Они конча́ют занима́ться в пять часо́в.	Onlar dersleri saat 5'te bitiriyorlar.

2 Bir hareketin gerçekleşme veya gerçekleşmeme, bir hareketi yapabilme veya yapamama ifade edilirken kullanılır

мочь/смочь	-e bilmek, muktedir olmak
уме́ть/суме́ть	-masını bilmek (öğrenerek yapılan)
успева́ть/успе́ть	bir şeyi yapabilmek için zamanı olmak

Он мо́жет водить машину.	O araba kullanabiliyor
Она́ не уме́ет петь.	O şarkı söylemeyi bilmiyor
Студе́нты не успе́ли выполнить зада́ний.	Öğrenciler ödevlerini yapabilecek zamanı bulamadılar

3 Bir hareketin yapılması için, istekli, hazırlıklı, niyetli, umitli, kararlı ve gayretli olma bildiren fiiller ile MASTAR şekli kullanılır

хоте́ть/захоте́ть	istemek
гото́виться/пригото́виться	hazırlanmak
стара́ться/постара́ться	gayret göstermek, çabalamak uğraşmak
реша́ть/решить	karar vermek
соглаша́ться/согласиться	aynı fikirde olmak, uyuşmak
отка́зываться/отказа́ться	reddetmek geri çevirmek
про́бовать/попро́бовать	gayret göstermek, denemek
собира́ться/собра́ться	niyetinde olmak
думать/поду́мать	duşunmek
мечта́ть/помечта́ть	hayal etmek

Я хочу́ чита́ть стихи Пу́шкина	Ben Puşkin'in şiirlerini okumak istiyorum
Она́ всегда́ мечта́ла стать врачо́м.	O her zaman doktor olmayı hayal etmişti
Рабо́чие стара́ются зако́нчить но́вое зда́ние до конца́ го́да.	İşçiler yeni binayı yıl sonuna kadar bitirmeye çalışıyorlar
Попро́буйте перее́хать ре́ку че́рез мост.	Nehri köprü yoluyla geçmeye çalışınız (deneyiniz)
Мы ду́мали ле́том пое́хать в дере́вню.	Yazın köye gitmeyi düşunuyorduk

4 Hareket ile belirtilen bir durumun duygu veya his ile birleştirilmesi durumunda MASTAR şekli kullanılır

любить/полюбить	sevmek
нра́виться/понра́виться	hoşlanmak
боя́ться/побоя́ться	korkmak, korkuyor olmak

Я люблю водить машину.	Araba kullanmasını severim
Ему́ нра́вится путеше́ствовать на по́езде.	O trenle seyahat etmekten hoşlanıyor
Они боялись опозда́ть на уро́к.	Onlar derse geç kalmaktan korkuyorlardı

5 Bir şahıstan diğer bir şahsa yöneltilen hareket, tavsiye, ikaz, rica, izin ve yasaklanma MASTAR ile ifade edilir

сове́товать/посове́товать	tavsiyede bulunmak
учить/научить	öğretmek
предлага́ть/предложить	teklif etmek, önermek
разреша́ть/разрешить	izin vermek
просить/попросить	rica etmek, (birini) sormak
угова́ривать/уговорить	birini ikna etmek

Я попросила подру́гу прие́хать ко мне.	Kız arkadaşımdan bana gelmesini rica ettim
Учитель уговорил меня сде́лать зада́ние.	Öğretmen ödevi yapmaya beni ikna etti
Врач посове́товал больно́му лечь в больницу.	Doktor hastaya hastaneye yatma tavsiyesinde bulundu

6 Bir hareketin amacını gösteren fiil MASTAR halde kullanılır

Они прие́хали в Стамбу́л учиться в институте.	Onlar İstanbul'a enstitude okumaya geldiler
Оте́ц всегда́ хо́дит ужинать в клуб.	Baba her zaman klube akşam yemeği yemeye gidiyor

YÜKLEM GÖREVİ YAPAN ZARFLARLA MASTAR ŞEKLİNİN KULLANILMASI

1 Bu tur zarflarla MASTAR fiiller öznesiz cümlelerde kullanılır

на́до	gereklidir
нужно	gereklidir
мо́жно	mumkundur
невозмо́жно	imkansızdır
нельзя	yasaktır

Мне нáдо было кóнчить доклáд.	Raporu bitirmem gerekiyordu
Пóсле обéда мне нýжно бýдет пойти в шкóлу.	Öğleden sonra okula gitmem gerekecek.
Здесь нельзя курить!	Burada sigara içmek yasaktır!

2. Aşağıdaki zarflardan sonra da MASTAR fiil kullanılır.

трýдно	zordur
интерéсно	ilginçtir
полéзно	faydalıdır
легкó	kolaydır
приятно	hoştur
врéдно	zararlıdır
вéсело	eğlencelidir
грýстно	hüzünlüdür

Туристу трýдно писáть по-турéцки.	Turistin Türkçe yazması zordur
Мне бýдет интерéсно петь эту пéсню.	Bu şarkıyı söylemem ilginç olacak.

KISA SIFATLARLA MASTAR ŞEKLİNİN KULLANILMASI

Kesin bir hüküm bildiren Kısa Sıfatlar ile MASTAR fiil kullanılır

Bu Kısa Sıfatlar'dan bazıları şunlardır

дóлжен	zorundadır (zorunda olmak)
обязан	zorundadır (zorunda olmak)
вынужден	zorundadır (zorunda kalmak)
готóв	hazırdır
рад	memnundur
счáстлив	mutludur

Я рад познакóмиться с вáми.	Sizinle tanıştığıma memnunum
Мы были готóвы занимáться рýсским языкóм.	Biz Rus dilini çalışmaya hazırdık.
Они должны начáть изучáть нóвый диалóг.	Onlar yeni diyaloğu öğrenmeye başlamak zorundadırlar

İSİMLERLE MASTAR FİİL KULLANILMASI

Aynı MASTAR fiil ile kullanılan fiil ve ismin sözlük anlamı benzer olduğunda kullanılır.

умéть рабóтать	çalışabilmek
умéние рабóтать	çalışma yeteneği
соглашáться выступáть	konuşmayı yapmak üzere anlaşmak
соглáсие выступáть	konuşma yapmada anlaşma
обещáть написáть письмó	mektup yazmaya söz vermek
обещáние написáть письмó	mektup yazmaya söz verme
надéяться встрéтиться	karşılaşmayı ümit etmek
надéжда встрéтиться	karşılaşmak ümıdı
просить остáться	kalmasını rica etmek
прóсьба остáться	kalmak ricası

Егó умéние рабóтать поражáет.	Onun çalışma yeteneği şaşırtıyor.
Я ничегó не сдéлал из-за егó обещáния помóчь мне.	Bana yardım etmeye söz verdiği için hi bir şey yapmadım.
Надéжда снóва встрéтиться с ней всегдá оставáлась во мне.	Onunla bir daha karşılaşma ümidi h içimde kalmıştı.

YÜKLEM SIFAT YA DA SIFATLARDAN TÜRELMİŞ İSİMLERLE MASTAR F KULLANILMASI

Yuklem Sıfat ya da sıfatlardan türelmiş isimlerle mastar fiil kullanılır

готóв помóчь	yardıma hazır
готóвность помóчь	yardıma hazırlık
необходимо спешить	acele etmek gereklidir
необходимость спешить	acele etme gerekliliği
мóжно пойти в кинотеáтр	sinemaya gitmek mümkündür
возмóжность пойти в кинотеáтр	sinemaya gitmek fırsatı

Я увйдела их готовность помочь сосе́дям.	Komşulara yardım isteklerini gördüm
По втóрникам бýдет возмóжность пойти в кинотеáтр.	Salı gunleri sinemaya gitmek imkanımız olacak.

UYGULAMA - 72 Fiillerin MASTAR şekillerinin kullanışıyla ilgili olarak aşağıdaki cümleleri okuyunuz ve Turkçeye çeviriniz

1. **Что вы хотите дéлать сегóдня вéчером?**
2. **Я не знал, что он умéет так хорошó плáвать.**
3. **Онá не мóжет прáвильно произносить русские словá.**
4. **Мой друг рабóтает в отéле и продолжáет учиться.**
5. **Сестрá кóнчила читáть.**
6. **Рабóчие нáчали стрóить шкóлу в декабрé и закóнчили в ноябрé.**
7. **В сентябрé мы начинáем изучáть русский язык.**
8. **Родители не разрешáют нам курить.**
9. **Я дóлго предлагáл ей поéхать со мной, но онá не согласилась.**
10. **Здесь запрещáют грóмко разговáривать.**
11. **Нáши друзья уговорили нас остáться у них.**
12. **Стюардéсса убеждáла пассажиров не волновáться.**
13. **Мáма научила егó читáть, когдá емý было три гóда.**
14. **Учитель посовéтовал емý поéхать на стадиóн.**
15. **Я люблю слýшать классическую мýзыку.**
16. **Он всегдá мечтáл жить у мóря.**
17. **Мы должны стремиться учиться.**
18. **Я прóсто откáзываюсь понимáть вас.**
19. **Ребята предполагáют выехать зáвтра.**
20. **Я боюсь простудиться.**
21. **Все были готовы выполнить это задáние.**
22. **Они были рáды видеть своих друзéй на вечеринке.**
23. **Юноши в нáшей странé обязаны отслужить в áрмии.**
24. **Из-за болéзни он вынужден отложить поéздку в Стамбýл.**
25. **Студéнты должны приходить на занятия вóвремя.**
26. **Онá пришлá в театр покупáть билéты.**
27. **Мáльчик побежáл купáться.**
28. **Мне вéсело игрáть с тобóй.**
29. **Им необходимо занимáться спóртом.**
30. **Нам было грýстно расставáться с друзьями.**

ВИДЫ ГЛАГОЛОВ - FIILLERDE GÖRÜNUŞ

Diğer dillerde pek görülmeyen bir özellik Rusçada ağırlıklı olarak yer tutmaktadı Rusçada fiillerin GÖRUNUŞ özelliği vardır Daha açık tanımıyla aynı anlam gelen bir fiilin farklı yazılması sonucu ifade ettiği anlamın TEKRARI SÜREKLİLİ ve ZAMANI değişmektedir Fiilerin bu iki biçimini karşılaştırmalı olarak görelim

НЕСОВЕРШЕННЫЙ ВИД ГЛАГОЛА - TAMAMLANMAMIŞ EYLEM BİÇİMİ

1 Bu tip fiiller TAMAMLANMAMIŞ eylem bildirirler

читáть (несов.)	okumak
писáть (несов.)	yazmak
изучáть (несов.)	çalışmak
дéлать (несов.)	yapmak

Я читáю газéту.	Ben gazeteyi okuyorum (okurum) (kesin bitirilişi sınırlanmamış eylem)
Я пишý письмó.	Ben mektubu yazıyorum (yazarım)
Я изучáю рýсский язык.	Ben Rusça çalışıyorum (çalışırım)
Я дéлаю домáшнее задáние.	Ben ödevimi yapıyorum (yaparım)

Yukarıdakı her uç cumlede de TAMAMLANMAMIŞ eylem bildiren fiiller ŞİMDİ ve GENİŞ ZAMAN anlamlarını karşılamak uzere kullanılmışlardır Bu eylemler tamamlanış suresı sınırlı değildir

2 Bu tip fiiller uç zamanda kullanılırlar

A **НАСТОЯЩЕЕ ВРЕМЯ** - ŞIMDIKI ZAMAN

Сейчáс я читáю книгу.	Şimdi ben kitabı okuyorum (Eylemin ne zaman tamamlanacağı bell değı)

B. **ПРОШЕДШЕЕ ВРЕМЯ** - GEÇMİŞ ZAMAN

Вчерá я читáл книгу.	Dün kitabı okuyordum. (Eylemin ne zaman tamamlandığı kesin belli değil)

C **СЛОЖНОЕ БУДУЩЕЕ ВРЕМЯ** - BİLEŞİK GELECEK ZAMAN

Я бýду читáть книгу.	Ben kitabı okuyacağım (Eylemin ne zaman gerçekleştirileceği kesin belli değil.)

3 Periyodik olarak tekrarlanan hareket bildirilirken bu tip fiiller kullanılır

кáждый (день)	her (gün)
кáждая (недéля)	her (hafta)
кáждое (собрáние)	her (toplantı)
кáждые (часы)	her (saat)
всегдá	her zaman
чáсто	sık sık
иногдá	ara sıra
обычно	genellikle
рéдко	nadiren

Кáждое ýтро я дéлаю зарядку.	Ben her sabah jimnastik yapıyorum
Сергéй всегдá помогáл мне в решéнии задáч.	Sergey, problemlerin çözümünde bana her zaman yardımcı oluyordu
Я обычно читáю тéксты вéчером.	Ben metinleri genellikle akşamları okuyorum
Кáждый мéсяц я покупáл две книги.	Ben her ay iki kitap satın alıyorum.

4 Bu fiillerden sonra kullanılın filler yalnız TAMAMLANMAMIŞ eylem biçiminde kullanılmaktadır

начинáть/начáть	başlamak
начинать/начáть занимáться	çalışmaya başlamak
продолжáть/продóлжить	devam etmek
продолжáть/продóлжить смотрéть	bakmaya devam etmek
кончáть/кóнчить	bitirmek
кончáть/кóнчить рабóтать	çalışmayı bitirmek
прекращáть/прекратить	bitirmek, kesmek
прекращáть/прекратить разговáривать	konuşmayı kesmek
переставáть/перестáть	bitirmek, kesmek
переставáть/перестáть кричáть	bağırmayı bitirmek, kesmek
привыкáть/привыкнуть	alışmak
привыкáть/привыкнуть рáно вставáть	erken kalkmaya alışmak
отвыкáть/отвыкнуть	vazgeçmek, soğumak
отвыкáть/отвыкнуть курить	sigaradan vazgeçmek
полюбить	sevmeye başlamak, sevmek
полюбить читáть	okumayı sevmek
разлюбить	artık sevmek
разлюбить писáть стихи	şiir yazmayı artık sevmek
научиться	öğrenmek
научиться плавáть	yüzmeyi öğrenmek
разучиться	yapmayı unutmak
разучиться говорить по-рýсски	Rusça konuşmayı unutmak
надоедáть/надоéсть	bıkmak, sıkılmak
надоедáть/надоéсть отдыхáть	dinlenmekten bıkmak, sıkılmak
уставáть/устáть	yorulmak
уставáть/устáть слýшать	dinlemekten yorulmak
избегáть	kaçınmak, kaçmak
избегáть встречáться	karşılaşmaktan kaçmak

5 Bir şahıstan diğer bir şahsa yönetilen tavsiye, yasaklanma veya olanaksızlık TAMAMLANMAMIŞ eylem ile ifade edilir

не нáдо (не нýжно)	yapma (yapmayın)
Не нáдо так грóмко говорить: ты мне мешáешь.	Bu kadar yüksek sesle konuşma, beni rahatsız ediyorsun

не слéдует	yapma (yapmayın)
Не слéдует приходи́ть так пóздно.	Bu kadar geç gelmeyin.
не стóит	değmez
Не стóит смотрéть э́тот фильм: он не интерéсный.	Bu filmi seyretmeye değmez, hiç ilginç değil
достáточно	yeter, yeterlidir
Достáточно говори́ть на э́ту тéму.	Bu konu yeterince konuşuldu
врéдно	zararlıdır
Тебé врéдно кури́ть.	Senin için sigara içmek zararlıdır.
бесполéзно	anlamsız, anlamı yok
Бесполéзно емý что-ли́бо объясня́ть: он не хóчет слýшать.	Ona bir şeyler anlatmak anlamsızdır, o hiç dinlemek istemiyor.

UYGULAMA - 73: Bu cümlelerde TAMAMLANMAMIŞ eylemlerin kullanılmasını inceleyiniz.

1. **Я кáждый день дéлаю заря́дку.**
2. **Он всегдá одевáет бéлую рубáшку.**
3. **Вчерá мы нáчали занимáться в вóсемь часóв.**
4. **Прекрати́те грóмко разговáривать!**
5. **Мы продолжáли оживлённо бесéдовать на ýлице.**
6. **Я постепéнно привыкáл вставáть рáно ýтром.**
7. **Они́ полюби́ли гуля́ть вечерáми вдоль реки́.**
8. **За три гóда онá разучи́лась говори́ть по-немéцки.**
9. **Сестрá с дéтства научи́лась бéгать на конькáх и на лы́жах.**
10. **К концý лéта нам надоéло лáзить по горáх.**
11. **Больнóй обы́чно скóро уставáл сидéть.**
12. **Я упóрно избегáю стáлкиваться с ним.**
13. **Не стóит меня́ уговáривать: я реши́ла не éхать.**
14. **Достáточно со мнóй спóрить: тебé всё равнó меня́ не убеди́ть.**
15. **Бесполéзно учи́ть егó пéнию: у негó плохóй слух.**

СОВЕРШЕННЫЙ ВИД ГЛАГОЛА TAMAMLANMIŞ EYLEM BIÇIMI

1. Bu tip fiiller TAMAMLANMIŞ eylem bildirirler.

прочитáть (сов.) **написáть (сов.)** **изучи́ть (сов.)**	okumak yazmak çalışmak
Я прочитáю э́ту кни́гу.	Ben bu kitabı okuyacağım. (Kitap mutlaka okunup bitirilmiş olacak.)
Я прочитáл э́ту кни́гу.	Ben artık bu kitabı okudum bitirdim (Kitabı okuyup tamamladım.)

Kesin GEÇMİŞ ve kesin GELECEK ZAMAN'da bitirme, sonuç alma vardır.

2 Bu tip fiiller iki zamanda kullanılır Tamamlama, bir sonuç alma söz konusu olduğundan GEÇMİŞ ve GELECEK ZAMAN'da kullanılırlar

За́втра у́тром я напишý письмó.	Yarın sabahleyin bir mektup yazacağım (Mektup mutlaka yazılmış bitirilmiş olacak.)
Вчерá вéчером сестрá написáла письмó.	Dün akşamleyin kız kardeş bir mektup yazdı. (Mektup mutlaka yazıldı, bitirildi)

3 Bu tip fiiller, yapılan iş ve hareketin bitirilme, sonuçlandırılmasının yanı sıra aynı zamanda bir kez yapıldığını, anlık olduğunu gösterirler. Yani hareket bir kez yapılmış, bir anda bitmiş ve son bulmuştur.

вдруг **неожи́данно** **срáзу**	ansızın, aniden, birden beklenmedik halde hemen
Официáнт вдруг оттолкнýл стул.	Garson ansızın sandalyeyi itti (Bir hamlede yapıldı bitti)
Мой друг постучáл в дверь.	Arkadaşım kapıyı çaldı (Bir anda çalındı, bitirildi)
Мáльчик срáзу шагнýл вперёд.	Çocuk hemen bir adım ileriye gitti (Bir adım ileri atıldı ve hareket bitti)

UYGULAMA - 74. Aşağıdaki cümlelerde TAMAMLANMIŞ eylemlerin kullanılmasını inceleyiniz.

1. Я ужé лёг спать, когдá он пришёл.
2. Олéг решúл все задáчи прáвильно.
3. Мы ужé прочитáли э́ту книгу на прóшлой недéле.
4. Он вдруг встал и вы́шел из кóмнаты.
5. Сегóдня у́тром я не позáвтракал.
6. Мы ужé посмотрéли э́тот фильм.
7. Я купúл э́ту кнúгу в Стамбу́ле.
8. Неожúданно онá появúлась из-за углá.
9. Кóшка срáзу вы́скочила из кóмнаты.
10. Вдруг онá закричáла.

TAMAMLANMAMIŞ VE TAMAMLANMIŞ EYLEMLERİN BİÇİM OLARAK AYRIMASI

Aynı anlamı karşılayan fiillerin TAMAMLANMAMIŞ (**несов.**) mı yoksa TAMAMLANMIŞ (**сов.**) mı eylem bildirdiğini teşhis edebilmek için bu iki tip fiilin ayrı özelliklerini, başka bir deyişle türetilmiş yollarını bilmek zorundayız.

TAMAMLANMAMIŞ eylem (**несов.**) olan fiillerin önüne değişik önekler getirme suretiyle TAMAMLANMIŞ eylem (**сов.**) yapılır. Her fiil önüne aldığı bu öneklere göre değişik anlam kazanır.

читáть (несов.) - прочитáть (сов.)	okumak
Утром я читáл стихú.	Sabahleyin şiir okuyordum.
Вчера я прочитáл стихú.	Dün şiirleri okudum.
писáть/написáть	yazmak
Я писáл мой доклáд.	Ben raporumu yazıyordum.
Вчерá я написáл мой доклáд.	Dün raporumu yazdım
дéлать/сдéлать	yapmak
Мой сын сидéл и дéлал домáшнее задáние.	Oğlum oturuyor ve ödevi yapıyordu.
Он сдéлал домáшнее задáние в два часá.	O ödevini iki saat içinde yaptı bitirdi.
крéпнуть/окрéпнуть	kuvvetlenmek
Спортсмéны за лéто окрéпли.	Sporcular yaz boyunca kuvvetlendiler (güç topladılar)

1 **По-** öneki:

(a) **По-** öneki fiillere TAMAMLAMA, BİTİRME anlamı katar

пострóить (стрóить)	İnşa etmek
Строители пострóили нóвое здáние	İnşaatçılar yeni binayı [illegible]

за три го́да.	ettiler bitirdiler
потемне́ть (темне́ть)	kararmak
Потемне́ло.	Hava karardı.
похуде́ть (худе́ть)	zayıflamak
Она́ о́чень похуде́ла.	O çok zayıfladı.

По- önekinin yanında про-, на-, с-, о- ve раз- gibi önekleri de fiillere benzeri anlamı katarlar.

прочита́ть (чита́ть)	okumak (okumayı bitirmek)
Я уже́ прочита́л э́ту кни́гу.	Bu kitabı artık okudum bitirdim.
написа́ть (писа́ть)	yazmak
Он написа́л письмо́ и посла́л его́ мне.	O mektup yazdı ve onu bana gönderdi.
сде́лать (де́лать)	yapmak
Учени́к сде́лал дома́шнее зада́ние во́время.	Öğrenci ödevi tam zamanda yaptı.
спеть (петь)	şarkı söylemek
Она́ спе́ла краси́вую пе́сню на ве́чере.	O partide güzel bir şarkı söyledi.
огло́хнуть (гло́хнуть)	kulağı sağır olmak
Стари́к огло́х.	İhtiyar sağır oldu.
осле́пнуть (сле́пнуть)	gözleri kör olmak
Больно́й осле́п.	Hasta kör oldu
раздели́ть (дели́ть)	bölmek
Они разде́ли кекс на ра́вные ча́сти.	Onlar keki eşit parçalara böldüler.
разбуди́ть (буди́ть)	uyandırmak
Наконе́ц я его́ разбуди́л.	Onu nihayet uyandırdım.

(b) По- öneki bazı eylemlerin BİR SÜRE için yapıldığı anlamını kazandırır

почита́ть (чита́ть)	(bir süre) okumak
Пе́ред обе́дом я почита́ю.	Öğleden önce biraz okuyacağım.
посиде́ть (сиде́ть)	(bir süre) oturmak
Мы посиде́ли немно́го в па́рке.	Akşamleyin parkta bir süre oturduk.
порабо́тать (рабо́тать)	(bir süre) çalışmak
Он вчера́ но́чью немно́го порабо́тал над докла́дом.	O dün gece bir süre rapor üzerinde çalıştı.
погуля́ть (гуля́ть)	(bir süre) dolaşmak
По́сле визи́та мы немно́го погуля́ли в го́роде.	Ziyaretten sonra bir süre şehirde dolaştık.

(c) По- öneki bazı eylemlere BAŞLAMAK anlamı katar.

полете́ть (лете́ть)	uçmak, uçmaya başlamak
Самолёт полете́л.	Uçak uçtu.
пое́хать (е́хать)	gitmek
Мы пое́хали. По́езд наконе́ц пое́хал.	Biz yola çıktık Tren sonunda hareket etti

2 За- öneki fiillere BAŞLAMAK anlamı katar

заплáкать (плáкать)	ağlamak (ağlamaya başlamak)
Мой сын упáл на зéмлю и нáчал плáкать.	Oğlum yere düştü ve ağlamaya başladı.
закричáть (кричáть)	haykırmak, bağırmak
Стóрож закричáл.	Bekçi bağırmaya başladı.
задрожáть (дрожáть)	titremek (titremeye başlamak)
У неё рýки задрожáли от стрáха.	Korkudan onun elleri titremeye başladı.

3 Bunların dışında başka örnekler de fiillerin önüne eklenmek suretiyle TAMAMLANMIŞ (сов.) yapılır.

(a) идти́→войти́	girmek
вы́йти	çıkıp gitmek
уйти́	yayan ayrılmak (gitmek)
дойти́	(yayan) ulaşmak
отойти́	ayrılıp gitmek
сойти́	inmek
прийти́	(yayan) gelmek
зайти	bir yere girmek, uğramak
перейти́	(yayan) geçmek

Учитель вошёл в класс.	Öğretmen sınıfa girdi.
Учитель вышел из клáсса.	Öğretmen sınıftan çıktı
Брáта нет дóма: он ушёл.	Erkek kardeşim evde yok. O gitti.
Я дошёл до школы за дéсять минýт.	Okula kadar 10 dakikada geldim.
Ученик отошёл от доски́.	Öğrenci tahtadan ayrılıp gitti.
Сестрá сошлá на э́той остановке.	Kız kardeş bu durakta indi.
Ко мне пришёл товáрищ.	Bana arkadaşım geldi.
Он зашёл за мной.	O beni almaya uğradı.
Мы вмéсте перешли дорóгу.	Yolu karşıdan karşıya birlikte geçtik.

(b) писáть → списáть	(kitaptan diyaloğu) kopya etmek
дописáть	yazmayı bitirmek
выписать	abone olmak; kesmek, yazmak
вписáть	dahil etmek, yazmak
переписáть	yeniden yazmak
приписáть	yazıya bir şey daha eklemek
записáть	not etmek
исписáть	sonuna kadar yazmak
подписáть	(protokol) imzalamak
надписáть	(kitabı) imzalamak
прописáть	ilaç yazmak, kaydetmek
описáть	tarif etmek
расписáть	resim yapmak, renkleri katmak

Ученик хорошó списáл текст.	Öğrenci metnin iyi bir kopyasını aldı.
Он дописáл письмó.	O mektup yazmayı bitirdi
Мы не выписали э́ти газéты в э́том мéсяце.	Biz bu ay bu gazetelere abone olmadık
Я снóва переписáла рабóту.	Çalışmayı yeniden yazdım
Отéц приписáл нéсколько слов к письмý.	Baba mektuba birkaç kelime ekledi.
Я хорошó записáл лéкцию.	Derste iyi not tuttum
Дирéктор подписáл заявлéние учительницы.	Müdür bayan öğretmenin dilekçesini imzaladı
Писáтель надписáл свою́ кни́гу для [illegible]	Yazar bizim için kitabını imzaladı.
Врач прописáл мне лекáрство от кáшля.	Doktor bana öksürük ilacını yazdı.
Поэ́т описáл прирóду своегó крáя.	Şair kendi memleketinin doğasını tarif etti.

4 Önekli ya da öneksiz bir grup fiilin mastar takısından önceki -ва soneki atılarak fiil TAMAMLANMIŞ (сов.) yapılır

давáть/дать	vermek
Мой друг давáл мне кни́ги во врéмя óтдыха.	Tatil sırasında arkadaşım bana kitapları veriyordu
Вчерá учитель дал мне интерéсный ромáн.	Dün öğretmen bana ilginç bir roman verdi
передавáть/передáть	yayın yapmak
Э́ту нóвость передáли по рáдио.	Bu haberi radyoda yayınladılar

сдав<u>á</u>ть/сдать	(sınavdan) geçmek
Моя дочь легкó сдалá экзáмен по физике.	Benim kızım fizik sınavını kolayca verdi (geçti).
создав<u>á</u>ть/создáть	yaratmak, oluşturmak
Учёный создáл нóвую теóрию.	Bilim adamı yeni bir teori oluşturdu.
признав<u>á</u>ть/признáть	kabul etmek (tanımak)
Онá не узнáла своё дочь пóсле стóльких лет.	O kendi kızını bunca yıllar sonra tanımadı.
узнав<u>á</u>ть/узнáть	öğrenmek, tanımak
Он не узнáл менá чéрез пять лет.	Beş yıl sonra o beni tanımadı (tanıyamadı).
встав<u>á</u>ть/встать	kalkmak; doğmak, yükselmek
Вчерá вéчером я встал óчень пóздно.	Dün sabah çok geç kalktım.
преодолев<u>á</u>ть/преодолéть	aşmak, geçmek
В концé концóв мы преодолéли все препятствия.	Sonunda bütün engelleri aştık.
забыв<u>á</u>ть/забы́ть	unutmak
Мы забы́ли ключ дóма.	Anahtarımızı evde unuttuk.
открыв<u>á</u>ть/откры́ть	açmak
Открóйте вáши учéбники, пожáлуйста!	Ders kitaplarınızı açınız, lütfen!

покрыв<u>á</u>ть/покры́ть	örtmek
К обéду мáма покры́ла стол.	Öğle yemeği için annem masayı örttü.

5 Bir başka grup TAMAMLANMAMIŞ **(несов.)** fiili ise, mastar takısından önceki -а, -я harflerini kaybeder ve yerine -и alarak TAMAMLANMIŞ **(сов.)** olurlar.

изуч<u>á</u>ть/изуч<u>и</u>ть	öğrenmek
Они́ изу́чат ру́сский язы́к в Росси́и.	Onlar Rusya'da Rusça öğrenecekler.
конч<u>á</u>ть/кóнч<u>и</u>ть	[redacted]
Студéнты кóнчили урóки в пять часóв.	Öğrenciler dersleri saat 5'te bitirdiler.
реш<u>á</u>ть/реш<u>и</u>ть	çözmek
Олéг реши́л сáмые тру́дные задáчи.	Oleg en zor soruları çözdü.
провер<u>я́</u>ть/провéр<u>и</u>ть	kontrol etmek
Механик провéрил двигатель [redacted]	Teknisyen arabanın motorunu kontrol etti.
получ<u>á</u>ть/получ<u>и</u>ть	almak
Я получи́л вчерá от негó откры́тку.	Dün ondan bir post kart aldım
выполн<u>я́</u>ть/выполн<u>и</u>ть	yapmak, gerçekleştirmek
Дéти вы́полнили рабóту.	Çocuklar işi yaptılar.
покуп<u>á</u>ть/куп<u>и</u>ть	satın almak
Я купи́л билéт на нóвый фильм.	Ben yeni film için bilet satın aldım

6 Sonu **-ать** ile biten bir grup fiil ise bu soneki yerine ya **-ти (-сть)** yada **-ти (-зть)** alırlar.

вырастáть/вырасти	yetişmek, büyümek
спасáть/спасти́	kurtarmak
нападáть/напáсть (д düşer)	saldırmak, taarruz etmek
Он спас мне жизнь во врéмя войны.	Savaş sırasında o benim hayatımı kurtardı
Враг напáл на нас нóчью.	Düşman bize gece saldırdı

7. Bir grup fiil sonundaki **-ать** soneki yerine **-нуть** soneki alarak TAMAMLANMIŞ **(сов.)** olurlar.

кричáть/крúкнуть (ч → к)	haykırmak, bağırmak
Стóрож крикнул во врéмя стрельбы.	Ateş açılma sırasında bekçi haykırdı.
достигáть/дости́гнуть	başarmak
Они достúгли больших успéхов во всех сфéрах.	Onlar her alanda büyük başarılar elde ettiler.
исчезáть/исчéзнуть	kaybolmak
Вéчером сóлнце исчéзло за горизóнтом.	Akşamleyin güneş ufkun gerisinde kayboldu
толкáть/толкнýть	itmek
Он вдруг толкнýл меня́.	Birden beni itti
махáть/махнýть	sallamak
Когдá онá меня увúдела, онá махнýла мне рукóй.	Beni gördüğünde bana el salladı.

8. Bir grup fiil kökündeki harf değişikliği ile TAMAMLANMAMIŞ **(несов.)** ve TAMAMLANMIŞ **(сов.)** biçimleri yapılmaktadır.

избирáть/избрáть	seçmek
выбирáть/выбрать	seçmek
призывáть/призвáть	çağırmak
собирáть/собрáть	toplamak
удирáть/удрáть	kaçmak
засыпáть/заснýть	uyumak, kestirmek
поднимáть/поднять	kaldırmak
понимáть/понять	anlamak
начинáть/начáть	başlamak
помогáть/помóчь	yardım etmek
предостерегáть/предостерéчь	uyarmak
увлекáть/увлéчь	çekmek
опáздывать/опоздáть	geç kalmak
осмáтривать/осмотрéть	incelemek
предлагáть/предложить	teklif etmek
прилагáть/приложить	yanına koymak
касáться/коснýться	dokunmak
стирáть/стерéть	silmek
умирáть/умерéть	ölmek
запирáть/заперéть	kilitlemek
зажигáть/зажéчь	yakmak

9 Az sayıda fiilin ise TAMAMLANMAMIŞ **(несов.)** ile TAMAMLANMIŞ **(сов.)** biçimleri tamamen farklı köklerden yapılmaktadır

говорить/сказáть	konuşmak, söylemek
Студéнт говорúл с учителем.	Öğrenci öğretmen ile konuşuyordu
Учитель сказáл ей нéсколько приятных слов.	Öğretmen ona birkaç güzel söz söyledi.
брать/взять	almak
Вчерá я взял словáрь у друга	Dün arkadaşımdan bir sözlük aldım

класть/положи́ть — bir yere koymak (bırakmak)

Я положи́л портфе́ль на стол. — Çantayı masaya koydum.

лови́ть/пойма́ть — yakalamak, avlamak

Рыба́к пойма́л ма́ленькую ры́бу. — Balıkçı küçük bir balık yakaladı.

находи́ть/найти́ — bulmak

Сын нашёл мать на ку́хне. — Oğul annesini mutfakta buldu.

сади́ться/сесть — oturmak

Сади́тесь, пожа́луйста! — Oturunuz, lütfen!
Он сел ря́дом с дире́ктором. — O müdürün yanına oturdu.

ложи́ться/лечь — uzanmak, yatağa yatmak

Вчера́ но́чью я лёг в де́сять. — Dün gece saat 10'da yattım.

станови́ться/стать — olmak

Он стал о́пытным врачо́м. — O tecrübeli (iyi) bir doktor oldu.

UYGULAMA - 75: Aşağıdaki cümlelerde TAMAMLANMAMIŞ (несов.) ile TAMAMLANMIŞ (сов.) biçimleri karşılıklı olarak inceleyiniz.

1. - Что ты де́лал сего́дня у́тром?
   - Снача́ла я за́втракал, пото́м чита́л газе́ты.
2. - Ты сде́лал дома́шнее зада́ние?
   - Нет, я не успе́л сде́лать дома́шнее зада́ние.
3. - Что де́лает ва́ша ма́ма?
   - Она́ гото́вит торт.
   - Когда́ она́ его́ пригото́вит?
   - Че́рез час.
4. Обы́чно мы покупа́ем проду́кты в магази́не.
   Сего́дня я купи́л там са́хар, ма́сло и молоко́.
5. Вчера́ весь ве́чер Ви́ктор реша́л зада́чу.
   Он пло́хо зна́ет матема́тику, поэ́тому он не смог реши́ть её.
   Я помо́г Ви́ктору, и он реши́л её.
6. Обы́чно у́тром я пью ко́фе.
   Сего́дня у́тром я вы́пил ча́шку ко́фе и пошёл на рабо́ту.
7. Ка́ждый день я встреча́ю в авто́бусе э́того челове́ка.
   Вчера́ я опя́ть встре́тил его́.
8. Когда́ Игорь учи́л уро́к, его́ това́рищ писа́л письмо́.
   Когда́ Игорь вы́учил уро́к, он пошёл у́жинать.
9. Когда́ мы смотре́ли фильм, мы о́чень смея́лись.
   Когда́ мы посмотре́ли фильм, мы пое́хали домо́й.
10. Этот студе́нт ча́сто опа́здывает на уро́ки.
    Сего́дня он сно́ва опозда́л.
11. Мой сосе́д не ча́сто получа́ет посы́лки.
    Но в суббо́ту он получи́л большу́ю посы́лку от дру́га.
12. Рабо́чие стро́или шко́лу всё ле́то.
    Они́ уже́ постро́или её, и тепе́рь в ней у́чатся де́ти.
13. Он всегда́ пи́шет пи́сьма ве́чером.
    Вчера́ он написа́л три письма́.
14. Обы́чно он конча́ет рабо́тать в пять часо́в.
    Вчера́ он ко́нчил рабо́тать в три часа́.
15. Я ча́сто посыла́ю дру́гу пи́сьма и кни́ги.
    На про́шлой неде́ле я посла́л ему́ одно́ письмо́ и две кни́ги.

НАСТОЯЩЕЕ ВРЕМЯ - ŞİMDİKİ VE GENİŞ ZAMAN

Rusça eklerle türetilmiş çekimli bir dil olduğundan fiiller de, sonuna şahıs ve cins ekleri alarak çekilirler. Rusçada zaman formları çok fazla değildir.

TAMAMLANMAMIŞ eylem (несов.) bildiren fiillerin Şahıs Zamirleri'ne göre iki tip takı ile yapılan çekimi, hem ŞİMDİKİ hem de GENİŞ ZAMAN anlamlarını karşılarlar

1. BİRİNCİ TİP (I) (-E TİPİ) eklerle çekilen fiiller.

Bu üç eklerle çekilen fiillerde mastar takısından sonra geriye kalan köke şahıslara göre farklı ekler getirilir

ŞAHISLAR	BİRİNCİ TİP ÇEKİM (I)		TÜRKÇE ANLAMI
	ЧИТАТЬ	EKLER	OKUMAK
я	читáю	-ю	Ben okuyorum (okurum).
ты	читáешь	-ешь	Sen okuyorsun (okursun).
он онá онó	}читáет	}-ет	}O okuyor (okur).
мы	читáем	-ем	Biz okuyoruz (okuruz).
вы	читáете	-ете	Siz okuyorsunuz (okursunuz).
они	читáют	-ют	Onlar okuyorlar (okurlar).

Читáть (okumak) (I) fiilinin çekim tablosunda görüldüğü gibi, BİRİNCİ TİP şahıs çekim ekleri:

1nci tekil şahıs. -ю
2nci tekil şahıs: -ешь
3ncü tekil şahıs: -ет
1nci çoğul şahıs. -ем
2nci çoğul şahıs -ете
3ncü çoğul şahıs -ют

Bazı fiillerde 1nci tekil şahıs ile 3ncü çoğul şahıs çekim ekleri -у, -ут olarak değişir ve çekim eki -ё ile başlar

ŞAHISLAR	BİRİNCİ TİP ÇEKİM (I)		TÜRKÇE ANLAMI
	ИДТИ	EKLER	GİTMEK
я	идý	-у	Ben gidiyorum (giderim).
ты	идёшь	-ёшь	Sen gidiyorsun (gidersin).
он онá онó	}идёт	}-ёт	O gidiyor (gider)
мы	идём	-ём	Biz gidiyoruz (gideriz)
вы	идёте	-ёте	Siz gidiyorsunuz (gidersiniz)
они	идýт	-ут	Onlar gidiyorlar (giderler).

2 İKİNCİ TİP (II) (-İ TİPİ) eklerle çekilen fiiller

Yine TAMAMLANMAMIŞ eylem (несов.) bildiren bazı fiillerin, mastar takısı atıldıktan sonra geriye kalan köke İKİNCİ TİP çekim ekleri getirilerek çekimleri yapılır

ŞAHISLAR	İKİNCİ TİP ÇEKİM (II)		TÜRKÇE ANLAMI
	ГОВОРИТЬ	EKLER	KONUŞMAK
я	говорю	-ю	Ben konuşuyorum (konuşurum)
ты	говоришь	-ишь	Sen konuşuyorsun (konuşursun)
он онá онó	}говорúт	}-ит	O konuşuyor (konuşur)
[illegible]	говорим	-им	Biz konuşuyoruz (konuşuruz)
мы	говорите	-ите	Siz konuşuyorsunuz (konuşursunuz)
они	говорят	-ят	Onlar konuşuyorlar (konuşurlar)

İKİNCİ TİP eklerle çekilen fiillerin, 1nci tekil ile 3ncu çoğul şahısları -у ve -ат şeklinde olanları vardır

ŞAHISLAR	İKİNCİ TİP ÇEKİM (II)		TÜRKÇE ANLAMI
	СТУЧАТЬ	EKLER	VURMAK, TAKIRDAMAK
я ты он она́ оно́ мы вы они	стучу́ стучишь }стучит стучим стучите стуча́т	-у -ишь }-ит -им -ите -ат	Ben vuruyorum (vururum) Sen vuruyorsun (vurursun) O vuruyor (vurur) Biz vuruyoruz (vururuz) Siz vuruyorsunuz (vurursunuz). Onlar vuruyorlar (vururlar).

Her iki tip çekim eklerinde 2nci tekil şahıs eki **-ешь** ve **-ишь** şeklinde YUMUŞAK İŞARET (**ь**) ile bitmektedir

VURGUYU ŞAHIS EKLERİ ÜZERİNE ALAN FİİLLER

1 Mastar takısı **-ти** olan fiillerde vurgu şahıs çekim ekleninin üzerine düşer

идти → иду́, идёшь, . . . иду́т gitmek
нести → несу́, несёшь, . . . несу́т elde taşımak

2 Sonu **-чь** ile biten fiiller de aynı şekilde vurguyu şahıs çekim eklerine alırlar

бере́чь → берегу́, бережёшь, . . . берегу́т korumak
стере́чь → стерегу́, стережёшь, . . . стерегу́т bekçilik yapmak, muhafızlık yapmak

мочь/смочь -e bilmek
помо́чь yardım etmek

Son iki fiilin 1nci tekil şahıs çekim ekleri vurguludur

ŞAHISLAR	МОЧЬ/СМОЧЬ FİİLİ	ПОМОЧЬ FİİLİ
я ты он оно́ она́ мы вы они	могу́/смогу́ мо́жешь/смо́жешь }мо́жет/смо́жет мо́жем/смо́жем мо́жете/смо́жете мо́гут/смо́гут	помогу́ помо́жешь помо́жет помо́жем помо́жете помо́гут

3 Mastar şeklinde за-, зна-, ста-'dan hemen sonra **-ва** sonekine sahip olan fiillerde, bu sonek ŞİMDİKİ ZAMAN çekiminde düşer.

дава́ть → даю, даёшь, . . . дают vermek
узнава́ть → узнаю, узнаёшь, . . . узнают tanımak

4 Bunyesinde **-и** seslisi bulunan tek heceli fiillerde bu harf düşer, yerine YUMUŞAK İŞARET (**ь**) gelir

шить → шью, шьёшь, . . . шьют dikmek
лить → лью, льёшь, . . . льют dökmek
пить → пью, пьёшь, . . . пьют içmek

Ancak **вы-** öneki alan fiillerde vurgu bu öneke kayar

выпить → вы́пью, выпьёшь, . . . выпьют içmek

5 Mastar şeklinde **-ере** hecesine sahip fiillerde "е"ler düşer ve vurgu şahıs çekim ekine düşer

умере́ть → умру, умрешь, . . . умрут ölmek
запере́ть → запру, запрешь, . . . запрут kilitlemek

6 Aşağıdaki fiilleri ve çekimlerini ezberleyiniz.

взять → возьму́, возьмёшь, . . . возьму́т	almak
брать → беру́, берёшь, . . . беру́т	almak
звать → зову́, зовёшь, . . . зову́т	çağırmak
ждать → жду, ждёшь, . . . ждут	beklemek
жить → живу́, живёшь, . . . живу́т	yaşamak
смеяться → смеюсь, смеёшься, . . . [redacted]	gülmek

İKİNCİ TİP eklerle çekilen fiillerden, vurguyu şahıs çekim ekine alan fiiller

говори́ть → говорю́, говори́шь, . . . говоря́т	konuşmak
греме́ть → гремлю́, греми́шь, . . . гремя́т	gürlemek
дрожа́ть → дрожу́, дрожи́шь, . . . дрожа́т	titremek
крича́ть → кричу́, кричи́шь, . . . крича́т	bağırmak
лежа́ть → лежу́, лежи́шь, . . . лежа́т	uzanmak
лете́ть → лечу́, лети́шь, . . . летя́т	uçmak
молча́ть → молчу́, молчи́шь, . . . молча́т	susmak
сиде́ть → сижу́, сиди́шь, . . . сидя́т	oturmak
спать → сплю, спишь, . . . спят	uyumak
стоя́ть → стою́, стои́шь, . . . стоя́т	ayakta durmak
стуча́ть → стучу́, стучи́шь, . . . стуча́т	vurmak, takırdamak
реши́ть → решу́, реши́шь, . . . реша́т	çözmek
спеши́ть → спешу́, спеши́шь, . . . спеша́т	acele etmek

BİRİNCİ ve İKİNCİ tip eklerle çekilen fiillerde vurguyu köke alan fiiller

A Vurguyu şahıs çekim ekinin üzerine alan fiillerin hangi tip eklerle çekildiğini belirlemek oldukça kolaydır

Örneğin

нести (I) → **несу́, несёшь, . . . несу́т**

[illegible]

B Vurguyu şahıs çekim ekinin üzerine almayan fiillerin hangi çekim tipine göre çekildiği mastar şeklinden belirlenir

Şimdi BİRİNCİ ve İKİNCİ TİP fiil çekimlerini bir tabloyla özetleyelim.

BİRİNCİ TİP EKLERLE ÇEKİLEN FİİLLER (I)	İKİNCİ TİP EKLERLE ÇEKİLEN FİİLLER (II)
1. Sonu **-ить** ile biten yalnızca iki fiil **бри́ть** (tıraş olmak) **стели́ть** (sermek) я бре́ю / я стелю ты бре́ешь / ты сте́лешь ... / ... они бре́ют / они сте́лют	1 Sonu **-ить** ile biten bütün diğer fiiller **стро́ить** (inşa etmek) **купи́ть** (almak) я стро́ю / я куплю ты стро́ишь / ты ку́пишь ... / ... они стро́ят / они ку́пят
2. 7 adedi hariç olmak üzere, sonu **-еть** ile biten fiiller: **уме́ть**(muktedir olmak) **боле́ть**(hastalanmak) я уме́ю / я боле́ю ты уме́ешь / ты боле́ешь ... / ... они уме́ют / они боле́ют	2. Sonu **-еть** ile biten 7 adet fiil **видеть** (görmek) **смотре́ть** (bakmak) **терпе́ть** (sabretmek) **верте́ть** (daire çizmek, çevirmek) **зависеть** (bağlı olmak) **ненавидеть** (nefret etmek) **обидеть** (kırmak, incitmek) Bu fiillerin öneklerle türeyen diğer tü revleri de aynı şekilde çekilirler
3. 4 adedi hariç olmak üzere, **-ать** (**-ять**) ile biten fiiller: **понима́ть** (anlamak) **надéяться** (ümit etmek)	3. **-ать** ile biten 4 adet fiil: **дыша́ть** (nefes almak) **слышать** (işitmek) **держа́ть** (tutmak, muhafaza etmek) **гнать** (kovmak) Bu fiillerin öneklerle türeyen diğer tü revleri de benzer şekilde çekilirler

Bunların dışında bütün fiiller BİRİNCİ TİP (I) eklerle çekilmektedir

Fakat **хотéть** (istemek), **бежáть** (koşmak) ve **чтить** (hurmet etmek) gibi fiillerin bazı çekim takıları BİRİNCİ bazı çekim takıları İKİNCİ TİP fiil çekimlerine uyarlar

хотéть (istemek),	**бежáть** (koşmak)	**чтить** (hurmet etmek)
я хочý **ты хóчешь** **он** **онá }хóчет** **онó** **мы хотим** **вы хотите** **они хотят**	**я бегý** **ты бежишь** **он** **онá }бежит** **онó** **мы бежим** **вы бежите** **они бегýт**	**я чту** **ты чтишь** **он** **онá }чтит** **онó** **мы чтим** **вы чтите** **они чтут**

ŞİMDİKİ VE GENİŞ ZAMAN FİİL KÖKÜNÜN TESPİTİ

1. Bir fiilin doğru çekimini yapılabilmek için, yalnızca MASTAR şeklini bilmek yeterli değildir. Aynı zamanda fiilin ŞIMDİKİ ve GENİŞ ZAMAN çekim kökunun bilinmesine ihtiyaç vardır.

2. ŞİMDİKİ ve GENİŞ ZAMAN çekim kökünü elde etmek için, şahıs çekim eki atılmaktadır. Geriye kalan kısım yalın çekim köküdür. Elde edilen kök, ya MASTAR takısı atıldıktan sonraki hal ya da sonunda sessiz harf değişimi yapmış haldir.

они читáют (чита-ют)
они рабóтают (работа-ют)

Bu fiillerin MASTAR şekillerinin **чита-ть, работа-ть** olduğu duşünüldüğünde, kökte herhangi bir değişiklik olmadığı görülur.

Bir çok kök de sessiz harf değişimi olmuştur. Ve hatta aynı fiilin 1nci tekil, 2nci tekil ve 3ncü çoğul şahsında uç değişik sessiz değişmesi olabilir.

писáть I (yazmak) — **я пишý**
(искáть I) — **ты пишешь**
...
они пишут

ходить II (yurumek, gitmek) — **я хожý**
(возить II) — **ты хóдишь**
...
они хóдят

мочь II (muktedir olmak) — **я могý**
(берéчь II) — **ты мóжешь**
...
они мóгут

3. Fiillerin ŞIMDİKİ ve GENİŞ ZAMAN çekim kökleri:

(a) Emir Kipinin yapılmasında

писáть → они пишут (пиш-ут)
пиш-и → пиши, пишите — yazın, yazınız
идти → они идýт (ид-ут)
ид-и → иди, идите — gidin, gidiniz

читáть → они читáют (чита-ют)
чита-й → читáй, читáйте — okuyun, okuyunuz

(b) Fiil Sıfatların yapılmasında

читáть → они читáют (чита-ют)
чита-ющ-ий → читáющий — okuyan

идти → они идýт (ид-ут)
ид-ущ-ий → идýщий — giden

писáть → они пишут (пиш-ут)
пиш-ущ-ий → пишущий — yazan

(c) Fiil Zarfların yapılmasında

читáть → они читáют (чита-ют)
чита-я → читáя — okuyarak

идти → они идут (ид-ут)
ид-я → идя — yürüyerek

4 Bazı fiillerin MASTAR kökü ile GENİŞ ZAMAN çekim kökü aynı olabilir.

читáть → чита-ть	(mastar)
я чита-ю	(çekim kökü)
нести → нес-ти	(mastar)
я нес-у	(çekim kökü)

5 MASTAR kökü aynı harfle biten fiillerin, ŞİMDİKİ ve GENİŞ ZAMAN çekim kökü tamamen farklı harfle bıtıyor olabilir.

давáть → дава-ть
они да-ют (я даю)

рéзать → реза-ть
они реж-ут (я рéжу)

UYGULAMA - 76 Aşağıdaki cümlelerde fiillerin ŞİMDİKİ ZAMAN çekim şekillerine bakınız.

1. **- Кудá вы идёте?**
   - Я идý домóй.
2. **- Что вы дéлаете?**
   - Мы пишем письмó.
3. **Мы обычно посещáем лéкции этого профéссора.**
4. **Ужé год я занимáюсь рýсским языкóм.**
5. **Где вы обычно отдыхáете в свобóдное врéмя?**
6. **В воскресéнье я идý в теáтр.**
7. **По воскресéньям они хóдят в музéи и на выставки.**
8. **Зóлото не ржавéет.**
9. **Птицы летáют, а змéи пóлзают.**
10. **Симóн хорошó говорит по-итальянски.**

ПРОШЕДШЕЕ ВРЕМЯ - GEÇMİŞ ZAMAN

Rusçada hem TAMAMLANMIŞ hem de TAMAMLANMAMIŞ eylem (**соверш ный вид и несовершéнный вид**) bildiren fiillerin GEÇMİŞ ZAMAN şekli k nılmaktadır

Her iki tip fiilin GEÇMİŞ ZAMAN şekli aynı yolla yapılır ancak farklı anlamları şılarlar.

FİİLLERİN GEÇMİŞ ZAMAN ÇEKİM EKLERİ

Her iki tip fiilin de GEÇMİŞ ZAMAN çekim ekleri CİNS ve SAYIYA göredir Bi cinslerin çoğulu için tek takı vardır.

ERİL CİNS (**м.р.**).	**-л**
DİŞİL CİNS (**ж.р.**)	**-ла**
NÖTR CİNS (**ср.р.**)	**-ло**
ÇOĞUL (**мн.ч.**)	**-ли**

1 Sonu **-ть** ile biten fiillerin GEÇMİŞ ZAMAN şekli türetilirken, MASTAR takı (**-ть**) atıldıktan sonra geriye kalan kök GEÇMİŞ ZAMAN takıları eklenir

читáть I → чита-ть **чита-л**	okumak
Я (ты, он) читáл.	Ben okuyordum Ben okurdum Ben okudum
Я (ты, онá) читáла.	Ben okuyordum Ben okurdum Ben okudum
Онó читáло.	O okuyordu O okurdu O okudu

Мы (вы, они) читáли. — Bız okuyorduk
Bız okurduk
Bız okuduk

говорить II > говор-ить
говори-л — konuşmak

Я (ты, он) говорил. — Ben konuşuyordum
Ben konuşurdum
Ben konuştum

Я (ты, онá) говорила. — Ben konuşuyordum
Ben konuşurdum
Ben konuştum

Онó говорило. — O konuşuyordu
O konuşurdu
O konuştu

Мы (вы, они) говорили. — Bız konuşuyorduk
Bız konuşurduk
Bız konuştuk

UYGULAMA - 77 Bu fiilleri GEÇMİŞ ZAMAN şekline koyunuz

1 рабóтать/порабóтать
2 дéлать/сдéлать
3 изучáть/изучить
4 видеть/увидеть
5. спрáшивать/спросить
6. смотрéть/посмотрéть
7. любить/полюбить
8. éхать/поéхать
9. отдыхáть/отдохнýть
10. знать/узнáть
11. отвечáть/ответить
12. выполнять/выполнить
13. говорить/сказáть
14. расскáзывать/рассказáть
15. писáть/написáть

2 Sonu -сти ve -зти soneki ile biten fiillerin GEÇMİŞ ZAMAN şekli

ŞAHISLAR	НЕСТИ	РАСТИ	ВЕЗТИ
я, ты, он	нёс	рос	вёз
я, ты, онá	неслá	рослá	везлá
онó	неслó	рослó	[redacted]
мы, вы, они	несли	росли	везли

Yukarıdaki örneklerde de görüldüğü gibi, BASİT GELECEK ZAMAN şeklinin çekim kökünde д veya т harflerinden birisi bulunmayan fiillerin ERIL CİNS çekimleri -л GEÇMİŞ ZAMAN takısı almazlar

он нёс   он вёз   он рос

Diğer cins GEÇMİŞ ZAMAN takıları da bu kökün üzerine doğrudan eklenir

[redacted]   онó неслó   они несли
онá везлá   онó везлó   они везли
онá рослá   онó рослó   они росли

3 ŞİMDİKİ ZAMAN veya BASIT GELECEK ZAMAN çekim kökünün sonuna д ve т olanların çekiminde farklılıklar

вести/повести — elinden tutup götürmek, yönetmek

он вёл   они вели
онá велá
онó велó

Bu fiilin GEÇMİŞ ZAMAN şekli yukarıdaki çekim kuralından biraz farklıdır ERİL CİNS te de -л vardır

приобрести́ (сов.) elde etmek, kazanmak, almak

он приобрёл **они́ приобрели**
она́ приобрела́
оно́ приобрело́

Я приобрету́. Ben alacağım.

упа́сть (сов.) düşmek

он упал **они́ упа́ли**
она́ упа́ла
оно́ упа́ло

Я упаду́. Ben düşeceğim.

сесть (сов.) oturmak

он сел **они се́ли**
она́ се́ла
оно́ се́ло

Я сяду. Ben oturacağım.

4. **Идти** (yayan gitmek) fiilin ve öneklerle yapılan türevlerinin hepsinin GEÇMİŞ ZAMAN çekimi tamamen farklı köktendir.

<u>**идти́**</u> (gitmek)	<u>**прийти́**</u> (gelmek)	<u>**уйти́**</u> (ayrılmak)
он шёл	**он пришёл**	**он ушёл**
она́ шла	**она́ пришла́**	**она́ ушла́**
оно́ шло	**оно́ пришло́**	**оно́ ушло́**
они шли	**они пришли́**	**они ушли**

<u>UYGULAMA</u> - 78: Bu fiillerin GEÇMİŞ ZAMAN çekimini yapınız.

1. **идти/пойти́**
2. **нести/вынести**
3. **цвести/выцвести**
4. **везти/повезти**
5. **спасти**
6. **расти́/вырасти**
7. **сесть**
8. **упа́сть**
9. **приобрести́**
10. **вести/перевести́**

5. Sonu **-чь** ile biten fiillerin GEÇMİŞ ZAMAN çekimi

Bu tür fiillerde MASTAR takısı olan **-чь** atıldıktan sonra kalan kökün sonunda **ses**siz harf değişimi ya da ilavesi olduktan sonra CİNS ve SAYIYA göre **-л, -ла, -ло, -ли** takıları alınır. ERİL CİNS'te **-л** kullanılmaz.

мочь (несов.) muktedir olmak, -e bilmek

он мог **они́ могли́**
она́ могла́
оно́ могло́

лечь (сов.) yatmak, uzanmak

он лёг **они легли**
она́ легла́
оно́ легло́

жечь (сов.) yakmak

он жёг **они́ жгли**
она́ жгла
оно́ жгло

печь (сов.) pişirmek

он пёк **они́ пекли́**
она́ пекла́
оно́ пекло́

помо́чь (сов.) yardım etmek

он помо́г **они помогли**
она́ помогла́
оно́ помогло́

6. Sonunda -ну soneki bulunan fiillerin GEÇMİŞ ZAMAN şeklinin yapılması

A Bunyesinde -ну soneki bulunan TAMAMLANMIŞ eylem (**сов.**) fiillerin çoğunluğu GEÇMİŞ ZAMAN şeklinde bu soneki korurlar.

крикнуть (bağırmak)
толкнуть (itmek, bastırmak)
мигну́ть (göz kırpmak)

я, ты, он	**крикнул**	**толкну́л**	**мигну́л**
я, ты, она́	**крикнула**	**толкну́ла**	**мигнула**
оно́	**крикнуло**	**толкнуло**	**мигнуло**
мы, вы, они	**крикнули**	**толкнули**	**мигну́ли**

B Bir grup fiilin GEÇMİŞ ZAMAN şeklinde bu sonek atılır.

погибнуть (öldurmek)
достигнуть (ulaşmak, yetişmek)
затихнуть (sakinleşmek)
исчéзнуть (kaybolmak)

я, ты, он	**погиб**	**дости́г**	**затих**	**исчéз**
я, ты, она	**погибла**	**достигла**	**затихла**	**исчéзла**
оно	**погибло**	**достигло**	**затихло**	**исчéзло**
мы, вы, они	**погибли**	**достигли**	**затихли**	**исчéзли**

7 TAMAMLANMAMIŞ eylem (**несов.**) bildiren fiiller genel olarak GEÇMİŞ ZAMAN şeklinde -ну'yu atarlar

вянуть (solmak bayılmak)
гáснуть (sönmek)
крéпнуть (güçlenmek, kuvvetlenmek)
пáхнуть (kokmak)

я, ты, он	вял	гас	креп	пах
я, ты, она́	вяла	гáсла	крéпла	пáхла
оно́	вяло	гáсло	крéпло	пáхло
мы, вы, они	вяли	гáсли	крéпли	пáхли

Bu fiiller önek alarak TAMAMLANMIŞ eylem (**сов.**) olduklarında da bu soneki bunyelerinden atarlar

вянуть/увянуть
гáснуть/погáснуть
крéпнуть/окрéпнуть
пáхнуть/запáхнуть

я, ты, он	**увял**	**погáс**	**окрéп**	**запáх**
я, ты, она́	**увяла**	**погáсла**	**окрéпла**	**запáхла**
оно́	**увяло**	**погáсло**	**окрéпло**	**запáхло**
мы, вы, они	**увяли**	**погáсли**	**окрéпли**	**запáхли**

GEÇMİŞ ZAMAN şeklinde -ну sonekini atan fiiller ERİL CINS çekiminde -л şahıs cinsiyet eki almazlar

привыкнуть (alışmak)
погибнуть (ölmek, mahvolmak)
исчéзнуть (kaybolmak)

я, ты, он	**привык**	**погиб**	**исчéз**

<u>UYGULAMA</u> - 79 Aşağıdaki TAMAMLANMIŞ (**сов.**) ve TAMAMLANMAMIŞ (**несов.**) fiillerin GEÇMİŞ ZAMAN çekimlerini yapınız

A Çekimde -ну sonekini koruyanlar

1. **махну́ть**
2. **свéргнуть**
3. **умóлкнуть**
4. **мигну́ть**
5. **толкнуть**
6. **крикнуть**

B Çekimde -ну sonekini kaybedenler

1 **гибнуть**
2 **погибнуть**
3 **зябнуть**

4. озя́бнуть
5. па́хнуть

UYGULAMA - 80: Bu cumleleri okuyunuz, Türkçeye çeviriniz ve fiillerin GEÇMİŞ ZAMAN şekillerini inceleyiniz

1. Среди но́чи огни́ пога́сли.
2. Солда́т поги́б из-за тяжёлой ра́ны.
3. Цветы па́хли всю неде́лю.
4. Мы уже́ привы́кли к холо́дному кли́мату.
5. Она́ дости́гла большо́го успе́ха благодаря упо́рной рабо́те.
6. Во вре́мя сле́дствия исче́зли ва́жные докуме́нты.
7. Он с си́лой оттолкну́л свою́ жену́ и вы́бежал из ко́мнаты.
8. Вчера́ мы легли о́чень по́здно.
9. Она́ зашла́ в кабине́т, когда́ её сын де́лал дома́шнее зада́ние.
10. Мария уви́дела бра́та, окликнула его́, но он не услы́шал.
11. В про́шлом году́ ка́ждое воскресе́нье они е́здили на пикник, но в э́том году́ они́ съе́здили то́лько один раз.
12. На ве́чер ма́ма испекла́ пра́здничный торт.
13. Он ча́сто помога́л мне в тру́дную мину́ту. Вот и в э́тот раз он сно́ва помо́г мне.
14. Ба́бушка упа́ла с ле́стницы и слома́ла но́гу.
15. В рестора́не мы се́ли у окна́, где сиде́ли на́ши друзья́.

8. MASTAR şeklinde **-ере** hecesi bulunan fiillerin GEÇMİŞ ZAMAN çekimi

Bu tip fiillerde MASTAR takısı **-ть** atıldıktan sonra geriye kalan çekim kökünün sonundaki **-е** harfi de atılır

умере́ть (ölmek)
запере́ть (kilitlemek)

я, ты, он	у́мер	за́пер
я, ты, она́	умерла́	заперла́
оно́	у́мерло	за́перло
мы, вы, они	у́мерли	за́перли

БУДУЩЕЕ ВРЕМЯ - GELECEK ZAMAN

Rusçada fiillerin, BİLEŞİK ve BASİT olmak üzere iki türlü GELECEK ZAMAN şekli bulunmaktadır.

СЛОЖНОЕ БУДУЩЕЕ ВРЕМЯ - BİLEŞİK GELECEK ZAMAN

1. Bu GELECEK ZAMAN şekli, TAMAMLANMAMIŞ eylem (**несов.**) bildiren fiillerin, öncesin de **быть** (olmak) fiilinin şahıslara göre çekimi ile birlikte iki parçalı kullanılması nedeniyle BİLEŞİK GELECEK ZAMAN olarak adlandırılır

Я бу́ду чита́ть.	Ben okuyacağım (okuyor olurum).
Ты бу́дешь чита́ть.	Sen okuyacaksın (okuyor olursun).
Он (она́, оно́) бу́дет чита́ть.	O okuyacak (okuyor olur).
Мы бу́дем чита́ть.	Biz okuyacağız (okuyor oluruz)
Вы бу́дете чита́ть.	Siz okuyacaksınız (okuyor olursunuz).
Они бу́дут чита́ть.	Onlar okuyacaklar (okuyor olurlar)

Bu yapıdaki cümleler, GELECEK anlamı vermekte, ancak eylemin sonuna kadar kesin olarak tamamlanacağını karşılamaz.

Я буду рабо́тать в шко́ле.	Ben okulda çalışacağım. (Çalışmanın kesin olduğu ve sonuna kadar süreceği anlamını karşılamaz)
Что вы бу́дете де́лать ве́чером?	- Akşamleyin ne yapacaksınız?
Ве́чером мы бу́дем занима́ться прое́ктом.	- Akşamleyin proje üzerinde çalışacağız
Что вы бу́дете де́лать в клу́бе?	- Siz kulüpte ne yapacaksınız?
Мы бу́дем обе́дать в клу́бе.	- Biz kulüpte yemek yiyeceğiz
Как вы бу́дете проводить ва́ше свобо́дное вре́мя?	- Siz boş zamanınızı nasıl geçireceksiniz?
Я буду слушать ра́дио и чита́ть книгу.	- Ben radyo dinleyeceğim ve gazete okuyacağım

- **Что вы бýдете дéлать по окончáнии институ́та?** - Enstitüyü bitirdiğinde ne yapacaksınız?
- **Я ещё не знáю, что я бýду дéлать.** - Ne yapacağımı henüz bilmiyorum

Быть (olmak) fiilinin şahıslara göre yapılan çekimli şekillerinden sonra fiilin MASTAR şekli kullanılır.

ПРОСТОЕ БУДУЩЕЕ ВРЕМЯ - BASİT GELECEK ZAMAN

Şahıs çekim eklerinin ana fiile eklenmesi suretiyle yapılan GELECEK ZAMAN şeklidir

Çekim ekleri, fiillerin ŞİMDİKİ ve GENİŞ ZAMAN çekim eklerinin aynısıdır. TAMAMLANMIŞ eylem **(сов.)** bildiren fiiller, çekim yapısına uygun olarak, BİRİNCİ **(I)** veya İKİNCİ **(II)** grup eklerden birisiyle çekilirler. Gelecekte kesin olarak, sonuna kadar yapılıp tamamlanacak anlamını karşılar.

TAMAMLANMAMIŞ EYLEM **(несов.)**		TAMAMLANMIŞ EYLEM **(сов.)**	
ЧИТАТЬ I (OKUMAK)		**ПРОЧИТАТЬ I** (OKUMAK)	
Я читáю.	Ben okuyorum. Ben okurum.	**Я прочитáю.**	Ben okuyacağım.
Ты читáешь.	Sen okuyorsun. Sen okursun.	**Ты прочитáешь.**	Sen okuyacaksın.
Он Онá }читáет. Онó	O okuyor. O okur.	**Он Онá }прочитáет. Онó**	O okuyacak.
Мы читáем.	Biz okuyoruz. Biz okuruz.	**Мы прочитáем.**	Biz okuyacağız.
Вы читáете.	Siz okuyorsunuz. Siz okursunuz.	**Вы прочитáете.**	Siz okuyacaksınız.
Они читáют.	Onlar okuyorlar.	**Они́ прочитáют.**	Onlar okuyacaklar.

Yukarıdaki örneklerde görüldüğü gibi, **читáть** (okumak) fiilinin önüne **про-** önn gelmiş ve **прочитáть** fiili yine "okumak" anlamında, ancak ŞİMDİK ve GENİ ZAMAN'dan GELECEK ZAMAN'a dönüşmüştür. Her iki fiil de aynı eklerle çek mektedir. Diğer bütün TAMAMLANMAMIŞ **(несов.)** fiiller de önek alarak T/ MAMLANMIŞ eylem **(сов.)** olduklarında aynı şekilde çekilirler

НЕСОВ. ВИД	**СОВ. ВИД**
дéлать I (yapmak)	**сдéлать I** (yapmak)
смотрéть II (bakmak)	**посмотрéть II** (bakmak)
писáть I (yazmak)	**написáть I** (yazmak)

Ancak bütün fiiller önek almak suretiyle **сов. вид** olmaz. Fiillerin büyük bir kısm MASTAR takısından geriye kalan kök kısmında değişikliğe uğrayarak **сов. ви** olur. Dolayısıyla her iki fiilin çekimi farklı şekilde yapılabilir.

НЕСОВ. ВИД	**СОВ. ВИД**
получáть I (almak)	**получи́ть II** (almak)
я получáю	**я получý**
ты получáешь	**ты полýчишь**
он (онá, онó) получáет	**он (онá, онó) полýчит**
мы получáем	**мы полýчим**
вы получáете	**вы полýчите**
они получáют	**они полýчат**
давáть I (vermek)	**дать II** (vermek)
я даю	**я дам**
ты даёшь	**ты дашь**
он (онá, онó) даёт	**он (онá, онó) даст**
мы даём	**мы дадим**
вы даёте	**вы дадите**
они дают	**они дадýт**

Bu fiilin önek almış şekilleri de aynı şekilde çekilir

передавáть	bildirmek, yayınlamak, iletmek
отдавáть	vermek, iade etmek, geri vermek
задавáть	yöneltmek, tevcih etmek, sormak

UYGULAMA - 81: Aşağıdaki fiillerin BASİT ve BİLEŞİK GELECEK ZAMAN çekimlerini yapınız.

1. рабщтать/поработать
2. изучáть/изучить
3. покупáть/купи́ть
4. отвечáть/ответить
5. слýшать/послýшать
6. любить/полюбить
7. давáть/передавáть
8. говори́ть/сказáть
9. знать/узнáть
10. ви́деть/уви́деть

UYGULAMA - 82: Aşağıdaki cümleleri okuyun ve BİLEŞİK ile BASİT GELECEK ZAMAN şekillerini karşılaştırınız.

1. Он кáждый вéчер читáет газéту.
   Возмóжно, он бýдет читáть эту газéту.
   Он прочитáет эту газéту зáвтра и даст её мне.
2. Студéнт отвечáет на вопрóс учителя.
   Этот студенé бýдет отвечáть, éсли егó спрóсят.
   Не беспокóйтось, он ответит на экзáмене хорошó.
3. Мой сосéд сейчáс стрóит гарáж.
   Лéтом мой сосéд бýдет стрóить гарáж здесь.
   Он пострóит егó к зимé.
4. Онá всегдá готóвит вкýсный обéд.
   Онá не бýдет готóвить обéд на зáвтра.
   На день рождéнья дóчери онá приготóвит большóй торт.
5. Говори́ грóмче!
   На собрáнии бýдет говори́ть наш дирéктор.
   Спроси́ егó, и он обязáтельно скáжет тебé.
6. Учитель слы́шит турéцкую мýзыку.
   Он потерял слух и бóльше не бýдет слы́шать.
   Когдá ты услы́шишь звонóк, открóй дверь.
7. Он всегдá смóтрит на неё.
   Мы бýдем смотрéть фильм в нóвом зáле.
   Они́ посмóтрят этот фильм чéрез день.
8. Инженéр обычно покупáет техни́ческий журнáл.
   Отны́не он бýдет кáждый мéсяц покупáть нóвую кни́гу.
   Он кýпит мне эту кни́гу и́ли нет?
9. Шкóльник инoгдá гуля́ет в садý.
   Онá бóльше не бýдет гулять по вечерáм: это опáсно.
   Я погуляю немнóго в пáрке и скóро вернýсь.
10. Кáждое ýтро мать дéлает зарядку.
   Я бóльше не бýду дéлать таки́х вещéй: я обещáю!
   Сегóдня я сдéлаю тебé мáленький сюрпри́з!

ПОВЕЛИТЕЛЬНОЕ НАКЛОНЕНИЕ - EMİR KİPİ

Emir Kipi, 2nci tekil ve 2nci çoğul şahsa yapılması istenen eylemleri bildirmede kullanılan kalıptır TAMAMLANMAMIŞ (**несов.**) ve TAMAMLANMIŞ eylem (**сов.**) bildiren her iki tip de Emir Kipi yapılır ve kullanılır

TAMAMLANMAMIŞ (**несов.**) fiillerin ŞİMDİKİ ZAMAN'da çekimli şeklinden, TAMAMLANMIŞ (**сов.**) fiillerin de BASİT GELECEK ZAMAN'da çekimli şeklinden Emir Kipi yapılır.

Дай мне твой портфе́ль.	Çantanı bana ver
Открóй э́тот я́щик.	Bu kutuyu aç
Закрóй э́то окнó.	Şu pencereyi kapat.
Купи́ мне э́ту кни́гу.	Bu kitabı bana al
Не забу́дь взять егó áдрес.	Onun adresini almayı unutma

Emrin çoğul şahsa (2nci çoğul şahıs) yönelik ve nazik bir hitap olduğunu belirtmek için sonuna **-те** parçacığı eklenir

дай - дáйте	ver - veriniz
открóй - открóйте	aç - açınız
купи - купите	satın al - satın alınız
закрóй - закрóйте	kapat - kapatınız
не забу́дь - не забу́дьте	unutma - unutmayınız
сдéлай - сдéлайте	yap - yapınız
выпей - выпейте	iç - içiniz

EMİR KİPİ YAPIM EKLERİ

Her iki tip fiil için kullanılan üç adet (**-и**, **-й** ve **-ь**) Emir Kipi yapım eki vardır Bu ekler, fiillerin ŞİMDİKİ ve BASİT GELECEK ZAMAN şekillerinin sonundaki şahıs çekim ekleri atıldıktan sonra geriye kalan köklerine eklenirler

1 Fiillerin 1nci tekil şahıs çekimli şeklinde şahıs ekinin sessiz harfle bittiğinde ve vurgu şahıs ekinin üzerine düştüğünde Emir Kipi takısı olarak **и** harfi eklenir

MASTAR ŞEKLİ	1NCİ TEKİL ŞAHIS ŞEKLİ	EMİR KİPİ	ANLAMI
идти́ (несов.)	**я ид-у**	**иди́**	git, gel
смотре́ть (несов.)	**я смотр-ю**	**смотри́**	bak
учи́ть (несов.)	**я уч-у**	**учи́**	çalış, öğren
говорить (несов.)	**я говор-ю**	**говори**	söyle
изучи́ть (сов.)	**я изуч-у**	**изучи́**	öğren, çalış
прийти (сов.)	**я прид-у**	**приди́**	gel
посмотре́ть (сов.)	**я посмотр-ю**	**посмотри́**	bak
вы́учить (сов.)	**я выуч-у**	**вы́учи**	çalış, öğren

Sonucu fiilimiz de **учить**'in **сов. вид** şekli önüne **вы-** öneki almaktadır ve vurgu bu takıya kaymaktadır

выйти - я выйду → **выйди** (çık)
высказать - я выскажу → **выскажи** (söyle)
высмотреть - я высмотрю → **высмотри** (bak)

2 Fiillerin 1nci tekil şahıs çekimi, ŞİMDİKİ ve BASİT GELECEK ZAMAN çekim şekli sessiz harf +**н** ile bitiyorsa Emir Kipi **и** harfi ile yapılır

MASTAR ŞEKLİ	1NCİ TEKİL ŞAHIS ŞEKLİ	EMİR KİPİ	ANLAMI
достигнуть (несов.)	**я достигну**	**достигни**	ulaş, becer
исче́знуть (несов.)	**я исче́зну**	**исче́зни**	kaybol
све́ргнуть (несов.)	**я све́ргну**	**све́ргни**	devir, yık

3. Fiillerin çekimli şeklinin, 1nci tekil şahıs eki -ю sesli harf ile bitiyorsa -й harfi ile Emir Kipi yapılır.

MASTAR ŞEKLİ	1NCİ TEKİL ŞAHIS ŞEKLİ	EMİR KİPİ	ANLAMI
читáть (несов.)	**я чита-ю**	**читáй**	oku
рабóтать (несов.)	**я работа-ю**	**рабóтай**	çalış
изучáть (несов.)	**я изуча-ю**	**изучáй**	öğren, çalış
выполнять (несов.)	**я выполня-ю**	**выполняй**	yap
петь (несов.)	**я по-ю**	**пой**	şarkı söyle
бросáть (несов.)	**я броса-ю**	**бросáй**	at, terk et
прочитáть (сов.)	**я прочита-ю**	**прочитáй**	oku
организовáть (сов.)	**я организу-ю**	**организýй**	organize et
спеть (сов.)	**я спо-ю**	**спой**	şarkı söyle

4. Bünyesinde -и seslisi bulunan tek heceli fiillerin Emir Kipi, çekimli şeklindeki -ью yerine -ей eki ile yapılır

MASTAR ŞEKLİ	1NCİ TEKİL ŞAHIS ŞEKLİ	EMİR KİPİ	ANLAMI
пить (несов.)	**я пь-ю**	**пей**	iç
лить (несов.)	**я ль-ю**	**лей**	dök
шить (несов.)	**я шь-ю**	**шей**	dik
бить (несов.)	**я бь-ю**	**бей**	vur

Bu kural fiillerin önünde önekleri eklenince de geçerlidir.

5. TAMAMLANMAMIŞ eylem (**несов.**) bildiren fiillerden kökteki **да-**, **зна-** ve **ста-**'ın üzerine **-ва** soneki gelen bazı fiillerin çekimli şekillerinde bu sonek atıldığı halde Emir Kipi'nde kalmaktadır. Emir Kipi takısı da -й'dır.

MASTAR ŞEKLİ	1NCİ TEKİL ŞAHIS ŞEKLİ	EMİR KİPİ	ANLAMI
признавáть (несов.)	**я призна-ю**	**признавáй**	tanı
вставáть (несов.)	**я вста-ю**	**вставáй**	kalk
отдавáть (несов.)	**я отда-ю**	**отдавáй**	geri ver

6. Bazı fiillerin şahıs çekim eki vurgusuz ve çekim kökünün sonundaki sessiz harf yumuşak olduğunda Emir Kipi -ь ile yapılır.

MASTAR ŞEKLİ	1NCİ TEKİL ŞAHIS ŞEKLİ	EMİR KİPİ	ANLAMI
сесть (сов.)	**я сяд-у**	**сядь**	otur
быть (несов.)	**я буд-у**	**будь**	ol
забыть (сов.)	**я забуд-у**	**забýдь**	unut
рéзать (несов.)	**я реж-у**	**режь**	kes
бросáть (несов.)	**я брош-у**	**брось**	at
приготóвить(сов.)	**я приготовл-ю**	**приготóвь**	hazırla
встать (сов.)	**я встан-у**	**встань**	kalk

UYGULAMA - 83: Aşağıdaki fiillerin önce ŞİMDİKİ ve BASİT GELECEK ZAMAN'da 1nci tekil şahıs çekimini daha sonra da bunlardan yararlanarak Emir Kipi'ni yapınız

1. **купить (я куплю)**
   изучить (я изучý)

взять (я возьму́)
встре́тить (я встре́чу)
сказа́ть (я скажу́)

2. знать (я зна́ю)
рабо́тать (я рабо́таю)
выполня́ть (я выполня́ю)
наде́яться (я наде́юсь)

3. пить (я пью)
сшить (я сошью)
лить (я лью)
вы́пить (я вы́пью)

4. передава́ть (я передаю)
отдава́ть (я отдаю)
создава́ть (я создаю)
узнава́ть (я узнаю)

5. отве́тить (я отве́чу)
наде́ть (я наде́ну)
пла́кать (я пла́чу)
ре́зать (я ре́жу)
пригото́вить (я пригото́влю)
сесть (я сяду)
лечь (я лягу)
оста́ться (я оста́нусь)

7 Değişken vurgulu ve sessiz değişimi yapan fiillerin Emir Kipı

MASTAR ŞEKLİ	1NCİ TEKİL ŞAHIS ŞEKLİ	EMİR KİPİ	ANLAMI
писа́ть (с > ш)	я пи-ш-у	пиши	yaz
снять (- > м)	я сни-м-у	сними	resım çek
понять (н > йм)	я по-йм-у	пойми	anla
жить (- > в)	я жи-в-у	живи	yaşa
помочь (ч - г)	я помо-г-у	помогй	yardım et

8 **Сиде́ть** (oturmak) fiilinin yerine **сади́ться** fiilinin Emir Kipı kullanılır

MASAR ŞEKLİ	1NCİ TEKİL ŞAHIS ŞEKLİ	EMİR KİPİ	ANLAMI
сади́ться	я саж-у-сь	садись	otur

9 Yukarıda verilen bütün Emir Kipleri'nin sonuna **-те** parçacığı getirilebilir.

UYGULAMA - 84· Aşağıdaki emir cümlelerini okuyunuz ve çeviriniz

1. Говори́те, пожа́луйста, всегда́ по-ру́сски, ребя́та.
2. Пиши́те ме́дленно и пра́вильно.
3. Не закрыва́йте дверь.
4. Повтори́, пожа́луйста, ещё раз.
5. Васи́лий Никола́евич, не забу́дьте купи́ть мой журна́л.
6. Скажи́те, пожа́луйста, как Вас зову́т?
7. Серге́й, не потеряя свою тетра́дь.
8 Спроси́те его́, когда́ он пойдёт в шко́лу.
9. Не де́лай так мно́го оши́бок, будь внима́тельней.
10. Не смотри́те в окно́, а занима́йтесь зада́нием.
11. Не забу́дьте нас.
12. Добро́ пожа́ловать, входи́те!
13. Говори́те ти́хо и отчётливо.
14. Не покупа́й так мно́го я́блок, Ната́ша!
15 Век живи, век учись.

СОСЛАГАТЕЛЬНОЕ НАКЛОНЕНИЕ - ŞART KİPİ

Şart Kipi, TAMAMLANMAMIŞ (**несов.**) ve TAMAMLANMIŞ eylem (**сов.**) bildiren fiillerin GEÇMİŞ ZAMAN şeklinin **бы** ŞART PARÇACIĞI ile kullanılması suretiyle yapılır. Fiillerin takıları cins ve sayıya bağlı olarak (**-л, -ла, -ло, -ли**) değişir.

	НЕСОВ. ВИД	СОВ. ВИД
я, ты, он	**писа́л бы**	**написа́л бы**
я, ты, она́	**писа́ла бы**	**написа́ла бы**
оно́	**писа́ло бы**	**написа́ло бы**
мы, вы, они́	**писа́ли бы**	**написа́ли бы**

Şart Kipi, bilinen şartlarda gerçekleşmesi mümkün olan hareketleri bildirmede kullanılır.

Я написа́л бы сего́дня письмо́, е́сли бы у меня́ было вре́мя.	Eğer vaktim olsaydı bugün mektup yazardım.
Студе́нтка пошла́ бы в библиоте́ку, е́сли бы у неё было зада́ние.	Eğer ödevi olsaydı bayan öğrenci kütüphaneye giderdi.

Şart Kipi, arzulanan ve planlanan bir hareketi bildirmede kullanılır

Сейча́с я не могу́, но по́сле обе́да я с удово́льствием пошёл бы в клуб.	Şu anda olmaz fakat öğleden sonra kulübe memnuniyetle gelirim.
Если бы мы пое́хали в Карс, мы соверши́ли бы прогу́лку в го́ры.	(Arabayla) Kars'a gitseydik dağlara gezi yapardık.
Если бы у меня́ было мно́го вре́мени, я прочита́л бы э́ту кни́гу.	Eğer çok zamanım olsaydı bu kitabı okurdum.

Ayrıca Şart Kipi, emir dışında, birisine dostça bir öneri, tavsiye ve ricada bulunma cümlelerinde de kullanılır.

Что ты всё смо́тришь телеви́зор, пошёл бы занима́ться спо́ртом (заня́лся бы спо́ртом)!	Ne diye televizyon seyredip duruyorsun gidip sporla uğraşsana.
Легла́ бы ты поспа́ть (поспа́ла бы)!	Uzanıp uyusaydın biraz.
Пошёл бы ты пригото́вить зада́ние (пригото́вил бы зада́ние)!	Gidip ödevini hazırlasana!

Bileşik cümledeki Şart Kipi takısı olan **бы** herhangi bir sözcükten sonra bulunabilir

BİLETİM OLSAYDI AKŞAMLEYİN KULÜBE GİDERDİM.

Я пошёл <u>бы</u> ве́чером в клуб, е́сли бы у меня́ был биле́т.
Я <u>бы</u> пошёл ве́чером в клуб, е́сли бы у меня́ был биле́т.
Я пошёл ве́чером <u>бы</u> в клуб, е́сли бы у меня́ был биле́т.

YARIN MEMNUNİYETLE ŞEHRE GİDERDİM.

Я с удово́льствием пошёл <u>бы</u> за́втра в го́род.
Я с удово́льствием <u>бы</u> пошёл за́втра в го́род.
Я <u>бы</u> с удово́льствием пошёл за́втра в го́род.

Arzulanan ve planlanan bir hareket ÖZNESİZ cümlelerde Şart Kipi'nde kullanılır

Ну́жно бы купи́ть дру́гу пода́рок.	Arkadaşa hediye almalıyız.
Путеше́ствовать бы по стра́нам!	Ülkelere seyahat yapsak!
Съесть бы что́-нибудь!	Bir şeyler yesek!

<u>UYGULAMA</u> - 85: Bu cümlelerde Şart Kipi'nin kullanılmasını inceleyiniz.

1. **Если бы я бо́льше занима́лся, я бы прошёл э́тот экза́мен.**
2. **Мы бы пое́хали с ва́ми, но у нас нет вре́мени.**
3. **Ах, е́сли бы у меня́ было бы мно́го де́нег!**
4. **Я бы учи́лась хорошо́, е́сли бы не должна́ была́ рабо́тать.**
5. **Съесть бы моро́женого!**
6. **Она́ хоте́ла бы вас встре́тить, но её сро́чно вы́звали в больни́цу.**
7. **Вы не присоедини́лись бы к нам?**
8. **Если бы вы зна́ли, как я вас люблю́!**
9. **То́лько бы он не опозда́л на конце́рт!**
10. **Если бы у вас была́ возмо́жность пое́хать на Таити, вы бы пое́хали?**

ПЕРЕХОДНЫЕ И НЕПЕРЕХОДНЫЕ ГЛАГОЛЫ - GEÇİŞLİ VE GEÇİŞSİZ FİİLLER

İ HALİ (В.п.) anlatılırken de gördüğünüz gibi bir cümlenin tümleci üzerinde gerçekleşen eylemler GEÇİŞLİ olarak adlandırılırlar. Olumlu cümleler de кого? (kimi?), что? (neyi?) sorularına cevap veren tümleç -İ HALİ'nde takı alır.

- Кого́ вы ви́дите в саду́?	- Bahçede kimi görüyorsunuz?
- Я ви́жу студе́нта.	- Ben öğrenciyi görüyorum
- Что вы сейча́с чита́ете?	- Şimdi siz neyi okuyorsunuz?
Сейча́с я чита́ю газе́ту.	- Şimdi ben gazeteyi okuyorum.

чита́ть/прочита́ть (что?)	okumak (neyi?)
писа́ть/написа́ть (что?)	yazmak (neyi?)
видеть/увидеть (кого? что?)	görmek (kimi? neyi?)
слу́шать/послу́шать (кого? что?)	dinlemek (kimi? neyi?)
слышать/услышать (кого? что?)	işitmek (kimi? neyi?)
звать/позва́ть (кого? что?)	çağırmak (kimi? neyi?)

Cümlenin tümleci üzerinde doğrudan etkili olmayan fiiller GEÇİŞSİZ fiillerdir.

ду́мать/поду́мать	düşünmek
идти/пойти	gitmek
рабо́тать/порабо́тать	çalışmak
лета́ть/лете́ть	uçmak

Dönüşlülük takısı olan -ся ile biten fiiller GEÇİŞSİZ'dirler. Çünkü eylem şahsın kendi üzerinde gerçekleşmektedir. Ya da karşılıklı gerçekleşen hareketler söz konusudur.

умыва́ться/умыться	yıkanmak
одева́ться/оде́ться	giyinmek
причёсываться/причеса́ться	taranmak
встреча́ться/встре́титься	karşılaşmak
занима́ться/заня́ться	uğraşmak, ilgilenmek
боро́ться/поборо́ться	savaşmak
ссо́риться/поссо́риться	kavga etmek

GEÇİŞLİ fiiller, bazı durumlarda -İ HALİ yerine -İN HALİ'nı gerekli kılarlar

1. Bir nesnenin bütünü değil de bir parçası veya bir bölümü anlatılırken.

Купи́те тетра́дей и бума́ги.	Birkaç defter ve kağıt satın alınız.
Купи́те сы́ра и ри́са.	Biraz peynir ve pirinç satın alınız
Хоти́те ещё ча́ю?	Biraz daha çay ister misiniz?

2. GEÇİŞLİ fiiller olumsuz olduğunda tümleç -İN HALİ'nde çekilir.

Оле́г чита́ет кни́гу (В.п.).	Oleg kitabı okuyor.
Оле́г не чита́ет кни́ги (Р.п.).	Oleg kitabı okumuyor
Вчера́ я получи́л письмо́ (В.п.).	Dün bir mektup aldım
Вчера́ я не получил письма́ (Р.п.).	Dün bir mektup almadım.
Я люблю́ чита́ть приключе́нческие рома́ны (В.п.).	Ben macera romanlarını okumayı severim
Я не люблю́ чита́ть приключе́нческих рома́нов (Р.п.).	Ben macera romanlarını okumayı sevmem

UYGULAMA - 86: Aşağıdaki cümleleri olumsuz yapınız ve Türkçeye çeviriniz

1. **Студе́нт зако́нчил чита́ть газе́ту.**
2. **Он вы́учил но́вый диало́г.**
3. **Мы уви́дели ба́бушку.**
4. **Они́ спроси́ли мою́ сестру́.**
5. **Ахме́т всегда́ слу́шает ра́дио.**
6. **Я вы́полнил моё зада́ние.**
7. **Она́ написа́ла после́дний докла́д.**
8. **Учи́тель объясни́л но́вые пра́вила.**
9. **Ра́ньше я люби́л ката́ться на велосипе́де.**
10. **Она́ сши́ла себе́ но́вое пла́тье.**

НАРЕЧИЕ - ZARF

Zarflar, bulundukları cümlenin içindeki fiilin, sıfatın, zarfın anlamına bir ek yapan, o cümle için sorulacak "nasıl?, ne zaman, nerede?" sorularına cevap olabilen sözcüklerdir.

Zarflar altı türlüdür:

1. **наре́чия о́браза де́йствия (как? каки́м о́бразом?)**	hal zarfları (nasıl?)	**вдруг** **ме́дленно** **про́сто**
2. **наре́чия ме́ста (где? куда́? отку́да?)**	yer zarfları (nereden? nereye? nereden?)	**здесь** **далеко́** **там** **ря́дом**
3. **наре́чия вре́мени (когда́?)**	zaman zarfları (ne zaman?)	**ра́но** **сего́дня** **за́втра** **ле́том**
4. **наре́чия ме́ры и сте́пени (в како́й ме́ре? в како́й сте́пени?)**	derece zarfları (ne kadar? ne derecede?)	**о́чень** **ма́ло** **мно́го** **сли́шком**
5. **наре́чия причи́ны (почему́? по како́й причи́не?)**	sebep zarfları (neden?)	**потому́** **оттого́** **сгоряча́**
6. **наре́чия це́ли (заче́м? с како́й це́лью?)**	amaç zarfları (neden?)	**в шу́тку** **наро́чно** **назло́**

Rusçada zarflar fiillerle ilgili sözcükler oldukları için cinsiyet ya da çoğulluktan etkilenmez, tek şekilde kullanılır.

хорошо́ (iyi, iyidir)
пло́хо (kötü, kötüdür)
бы́стро (hızlı, hızlıdır)
ме́дленно (yavaş, yavaştır)

ра́но (erken)
по́здно (geç)
гро́мко (yüksek sesle)
ти́хо (alçak sesle)

ПРОСТЫЕ НАРЕЧИЯ - BASİT ZARFLAR

1. НАРЕЧИЯ ОБРАЗА ДЕЙСТВИЯ - HAL ZARFLARI

Hal Zarfları fiillerin yapılış şeklini, yani onların nasıl yapıldıklarını belirtirler. **Как? каким о́бразом?** (nasıl? ne şekilde?) sorularına cevap teşkil eder.

сплошь	aralıksız, baştan başa
вразпло́х	birdenbire, ansızsın
вдруг	aniden, ansızsın

2. НАРЕЧИЯ МЕСТА - YER ZARFLARI

Bir eylemin yapıldığı yeri belirten yer zarflarına denir. **Где? куда́? отку́да?** (nerede? nereye? nereden?) sorularına cevap vermektedir.

Где? (Nerede?)

здесь	burada
там	orada

Куда́? (Nereye?)

сюда́	buraya
туда́	oraya

Отку́да? (Nereden?)

отсюда	buradan
оттуда	oradan

3. НАРЕЧИЯ ВРЕМЕНИ - ZAMAN ZARFLARI

Bir eylemin zamanını belirtirler. **Когда́?** (ne zaman?) sorusuna cevap vermektedir.

за́втра	yarın
сего́дня	bugün
вчера́	dün

4 НАРЕЧИЯ МЕРЫ И СТЕПЕНИ - DERECE ZARFLARI

о́чень	çok (derece anlamında kullanılır)
сли́шком	çok, fazla
мно́го	çok (miktar anlamında kullanılır)
ма́ло	az
чуть-чуть	birazcık
е́ле-е́ле	yavaş yavaş, azar azar

5. НАРЕЧИЯ ПРИЧИНЫ - SEBEP ZARFLARI

Sebep bildiren ve **почему́? по како́й причи́не?** (neden? ne sebepten dolayı?) sorularına cevap teşkil eden zarflardır.

потому́	...dolayı
оттого́	...dolayı
понево́ле	istemeden
сгоряча́	heyecandan

6. НАРЕЧИЯ ЦЕЛИ - AMAÇ ZARFLARI

Amaç bildiren ve **заче́м? с како́й це́лью?** (ne için? ne amaçla?) sorularına cevap veren zarflardır.

наро́чно	bilerek
назло́	bilerek, kötülük olsun diye
в шу́тку	şaka olsun diye

SIFATLARDAN TÜREMİŞ ZARFLAR

1. HAL ZARFLARI

A. Niteleme Sıfatları'ndan türemiş Hal Zarfları sonuna **-о** ve **-е** sonekleri alırlar. Bu şekil **-о** ve **-е** ile biten Kısa Sıfat şeklinin aynısıdır.

хорошо́	iyi(dir)
пло́хо	kötü(dür)
я́сно	açık(tır)
краси́во	güzel(dir)
си́льно	güçlü bir şekilde
и́скренне	samimi bir şekilde

- Как он с тобо́й говори́л?	- O seninle nasıl konuşuyordu?
- Он говори́л со мно́й и́скренне.	- O benimle samimi konuşuyordu

Он хорошо́ написа́л сочине́ние.	O kompozisyonu iyi yazdı.
Ма́ма вы́глядела краси́во.	Anne güzel görünüyordu

B. İlgi ve bazı Niteleme Sıfatları'ndan türemiş Hal Zarfları **по-** öneki alırlar. So[nu]nda ise -E HALİ tekil ERİL CİNS çekim sonekini almaktadırlar.

по-весе́ннему (весе́нний)	baharda gibi
по-зи́мнему (зи́мний)	kışta gibi
по-доро́жному (доро́жный)	yola çıkıyor gibi
по-вое́нному (вое́нный)	asker gibi
по-настоя́щему (настоя́щий)	gerçekten, sahiden
по-хоро́шему (хоро́ший)	iyi bir şekilde
по-но́вому (но́вый)	yeni bir şekilde

Она́ была́ оде́та по-доро́жному.	O yola çıkıyor gibi giyinikti.
Мы расста́лись по-хоро́шему.	Biz iyi bir şekilde ayrıldık.

C. **-ский** soneki olan İlgi Sıfatları'ndan yapılmış Hal Zarfları **-й** harfini kaybederler. Bu gruba ait olan zarflar bir kısmını **по-** öneki ilavesiyle kurulur

по-челове́чески	insani, insanca
по-дру́жески	arkadaşça, arkadaş gibi
по-това́рищески	arkadaşça, arkadaş gibi
по-приятельски	arkadaşça
по-ру́сски	Rusça
по-англи́йски	İngilizce
по-туре́цки	Türkçe
по-неме́цки	Almanca
по-францу́зски	Fransızca

критически	kritik bir şekilde
политически	sıyası bir şekilde
теоретически	teorik olarak
практически	pratik olarak
твóрчески	yaratarak, yapıcı
геройчески	kahraman gibi, kahramanca
герóйски	kahraman gibi, kahramanca

Онá поступила по-дрýжески.	O arkadaş gibi davrandı.
Ученик хорошó говорит по-рýсски.	Öğrenci iyi Rusça konuşuyor.
Теоретически это выглядит возмóжным.	Teorik olarak bu mümkün gibi gözüküyor.
Воéнные геройчески сражáлись.	Askerler kahramanca savaşıyorlardı.

D **-ий, -ья, -ье** soneki olan bazı İlgi Sıfatları'ndan (**медвéжий, медвéжья, медвéжье** - ayı (s)ı) gelen Hal Zarfları **по-** önekini ve **-и** sonekini alırlar.

по-медвéжьи	ayı gibi
по-вóлчьи	kurt gibi
[redacted]	tilki gibi
по-зáячьи	tavşan gibi

Собáка по-вóлчьи вóет.	Köpek kurt gibi uluyor.
Мáленький мáльчик прыгал по-зáячьи.	Küçük çocuk tavşan gibi zıplıyordu.

E Farklı önekleri alarak da Niteleme Sıfatları'nın tam ve kısa şekillilerinden türemiş Hal Zarfları kurulur

нáбело	temiz (çekmek)
нáчисто	temiz (çekmek)
снóва	yine, gene
вкрáтце	kısaca
впустýю	boş, boşuna
вплотнýю	çok yakın (yaklaşmak)

Ученица переписывает домáшнее задáние нáчисто.	Kız öğrencisi ödevini temize çekiyor
Онá рассказáла содержáние статьи вкрáтце.	O makalenin içeriğini kısaca anlattı

Человéк подошёл ко мне вплотнýю. Adam bana çok yaklaştı.

F Aktif Fiil Sıfatları'ndan türemiş Hal Zarfları **-е** soneki ile kurulurlar.

торжествýюще (торжествýющий)	coşkulu
вызывáюще (вызывáющий)	dik başlı
блестя́ще (блестя́щий)	zekice
умоля́юще (умоля́ющий)	yalvararak

Он ведёт себя вызывáюще.	O dik başlı davranıyor.
Ребенок смотрéл на мáму [redacted]	Çocuk yalvararak annesine bakıyordu
Мой брат блестя́ще говорил на митинге.	Mitingde erkek kardeşim zekice konuştu

2 YER ZARFLARI

Niteleme Sıfatları'nın tam ve kısa şekillilerden türemiş Yer Zarfları farklı önekini ile kurulurlar.

Где? (Nerede?)

спрáва	sağda
слéва	solda

Кудá? (Nereye?)

напрáво	sağa
налéво	sola

Откýда? (Nereden?)

издалекá	uzaktan, uzaklardan
спрáва	sağdan
слéва	soldan

İSİMLERDEN TÜREMİŞ ZARFLAR

1 ZAMAN ZARFLARI

Zaman Zarfları ismin edatsız İLE HALİ çekim şeklinde kullanılırlar

у́тром (у́тро)	sabahleyin
днём (день)	gündüz
ве́чером (ве́чер)	akşamleyin
но́чью (ночь)	geceleyin
ле́том (ле́то)	yazın
о́сенью (о́сень)	sonbaharda
зимо́й (зима́)	kışın
весно́й (весна́)	ilkbaharda

Мы мно́го пла́ваем ле́том.	Yazın biz çok yüzüyoruz.
Я просну́лась о́чень ра́но у́тром.	Ben sabahleyin çok erken kalktım.

2. HAL ZARFLARI

пешко́м	yaya, yürüyerek
босико́м	yalınayak
бего́м	koşarak
верхо́м	at üstünde, atla
ша́гом	adi adımla
ры́сью	tırıs giderek

Я люблю́ бе́гать ле́том босико́м.	Yazın yalınayak koşmayı çok severim.
Путеше́ственники всю доро́гу е́хали верхо́м.	Bütün yol boyunca seyyahlar at üstünde gittiler.

3 YER ZARLARI

Где? (Nerede?)

вдали	uzakta
наверху́	yukarıda
внизу	aşağında, altta
до́ма	evde

Куда́? (Nereye?)

далеко́	uzağa
[redacted]	yukarıya
[redacted]	aşağıya

Отку́да? (Nereden?)

издалека́	uzaktan
све́рху	yukarıdan
снизу	aşağıdan

- Отку́да ты идёшь?	- Sen nereden geliyorsun?
- Я иду́ издалека́, из го́рода.	- Ben uzaktan geliyorum, şehirden.

Я весь день был до́ма.	Bütün gün evde idim
Я услы́шал го́лос ма́тери и спустилась вниз.	Annemin sesini duydum ve aşağıya indim.
Вдали́ показа́лись го́ры.	Uzakta dağlar gözüktü.

SAHİPLİK ZAMİRLERİNDEN TÜREMİŞ ZARFLAR

По- öneki ilave edilerek -E HALİ'nin ERİL CİNS çekim şeklinde kullanılır.

по-мо́ему (мой)	bence
по-тво́ему (твой)	[redacted]
по-на́шему (наш)	bizce
по-ва́шему (ваш)	sizce
по-сво́ему (свой)	kendine göre

Он сде́лал всё по-сво́ему.	O herşeyi kendine göre yaptı.
По-мо́ему вы не пра́вы.	Bence siz haklı değilsiniz.
Как по-ва́шему, она́ придёт?	Nasıl sizce, o gelecek mi?
По-тво́ему он говори́т пра́вду?	Sence o yalan söylüyor?

SAYILARDAN TÜREMİŞ ZARFLAR

1. Sıra Sayıları'ndan türemiş zarflar в-, во- önekleri ile kurulurlar

во-пéрвых	ilk önce
во-вторы́х	ikinci (olarak)
в-трéтьих	üçüncü (olarak)

2. Miktar ve Topluluk Bildiren Sıfatları'ndan türemiş zarflar

однáжды	bir gün, bir defa
двáжды	iki kere
трúжды	üç kere
вдвоём	ikimiz, ikiniz, ikisi
втроём	üçümüz, üçünüz, üçü
вчетверóм	dördümüz, dördünüz, dördü
вдвóе	iki kat
втрóе	üç kat

Однáжды, когдá я возвращáлся с рабóты...	Bir gün işten dönerken...
Этот вопрóс обсуждáлся ужé двáжды.	Bu mesele artık iki kere tartışıldı.
Эта кни́га стóит втрóе дорóже, чем та.	Bu kitap şu kitaptan üç kat daha pahalıdır.

DİĞER ZARFLARDAN TÜREMİŞ ZARFLAR

1. Önek ilavesi ile yapılmış zarflar.

позавчерá	önceki gün
послезáвтра	öbür gün
отсю́да	buradan
оттýда	oradan
повсю́ду	her yerde

2. **Не-, ни-, то-, -либо, -нибудь, кое-** parçacıkları ile kurulmuş zarflar

никогдá	hiçbir zaman, asla
нéкогда	zamanı yok
нигдé	hiçbir yerde
нéгде	yeri yok
никудá	hiçbir yere
нéкуда	yeri yok
гдé-то	bir yerde
когдá-нибýдь	bir gün
кудá-нибýдь	bir yere
кóе-где	oradan buradan

<u>UYGULAMA</u> - 87. Aşağıdaki cümlelerde çeşitli zarfların kullanılmasını inceleyi

1. -Как онá вы́глядела сегóдня?
- Онá вы́глядела нехорошó, немнóго болéзненно.
2. Выражáйся я́сно и отчётливо!
3. Мой отéц вы́глядит стрóйно, по-воéнному.
4. Сдéлай это по-настоящему, не обмáнывай меня́ бóльше!
5. В любóй ситуáции нýжно поступáть по-человéчески.
6. Не смотря на то, что этот проéкт кáжется теорети́чески невозмóж
он был поддéржан на заседáнии.
7. Мой отéц блестяще говори́т по-турéцки.
8. - Где нахóдится твой дом?
- Слéва от магази́на и спрáва от кинотеáтра.
9. Объясни́ мне вкрáтце, что ты собирáешься дéлать.
10. Читáй вслух!
11. Пéсня звучáла торжествýюще.
12. - Когдá вы бýдете свобóдны?
- Я дýмаю, что вéчером мы смóжем с вáми встрéтиться.
13. Онá пошлá бы́стрым шáгом.
14. Зимóй дни корóткие.
15. Внизý моя́ кóмната, а наверхý - кóмната моегó брáта.
16. Я спускáюсь вниз, к рекé.
17. Свéрху послы́шался чéй-то шёпот.
18. Мы встрéтились сегóдня двáжды.
19. - Почемý ты ударил ребёнка?
- Сгорячá.

20. Во-пе́рвых, я до́лжен зайти́ к ма́ме, а во-вторы́х до́лжен пое́хать за́ город.
21. Они́ вчетверо́м отпра́вились в кино́.
22. Мы договори́лись провести́ собра́ние послеза́втра.
23. Мне не́когда, подойди́ ко мне по́зже.
24. Моя кварти́ра сто́ит втрое доро́же, чем твоя́.
25. Он не уходи́л отсю́да, должно́ быть он всё ещё здесь.
26. Повсю́ду бы́ли лю́ди.
27. Когда́-нибу́дь пое́ду на Ура́л.
28. Я сего́дня никуда́ не пойду́: мне не́куда идти́.
29. - Заче́м ты так сде́лал?
- Извини́, я сде́лал э́то неумы́шленно.
30. Не обижа́йся на неё, она́ сказа́ла э́то в шу́тку.

СОЮЗЫ - BAĞLAÇLAR

Bağlaçlar, sözcükleri veya cümlecikleri bağlayan sözcüklerdir.

Она́ откры́ла дверь и вошла́ вовнутрь.	Kapıyı açtı ve içeri girdi.
Де́ти быстро побежа́ли, но не смогли́ догна́ть авто́бус.	Çocuklar hızlı koştular fakat otobüse yetişemediler.
Это дом и́ли шко́ла?	Bu bir ev midir yoksa bir okul mudur?
Шёл дождь, поэ́тому мы оста́лись до́ма.	Yağmur yağıyordu, bu sebepten dolayı evde kaldık.

Bu cümlelerde görülen **и**, **но**, **и́ли**, **поэ́тому** sözcükleri birer bağlaçtır. İki cümleciği birbirine bağlamaktadır.

Rusçada iki tür bağlaç vardır.

1. **соединительные союзы** - düzenleme bağlaçları
2. **сопоставительные союзы** - uyum bağlaçları

Düzenleme bağlaçları, cümledeki sözcükleri ve cümlecikleri bağlamaktadırlar. Uyum bağlaçları ise yalnız iki cümleciği bağlamada kullanılırlar.

СОЕДИНИТЕЛЬНЫЕ СОЮЗЫ - DÜZENLEME BAĞLAÇLARI

1. **И** (ve) bağlacı

Rusçadaki tek harften oluşan **и** bağlacı Türkçede olduğu gibi kullanılır

Это столы и сту́лья.	Bunlar masa ve sandalyedirler
Мои ма́ма и па́па - учителя.	Benim annem ve babam öğretmendirler
Идут мужчи́на и же́нщина	Adam ve kadın geliyorlar

Кре́сло но́вое и удо́бное. Koltuk yeni ve rahattır.

И bağlacı eşit değerde cümlecikleri birleştirerek tek bir cümle halinde toplarlar.

Она́ откры́ла окно́ и вы́бросила коро́бку.	Pencereyi açtı ve kutuyu dışarı attı.
Мужчи́на принёс оди́н лист бума́ги и одну́ ру́чку.	Adam bir tabaka kağıt ve bir tükenmez kalem getirdi
Мы съе́ли я́блоки, гру́ши, бана́ны и виногра́д.	Elmalar, armutlar, muzlar ve üzümler yedik.

И ile bağlanacak sözcükler arka arkaya birkaç tane ise sadece son sözcük önünde **и** kullanılır; diğerlerin önüne virgül konulur.

Когда́ мы шли в оте́ль мы ви́дели па́рки, мосты́, па́мятники и большу́ю це́рковь.	Otele giderken parklar, köprüler, anıtlar ve büyük bir kilise gördük.
Она́ высо́кая, стро́йная и краси́вая.	O uzun boylu, ince ve güzeldir.

Emir cümlelerinde aşağıdaki gibi bir anlam verir

Иди́ и принеси́ таре́лки!	Gel ve tabakları getir!
Иди́ и помоги́ това́рищам.	Git ve arkadaşlarına yardım et.
Прочти́ текст и объясни́ его́ ученика́м.	Parçayı oku ve onu öğrencilere açıkla.

2 **Ни... ни...** (ne...ne...) bağlacı.

Ни... ни... bağlacı olumsuzluğu vurgulamak için olumsuz cümlelerde kullanılır.

Ни... ни... ile kullanılan fiil olumsuz şeklide kullanılır.

Сего́дня я не получи́л ни письма́, ни газе́ты.	Bugün ne mektup ne gazete aldım.
Мы ни хле́ба, ни мя́са не е́ли.	Ne ekmek ne de et yedik.
Ни я ей письмо́ посла́ла, ни она́ мне.	Ben ona mektup göndermedim, o da bana göndermedi

3. **А** (ise, de, da) bağlacı:

А bağlacı iki basit cümleyi birleştirir ve İSİMLER arasındaki çeşitli farklılıkları belirtir. **А** bağlacının önünde her zaman virgül vardır

Дом большо́й, а ко́мната ма́ленькая.	Ev büyüktür, oda ise küçüktür.
Мой брат в шко́ле, а сестра́ до́ма.	Erkek kardeşim okulda, kız kardeşim ise (kız kardeşim de) evdedir.
Ло́жка на столе́, а ви́лка на сту́ле.	Kaşık masanın üstündedir, çatal ise sandalyenin üstündedir
Кни́га моя́, а ру́чка твоя́.	Kitap benimdir, tükenmezkalem de senindir.

А bağlacı **не.., а...** şeklinde kullanıldığında bir öznenin iki özellikten veya eylemden yalnız birine sahip olduğunu veya yaptığını göstermede kullanılır.

Ни́на не гуля́ет, а чита́ет.	Nina gezmiyor, ama okuyor (Nina hep geziyor hem de okuyor olamaz)
Он не врач, а учи́тель.	O doktor değildir, ama öğretmendir

4 **Но** (ama, fakat) bağlacı:

Но bağlacı karşıtlık gösteren bir bağlaçtır İki cümlecikte söylenen şeye ikinci cümlecik uyumsuzluk gösteriyorsa ikisi arasında **но** kullanılır

Он худо́й, но си́льный.	Zayıftır ama kuvvetlidir.
Мы опозда́ли, но мно́го рабо́тали и зако́нчили рабо́ту досро́чно.	Geç geldik fakat çok çalıştık ve işi vaktinden önce bitirdik.
Он хоро́ший ма́льчик, но он не занима́ется уро́ками.	İyi bir çocuktur fakat derslerine çalışmaz
Чемода́н был тяжёлый, но я смог его́ нести́.	Bavul ağırdı ama onu taşıyabildim

Но bağlaç **а** bağlaç ile karıştırılmamalı **Но** bağlacı örneklerde de görüldüğü gibi ikinci cümlecik belirtilen şeye aykırı düşen ve beklenmeyen bir anlam taşımaktadır

Я был Москвé, а он был в Кúеве.	Ben Moskova'da idim o ise Kiev'de idi. (İki kişi arasındaki farkı gösteriyor.)
Её вóлосы не длúнные, а корóткие.	Onun saçı uzun değildir; kısadır. (Onun saçı hem uzun hem de kısa olamaz.)
Отéц не читáет, а смóтрит телевúзор.	Baba okumuyor O televizyon seyrediyor. (Baba iki eylemi aynı zamanda yapıyor olamaz.)

Это стáрый автомобúль, но óчень дорогóй.	Eski bir otomobildir ama çok pahalıdır.
Всё óчень хорошó, но я не счáстлив.	Her şey çok iyi fakat ben mutlu olamıyorum.

5. **Или** (yoksa, ya da, veya) bağlacı:

Или bağlacı bir seçme veya tahmin belirtir.

Ты идёшь в кинó úли в теáтр?	Sen sinemaya mı yoksa tiyatroya mı gidiyorsun?
Вы придёте úли онú?	Siz mi geleceksiniz yoksa onlar mı?

Ты дóлжен одéть свúтер úли кóфту.	Bir süveter veya hırka giymelisin
Мы кýпим одúн ковёр úли нéсколько сувенúров.	Bir halı alacağız veya birkaç hatıra eşyası
Онá мóжет вы́брать однý кнúгу úли открытку.	Bir kitap ya da bir kartpostal seçebilir.
На зáвтрак онú пьют чай úли кóфе.	Kahvaltıda çay veya kahve içerler.

Или... или şeklinde "ya... ya " anlamına gelir.

Или ты сдéлаешь úли он!	Ya sen yapacaksın ya o!
В воскресéнье úли я пойдý к дрýгу úли он ко мне придёт.	Pazar günü ya ben arkadaşıma gideceğim ya o bana gelecek.

6 **Поэ́тому** (bu yüzden) bağlacı:

Погóда холóдная, поэ́тому ты должнá одéть жакéт.	Hava soğuk, bu yüzden ceketini giymelisin
Мы опоздáли, поэ́тому мы здесь подождём.	Geç kaldık, bu yüzden burada bekleyeceğiz.
Вáза разбúлась, поэ́тому мы купúли нóвую.	Vazo kırıldı, bu yüzden yenisini aldık.
Дирéктора там нé было, поэ́тому мы вернýлись назáд.	Müdür orada değildi, bu yüzden geri döndük.

7. **Знáчит** (demek ki) bağlacı:

Если не он сдéлал, знáчит ты сдéлал.	Eğer o yapmadıysa, demek ki sen yaptın
Егó машúны нет, знáчит он уéхал.	Arabası yok, demek ki gitmiş.
Если онá не хóчет писáть, знáчит ты дóлжен написáть.	O yazmak istemiyorsa, demek ki sen yazmalısın

UYGULAMA - 88· Aşağıdaki cümlelerini okuyarak Düzenleme Bağlaçları'nın kullanılış şekillerinin inceleyiniz.

1. **Я и мой брат бы́ли на собрáнии.**
2. **Я никогдá нé был в Итáлии и Испáнии.**
3. **Пойдú и принесú мне немнóго воды́.**
4. **Ольга - студéнтка, и Лидия - тóже студéнтка.**
5. **Это моя семья: пáпа, мáма, брат и сестрá.**
6. **Онá рабóтает в библиотéке, а он рабóтает в университéте.**
7. **Не герóи дéлают истóрию, а истóрия дéлает герóев.**
8. **Онá рабóтает в библиотéке, а не в университéте.**
9. **Борис не здесь рабóтает, а там.**
10. **Ни ты , ни я э́того сдéлать не смóжем.**
11. **Онá ни ýчится, ни рабóтает.**
12. **Сóлнце зашлó за гóры, но бы́ло ещё светлó.**
13. **Я люблю тебя, но мы не смóжем пожени́ться.**
14. **Я хотéл ответить тебé на письмó, но забы́л твой áдрес.**
15. **Или ты помóжешь мне, или уходи.**
16. **Дáйте мне, пожáлуйста, кнúгу или журнáл.**
17. **Я бýду зáнята зáвтра в э́том часý, поэ́тому мы не смóжем встрéтиться.**
18. **Ты сказáл, что ты не смóжешь прийти на митинг, поэ́тому мы нашли замéну.**
19. **Собирáются тýчи, знáчит бýдет дождь.**
20. **Дáнные покáзывают обрáтное, знáчит ты не прав.**

СОПОСТАВИТЕЛЬНЫЕ СОЮЗЫ - UYUM BAĞLAÇLARI

Uyum Bağlaçları, zarf cümlecikleri ve isim cümleciklerinin meydana getirilmesinde kullanılan ve bu cümlecikleri diğer ana cümleye bağlayan sözcüklerdir.

1 Açıklama Bağlaçları:

(a) что

İsim cümlecikleri yapımında en çok kullanılan sözcük **что**'tur. Aşağıdaki örneklerde **что** ile başlayan bölüm bir isim cümleciğidir. Bu cümlecik **что** bağlacı ile önündeki ana cümleye bağlamaktadır.

Мы знáем, что он хорóший пóвар.	Onun iyi bir aşçı olduğunu biliyoruz. (Biz biliyoruz ki o iyi bir aşçıdır.)

Bu tip isim cümleciklerini daha iyi anlamak için ana cümleden ayrı olarak görmek istersek,

что он учитель	ki o bir öğretmendir (onun bir öğretmen olduğunu)
что дом сгорéл	evin yandığını
что алкогóль врéден	alkolün zararlı olduğunu
что пáпа добьётся успéха	babasının başarılı olacağını

Мы знáли, что он учитель.	Onun bir öğretmen olduğunu bilmiyorduk.
Мы узнáли, что егó дом сгорéл.	Biz evinin yandığını öğrendik.
Я прочёл, что алкогóль врéден.	Alkolün zararlı olduğundan okudum
Я вéрю, что мой пáпа добьётся успéха.	Babamın başarılı olacağına inanıyorum.

(b) чтóбы

Birinin bir şey yapmasını istediğini belirtirken kullanılır. İstek, rica, emir ve söyleniş ifade eden fiiller ile kullanılmaktadır.

хотéть/захотéть	istemek
просúть/попросúть	rica etmek
желáть/пожелáть	dilemek
говорúть/сказáть	söylemek
писáть/написáть	yazmak
прикáзывать/приказáть	emir vermek

Ивáн хóчет, чтóбы Сергéй пришёл.	İvan, Sergey'in gelmesini istiyor. (İvan istiyor ki Sergey gelsin)

Yukarıdaki örnekte görüldüğü gibi ikinci cümlecikteki fiil GEÇMİŞ ZAMAN'da kullanılır.

Я скажý емý, чтóбы он принёс мою книгу.	Ona kitabımı getirmesini söyleyeceğim.
Он написáл мне, чтóбы я привёз егó вéщи.	O benim eşyalarımı getirmemi istedi (yazdı).
Мы написáли нáшему брáту, чтóбы он встрéтил нас на вокзáле.	Kardeşimize bizi garda karşılasın diye yazdık.

2 Amaç Bağlaçları:

чтóбы (чтоб)	... diye; -mak için, -mek için
для тогó чтóбы	... diye; -mak için, -mek için

İki cümleciğin öznesinin aynı olduğunda ikinci cümlecikte kullanılan fiil MASTAR şeklindedir.

Мы сéли на край окнá, чтóбы посмотрéть на красивый вид.	Güzel manzarayı seyredelim diye pencere kenarına oturduk.
Я пришел сюдá, чтóбы увидеть её.	Onu göreyim diye buraya geldim
Онá мнóго рабóтает, чтóбы сдать экзáмен.	Sınavdan geçmek için çok çalışıyor
Он идёт в магазин, для тогó чтóбы всё купить на зáвтра.	Yarın için her şey almak için mağazaya gidiyor

İki cümleciğin özneleri farklı ise ikinci cümlecikte kullanılan fiil ÇEŞMİŞ ZAMAN'da kullanılmaktadır

Я пришёл к дру́гу, чтобы рассказа́ть об экску́рсии.	Arkadaşıma gezimi anlatmak için geldim.
Я пришёл к дру́гу, чтобы он рассказа́л об экску́рсии.	Arkadaşıma gezisini anlatsın diye geldim.
Я дала́ ему́ де́нег, чтобы он смог пое́хать в Стамбу́л.	İstanbul'a gidebilsin diye ona para verdim.
Я уже́ не зна́ю, что сде́лать, для того́ что́бы она́ наконе́ц отве́тила на моё письмо́.	Benim mektubuma cevap versin diye ne yapmam gerektiğini bilemiyorum.

3. Sebep Bağlaçları:

потому́ что	-dığı için, çünkü
так как	-dığı için, çünkü
и́бо	-dığı için; çünkü
отто́го что	-den dolayı
и́з-за того́ что	-dığı için, -dığından
в си́лу того́ что	-dığı için
ввиду́ того́ что	-dığı taktirde
всле́дствие того́ что	-dığı için

Son üç bağlaç genel olarak resmi dilde kullanılmaktadır.

Я не пошёл в шко́лу, потому́ что я был бо́лен.	Ben okulda gitmedim çünkü hastaydım.
Так как я опозда́л, я не пошла́ в кино́.	Geç kaldığım için sinemaya gitmedim.
Оттого́ что я не рабо́тал, я не смог сдать экза́мен.	Çalışmadığın için sınavdan geçemedin.
Ввиду́ того́ что вы не гото́вы, мы перено́сим собра́ние на друго́й срок.	Hazır bulunmadığınız taktirde toplantıyı tehir ederiz.

4. Şart Bağlaçları:

е́сли	eğer
е́сли...то...	eğer... o zaman
е́сли бы	eğer ...-saydı, keşke
раз	mademki

Если я получу́ ле́том о́тпуск, пое́ду в дере́вню.	Yazın izin alırsam köye gideceğim
Если я получу́ ле́том о́тпуск, то пое́ду в дере́вню.	Yazın izin alırsam köye gideceğim
Если бы ле́том я получи́л о́тпуск, я бы пое́хал в дере́вню.	Yazın izin alsaydım köye gidecektim
Раз ты не де́ржишь сло́ва, я сде́лаю э́то сам.	Mademki sözünü tutmuyorsun bunu kendim yapacağım.

5. Zaman Bağlaçları:

когда́	-diği zamanda, -diğinde
как то́лько	-r...-mez
лишь то́лько	-r.. -mez
в то вре́мя как	-iken; -dığı halde
пока́	-iken
пока́... не...	-ana kadar, -ene kadar, -ana dek, -ene dek

Когда́ он пришёл, меня́ не́ было.	O geldiğinde ben yoktum
Как то́лько прие́дешь домо́й, позвони́ мне.	Eve varır varmaz telefon et
Лишь то́лько она́ меня уви́дела, она́ побежа́ла.	Beni görür görmez koşmaya başladı
В то вре́мя как я рабо́тала, ты гуля́л по у́лицам.	Ben çalışırken sen sokaklarda geziyordun.
Пока́ мы там жда́ли, кака́я-то зелёная маши́на подъе́хала к нам.	Biz orada beklıyorken yanımıza yeşil bir araba geldi.
Пока́ шёл дождь, мы стоя́ли под де́ревом.	Yağmur yağarken ağacın altında dikiliyorduk.
Мы стоя́ли под де́ревом, пока́ не останови́лся дождь.	Yağmur geçene kadar ağacın altında durduk.

6. Sonuç Bağlaçları

так что	bu yüzden
всле́дствие чего́	bu yüzden, bu sebepten dolayı

Моя́ ма́ма больна́, так что она́ не смо́жет пойти на вечери́нку.	Annem hasta bu yüzden partiye gidemeyeceğim

Материáл не был привезён, вслéдствие чегó мы не смоглú закóнчить нáшу рабóту.	Malzeme getirilmedi bu sebepten dolayı biz işimizi bitiremedik.

7 Karşılaştırma Bağlaçları:

как	gibi
как бýдто	-miş; sanki
бýдто	-miş, sanki
бýдто бы	-mış gibi; sankı
тóчно, слóвно	-miş gibi; sanki

Мы приберём дом, как вы желáете.	Evi arzu ettiğiniz şekilde temizleyecek.
Дéлай, как я сказáла!	Söylediğim gibi yap!
Человéк закричáл на детéй, как бýдто он их отéц.	Adam çocuklara sanki onların babası imiş gibi bağırdı.
Жеéщина вы́глядела так, слóвно онá всё знает.	Kadın her şeyi biliyormuş gibi davranıyordu.

8 Kabul Ediş Bağlaçları.

хотя́	-diği halde
несмотря́ на то что	-diği halde, -a rağmen
как (бы) ни	her ne kadar... da
чтóбы ни	her ne
дáже éсли	da olsa

Он прúнял дéньги, хотя́ э́то бы́ло мáло за егó рабóту.	Onun işi için az olduğu halde parayı kabul etti.
Несмотря́ на то что погóда была́ холóдной мы не одéли нáших пиджакóв.	Hava serin olduğu halde ceketlerimizi giymedik.
Как ни умны́ они́, они́ сдéлали глýпые ошибки.	Her ne kadar akıllıysalar da aptalca hatalar yaptılar.
Как бы ни́ были сложны́ задáчи, он мóжет их решúть.	Her ne kadar zor da olsalar problemleri çözebilir.
Чтóбы они́ ни сказáли вы должны́ сдéлать.	Her ne deseler yapmalısınız.
Дáже éсли они вáши врагú, вы должны им помóчь.	Düşmanınız da olsalar onlara yardım etmelisiniz.

<u>UYGULAMA</u> - 89: Aşağıdaki cümlelerde Uyum Bağlaçları'nın kullanılmasını araştırınız.

1. Я не знал, что онú поженúлись.
2. Вы слы́шали, что урóка не бýдет?
3. Скажú емý, чтóбы он пришёл зáвтра.
4. Нам приказáли, чтóбы мы явúлись к обéду.
5. Чтóбы сократúть путь, мы прошлú чéрез мост.
6. Для тогó чтóбы хорошó изобразить, худóжник дóлжен хорошó [redacted]
7. Я не явúлась на концéрт, потомý что я заболéла.
8. Из-за тогó что ты не готóв, нáша прогрáмма провáлится.
9. Ввидý тогó что во врéмя óтпуска я был болен, прошý продлúть мне óтпуск на две недéли.
10. Éсли ты не поéдешь, то и я не поéду.
11. Онá соглáсна на нáши услóвия, тóлько éсли вы повы́сите ей оплáту.
12. Раз он не хóчет присоединúться к нам, мы бýдем игрáть сáми.
13. Когдá начáлся град, мы побежáли домóй.
14. Как тóлько мы увидели её, мы пóняли, что чтó-то случúлось.
15. В то врéмя как он был на охóте, к немý приéхала егó женá.
16. Они бежáли, пока ни вы́бились из сил.
17. Ты так разговáриваешь, как бýдто ты всё знáешь.
18. Онá выглядит так, слóвно онá тóлько что приéхала с мóря.
19. Хотя́ мы были не знакóмы, мы срáзу подружились.
20. Несмотря на то что было пóздно, мы вышли на ýлицу.

ПРИЧАСТИЯ - ORTAÇLAR

Rusçada fiillerden türemiş ve ŞİMDİKİ, GENİŞ ile GEÇMİŞ ZAMAN, TAMAMLANMAMIŞ ile TAMAMLANMIŞ eylem biçimleri gibi fiil özelliklerine sahip olan sözcüklere ORTAŞ denir. .

Ortaçlar iki türlüdür:

1 ПРИЧАСТИЕ - FİİL SIFATLARI

Kullanılış şekli olarak sıfatlara yakın.

2 ДЕЕПРИЧАСТИЕ - FİİL ZARFLARI

Kullanılış şekli olarak zarflara yakın.

ПРИЧАСТИЕ - FİİL SIFATLARI

Fiil Sıfatları ETKEN veya EDİLGEN şeklinde, ŞİMDİKİ veya GEÇMİŞ ZAMAN'da, TAMAMLANMAMIŞ veya TAMAMLANMIŞ eylem biçimleri olarak kullanılabilirler.

1. GEÇMİŞ ZAMAN ETKEN FİİL SIFATLARI

Bu grup Fiil Sıfatları sıfatlar gibi cümlede ilgili olduğu isme cins, sayı ve hal bakımından uyarlar.

Bu grup Fiil Sıfatları ile kurulan cümlecikler yerine daha önce gördüğümüz **который (-ая, -ое, -ые)** İlgi Zamiri olan cümlecikler kullanılabilirler **Который** ile kullanılan fiilin zaman şekline, görünüş biçimine o fiilden türemiş Fiil Sıfatı da uymakta

Студе́нты, чита́вшие э́ту кни́гу, говоря́т, что она́ о́чень интере́сная. Bu kitabı okumuş olan öğrenciler onun çok ilginç olduğunu söylüyorlar

Студе́нты, кото́рые чита́ли э́ту кни́гу, говоря́т, что она́ о́чень интере́сная. Bu kitabı okumuş olan öğrenciler onun çok ilginç olduğunu söylüyorlar.

Я зна́ю писа́теля, написа́вшего э́ту кни́гу. Bu kitabı yazmış olan yazarı tanıyorum.
Я зна́ю писа́теля, кото́рый написа́л э́ту кни́гу. Bu kitabı yazmış olan yazarı tanıyorum

Я познако́мился с одни́м америка́нским журнали́стом, до́лго жи́вшим в Москве́. Moskova'da uzun zaman yaşamış olan bir Amerikalı gazeteci ile tanıştım.
Я познако́мился с одни́м америка́нским журнали́стом, кото́рый до́лго жил в Москве́. Moskova'da uzun zaman yaşamış olan bir Amerikalı gazeteci ile tanıştım

Он что́-то спроси́л у молодо́го челове́ка, сиде́вшего ря́дом с ним. Yanında oturan genç adama bir şeyler sordu

Мы ви́дели де́вушку, бежа́вшую по у́лице и гро́мко пе́вшую каку́ю-то пе́сню. Sokakta koşan ve yüksek sesle şarkı söyleyen bir kız gördük.

GEÇMİŞ ZAMAN Fiil Sıfatları, fiil GEÇMİŞ ZAMAN takıları olan **-л, -ла, -ло, -ли** atıldıktan sonra onun yerine **-вш-** (**-ш-**) ve sonunda sıfat takılarını alırlar

GEÇMİŞ ZAMAN ŞEKLİ	TAKI	FİİL SIFATI	ANLAMI
чита́л	**-вш-**	**чита́вший**	okumuş, okuyan
написа́л	**-вш-**	**написа́вший**	yazmış, yazan
был	**-вш-**	**бы́вший**	olmuş, olan
ви́дел	**-вш-**	**ви́девший**	görmüş gören
сиде́л	**-вш-**	**сиде́вший**	oturmuş, oturan
знал	**-вш-**	**зна́вший**	öğrenmiş, bilmiş, bilen
слы́шал	**-вш-**	**слы́шавший**	duymuş, duyan
слу́шал	**-вш-**	**слу́шавший**	dinlemiş, dinleyen
игра́л	**-вш-**	**игра́вший**	oynamış, oynayan
увёз	**-ш-**	**увёзший**	götürmüş, götüren
принёс	**-ш-**	**принёсший**	getirmiş, getiren
шёл (д eklenir)	**-ш-**	**шéдший**	yürümüş, yürüyen

2 ŞİMDİKİ ZAMAN ETKEN FİİL SIFATLARI

Я зна́ю инжене́ра, рабо́тающего на э́том заво́де.	Bu fabrikada çalışan mühendisi tanıyorum
Я зна́ю инжене́ра, кото́рый рабо́тает э́том заво́де.	Bu fabrikada çalışan mühendisi tanıyorum.
Она́ получи́ла письмо́ от свое́й сестры́, живу́щей в Москве́.	Moskova'da oturan kız kardeşinden mektup aldı.
Она́ получи́ла письмо́ от свое́й сестры́, кото́рая живёт в Москве́.	Moskova'da oturan kız kardeşinden mektup aldı.
Мне нужна́ секрета́рша, зна́ющая ру́сский язы́к.	Rusça bilen sekretere ihtiyacım var.
Мне нужна́ секрета́рша, кото́рая зна́ет ру́сский язы́к.	Rusça bilen sekretere ihtiyacım var.
Молодо́й челове́к, иду́щий по у́лице, о́чень похо́ж на ва́шего бра́та.	Sokakta yürüyen genç adam erkek kardeşinize çok benziyor.
У нас есть не́сколько студе́нтов, хорошо́ говоря́щих по-ру́сски.	Rusça iyi konuşan birkaç öğrencimiz var.
Соба́ка подошла́ к е́ку, сидя́щему у окна́.	Köpek pencerenin kenarında oturan adamın yanına yaklaştı.
Уче́бник для начина́ющих.	Yeni başlayanlar için ders kitabı.
Зал для куря́щих.	Sigara içenler için salon.

ŞİMDİKİ ZAMAN Fiil Sıfatları kurmak için fiillerin ŞİMDİKİ ZAMAN üçüncü çoğul şahıs takıları olan -ут, -ют, -ат, -ят -т atıldıktan sonra onun yerine -щ- harfi ve onun üzerine de tam sıfat takısı eklenir

ŞİMDİKİ ZAMAN ŞEKLİ	TAKI	FİİL SIFATI	ANLAMI
рабо́тают	-щ-	**рабо́тающий**	çalışan
живут	-щ-	**живу́щий**	oturan, yaşayan
зна́ют	-щ-	**зна́ющий**	bilen
идут	-щ-	**иду́щий**	yürüyen
говоря́т	-щ-	**говоря́щий**	konuşan
сидят	-щ-	**сидя́щий**	oturan

UYGULAMA - 90: Aşağıdaki cümleleri okuyunuz ve ETKEN Fiil Sıfatları'nın kullanılma şekillerini inceleyiniz.

1. **Я зна́ю да́му, сидя́щую про́тив нас.**
2. **Вы по́мните де́вушку, сиде́вшую ря́дом с Серге́ем?**
3. **Вам ну́жно найти́ ги́да, зна́ющего португа́льский язы́к.**
4. **Я спроси́л одну́ же́нщину, слы́шавшую Ататюрка, хорошо́ ли он говори́л.**
5. **Мы познако́мились с писа́тельницей, пи́шущей о де́тях.**
6. **Учи́тельница, даю́щая мне уро́ки му́зыки, - францу́женка.**
7. **Вы зна́ете люде́й, сня́вших кварти́ру на пя́том этаже́.**
8. **Да́ма, сня́вшая пальто́, когда́ вы вошли́, - дочь хозя́йки.**
9. **Господи́н, покупа́вший руба́шки и кури́вший большу́ю сига́ру, - изве́стный певе́ц.**
10. **Я зна́ю ма́ленького ма́льчика, хорошо́ игра́ющего на роя́ле.**
11. **Сидя́щий в углу́ челове́к - брат мое́й сосе́дки.**
12. **Семья, жи́вшая над на́ми, перее́хала в другу́ю кварти́ру.**
13. **Ты ви́дишь старика́, иду́щего с чемода́ном в руке́.**
14. **Мы ча́сто пи́шем сы́ну, живу́щему на Кавка́зе.**
15. **Андре́й зна́ет журнали́стку, написа́вшую э́ту статью́.**
16. **Ребёнок, ше́дший один, упа́л.**
17. **Входя́щий в ко́мнату челове́к - знамени́тый учёный.**
18. **Воше́дшая с ним же́нщина - его́ жена́.**
19. **Актри́са, игра́вшая роль Офе́лии, о́чень тала́нтлива.**
20. **Я написа́л письмо́ дру́гу, неда́вно бы́вшему в Аме́рике.**

3 GEÇMİŞ ZAMAN EDİLGEN FİİL SIFATLARI

Edilgen Fiil Sıfatları ancak GEÇİŞLİ fiillerden kurulur. Cümlecikte Edilgen Fiil Sıfatları ile ilgili olduğu isim İLE HALİ'nde kullanılır

Aşağıdaki cümlelerde Fiil Sıfatları ile kullanılan Etken ve Edilgen biçimlerini karşılaştırınız

Журналист, написáвший эту статью, - мой друг.	Bu makaleyi yazmış olan gazeteci benim arkadaşımdır
Статья, напи́санная этим журналистом, óчень интерéсная.	Bu gazeteci tarafından yazılmış olan makale çok ilginçtir.
Статья, котóрую написáл этот журналист, óчень интерéсная.	Bu gazetecinin yazdığı makale çok ilginçtir.

Yukarıdaki örneklerde görüldüğü gibi kullanılan GEÇMİŞ ZAMAN Edilgen Fiil Sıfatları TAMAMLANMIŞ (сов.) fiilden türemiş olmaktadır.

Я прочитáл статью, напи́санную моим знакóмым.	Benim tanıdığım tarafından yazılmış olan makaleyi okudum
Я прочитáл статью, котóрую написáл мой знакóмый.	Benim tanıdığımın yazdığı makaleyi okudum.
Я ещё не получи́л книг, пóсланных вáми.	Sizin gönderdiğiniz kitapları henüz almadım.
Я ещё не получи́л книг, котóрые вы послáли.	Sizin gönderdiğiniz kitapları henüz almadım.
Мы éздили в Бостóн на маши́не, кýпленной моим брáтом.	Benim erkek kardeşim tarafından satın alınmış arabayla Boston'a gittik.
Я послáл все кни́ги, прочи́танные мной, мáтери.	Okuduğum bütün kitapları anneme gönderdim.
Я читáю кни́гу, взя́тую мнóю в библиотéке.	Kütüphaneden aldığım kitabı okuyorum.
Мне óчень понрáвилась сýмка, при́сланная моим отцóм из Áнглии.	İngiltere'den babamın gönderdiği çantayı çok beğendim.

Edilgen Fiil Sıfatları -нн-, -енн- veya -т- MASTAR fiil (-(и)ть atıldıktan sonra) ve sıfat takıları arasına alırlar.

En çok kullanılan Edilgen Fiil Sıfatları aşağıda verilmektedir.

A Araya -нн- alan Edilgen Fiil Sıfatları:

Genel olarak BİRİNCİ (-E) TİP (I) çekime uğrayan fiiller için geçerlidir

MASTAR FİİL	EDİLGEN FİİL SIFATI	ANLAMI
[redacted]	[redacted]	yazılmış
продáть	**прóданный**	satılmış
прочитáть	**прочи́танный**	okunmuş
показáть	**покáзанный**	gösterilmiş
рассказáть	**расскáзанный**	anlatılmış
подписáть	**подпи́санный**	imzalanmış
сдéлать	**сдéланный**	yapılmış
услы́шать	**услы́шанный**	duyulmuş
сыгрáть	**сы́гранный**	oynanmış
сказáть	**скáзанный**	söylenmiş
потеря́ть	**потéрянный**	kaybolmuş

B Araya -енн- (-ённ-) alan Edilgen Fiil Sıfatları:

Genel olarak İKİNCİ (-İ) TİP (II) çekime uğrayan fiiller için geçerlidir.

MASTAR FİİL	EDİLGEN FİİL SIFATI	ANLAMI
получи́ть	**полýченный**	alınmış
купи́ть	**кýпленный**	satın alınmış
постáвить	**постáвленный**	koyulmuş
[redacted]	**полóженный**	koyulmuş
постpóить	**пострóенный**	inşat edilmiş
приготóвить	**приготóвленный**	hazırlanmış
окóнчить	**окóнченный**	bitirilmiş
возврати́ть	**возвращённый**	iade edilmiş
окружи́ть	**окружённый**	çevrelenmiş
принести́	**принесённый**	getirilmiş
привезти́	**привезённый**	getirilmiş
найти́	**нáйденный**	bulunmuş

C Araya -т- alan Edilgen Fiil Sıfatları:

Genel olarak BİRİNCİ (-E) TİP (I) çekime uğrayan fiiller için geçerlidir

MASTAR FİİL	EDİLGEN FİİL SIFATI	ANLAMI
занять	**зáнятый**	meşgul; işgal edilmiş
снять	[redacted]	çekilmiş; kiralamış
забы́ть	**забы́тый**	unutulmuş
взять	**взя́тый**	alınmış
откры́ть	**откры́тый**	açılmış

закры́ть	**закры́тый**	kapanmış
оде́ть	**оде́тый**	giyinmiş
уби́ть	**уби́тый**	öldürülmüş
нача́ть	**на́чатый**	başlatılmış
вы́пить	**вы́питый**	içilmiş

4 ŞİMDİKİ ZAMAN EDİLGEN FİİL SIFATLARI

ŞİMDİKİ ZAMAN Edilgen Fiil Sıfatları fazla kullanılan bir şekil değildir. GEÇMİŞ ZAMAN Edilgen Fiil Sıfatları gibi ŞİMDİKİ ZAMAN Edilgen Fiil Sıfatları da GEÇİŞLİ fiillerden kurulmaktadır. Fakat GEÇMİŞ ZAMAN Edilgen Fiil Sıfatları TAMAMLANMIŞ fiilden türemiş olmakta iken ŞİMDİKİ ZAMAN Edilgen Fiil Sıfatları TAMAMLANMAMIŞ fiilden yapılmaktadır.

Bu grup Edilgen Fiil Sıfatları -ем-, -им- ile kurulurlar.

Я не чита́л кни́ги, напи́санной э́тим журнали́стом.	Bu gazeteci tarafından yazılmış kitabı okumadım.
Пра́вила, изуча́емые на́ми, иногда́ ка́жутся нам тру́дными.	Öğrendiğimiz kurallar bize bazen çok zor geliyor.

Fakat aşağıda gösterilen şekil en çok kullanılan şekildir. Bu örneklerde ŞİMDİKİ ZAMAN Edilgen Fiil Sıfatları sıfatlar gibi kullanılırlar.

Вот после́дний рома́н люби́мого мной писа́теля.	İşte benim en sevdiğim yazarının son romanıdır.
Вот после́дний рома́н моего́ люби́мого писа́теля.	İşte benim en sevdiğim yazarının son romanıdır

Aşağıdaki ŞİMDİKİ ZAMAN Edilgen Fiil Sıfatları genel olarak sıfat gibi kullanılırlar.

MASTAR FİİL	FİİL SIFATI	ANLAMI
видеть	**ви́димый**	görünen
видеть	**неви́димый**	görünmez
забыва́ть	**забыва́емый**	unutulmaz
называ́ть	**называ́емый**	denen
уважа́ть	**уважа́емый**	sayın
обходить	**необходи́мый**	gereken
обвинять	**обвиняемый**	sanık

UYGULAMA - 91: Bu cümlelerde EDİLGEN Fiil Sıfatları'nın kullanılmasına bakınız.

1. **Письмо́, возвращённое мне Анной, лежит на полу́.**
2. **Я не могу́ найти на ка́рте го́рода, взятого врагом.**
3. **Куда́ ты положила проду́кты, ку́пленные на за́втра?**
4. **Полу́ченные вчера́ журна́лы лежа́т на сто́лике.**
5. **На фотогра́фии де́душка и ба́бушка, окружённые детьми́ и вну́ками.**
6. **Стол, поста́вленный посреди ко́мнаты, занима́ет сли́шком о́го места.**
7. **Куда́ вы положи́ли прочи́танные газе́ты?**
8. **Я увидел на дива́не кни́гу, забы́тую Ива́ном.**
9. **Я никогда́ не забу́ду слов, ска́занных ва́ми.**
10. **Кто ко́нчит на́чатую ва́ми рабо́ту?**
11. **Уважа́емые телезрители, сего́дня в програ́мме...**
12. **Это были незабыва́емые дни.**
13. **Я взял все необходимые мне ве́щи.**
14. **Челове́к, обвиня́емый в кра́же, ёржан.**
15. **Кислоро́д - невидимый газ.**

EDİLGEN FİİL SIFATLARININ KISA ŞEKLİ

Edilgen Fiil Sıfatları'nın kısa formu Kısa Sıfat'ın kullanılma şekline yakındır

GEÇMİŞ ZAMAN Edilgen Fiil Sıfatları'nın kısa şekli kurulması kuralı, Edilgen Fiil Sıfatları'nın tam şeklinin ERİL CİNS soneki atılır, DİŞİL CİNS takısı yerine -а, NÖTR CİNS soneki yerine -о ve ÇOĞUL takısı yerine -ы gelir. Araya -нн- alını Edilgen Fiil Sıfatları kısa şekilde -н- harfini kaybeder.

CİNS (SAYI)	TAM ŞEKİL	KISA ŞEKİL
м.р. (eril)	**написанный**	**написан**
ж.р. (dişil)	**написанная**	**написана**
ср.р. (nötr)	**написанное**	**написано**
м.ч. (çoğul)	**написанные**	**написаны**

Эта книга была написана моим другом.	Bu kitap arkadaşım tarafından yazıldı.
Америка была открыта Колумбом.	Amerika Kolomb tarafından keşfedildi
Этот писатель теперь всеми забыт.	Şimdi bu yazar herkes tarafından unutuldu
Я уверен, что он будет удивлён, когда это услышит.	Bunu duyduğunda şaşıracağına eminim

ŞİMDİKİ ZAMAN Edilgen Fiil Sıfatları da kısa şekilde kullanılmaktadır.

Его отец был всеми любим и уважаем.	Onun babası herkes tarafından sevilir ve sayılır

UYGULAMA - 92: EDİLGEN Fiil Sıfatları'nın kullanılma şekillerini aşağıdaki cümlelerde okuyup inceleyiniz

1. Эта телеграмма была получена в два часа.
2. Наш дом окружён полями и лесами.
3. Почему это письмо было возвращено?
4. Может быть вы помните, как этот город был взят?
5. - Кем была куплена картина, о которой вы говорили?
- Эта картина была куплена музеем.
6. Этот дом был построен в конце прошлого века.
В начале этого ека он был продан богатому иностранцу.
7. Всё это сделано моим отцом.
8. Она боится, что её сын будет убит на фронте.
9. Эта книга была исана им до войны.
10. Эта поездка была мне необходима.

ДЕЕПРИЧАСТИЕ - FİİL ZARFLARI

Birinin aynı zamanda iki eylem yaptığında ikinci eylemi ifade eden fiil Fiil Zarfı şeklinde kullanılabilir.

Он сидел у окна и читал газету.	O pencerenin kenarında oturuyordu ve gazete okuyordu
Он сидел у окна читая газету.	Gazete okuyor iken pencerenin [illegible]
Он читал газету сидя у окна	[illegible]

Birinin iki eylem ARDIŞIK olarak yaptığında ilk yapılan eylem Fiil Zarfı şeklinde kullanılabilir.

Он прочитал книгу и отнёс её в библиотеку.	O kitabı okudu ve onu kütüphaneye götürdü
Прочитав книгу, он отнёс её в библиотеку.	Kitabı okuyup onu kütüphaneye götürdü

1. GEÇMİŞ ZAMAN FİİL ZARFLARI

Ardışık ve birbirine bağlı olan iki eylemden ilki GEÇMİŞ ZAMAN Fiil Zarfı şeklinde kullanılır.

Yalnız TAMAMLANMIŞ fiillerden kurulabilen GEÇMİŞ ZAMAN Fiil Zarfları -в eki ile yapılırlar

Он прожил несколько лет в Москве и хорошо выучил русский язык.	O birkaç yıl Moskova'da yaşadı ve (bu yüzden) Rusçayı iyi öğrendi
Прожив несколько лет в Москве, он хорошо выучил русский язык.	Moskova'da bir kaç yıl yaşayıp Rusçayı iyi öğrendi.
Она получила телеграмму из Измира и сразу поехала туда.	O İzmir'den telgraf aldı ve hemen oraya gitti.
Получив телеграмму из Измира, она сразу поехала туда.	İzmir'den telgraf alıp hemen oraya gitti
Он много выпил водки и начал громко петь песню.	O çok votka içti ve yüksek sesle şarkı söylemeye başladı.
Выпив много водки, он начал громко петь песню.	Çok votka içip yüksek sesle şarkı söylemeye başladı.
Я позавтракала и пошла гулять.	Kahvaltı ettim ve gezmeye çıktım
Позавтракав, я пошла гулять.	Kahvaltı edip gezmeye çıktım

Мы пообéдали в ресторáне и пошли в кинó.	Biz restoranda öğle yemeyi yedik ve sinemaya gittik.
Пообéдав в ресторáне, мы пошлй в кинó.	Restoranda öğle yiyip sinemaya gittik.
Мы кóнчили рабóтать и нáчали читáть газéты.	Biz işimizi bitirdik ve gazete okumaya başladık.
Кóнчив рабóтать, мы нáчали читáть газéты.	İşimizi bitirip gazete okumaya başladık.

<u>UYGULAMA</u> - 93· GEÇMİŞ ZAMAN Fiil Zarfları'nın kullanılmasını inceleyiniz.

1. **Вернýв книгу, я пошёл в ресторáн.**
2. **Написáв письмó, я отнёсó на пóчту.**
3. **Купив всё, что ей было нýжно, онá пошлá домóй.**
4. **Узнáв в какóй гостинице он остановился, я послáла емý телегрáмму.**
5. **Послáв телегрáмму, я лёг спать.**
6. **Приéхав в Москвý, я пошёл осмáтривать Кремль.**
7. **Он ушёл, никомý не сказáв, кудá он идёт.**
8. **Не получив отвéта на моё письмó, я написáл емý опять.**
9. **Спросив меня, готóв ли обéд, он пошёл в столóвую.**
10. **Начáв говорить, онá не моглá остановиться.**
11. **Закрыв окнó, онá леглá на диван.**
12. **Отвéтив на её вопрóс, я вышел из кóмнаты.**
13. **Прочитáв нóвость, я обрáдовалась.**
14. **Сказáв, что емý скýчно, он ушёл.**
15. **Послáв, онá нáчала рабóтать.**

2. ŞİMDİKİ ZAMAN FİİL ZARFLARI

ŞİMDİKİ ZAMAN Fiil Zarfları şekli kurulması için ŞİMDİKİ ZAMAN Çoğul Üçüncü Şahıs takıları atılır sonra da onların yerine *-я* soneki eklenir (ж, ч, ш, щ sonra -a eklenir).

<u>ŞİMDİKİ ZAMAN ŞEKLİ</u>	<u>FİİL ZARFI</u>	<u>ANLAMI</u>
начинáют	**начинáя**	başlarken
читáют	**читáя**	okurken
говорят	**говоря́**	söylerken
курят	**куря**	sigara içerken
несýт	**неся́**	taşırken
идýт	**идя́**	giderken
лежáт	**лёжа**	yatarken
спешáт	**спешá**	acele ederken

Дýмая о дéтстве, я всегдá вспоминáю бáбушку.	Çocukluğumu düşünürken hep büyük-annemi hatırlıyorum.
Он любит читáть газéту, лёжа на диване.	Divanda yatarak gazete okumayı sever
Говоря́ со мной, он всё врéмя смотрéл на часы́.	Benimle konuşurken sürekli saate bakıyordu.
Он любит курить читáя газéту.	Gazete okurken sigara içmeyi sever.
Отвечáя на вопрóс учителя, ученик сдéлал две ошибки.	Öğretmenin sorusuna cevap verirken öğrenci iki hata yaptı.
Живя далекó, я рéдко вижу мáму.	Uzak oturduğum için annemi nadir görüyorum.
Не знáя áдреса, я не смог послáть емý книгу.	Adresini bilmediğim için ona kitabı gönderemedim.

Olumsuz şekilde kullanıldığında Türkçedeki "-meden, -madan" anlamında kullanılabilir

У нас было мнóго врéмени, и мы шли не спешá.	Çok vaktimiz vardı bu yüzden acele etmeden yürüdük.
Он отвéтил не дýмая.	Düşünmeden cevap verdi
Не говоря ни слóва, онá вышла из кóмнаты.	Hiçbir kelime söylemeden odadan çıktı

ŞİMDİKİ ZAMAN Fiil Zarfları hem TAMAMLANMAMIŞ hem de TAMAMLANMIŞ fiillerden yapılabilirler

уходить/уйти́ **уходя/уйдя**	ayrılıp gitmek

Уходя, не забýдьте заперéть дверь.	Giderken kapıyı kilitlemeyi unutmayın
Уйдя он нас, он сдéлал большýю ошибку.	Bizden ayrılmakla büyük bir hata yaptı

UYGULAMA - 94. ŞİMDİKİ ZAMAN Fiil Zarfları'nın kullanılmasını inceleyiniz.

1. Де́лая оши́бки, он всегда́ красне́ет.
2. Не зна́я, что сказа́ть, она́ спроси́ла, хо́чет ли он ещё чаю.
3. Ле́том прия́тно чита́ть, лёжа на траве́.
4. Нельзя переходи́ть у́лицу, чита́я газе́ту.
5. Говоря́ по телефо́ну, она́ всегда́ ку́рит.
6. Приезжа́я в Ленингра́д, я сейча́с же звоню́ ма́тери.
7. Расска́зывая о свои́х де́тях, Анна всегда́ смеётся.
8. Слу́шая му́зыку, Алёша отдыха́ет.
9. Отдыха́я, он слу́шает му́зыку.
10. Ду́мая о сы́не, она́ ча́сто пла́чет.
11. Рабо́тая, он никогда́ не шу́тит.
12. Игра́я на роя́ле, она́ пе́ла.
13. Снима́я пальто́, она́ разгова́ривала с Зо́ей.
14. Пойдя́ к нему́, я допусти́л оши́бку.
15. Уходя́, он сказа́л, что ско́ро вернётся.

ALDIKLARI ÖNEKLERE GÖRE FİİLLERİN ANLAMLARINDA MEYDANA GELEN DEĞİŞİKLİKLER TABLOSU

	ЗНАЧЕНИЕ ПРИСТАВОК	TÜRKÇE ANLAMI
в- (во-)	**1. Направлéние дéйствия внутрь.**	1. Hareketin yönü içeriye doğrudur
	(а) входи́ть/войти́ входи́ть/войти́ в кóмнату	(a) girmek odaya girmek
	вклáдывать/вложи́ть вклáдывать/вложи́ть письмó в конвéрт	yatırmak, koymak mektubu zarfa koymak
	втыкáть/воткнýть втыкáть/воткнýть лопáту в землю	batırmak küreği toprağa batırmak
	(б) вступáть/вступи́ть вступáть/вступи́ть в проф-союз	(b) girmek sendikaya girmek
	включáть/включи́ть включáть/включи́ть фамилию в список	dahil etmek adı listeye dahil etmek
	вовлекáть/вовлéчь вовлекáть/вовлéчь когó-либо в рабóту	sürüklemek birini çalışması için işe sürüklemek
	2. Углублéние, погружéние в какóе-либо дéйствие или состояния.	2. Herhangi bir işte harekette derinlik, kendini kaptırma ifade eder
	вдýмываться/вдýматься вдýмываться/вдýматься в разговóр	düşünceye dalmak konuşmaya dalmak
	вгля́дываться/вглядéться вгля́дываться/вглядéться в даль, в лицó	dikkatle bakmak uzağa, birinin yüzüne dikkatle bakmak
	вслýшиваться/вслушаться вслýшиваться/вслушаться в разговóр, в гóлос, в шум	kulak vermek konuşmaya, sese, gürültüye kulak vermek

	3. Движе́ние вверх.	3. Yukarıya hareketler.
	вка́тывать/вкати́ть пово́зку на го́ру	yükü dağa kaldırmak
	влезать/влезть на дерево	ağaca çıkmak
вз-(взо-вс-)	**1. Направле́ние движе́ния вверх.**	1. Hareketin yönü yukarıya doğrudur
	всходи́ть/войти на крыльцо́	merdivenden çıkmak
	взбира́ться/взобра́ться на де́рево	ağaca tırmanmak
	взлета́ть/взлете́ть **Взлете́ла ста́я птиц.**	kalkmak, havalanmak Kuş sürüsü havalandı
	2. Результати́вность, завершённость, зако́нченность де́йствия.	2. Netice, sonuç, sonuçta eksiksiz, bitirme, tamamlama. Eksiksiz yapılmış hareketler
	вспаха́ть (паха́ть) зе́млю	toprağı sürmek, nadas
	вскипяти́ть (кипяти́ть) во́ду, молоко́	suyu, sütü kaynatmak
вы-	**1. Направле́ние де́йствия изнутри́ нару́жу.**	1. Hareketin yönü dışarıya dorudur.
	выходи́ть/вы́йти **выходить/вы́йти из ко́мнаты на у́лицу**	çıkmak odadan dışarıya çıkmak
	вылива́ть/вылить **вылива́ть/вылить во́ду из стака́на**	dökmek, boşaltmak bardaktan dışarıya su boşaltmak
	вырыва́ть/вы́рвать **вырыва́ть/вырвать страницы из тетра́ди**	çekip koparmak defterden sayfa koparmak
	2. Результати́вность.	2. Tamamlanmış, sonuçlanmış
	вы́учить (учи́ть) **вы́учить стихотворе́ние, слова́**	iyice bellemek şiiri ezberlemek, sözcükleri bellemek
	вы́сохнуть (со́хнуть) **Появилось со́лнце, и трава́ [redacted].**	iyice kurumak Güneş açtı otlar kurudu.
	вы́стирать (стира́ть) **выстирать пла́тье, бельё**	yıkamak elbise, çamaşır yıkamak
	вы́сушить (суши́ть) **высушить пла́тье**	kurutmak elbise kurutmak
	3. Исче́рпанность де́йствия.	3 İyice yapmak, tam yapmak
	высыпа́ться/выспаться **Я по́здно лёг спать и не выспался.**	uykusunu almak Geç yattım uykumu alamadım
	вы́плакаться	kana kana ağlamak
	[redacted]	içi dökülmek
до-	**1. Доведе́ние де́йствия до преде́ла.**	1 Bir hareketi sınıra kadar götürmek.
	(а) доезжа́ть/дое́хать **доезжа́ть/дое́хать до границы**	(a) kadar gelmek (gitmek) sınıra kadar gelmek
	доплыва́ть/доплыть **доплыва́ть/доплыть до бе́рега**	kadar yüzmek kıyıya kadar yüzmek
	дочитывать/дочита́ть **дочитывать/дочита́ть книгу до 101-й страницы, до середины**	kadar okumak kitabının 101 sayfasına kadar ortasına kadar okumak

	доживáть/дожи́ть **доживáть/дожи́ть до 70-ти лет**	kadar yaşamak 70'e kadar yaşamak
	(б) дописывать/дописáть **дописывать/дописáть письмó**	(b) yazmayı bitirmek mektup yazmak
	дослу́шивать/дослу́шать **дослу́шивать/дослу́шать расскáз, скáзку**	dinlemeyi bitirmek hikaye, masal dinlemek
	дочитывать/дочитáть **дочитывать/дочитáть кни́гу**	okumayı bitirmek kitap okumak
	2. Доведéние дéйствия до результáта несмотря на трýдности.	2. Güçlük olmasına rağmen hareketi bir yere kadar getirmek.
	дозвáться **Я с трудóм дозвáлся до негó.**	duyurmak Ona sesimi güçlükle duyurdum.
	добуди́ться **Я дóлго тебя́ буди́л, но не мог добуди́ться.**	uyandırmak Seni uzun süre uyandırmaya çalıştım fakat uyandıramadım
	достучáться **Он стучáл, стучáл и наконéц достучáлся: дверь откры́ли.**	vurup işittirmek O, duyurana kadar kapıyı çaldı, sonunda kapı duyuldu ve açıldı.
	дозвони́ться **дозвони́ться комý-либо по телефóну**	kadar aramak (telefonla) birisine telefon etmek
за-	**1. Направлéние дéйствия за предмéт.**	1. Hareketin yönü nesnenin arkasına doğrudur.
	забегáть/забежáть **забегáть/забежáть за дéрево**	arkasına koşmak ağacın arkasına koşmak
	заклáдывать/заложи́ть **заклáдывать/заложи́ть рýки зá спину**	arkasına koymak elini arkasına koymak
	затыкáть/заткнýть **затыкáть/заткнýть топóр за пóяс**	arkasına sokmak baltayı beline sokmak
	2. Попýтное движéние кудá-либо. (по пути, мимоxóдом)	2. Bir yere giderken yol üzerind yere uğramak.
	забегáть/забежáть **забегáть/забежáть в магази́н на обрáтном пути́**	uğramak dönüş yolu üzerindeki bir mağa uğramak
	заходи́ть/зайти́ **заходи́ть/зайти к товáрищу**	uğramak giderken arkadaşa uğramak
	3. Движéние далекó в глубь чегó-либо и́ли за предéлы чегó-либо.	3. Bir şeyin derinliğine doğru hareket.
	заходи́ть/зайти́ **заходи́ть/зайти́ далекó в лес**	uğramak, gitmek ormanın derinliklerine gitmek
	заплывáть/заплы́ть **заплывáть/заплыть далекó**	yüzmek uzaklara yüzmek, açılmak
	забрáсывать/забрóсить **забрáсывать/забрóсить мяч на кры́шу**	uzağa atmak topu damın ötesine atmak
	4. Покрытие предмéта чем-либо или заполнéние пустоты.	4. Nesneyi herhangi bir şeyle örtmek.
	засыпáть/засыпать **засыпáть/засыпать яму землёй**	örtmek çukuru toprakla örtmek
	завéшивать/завéсить **завéшивать/завéсить окнó простынéй**	asarak örtmek pencereyi çarşafla örtmek
	заливáть/залить **заливáть/залить бумáгу черни́лами**	akarak örtmek kağıdı mürekkeple örtmek

натыкáться/наткнýться	çarpmak
натыкáться/наткнýться на стол	masaya çarpmak
набрáсывать/набрóсить	üzerine atmak
набрáсывать/набрóсить пальтó на плéчи	omuza palto atmak
наклéивать/наклéить	yüzeyine yapıştırmak
наклéивать/наклéить мáрку на конвéрт	zarfa pul yapıştırmak
натя́гивать/натянýть	üzerine çekmek
натя́гивать/натянýть перчáтки	eldivenleri giymek
2. Полнота действия.	2. Hareketin tamlığı.
(а) распространéние действия на неопределённое количество предмéтов	(a) sayısı belli olmayan nesneler için yaygınlık anlamında (yayılma)
напокупáть/накупи́ть	epeyce almak
напокупáть/накупи́ть книг	epeyce kitap almak
нарубáть/нарубить	epeyce kesmek (miktar olarak)
нарубáть/нарубить дров	odun kesmek (epeyce)
навáривать/навари́ть	çok pişirmek
напекáть/напéчь	çok pişirmek
напекáть/напéчь пирогóв	çok börek pişirmek
нарывáть/нарвáть	toplamak, koparmak
нарывáть/нарвáть цветóв	çiçek toplamak
(б) пóлное удовлетворéние дéйствием	(b) hareketin sonuca ulaşması
напивáться/напи́ться	çok içmek
напивáться/напи́ться молокóм, чáем	çok süt, çay içmek
наедáться/наéсться	çok yemek (tok olana kadar)
наедáться/наéсться пирогóв	çok börek yemek

	насмотрéться	çok bakmak
	насмотрéться на когó-либо, на что-либо	birine, bir şeye çok fazla bakmak
	набéгаться	çok fazla koşmak
	нагуля́ться	çok gezmek
	наигрáться	çok oynamak
	3. Закóнченность дéйствия.	3. Biten işi göstermek için. (Tamamlanmamış fiili tamamlanm yapar.)
	написáть (писáть)	yazmak
	написáть письмó	mektup yazmak
	напечáтать (печáтать)	yayınlamak
	напечáтать статью в газéте	gazetede makale yayınlamak
	нарисовáть (рисовáть)	resmetmek
	нарисовáть портрéт	portre resmetmek
	начерти́ть (чертить)	çizmek
	начерти́ть чертёж	çizgi çizmek
	научи́ть (учи́ть)	öğretmek
	научи́ть дрýга игрé в шáхматы	arkadaşa satranç öğretmek
	накорми́ть (корми́ть)	yedirmek
	накормить ребёнка	çocuğu yedirmek
недо-	**Недостáточность дéйствия, недоведéние до концá.**	Hareketin yetersizliği Tam olarak yapılmama.
	недовыполнять/недовыполнить	sonuna kadar gerçekleştirmemek
	недовыполнять/недовыполнить план	planı gerçekleştirmemek
	недооцéнивать/недооценить	gerektiği kadar değerlendirmemek
	недооцéнивать/недооценить силы, возможности	güçlerini, imkanları gerektiği ka değerlendirmemek

	недоса́ливать/недосоли́ть **недоса́ливать/недосоли́ть суп, ры́бу**	yeteri kadar tuzlamamak çorbayı, balığı yeteri kadar tuzlamamak
	недожа́ривать/недожа́рить **недожа́ривать/недожа́рить мя́со, котле́ты**	yeterince kızartmamak eti, köfteleri yeterince kızartmamak
	недова́ривать/недовари́ть **недова́ривать/недовари́ть карто́фель**	yeterince pişirmek patatesi yeterince pişirmek
над- **(надо-)**	**1. Де́йствие име́ет це́лью увеличе́ние разме́ра предме́та (его́ высоты́ или длины́), присоедине́ние доба́вочной ча́сти.**	1. Hareketin amacı nesnenin ölçüsünü buyütmek (enine, veya boyuna ilave kısım eklemek)
	надстра́ивать/надстро́ить **надстра́ивать/надстро́ить дом, эта́ж**	daha yükseltmek, üzerine ev, kat çıkmak
	надвя́зывать/надвяза́ть **надвя́зывать/надвяза́ть чуло́к**	üzerine örmek yün çorap üzerine örmek
	2. Непо́лное де́йствие, направле́ние не на весь предме́т, а лишь на его́ пове́рхность.	2. Hareketin yönü nesnenin bütününü değil, sadece yüzeyindedir.
	надку́сывать/надкуси́ть **надку́сывать/надкуси́ть я́блоко, сли́ву**	yüzeyden ısırmak elmayı, eriği ısırmak
	надла́мывать/надломи́ть **надла́мывать/надломи́ть ве́тку**	yüzeyden kırmak dal koparmak
	надпи́ливать/надпили́ть **надпи́ливать/надпили́ть дере́вья**	testereyle yüzeyden kesmek ağaçların dalını kesmek

о- (об- **обо)**	**1. Движе́ние вокру́г предме́та или обхо́д стороно́й.**	1. Hareket nesnenin etrafında ve kenara çekilerek yapılır
	(а) обходи́ть/обойти́	(a) etrafında yürümek
	обега́ть/обежа́ть **обходи́ть/обойти́ вокру́г де́рева**	etrafında koşmak ağacın etrafında yürümek
	(б) обходи́ть/обойти́ **объезжа́ть/объе́хать**	(b) çevreleyip geçmek
	обходи́ть/обойти́ боло́то **объезжа́ть/объе́хать го́ру**	bataklığı çevreleyip geçmek tırmanmadan dağı geçmek
	2. Распростране́ние де́йствия на весь предме́т или на мно́гие предме́ты.	2. Hareketin nesnenin bütününe (bütün nesneye) veya birçok nesnelere yapılması.
	обега́ть/обежа́ть весь сад **объезжа́ть/объе́хать все города́**	bütün bahçeyi koşmak bütün şehirleri dolaşmak
	обходи́ть/обойти́ все знако́мые места́ в го́роде	şehirdeki bütün tanıdık yerleri dolaşmak
	опра́шивать/опроси́ть **опра́шивать/опроси́ть всех студе́нтов**	soruşturmak, yoklamak bütün öğrencileri yoklamak
	обшива́ть/обши́ть **обшива́ть/обши́ть всю семью**	dikerek giydirmek bütün aileyi dikerek giydirmek
	3. Окруже́ние предме́та други́ми предме́тами.	3. Nesnenin başka nesnelerle çevrelenmesi.
	обса́живать/обсади́ть **обса́живать/обсади́ть дом цвета́ми**	dikerek çevrelemek evin etrafını çiçekle bezemek
	обшива́ть/обши́ть плато́к кру́жевом	mendili dantelle çevirmek

обступáть/обступи́ть **Ученики́ обступи́ли учи́теля.**	çevrelemek Öğrenciler hocayı çevrelediler.
4. Оши́бочность де́йствия.	4. Hatalı fiiller.
ослы́шаться	yanlış duymak
огова́риваться/оговори́ться **От волне́ния он оговори́лся.**	dili sürçmek Heyecandan dili sürçtü.
оступа́ться/оступи́ться **Она́ оступи́лась и упа́ла.**	ayağı kaymak Ayağı kaydı düştü.
5. Де́лать предме́т каки́м-ли́бо или де́латься самому́ каки́м-ли́бо или кем-ли́бо.	5. Birisiyle veya bir şeyle nesne yapar.
обогаща́ть/обогати́ть **обогаща́ть/обогати́ть кого́-ли́бо, страну́**	zenginleştirmek birini, ülkeyi zenginleştirmek
обогаща́ться/обогати́ться	zengin olmak
осчастли́вить (сде́лать счастли́вым)	mutlu etmek (herhangi bir kimseyi mutlu etmek)
осироте́ть	öksüz kalmak
овдове́ть	dul olmak, dul kalmak
ослепля́ть/ослепи́ть	kör yapmak, kör etmek
оглуша́ть/оглуши́ть **Взрыв оглуши́л.**	sağır etmek Patlama sağır etti.
6. Завершённость де́йствия, результати́вность.	6. Sonuç bildiren fiiller.
окре́пнуть (кре́пнуть)	sertleşmek, donmak, kuvvetlenmek, sağlamlaşmak
осле́пнуть (сле́пнуть)	gözleri kör olmak, gözü kamaşmak, göz nurunu kaybetmek

	оглóхнуть (глóхнуть)	kulağı sağır olmak
	ослабе́ть (слабе́ть)	zayıf düşmek, yıpranmak, zayıflamak
от- (ото-)	**Направле́ние движе́ния, де́йствия от предме́та, отдале́ние или отделе́ние от предме́та.**	Hareketin yönü nesnedendir, nes-nin bir parçasından bir yere yön gösterir.
	(а) отходи́ть/отойти́ **отходи́ть/отойти́ от огня́, от до́ма**	(a) ayrılmak, kopmak ateşten, evden uzaklaşmak
	отплыва́ть/отплы́ть **отплыва́ть/отплы́ть от бе́рега**	yüzmek kıyıdan yüzmek
	отодвига́ть/отодви́нуть **отодвига́ть/отодви́нуть стака́н от себя**	sürükleyerek itmek bardağı kendinden itmek
	откла́дывать/отложи́ть **откла́дывать/отложи́ть кни́гу в сто́рону**	bir yana koymak kitabı bir yana koymak
	(б) отрыва́ть/оторва́ть **отрыва́ть/оторва́ть пу́говицу от пальто́**	(b) sökülmek, koparmak palto düğmesini koparmak
	отвя́зывать/отвяза́ть **отвя́зывать/отвяза́ть ло́шадь от де́рева**	çözmek atın ipini çözmek
	откле́ивать/откле́ить **откле́ивать/откле́ить ма́рку от конве́рта**	ayırmak, sökmek pulu zarftan sökmek
	(б) отуча́ть/отучи́ть **отуча́ть/отучи́ть от куре́ния**	(b) hevesini kırmak vazgeçirmek sigaradan vazgeçirmek
	отвыка́ть/отвы́кнуть **отвыка́ть/отвы́кнуть от кого́-либо, от чего́-либо**	huyundan vazgeçmek birinden bir şeyden soğumak yadırgamak

пере-	**1. Направле́ние де́йствия че́рез предме́т, с одно́й стороны́ на другу́ю.**	1. Hareketin yönü nesnenin arasından geçer bir yönden diğer tarafınadır.
	переходи́ть/перейти́ **переходи́ть/перейти́ че́рез у́лицу**	geçmek, aşmak sokağı geçmek
	перебега́ть/перебежа́ть **перебега́ть/перебежа́ть че́рез доро́гу**	koşmak, koşuşmak yolu koşarak geçmek
	перепры́гивать/перепры́гнуть **перепры́гивать/перепры́гнуть че́рез руче́й**	atlayıp geçmek, aşmak, el yardımı ile engelden atlamak dereyi atlayıp geçmek
	2. Перемеще́ния предме́та с одного́ ме́ста на друго́е.	2. Bir şeyi başka bir şeyle değiştirmek, nakletmek, aktarmak.
	переезжа́ть/перее́хать **переезжа́ть/перее́хать на другу́ю кварти́ру**	taşınmak başka daireye taşınmak
	переселя́ться/пересели́ться **переселя́ться/пересели́ться из дере́вни в го́род**	göçürmek, nakletmek köyden kente göçürmek
	переса́живаться/пересе́сть **переса́живаться/пересе́сть со сту́ла на дива́н**	başka bir yere oturmak, yer değiştirmek sandalyeden divana geçmek
	переставля́ть/переста́вить **переставля́ть/переста́вить цветы́ со стола́ на окно́**	başka bir yere koymak, yerini değiştirmek çiçekleri masadan pencereye almak
	переве́шивать/переве́сить **переве́шивать/переве́сить карти́ну с одно́й стены на другу́ю**	bir yerden bir yere asmak resmi bir duvardan diğer duvara asmak
	перекла́дывать/переложи́ть с одного́ ме́ста на друго́е	bir yerden başka bir yere alıp koymak
	3. Соверше́ние де́йствия за́ново.	3. Biten bir hareketin tekrarlanması
	перепи́сывать/переписа́ть **перепи́сывать/переписа́ть письмо́, сочине́ние, упражне́ние**	yeniden yazmak, kopyasını çıkarmak mektubu, kompozisyon, alıştırmayı yeniden yazmak, kopyasını çıkarmak
	перечи́тывать/перечита́ть **перечи́тывать/перечита́ть кни́гу, письмо́**	tekrar okumak kitabı, mektubu tekrar okumak
	перераба́тывать/перерабо́тать **перераба́тывать/перерабо́тать статью, докла́д**	fazla çalışmak, yeniden işlemek makaleyi, raporu yeniden işlemek
	перестра́ивать/перестро́ить **перестра́ивать/перестро́ить дом**	yeniden inşaat etmek evi yeniden inşaat etmek
	перекра́шивать/перекра́сить **перекра́шивать/перекра́сить мате́рию**	tekrar boyamak, başka bir renge boyamak kumaşı tekrar boyamak
	перешива́ть/переши́ть **перешива́ть/переши́ть пла́тье**	yeniden söküp dikmek elbiseyi yeniden söküp dikmek
	перепеча́тывать/перепеча́тать **перепеча́тывать/перепеча́тать статью**	yeniden basmak, daktilo etmek makaleyi yeniden daktilo etmek
	4. Разделе́ние предме́та на ча́сти.	4. Nesnenin parçaları ayrılması hal
	перереза́ть/перере́зать **перереза́ть/перере́зать ни́тку**	kesmek, kesilmek ipi kesmek
	перепи́ливать/перепили́ть **перепи́ливать/перепили́ть де́рево, бревно́**	testereyle kesip biçmek ağacı, kirişi testereyle kesmek
	перела́мывать/переломи́ть	kırmak, parçalamak, paramparça etmek

перелáмывать/переломи́ть пáлку	sopayı kırmak
5. Чрезмéрность дéйствия, превышéние нóрмы.	5. Bir işlemin haddinden fazla yapılma şekli.
перегревáть/перегрéть **перегревáть/перегрéть утю́г**	haddinden fazla kızdırılmak ütüyü fazla kızdırmak
пересáливать/пересоли́ть **пересáливать/пересолить суп**	fazla tuz koymak çorbaya fazla tuz koymak
перевáривать/перевари́ть **перевáривать/переварить картóфель**	fazla kaynatmak patatesi fazla kaynatmak
пережáривать/пережáрить **пережáривать/пережáрить мя́со**	haddinden fazla kızartmak eti fazla kızartmak
перевыполня́ть/перевы́пол-нить **перевыполнять/перевы́пол-нить план**	fazlasıyla başarmak planı fazlasıyla yerine getirmek
переоцéнивать/переоцени́ть **переоцéнивать/переоцени́ть си́лы, возмóжности**	yeniden değerlendirmek, kıymet vermek güçlerini, imkanları yeniden değerlendirmek
переутомля́ться/переутоми́-ться	haddinden fazla yorulmak
6. Распространéние дéйст-вия поочерéдно на все предмéты.	6 Hareketin sırasıyla bütün nesnenin üzerine yayılması hali.
пересмáтривать/пересмот-рéть **пересмáтривать/пересмот-рéть все фи́льмы**	tekrar gözden geçirmek bütün filmleri tekrar gözden geçirmek
перечитывать/перечитáть	bir kere daha okumak

	перечи́тывать/перечитáть все кни́ги	bütün kitapları bir kere daha okumak
	перемывáть/перемы́ть **перемывáть/перемы́ть все чáшки**	yıkamak bütün fincanları yıkamak
	перелáмывать/переломи́ть **перелáмывать/переломить все игрýшки**	kırmak, parçalamak bütün oyuncakları kırmak
	перебивáть/перебúть **перебивáть/перебить всю посýду**	paramparça etmek bütün mutfak eşyalarını paramparça etmek
	перецеловáть **перецеловáть всех детéй**	herkesi öpmek bütün çocukları tek tek öpmek
	перепéть **перепéть все пéсни**	şarkı söylemek bütün şarkıları söylemek
	7. Взаимность дéйствия.	7. Hareketin karşılıklı olduğu durumlarda.
	переписываться **переписываться с друзья́ми**	mektuplaşmak arkadaşlarla mektuplaşmak
	перегля́дываться/переглянýться друг с дрýгом	birbirine bakmak
	переговáриваться	birbirine laf söylemek
	переклика́ться	birbirini çağırmak
под- (подо-)	**1. Направлéние дéйствия на предмéт.**	1 Nesnenin altına doğru olan hareketler
	подползáть/подползти́ **подползáть/подползти под бревнó, под кáмень**	altına sokulmak kirişinin altına sokulmak taşın altına sokulmak
	подклáдывать/подложить **подклáдывать/подложить подýшку под гóлову**	altına koymak, yerleştirmek yastığı başın altına koymak

подставля́ть/подста́вить **подставля́ть/подста́вить ведро́ под во́ду**	altına koymak, dayamak kovayı suyun altına koymak
подчёркивать/подчеркну́ть **подчёркивать/подчеркну́ть слова́ в те́ксте**	altını çizmek, belirtmek metindeki kelimelerin altını çizmek
2. Приближение.	2. Yaklaştırma, yakınlaştırma.
подходи́ть/подойти́ **подходи́ть/подойти к до́му**	yakınına gelmek evin yakınına gelmek
подплыва́ть/подплы́ть **подплыва́ть/подплыть к бе́регу**	yüzerek yaklaşmak kıyıya yüzerek yaklaşmak
подта́скивать/подтащи́ть **подта́скивать/подтащи́ть ве́щи к ваго́ну**	sürükleyerek getirmek eşyaları vagona sürükleyerek getirmek
3. Направле́ние де́йствия сни́зу вверх.	3. Hareketin aşağıdan yukarıya doğru olduğu haller.
подбра́сывать/подбро́сить **подбра́сывать/подбро́сить мяч**	yukarı atmak topu yukarı atmak
подпры́гивать/подпры́гнуть	zıplamak, havaya fırlamak seke seke gitmek
подска́кивать/подскочи́ть	fırlamak, atılmak
4. Прибавление.	4. Yapılan hareketin arttığı şiddetlendiği haller.
подлива́ть/подли́ть **подлива́ть/подлить воды**	biraz daha dökmek, eklemek su eklemek
подсыпа́ть/подсы́пать **подсыпа́ть/подсыпать муки́**	dökmek, katmak (bir daha) un katmak
подбра́сывать/подбро́сить **подбра́сывать/подбро́сить дров в ого́нь**	biraz daha atmak ateşe biraz daha odun atmak

	5. Скры́тое, незаме́тное соверше́ние де́йствия.	5. Hareketin gizlilikle yapıldığı hallerde
	подслу́шивать/подслу́шать **подслу́шивать/подслу́шать разгово́р**	kulak vermek konuşmaya kulak vermek
	подстерега́ть/подстере́чь **подстерега́ть/подстере́чь врага́**	gözetlemek, pusuda beklemek, fırsat kollamak düşmanı gözetlemek
	подгова́ривать/подговори́ть кого́-либо, что-либо	bir kimsenin, bir şeyin dedikodusunu yapmak
пред- предо-	**Де́йствие происхо́дит ра́ньше чего́-либо.**	Hareket bir şeyin öncesinde olur
	предска́зывать/предсказа́ть **предска́зывать/предсказа́ть пого́ду**	önceden haber vermek, tahmin etmek hava tahmin etmek
	предви́деть **предви́деть опа́сность**	önceden sezmek tehlikeyi önceden sezmek
	предчу́вствовать **предчу́вствовать беду́**	önceden hissetmek belayı önceden hissetmek
	предусма́тривать/предусмотре́ть события	önceden bilmek, görebilmek olayların akışını önceden görebilme
	предостерега́ть/предостере́чь **предостерега́ть/предостере́чь кого́-либо от опа́сности**	önceden haber vermek birine tehlikeyi önceden haber vermek
пре-	**1. Чрезме́рность или высо́кая сте́пень де́йствия.**	1. Haddinden fazla ya da yüksek derecede hareketler
	преувеличивать/преувеличить **преувеличивать/преувеличить успе́хи, тру́дности**	mübalağa etmek, abartmak başarıyı fazla abartmak zorlukları fazla abartmak

	преуменьшать/преуменьшать **преуменьшать/преуменьшать успехи, труд**	küçük görmek, azımsamak başarıyı azımsamak emeği azımsamak
	превышать/превысить **превышать/превысить штаты**	geçmek, aşmak, tecavüz etmek yetkiyi aşmak
	превосходить/превзойти **превосходить/превзойти довоенный уровень**	seviyesini aşmak, üstün gelmek, üstün olmak savaştan önceki durumda üstün olmak
	2. Установление предела.	2. Bir şeyin sınırını belirlemek.
	преграждать/преградить **преграждать/преградить путь**	kesmek, önünü almak yolu kesmek
	прекращать/прекратить **прекращать/прекратить работу**	kesmek, bırakmak çalışmayı kesmek, işi bırakmak
	пресекать/пресечь **пресекать/пресечь враждебное действия**	kesmek, durdurmak, önlemek zararlı bir hareketi durdurmak
	3. Изменение состояния, превращение.	3. Bir şeyin başka bir şeye dönüşümü.
	превращать/превратить **превращать/превратить воду в лёд**	dönüştürmek, döndürmek suyu buza dönüştürmek
	преобразовывать/преобразовать хозяйство	değiştirmek, tadil etmek ekonomiyi yeni bir şekle sokmak
	преображаться/преобразиться **Страна преобразилась.**	yeni şekle sokmak, yenilemek Ülke değişti.
при-	**1. Приближение, присоединение.**	1. Yaklaşma, yakınlaşma, katma

	(а) приходить/прийти **приходить/прийти домой, к товарищу, в институт**	(a) gelmek, varmak eve, arkadaşa, enstitüye gelmek
	приезжать/приехать **приезжать/приехать в деревню, в город, к другу**	dışarıdan gelmek, başka bir yerden gelmek köye, bir şehre, arkadaşa gelmek
	приносить/принести **приносить/принести другу книгу**	getirmek, getirip vermek arkadaşa kitap getirmek
	(б) привязывать/привязать **привязывать/привязать лошадь к дереву**	(b) bağlamak atı ağaca bağlamak
	пришивать/пришить **пришивать/пришить пуговицу**	dikmek düğme dikmek
	прибивать/прибить **прибивать/прибить вешалку к стене**	çakmak, mıhlamak duvara askı asmak
про-	**1. Полнота действия (действие охватывает весь предмет).**	1. Hareketin tamlığı. (Hareketin etki konusu nesneyi kaplaması)
	продумывать/продумать **продумывать/продумать ответ на вопрос**	iyice düşünüp taşınmak soruya cevabı düşünmek
	прочувствовать **прочувствовать прочитанное, сказанное**	derinden duymak, hissetmek okunan, söylenen bir şeyi derinden duymak
	просушивать/просушить **просушивать/просушить платье**	iyice kurutmak elbiseyi iyice kurutmak
	2. Движение мимо предмета.	2. Hareket nesnenin yanından veya önünden geçer
	проезжать/проехать **проезжать/проехать мимо станции**	geçmek, gitmek istasyonun yanından geçmek

пролетать/пролететь Пуля пролетела мимо.	uçup geçmek, uçmak Kurşun yanından uçtu
промчаться **Автомобиль промчался мимо нас.**	hızla geçmek Araba yanımızdan rüzgar gibi geçti.
3. Действие охватывает определённый промежуток времени или пространства.	3. Hareket belli bir zaman içinde yapılır.
проболеть **проболеть месяц**	hasta yatmak bir ay hasta yatmak
пролежать **пролежать месяц в постели**	yatakta yatmak bir ay yatakta yatmak
прожить **прожить неделю в деревне**	yaşamak bir hafta köyde yaşamak
прождать **прождать кого-либо часами**	beklemek birini saatlerce beklemek
простоять **простоять полчаса в очереди**	ayakta beklemek yarım saat sırada beklemek
пройти **пройти два километра**	yürümek iki kilometre yürümek
проехать **проехать на машине 60 км**	bir vasıta ile gitmek arabayla 60 km gitmek
4. Ошибочное действие.	4. Hata içeren hareketler.
просыпать/проспать **Он проспал и опоздал на урок.**	uyuya kalmak Uyuya kaldı derse gecikti.
прозевать **Мы увлеклись разговором, и прозевали нашу остановку.**	dalmak, unutmak Konuşmaya dalıp durağımızı geçtik.
проболтаться **Он не должен был этого всего говорить, но он проболтался.**	ağzından kaçırmak Söylememesi gereken her şeyi ağzından kaçırdı.

	промахнуться **Он выстрелил, но промахнулся.**	ıskalamak Ateş etti ama ıskaladı, vuramadı
	5. Законченность действия.	5. Eksiksizlik, mükemmeliyet, usta belirten hareketler.
	прочитать (читать)	tamamen okumak
	прозвенеть (звенеть) **Звонок прозвенел.**	zilin çalması Zil çaldı.
	пропеть (петь) **Мы пропели один куплет из песни.**	şarkı söylemek Şarkıdan bir parça okuduk
	прозвучать (звучать) **В лесу прозвучало эхо.**	yankılamak Ormanda ses yankı yapıyordu
раз- (рас- разо-)	**1. Деление на части.**	1. Parçalara ayırmak.
	разбивать/разбить **разбивать/разбить стаканы, чашки, на группы**	kırmak, parçalara ayırmak bardakları, fincanları kırmak gruplara bölmek
	разделять/разделить **разделять/разделить на отряды, на группы**	ayırmak kollara, gruplara ayırmak
	разрезать/разрезать **разрезать/разрезать хлеб, на части**	kesmek, bölmek ekmeği kesmek, bölümlere ayırmak
	разрубать/разрубить **разрубать/разрубить полено**	parçalamak, yarmak odunu ortadan ikiye ayırmak
	распиливать/распилить **распиливать/распилить бревно на три части**	testere ile kesmek kütüğü üç parçaya bölmek
	разрывать/разорвать **разрывать/разорвать платье**	yırtmak elbiseyi yırtmak

2. Разъединéние.	2. Ayrılma, ayırma belirtmesi.
раздвигáть/раздвúнуть **раздвигáть/раздвúнуть столы́**	açmak, yarmak masaları yarmak
разгоня́ть/разогнáть **Вéтер разогнáл тýчи.**	dağıtmak Rüzgar bulutları dağıttı.
разъединя́ть/разъединúть **разъединя́ть/разъединúть проводá**	ayırmak, kesmek telleri kesmek
разводúть/развестú **разводúть/развестú мост**	açmak, çekmek köprüyü açmak
3. Распространéние дéйствия в рáзные стóроны, по рáзным местáм.	3. Nesneleri çeşitli yönlere değişik yerlere koymak.
разбрáсывать/разбрóсить **разбрáсывать/разбрóсить вéщи по всей кóмнате**	etrafa saçmak eşyaları tüm odaya saçmak
раскúдывать/раскидáть **Дéти раскидáли игрýшки по пóлу.**	dağıtmak Çocuklar oyuncaklarını yerlere attılar.
расклáдывать/разложúть **расклáдывать/разложúть кнúги по столý**	yaymak kitapları masaya yaymak
расставля́ть/расстáвить **расставля́ть/расстáвить стýлья, столы́ по свойм местáм**	koymak, yerleştirmek, sıralamak sandalyeleri, masaları kendi yerlerine yerleştirmek
4. Направлéние движéния из одногó мéста в рáзные стó-[illegible]	4. Hareketin yönü bir yerden başka bir yöne yöneliktir.
расходúться/разойтúсь **расходúться/разойтúсь по свойм местáм**	dağıtmak, dağılmak kendi odalara dağılmak
разлетáться/разлетéться	dağılıp gitmek, uçup dağılmak
разлетáться/разлетéться по рáзным сторонáм	çeşitli yönlere uçup dağılmak
разъезжáться/разъéхаться **разъезжáться/разъéхаться по домáм**	dağılıp gitmek evlere dağılmak
5. Дéйствие, обрáтное рáнее произведённому дéйствию.	5. Hareket tekrar önceki duruma dönüşür.
развя́зывать/развязáть **развя́зывать/развязáть ýзел**	çözmek düğümü çözmek
распечáтывать/распечáтать **распечáтывать/распечáтать письмó**	mühürünü söküp açmak mektubu açmak
развёртывать/развернýть **развёртывать/развернýть кнúгу**	açmak kitabı açmak
расстёгивать/расстегнýть **расстёгивать/расстегнýть пальтó**	çözmek paltonun düğmelerini çözmek, açmak
разоружáть/разоружúть **разоружáть/разоружúть врагá**	silahsızlandırmak düşmanı silahsızlandırmak
раздевáться/раздéться	soyunmak, üstünü çıkarmak
разлюбúть когó-либо, что-либо	birinden, bir şeyden soğumak (sevgisi sönmek)
6. Результáт постепéнного нарастáния дéйствия.	6. Hareketin artarak sürekli bir sonuç arzetmesi.
расшумéться	bağırıp çağırmak, bağırmak
раскричáться	kıyameti koparmak, bağırmak
разболéться	hasta yatmak, yatağa düşmek
разгорáться/разгорéться	alevlenmek, tutuşmak, tutuşup yanmak

	разбушева́ться	şiddetlenmek, coşmak, taşmak
	7. Полнота́ де́йствия.	7. Hareketin tamlığı.
	рассма́тривать/рассмотре́ть **рассма́тривать/рассмотре́ть карти́ну, лицо́**	görmek, bakmak resme, yüze bakmak
	расспра́шивать/расспроси́ть	bir şeyi sorup soruşturmak
	разузнава́ть/разузна́ть	sorarak öğrenmek, soruşturup öğrenmek
	расслы́шать что-либо	bir şeyi işitmek, duymak
	разруга́ть **разбрани́ть**	küfür etmek, haşlamak
	8. Результати́вность, зако́нченность де́йствия.	8. Hareketin tamlığı, sonucu.
	разбуди́ть (буди́ть)	uyandırmak
	рассерди́ть (серди́ть)	kızdırmak, öfkelendirmek
	развесели́ть (весели́ть)	eğlendirmek, neşelendirmek
	растая́ть (та́ять)	erimek
с- (со-)	**1. Удале́ние с пове́рхности предме́та.**	1. Nesnenin üzerinden uzaklaştırma, uzaklaşma.
	стира́ть/стере́ть **стира́ть/стере́ть пыль с ме́бели**	silmek mobilyaların tozunu silmek
	смыва́ть/смыть **смыва́ть/смыть грязь**	yıkayıp çıkartmak pisliği, çamuru yıkayıp çıkartmak
	срыва́ть/сорва́ть **Ветер сорва́л шля́пу с головы́.**	uçurmak Rüzgar şapkayı başından uçurdu.
	2. Направле́ние движе́ния вниз.	2. Hareketin yönü aşağı doğrudur.

	сходи́ть/сойти́ **сходи́ть/сойти́ с ле́стницы**	inmek merdivenden inmek
	съезжа́ть/съе́хать **съезжа́ть/съе́хать с горы́**	inmek dağdan inmek
	3. Соедине́ние.	3. Birleşme, birleştirme.
	сдвига́ть/сдви́нуть **сдвига́ть/сдви́нуть столы́**	yer değiştirmek masaların yerini değiştirmek
	составля́ть/соста́вить **составля́ть/соста́вить табли́цы**	kurmak, teşkil etmek, düzenlemek tabloları kurmak
	свя́зывать/связа́ть **свя́зывать/связа́ть верёвку с верёвкой**	bağlamak ipi iple bağlamak
	сцепля́ть/сцепи́ть **сцепля́ть/сцепи́ть ваго́ны**	bağlamak, kenetlenmek vagonları bağlamak
	сшива́ть/сшить **сшива́ть/сшить куски́ мате́рии**	dikmek, yama yapmak kumaş parçaları dikmek
	скрепля́ть/скрепи́ть **скрепля́ть/скрепи́ть листы́**	tutturmak, raptetmek yaprakları raptetmek
	4. Направле́ние движе́ния с ра́зных сторо́н к одно́й то́чке.	4. Hareketin yönü farklı bir noktadan tek bir noktaya.
	сходи́ться/сойти́сь **сходи́ться/ сойти́сь на ми́тинг**	toplanmak mitinge toplanmak
	съезжа́ться/съе́хаться **съезжа́ться/съе́хаться на конфере́нцию**	toplanmak (çeşitli yerlerden) konferansa toplanmak
	сбега́ться/сбежа́ться	koşuşmak (farklı yönlerden)
	слива́ться/сли́ться	akarsuları gibi kavuşmak

5. Взаимность действия.	5. Hareketin karşılıklı oluşu.
сговáриваться/сговори́ться пойти́ кудá-нибудь, дéлать что-нибудь	bir yere gitmeye, bir şey yapmaya sözleşmek
созвáниваться/созвони́ться	biriyle telefonlaşmak
6. Копи́рование.	6. Kopya.
срисóвывать/срисовáть	bakarak resim yapmak
спи́сывать/списáть	çekmek, kopya etmek, kopya çekmek
счéрчивать/счерти́ть	bakarak çizmek
7. Результати́вность, закóнченность действия.	7. Hareketin tamlığı, sonucu.
сдéлать (дéлать)	yapmak
сши́ть (шить)	dikmek
спеть (петь)	şarkı söylemek
спря́тать (пря́тать)	saklamak
сломáть (ломáть)	kırmak
8. Однокрáтность действия (движéние тудá и обрáтно).	8. Hareketin bir kerede sınırlandırması.
сходи́ть (ходи́ть) **сходи́ть в магази́н, в кинó**	gitmek mağazaya, sinemaya
у- **1. Удалéние.**	1. Uzaklaştırma, uzaklaşma.
убирáть/убрáть **убирáть/убрáть вéщи в шкаф**	kaldırmak eşyaları dolaba kaldırmak
уходи́ть/уйти́	gitmek, terketmek, çekilmek, ayrılmak
уноси́ть/унести	alıp götürmek
уноси́ть/унести́ вéщи в дру́гую кóмнату	eşyaları başka odaya götürmek
увози́ть/увезти́ **увози́ть/увезти́ детéй на дáчу**	taşımak, götürmek çocukları yazlığa götürmek
2. Распространéние действия на всю повéрхность предмéта.	2. Hareketin nesnenin bütün yüzeyine yayılması.
уставля́ть/устáвить **уставля́ть/устáвить весь стол посу́дой**	koymak, yerleştirmek kapkacağı sofraya koymak
увéшивать/увéшать **увéшивать/увéшать стéну рису́нками**	asmak duvara resimleri asmak
устилáть/устлáть **устилáть/устлáть пол коврóм**	döşemek (baştan başa) yerlere halı döşemek
усыпáть/усы́пать **Ли́стья усы́пали дорóжку.**	örtmek Yapraklar yolu örtüyordu.
усéивать/усéять **Нéбо усéяно звёздами.**	serpmek, serpiştirmek Gökyüzü baştan başa yıldızlar içindedir.
3. Совершéние действия вопреки́ препя́тствиям.	3. Engellere rağmen hareketi yapmak.
удéрживаться/удержáться **Он едвá удержáлся от смéха.**	tutunmak, durmak O kahkahadan kaskatı kesildi.
уговáривать/уговори́ть	kandırmak, ikna etmek
упрáшивать/упроси́ть **Мы с трудóм уговори́ли егó пойти́ к врачу́.**	yalvararak elde etmek, kandırmak Onu doktora gitmeye yalvararak ikna ettik.
устоя́ть **Тру́дно бы́ло устоя́ть пéред желáнием пойти́ в теáтр.**	tahammül etmek Tiyatroya gitme isteği önünde güçlükle tahammül ediliyordu.
усидéть	yerinde oturabilmek

Погóда былá так хорошá, что я не мог усидéть дóма.	Hava öyle güzeldi ki evde duramıyordum.
уцелéть **Пóсле бомбёжки в гóроде уцелéло лишь нéсколько домóв.**	kurtulmak Bombardımandan şehirde yalnız birkaç ev kurtuldu.
4. Прóчность, основáтельность дéйствия.	4. Hareketin sağlamlığını, kesinliğini ifade eder.
усáживаться/усéсться	oturmak, yerleşmek
уклáдываться/улéчься	yatmak, yerleşmek, konmak, yan yatırmak, yerleştirmek
5. Однокрáтность.	5. Bir kerede sınırlamak.
увúдеть (вúдеть)	görmek
услышать (слышать)	dinlemek
ужáлить (жáлить)	acımak
6. Образовáние перехóдных глагóлов от прилагáтельных.	6. Sıfatlardan geçişli fiiller oluşturur.
улучшáть/улýчшить	iyileştirmek
ускорять/ускóрить	hızlandırmak
уяснять/уяснúть	açıklamak
укоротúть	kısaltmak
ухудшáть/ухýдшить	kötüleştirmek

UYGULAMA - 66: Bu cümleleri okuyunuz ve sıfatların çoğul çekimleriyle kullanılışlarını inceleyiniz.

1. **Какúе красúвые рóзы!**
2. **Какúе интерéсные вúды!**
3. **Какúх результáтов онú достúгли?**
4. **Этой зимóй дни бы́ли холóдными.**
5. **Послéдние лáсточки улетéли на юг.**
6. **Экзáмены сдáли тóлько трудолюбúвые студéнты.**
7. **Я прочитáл интерéсные истóрии охóтника.**
8. **Онá купúла послéдние билéты на спектáкль.**
9. **Я́ркие лучú весéннего сóлнца ослепúли мне глазá.**
10. **Рýсские рабóчие пострóили нóвые высóкие здáния.**
11. **Эти вáжные вопрóсы достóйны внимáния.**
12. **Вдалекé я увúдел солдáт на кáменных стéнах крéпости.**
13. **Я не забýду нáших дóбрых друзéй из Россúи.**
14. **Онú купúли новогóдние подáрки своúм дéтям.**
15. **Егó лáсковые словá успокóили меня́.**

КРАТКАЯ ФОРМА ИМЕН ПРИЛАГАТЕЛЬНЫХ   KISA SIFATLAR

Rusçada sıfatlar hem TAM hem de KISA şekilde kullanılırlar. Kısa Sıfatlar, tam takılı sıfatların çekim ekinin yarım olarak kullanıldığı sözcüklerdir. Niteleme Sıfatları hem tam hem de kısa şekilleriyle kullanılırlar. İlgi Sıfatları ise yalnız tam şeklinde kullanılırlar.

TAM ŞEKLİ	TAKI	ANLAMI
красúвый (дом)	**-ый**	güzel (ev)
красúвая (дéвушка)	**-ая**	güzel (kız)
красúвое (дéрево)	**-ое**	güzel (ağaç)
красúвые (цветы́)	**-ые**	güzel (çiçekler)

KISA ŞEKLİ	TAKI	ANLAMI
(дом) красúв	-	ev güzeldir
(дéвушка) красúва	**-а**	kız güzeldir
(дéрево) красúво	**-о**	ağaç güzeldir
(цветы́) красúвы	**-ы**	çiçekler güzellerdir

Tam ve Kısa Sıfatların soru sözcükleri de farklıdır.

TAM SIFAT SORU SÖZCÜKLERİ

ERİL CİNS (**м.р.**):	**Какóй э́то карандáш? - Чёрный.**
DİŞİL CİNS (**ж.р.**):	**Какáя э́то дéвушка? - Красúвая.**
NÖTR CİNS (**ср.р.**):	**Какóе э́то зéркало? - Нóвое.**
ÇOĞUL (**мн.ч.**):	**Какúе э́то карандашú? - Зелёные.**

KISA SIFAT SORU SÖZCÜKLERİ

ERİL CİNS (**м.р.**):	**Какóв э́тот расскáз? - Расскáз интерéсен.**
DİŞİL CİNS (**ж.р.**):	**Каковá э́та скáзка? - Скáзка интерéсна.**
NÖTR CİNS (**ср.р.**):	**Каковó э́то дéло? - Дéло интерéсно.**
ÇOĞUL (**мн.ч.**):	**Каковы́ э́ти ромáны? - Ромáны интерéсны.**

Tam Sıfatlar hem NİTELEME hem de YÜKLEM göreviyle kullanılırlar. YÜKLEM olarak kullanıldığında isimden sonra yazılırlar.

Я прочитáл интерéсный ромáн.   Ben ilginç bir roman okudum.